

คำตัดสินใหม่

กรณีสวรรคต ร. ๘

สันติสุข โสภณสิริ บรรณาธิการ

คำพิพากษาศาลแพ่ง หมายเลขคดีแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒ (วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒)

คำตัดสินใหม่

กรณีสวรรคต

ร.๘

โดย

คำพิพากษาศาลแพ่ง

หมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๖๒

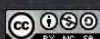
(วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒)

PRIDI-PHOONSUK
ปริดิ - พูนสุข พณขงส์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตฉบับเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

คำตัดสินใหม่

กรณีสวรรคต

ร.๘

โดย

คำพิพากษาศาลแพ่ง

หมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒

(วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒)

คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล

นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล

นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

(๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓)

และในวาระท้องคึกการยูเนสโกบรรจุชื่อไว้ใน

ปฏิทินการเฉลิมฉลองบุคคลสำคัญของโลก (ค.ศ. ๒๐๐๐ - ๒๐๐๑)

หนังสือชุดครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลรัฐบุรุษอาวุโส

คำตัดสินใหม่กรณีสวรรคต ร.๘

โดย คำพิพากษาศาลแพ่ง

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 974-7833-71-9

พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน ๒๕๕๓

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล

นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลรัฐบุรุษอาวุโส ภาคเอกชน

<http://www.pridi.or.th>

ประธาน : สุลักษณ์ ศิวรักษ์

กรรมการและเลขานุการ : พิกพ ธงไชย

ผู้จัดพิมพ์ร่วม : สถาบันปรีดี พนมยงค์

๖๕/๑ สุขุมวิท ๕๕ (ซอยทองหล่อ) เขตวัฒนา (ปณ.สันติสุข) กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๓๘๑-๓๘๖๐-๑ โทรสาร ๓๘๑-๓๘๕๔

E-mail:pridi_institute@hotmail.com

ดำเนินการผลิต : โครงการจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลรัฐบุรุษอาวุโส
สำหรับเด็กและเยาวชน

ประธาน : พิกพ ธงไชย

บรรณาธิการ : สันติสุข โสภณศิริ

กองบรรณาธิการ : กานต์ ธงไชย สุดใจ พรหมเกิด

ดำเนินการผลิตร่วม : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก

๑๘๔๕/๓๒๘ ซอยจรัสลาภ ถนนสีรินธร เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๘๘๑-๑๗๓๔ โทรสาร ๔๒๔-๖๒๘๐ E-mail:<cpublish@ffc.or.th

แบบปก : ชยปกรณ์ ภูวนารณฤบาล

รูปเล่ม : ผลึกไท โทรศัพท์ ๘๘๘-๗๐๒๖-๗

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ โทรศัพท์ ๔๑๑-๑๕๒๓

จัดจำหน่าย : บริษัทเคล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ ๒๒๕-๔๕๓๖-๔๐

คำนำ

.....

หนังสือ “คำตัดสินใหม่กรณีสวรรคต” เล่มนี้แท้จริงแล้วคือคำฟ้องและคำพิพากษาศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒ ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ เป็นโจทก์ฟ้องนายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก เป็นจำเลย ในข้อหาละเมิดปฎิณาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, หมิ่นประมาท, ไซข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ ความเจริญ และทางทำมาหาได้ของโจทก์ และเคยได้รับการตีพิมพ์มาแล้วหลายครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้นมา ซึ่งก็ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากทุกครั้งที่จนเป็นที่ถกถามหากันอยู่เนื่องๆ ในหมู่ผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์การเมืองของไทย การตีพิมพ์ครั้งนี้จึงนอกจากจะเป็นการสนองความประสงค์ของผู้ที่สนใจใคร่รู้เหตุการณ์สำคัญเหตุการณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์ของไทยแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองวาระสำคัญของการครบรอบหนึ่งศตวรรษแห่งชาตกาลของนายปรีดี พนมยงค์ อดีตรัฐบุรุษอาวุโสผู้มีคุณูปการอย่างมากมายต่อชาติไทยและสังคมไทยอีกด้วย

“กรณีสวรรคตในรัชกาลที่ ๘” เป็นเรื่องใหญ่ในประวัติศาสตร์ของชาติไทยที่มีผลกระทบต่อเนื่องต่อวิถีชีวิตของคนเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีส่วนหันเหทิศทางของกระแสพัฒนาการเมืองของไทยด้วย จึงมีแง่มุมที่น่าสนใจมากมาย

น่าเสียดายที่เอกสารหรือหนังสือที่เกี่ยวกับ “กรณีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘” ส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในปัจจุบันมักจะเขียนขึ้นด้วยความรู้สึกเป็นสำคัญ และยังเมื่อมีการโยนไปเป็นประเด็นทางการเมือง โดยขยายความไปจนกระทั่งถึงการอภิวัฒน์ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เข้าด้วยแล้ว ก็ยิ่งเป็นการโน้มน้าวให้เข้าใจไปว่า การเกิดขึ้นของระบอบประชาธิปไตยของไทย (อันเป็นเรื่องน่าชื่นชมยินดี) เป็นปฏิกิริยาหรือมุ่งทำลายล้างสถาบันสูงสุดอันมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่

และความเป็นเอกภาพของชาติไทย ซึ่งเอกสารแท้จริงทางประวัติศาสตร์หลายฉบับที่เผยแพร่ออกมาในช่วงหลังๆ ก็เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดแจ้งแล้วว่าไม่เป็นความจริงแต่อย่างใดเลย แต่กระนั้นก็ตาม บุคคลที่ดูจะตกเป็นเป้าของการทำลายล้างในเรื่องนี้ดูจะไม่พ้นนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการอภิวัฒน์ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในเวลาที่เกิด “กรณีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘”

จึงไม่น่าแปลกใจแต่ประการใดที่หนทางเดียวสำหรับคนที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนายปรีดี พนมยงค์ ในอันที่จะแสดงความบริสุทธิ์ของตนเองให้ปรากฏ ก็คือการขอพึ่งความยุติธรรมจากศาล ทำให้เคยมีข้อเขียนของสมาชิกฝ่ายอนุรักษนิยมบางคนกระแนะกระแหนว่า ชีฟองบัง หากความขึ้นโรงขึ้นศาลบ้าง แต่ถ้าพิจารณาด้วยความเป็นธรรมแล้ว การนำเอาพยานหลักฐานแท้จริงมาพิสูจน์กันต่อหน้าศาลนั้นเป็นวิถีทางที่สันติและศิวิไลซ์กว่าการไปแอบร้องตะโกนในที่สาธารณะเป็นไหนๆ

ด้วยเหตุนี้คำฟ้องในบรรดาคดีเกี่ยวกับ “กรณีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘” ที่นายปรีดี พนมยงค์ เป็นโจทก์ จึงเป็นโอกาสที่ท่านได้แสดงพยานหลักฐานแท้จริงให้ปรากฏ ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างหนักแน่น อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจเรื่องราวในอดีตเป็นอย่างยิ่ง

จากคำฟ้องต่างๆ เกี่ยวกับ “กรณีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘” ซึ่งมีอยู่หลายคดีนั้น มีข้อนำส่งเกิดประการหนึ่งว่า นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นโจทก์ มุ่งหมายที่จะพิสูจน์ “สัจจะและความบริสุทธิ์” ของตัวท่านเองและทุกๆ คนที่ถูกกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรมเท่านั้น ท่านไม่เคยผูกใจเจ็บเอากับบรรดาจำเลยที่หมิ่นประมาทท่าน รวมทั้งท่านไม่เคยไปพาดพิงหรือกล่าวหาหรือแม้กระทั่งกล่าวเป็นนัยว่า ใครคือจำเลยที่แท้จริงในกรณีดังกล่าวแต่อย่างใดเลย ดังนั้นเมื่อบรรดาจำเลยที่ได้ใส่ความหมิ่นประมาทท่านทราบความจริงและยอมประกาศความบริสุทธิ์ของท่าน ท่านจึงประนีประนอมยอมความให้เสมอ อันนี้เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นรัฐบุรุษอาวุโสอันเต็มเปี่ยมของท่านเป็นอย่างดี

ในโอกาสแห่งการตีพิมพ์ “คำตัดสินใหม่กรณีสวรรคต” เพื่อเฉลิมฉลอง
โอกาสครบรอบศตวรรษแห่งชาตกาลของนายปรีดี พนมยงค์ คณะผู้จัดทำหวัง
ว่า เอกสารประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญนี้คงเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านที่ใฝ่สัจจะ
และรักความยุติธรรมตามสมควร

โครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล
นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ภาคเอกชน

สารบัญ

.

คำนำ

รายงานกระบวนการพิจารณา	๑
คำพิพากษตามยอม	๓
สัญญาประนีประนอมยอมความ	๔
เอกสารแนบท้ายสัญญายอม ประกาศ	๖
คำฟ้องของโจทก์	๘
คำให้การพยานโจทก์ พล.ร.ต. พระยาศรยุทธเสนี	๑๒๗
ภาคผนวก	๑๓๙
- ความเห็นแย้งคำพิพากษา	
โดย หลวงปริพนธ์พจนพิสุทธิ์	๑๕๑
- บทสัมภาษณ์พิเศษหลวงปริพนธ์พจนพิสุทธิ์	
โดย นายนเรศ นโรปกรณ์	๑๘๓
- สัมภาษณ์นายปรีดี พนมยงค์ กับกรณีสวรรคต	๑๙๕
- ลายพระหัตถ์ ม.จ. ศุภสวัสดิ์ฯ	๑๙๙
- จดหมายนายปรีดี พนมยงค์ ถึง นายสังข์ พันธ์โนทัย	๒๑๗

รายงานกระบวนการพิจารณา

.....

คดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑

คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒

ศาลแพ่ง วันที่ ๑๔ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๒

ความแห่ง ระหว่าง

โจทก์ นายปรีดี พนมยงค์

จำเลย นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก

ผู้พิพากษาออกนั่งพิจารณาคดีนี้เวลา ๙.๓๐ นาฬิกา

นัดพร้อม นายวิชา นายจินดา นายประสพสุข นายศิลปชัย ทนายโจทก์
รวม ๔ คน ตัวจำเลยที่ ๑, ทนายจำเลยที่ ๑, นางประพันธ์ เตชะธาดา
ผู้จัดการจำเลยที่ ๔, ทนายจำเลยที่ ๔ และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช มาศาล
ส่วนจำเลยที่ ๒-๓ ไม่มา

ศาลไต่ถามสืบ

โจทก์และจำเลยที่ ๑, ที่ ๔ ตกลงยอมความกันได้ ทนายโจทก์จึงขอถอน
ฟ้องจำเลยที่ ๒-๓ เพื่อยอมความกับจำเลยที่ ๑, ๔

ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องจำเลยที่ ๒-๓ ได้ตามขอ คำคำร้องถอนฟ้องให้
หักจากค่าธรรมเนียมที่ศาลส่งคืน

เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ได้แถลงว่า ในวันที่เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยบางคนกับพวกต่อศาลนี้และศาลอาญานั้น ตนได้ทราบสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์สำนวนในคดีนี้แล้วเห็นชอบในหลักการ เมื่อฝ่ายจำเลยได้ปฏิบัติครบถ้วนแล้ว ตนก็จะได้พิจารณาประนีประนอมกับจำเลยต่อไป และจะไม่เอาผลที่ท้ายอมในคดีนี้ไปอ้างในคดีของตน เว้นแต่เอกสารในสำนวนเท่านั้น

โจทก์และจำเลยที่ ๑, ๔ ตกลงยอมความกัน ศาลทำสัญญายอมให้ตั้ง ประสงค์

รอฟังคำพิพากษา

อ่านแล้ว

พนม พ่วงภิญโญ

นายวิชา กันตามระ	ทนายโจทก์
นายจินดา ชัยรัตน์	ทนายโจทก์
นายประสพสุข ศิริจิตร	ทนายโจทก์
นายศิลปชัย ชัยรัตน์	ทนายโจทก์
นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์	จำเลย
สุรียา พงษ์สุรียา	ทนายจำเลย
สุวัตร อกัยภักดิ์	ทนายจำเลย
วัชรชัย ชัยสิทธิเวช	ผู้แถลง

คำพิพากษาดามยอม

.....

คดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑

คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลแพ่ง

วันที่ ๑๔ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๒

ความแห่ง ระหว่าง

โจทก์ นายปรีดี พนมยงค์ โดย นายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจ

จำเลยที่ ๑ นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์

จำเลยที่ ๒ นายบัญชา คูหาสวัสดิ์

จำเลยที่ ๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศึกษาสัมพันธ์

จำเลยที่ ๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประพันธ์สาส์น

เรื่อง ละเมิด, หมิ่นประมาท

ผู้พิพากษาได้พิจารณาสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์และจำเลยในคดีนี้ ฉบับลงวันที่ ๑๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒ เห็นว่าชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น คืนค่าขึ้นศาลให้ ๕,๕๐๐ บาท แต่ให้หักค่าคำร้องถอนฟ้องจำเลยที่ ๒-๓ ไว้ก่อน

พนม พ่วงภิญโญ

ผู้พิพากษา

ปลื้ม โชติษฐยางกูร

ผู้พิพากษา

ยงยุทธ เลอลง

ผู้พิพากษา

สัญญาประนีประนอมยอมความ

คดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑

คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒

ศาลแพ่ง วันที่ ๑๔ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๒

ความแย้ง ระหว่าง

โจทก์ นายปรีดี พนมยงค์ โดย นายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจ
จำเลยที่ ๑ นายชวลี เอี่ยมกระสินธุ์
จำเลยที่ ๒ นายบัญชา คูหาสวัสดิ์
จำเลยที่ ๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศึกษาสัมพันธ์
จำเลยที่ ๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประพันธ์สาส์น

เรื่อง ละเมิด, หมิ่นประมาท

ข้าพเจ้า โจทก์ - จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ขอทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าศาลมีข้อความตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ จะร่วมกันจัดการโฆษณาประกาศแนบท้ายสัญญายอมนี้ลงในหนังสือพิมพ์ สยามรัฐ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ฉบับละ ๗ วันติดต่อกันในหน้าปกหลังทั้งหมด ด้วยตัวอักษรธรรมดา เริ่มโฆษณาอย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วันนับแต่วันที่ยอมนี้ หากไม่จัดการ โจทก์จะจัดการเองโดยจำเลยเสียค่าใช้จ่าย

ข้อ ๒. จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ยอมรับว่าจะไม่พิมพ์หนังสือดังกล่าวในฟองขึ้นใหม่อีก หนังสือที่จำเลยมอบให้ศาลนั้นยอมให้โจทก์รับไปทำลายทั้งหมด หากโจทก์ไปพบหนังสือดังกล่าวตกค้างในร้านขายหนังสือแห่งใดเท่าใด โจทก์

จะนำไปชี้ให้จำเลยซื้อคืนเพื่อมอบโจทก์ทำลาย ถ้าจำเลยไม่ซื้อ โจทก์จะซื้อเอง โดยจำเลยต้องรับผิดชอบในยอดเงินนั้น และจะชำระให้โจทก์ใน ๓๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งจากโจทก์

ข้อ ๓. จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ยอมใช้เงินค่าเสียหายให้โจทก์ ๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท (สองหมื่นบาท) จะชำระใน ๓๐ วันนับแต่วันนี้

ข้อ ๔. ทั้งสองฝ่ายยอมเลิกคดีกัน ไม่ติดใจเรียกร้องอย่างอื่นต่อไปรวม ทั้งฟ้องร้องจำเลยเป็นคดีอาญาด้วย ค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

นายวิชา กันตามระ	ทนายโจทก์
นายจินดา ชัยรัตน์	ทนายโจทก์
นายประสพสุข ศิริจิตร	ทนายโจทก์
นายศิลปชัย ชัยรัตน์	ทนายโจทก์
นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์	จำเลย
สุรียา พงษ์สุรียา	ทนายจำเลย
สุวัตร อภัยภักดี	ทนายจำเลย

คู่ความได้ลงชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

พนม พ่วงภิญโญ	ผู้พิพากษา
ปลื้ม โชติษฐยางกูร	ผู้พิพากษา
ยงยุทธ เลอลก	ผู้พิพากษา

เอกสารแนบท้ายสัญญายอม ☆ ประกาศ

คดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๒๑

คดีหมายเลขแดงที่ ๕๘๑๐/๒๕๒๒

ศาลแพ่ง วันที่ ๑๔ เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๒

ความแพ่ง ระหว่าง

โจทก์ นายปรีดี พนมยงค์ โดย นายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจ
จำเลยที่ ๑ นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์
จำเลยที่ ๒ นายบัญชา คูหาสวัสดิ์
จำเลยที่ ๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศึกษาสัมพันธ์
จำเลยที่ ๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สัมพันธ์สาส์น

เรื่อง ละเมิด, หมิ่นประมาท

ตามที่โจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้ แต่จำเลยที่ ๒-๓ ขาดนัดให้การและขาดนัดพิจารณา โจทก์จึงขอถอนฟ้องจำเลยที่ ๒-๓ และประนีประนอมยอมความกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๔ นั้น

ข้าพเจ้านายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ จำเลยที่ ๑ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ประพันธ์สาส์น จำเลยที่ ๔ ขอแถลงความจริงว่า โจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ โจทก์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ เป็นที่เห็นประจักษ์ ดังได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องโจทก์ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ตามประกาศพระบรมราช

โองการ ณ วันที่ ๘ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ นั้นแล้ว และการที่โจทก์
หลบหนีออกนอกประเทศนั้นเพราะหลบหนีรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน
๒๔๘๐

จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกัน

ลงชื่อ	ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์	จำเลยที่ ๑
	(นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์)	
ลงชื่อ	ประพันธ์ เทชะธาตา	ผู้จัดการ
	(นางประพันธ์ เทชะธาตา)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด
	สุวัตร อภัยภักดี	ประพันธ์สาส์น
		จำเลยที่ ๔
		ทนายจำเลยที่ ๔

ได้อ่านประกาศให้คู่ความฟังแล้ว พนม พ่วงภิญโญ

นายวิชา กันตามระ	ทนายโจทก์
นายศิลปชัย ชัยรัตน์	ทนายโจทก์
นางประพันธ์ เทชะธาตา	จำเลย
นายสุวัตร อภัยภักดี	ทนายจำเลย
นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์	จำเลย

คำฟ้องของโจทก์

คดีหมายเลขดำที่ ๘๖๑๒/๒๕๖๑

ศาลแพ่ง วันที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

ความแย้ง ระหว่าง

โจทก์ นายปรีดี พนมยงค์ โดย นายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจ
จำเลยที่ ๑ นายชวลี เอี่ยมกระสินธุ์
จำเลยที่ ๒ นายบัญชา คูหาสวัสดิ์
จำเลยที่ ๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศึกษาสัมพันธ์
จำเลยที่ ๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประพันธ์สาส์น

ข้อหาหรือฐานความผิด

ละเมิดสัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, หมิ่นประมาท, ไขข่าวแพร่หลาย
ซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง, ทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณความเจริญ
และทางทำมาหาได้ของโจทก์

จำนวนทุนทรัพย์ ๓๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

ข้าพเจ้า นายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจโจทก์ เชื้อชาติไทย สัญชาติ
ไทย อาชีพทนายความ เกิดวันที่ ๑๒ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๔๗ ปี
อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒ ถนนสาทรใต้ ซอยสวนพลู ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอ
ยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ขอยื่นฟ้องนายชวลี เอี่ยมกระสินธุ์ จำเลย
ที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน (ตามรายชื่อจำเลยที่ ๒-๔ ท้ายฟ้อง) จำเลย เชื้อชาติ
๑-๔ ไทย สัญชาติ ๑-๔ ไทย อาชีพ ๑-๔ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑.๓๒๓ ถนน ๑.

นครราชสีมาเหนือ ใกล้เคียงสวนรื่นฤดี, สวนปาริฉัตรค์ ตำบลถนนนครไชยศรี
อำเภอคูสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

มีข้อความตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑.

โจทก์มอบอำนาจให้นายปาล พนมยงค์ เป็นผู้ฟ้องจำเลยทั้งสี่และดำเนิน
กระบวนการพิจารณาตามหนังสือมอบอำนาจที่ยื่นต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องนี้ (เอกสาร
ท้ายฟ้องหมายเลข ๑)

ข้อ ๒.

เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๑ โจทก์ทราบจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ จำเลย
ที่ ๓ จำเลยที่ ๔ ได้สมคบกันพิมพ์หนังสือและจำหน่ายแพร่หลาย ซึ่งหนังสือที่
จำเลยที่ ๑ แต่งขึ้นเรื่อง “ในหลวงอาหนักกับคดีลอบปลงพระชนม์” พิมพ์ครั้งแรก
และครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๕๑๗ และกระทำผิดซ้ำอีกโดยพิมพ์ครั้งที่ ๓ ใน
พ.ศ. ๒๕๒๐ (เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๒)

จำเลยที่ ๒ เป็นผู้พิมพ์โฆษณา จำเลยที่ ๓ เป็นผู้พิมพ์ จำเลยที่ ๔ เป็น
ผู้เขียนคำแถลงสนับสนุนจำเลยที่ ๑ และเป็นเจ้าของสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น
ผู้สั่งพิมพ์และจำหน่ายแพร่หลาย

จำเลยทั้งสี่บุคคลนั้นรวมกันกระทำผิดตลอดมาจนถึงวันที่โจทก์ยื่นฟ้องนี้
และมีเจตนาดำเนินการกระทำผิดต่อไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด

จำเลยใช้ “ชื่อ” หนังสือของจำเลยดังกล่าวเพื่อลวงให้บุคคลอยากทราบ
ความจริงเกี่ยวกับกรณีสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ นั้นหลงเชื่อหนังสือของ
จำเลย แต่ข้อความส่วนมากในหนังสือของจำเลยเป็นการฝ่าฝืนความจริงที่หมิ่น
ประมาทโจทก์ ทำให้โจทก์เสียหายชื่อเสียงเกียรติคุณความเจริญและทางทำมา

หาได้ของโจทก์ อีกทั้งหนังสือจำเลยมีข้อความหลายตอนซึ่งเป็นการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดกฎหมายคือให้ทำลายชีวิตโจทก์ ฉะนั้น จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดและความผิดนั้นมีกำหนดโทษไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น” ฉะนั้น การที่จำเลยดังกล่าวโฆษณาประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้ฆ่าโจทก์ จำเลยดังกล่าวจึงต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของความผิดต่อชีวิตซึ่งมาตรา ๒๘๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ให้ระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ในทางอาญานั้นโจทก์จะฟ้องจำเลยอีกคดีหนึ่ง ส่วนในทางแพ่งนั้นโจทก์ขอประทานยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแพ่งว่าจำเลยกระทำความผิดต่อปฎิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามฐานความผิดที่โจทก์กราบเรียนศาลไว้ในตอนต้นแห่งคำฟ้องนี้ โจทก์ขอประทานความกรุณาศาลโปรดพิพากษาให้จำเลยปฏิบัติการตามคำขอท้ายฟ้องนี้ และโจทก์ขอความกรุณาศาลโปรดสั่งตามคำร้องที่โจทก์ยื่นศาลพร้อมกับฟ้องนี้เพื่อคุ้มครองโจทก์ที่ถูกจำเลยกับพวกคุกคามชีวิตนั้นเป็นกรณีฉุกเฉินตามวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๖๖, ๒๖๗, ๒๖๘, ๒๖๙ และ ๒๕๔ ตอนต้น

ข้อ ๓.

ข้อความในหนังสือจำเลยบางตอนเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์เฉพาะตอนนั้น แต่หลายตอนเกี่ยวโยงกัน ซึ่งทำให้หนังสือของจำเลยเกือบทั้งเล่มเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์และคุกคามชีวิตโจทก์ ซึ่งโจทก์จะได้กราบเรียนศาลในฟ้องข้อต่อๆ ไป และโจทก์ขอสงวนสิทธิที่จะยื่นฟ้องเพิ่มเติมกรณีที่โจทก์ยังมีได้กล่าวไว้ในฟ้องฉบับนี้ด้วย

ข้อ ๔.

เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาของศาลเกี่ยวกับประเด็นว่าจำเลยทราบหรือควรทราบว่าโจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้น โจทก์ขอประทานเสนอต่อศาลซึ่งเอกสารและหลักฐานหลายประการเป็นเบื้องต้นไว้ก่อนในฟ้องข้อ ๔ ดังต่อไปนี้

๔.๑ จำเลยในคดีนี้ทราบหรือควรทราบแล้วว่าเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๐ โจทก์ในคดีนี้ได้ฟ้องต่อศาลแพ่งว่าบริษัทสยามรัฐจำกัด, ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, นายประจวบ ทองอุไร, นายประหยัด ศ. นาคะนาท เป็นจำเลยฐานใส่ความหมิ่นประมาทโจทก์ทำนองเดียวกับที่นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ ได้หมิ่นประมาทโจทก์ ดังปรากฏในคดีดำที่ ๑๕๖๙/๒๕๑๐ ศาลแพ่งได้พิพากษาให้บริษัทสยามรัฐจำกัด, นายประจวบ ทองอุไร, นายประหยัด ศ. นาคะนาท เป็นผู้รับผิดชอบคำฟ้องของโจทก์ จำเลยในคดีนั้นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตัดสินยืนตามศาลแพ่ง จำเลยฎีกา ศาลฎีกาตัดสินยืนตามศาลชั้นต้น

ทั้งนี้เอกสารหนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวแพร่หลายในระหว่างเวลานั้นแล้ว อีกทั้งหนังสือของนายเปรี๊ญ ศิริวัฑฒ์ (อดีตผู้ถวายพระอักษรภาษาไทยแด่พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘) ซึ่งพิมพ์ขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๑๔ นั้นก็ได้อ้างถึงฟ้องของโจทก์ในคดีดังกล่าวนี้ด้วย

๔.๒ จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบหรือควรทราบแล้วว่า เมื่อวันที่ ๑๖ ก.ย. พ.ศ. ๒๕๑๓ โจทก์ในคดีนี้ได้ฟ้องต่อศาลแพ่งคดีหมายเลขดำที่ ๗/๒๓๖/๒๕๑๓ ว่า บริษัทสยามรัฐจำกัด, ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, นายสำเนียง ชันธชวนะ, นายประจวบ ทองอุไร, นายประหยัด ศ. นาคะนาท จำเลย ได้ละเมิดปฎิญาณสาгалว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหมิ่นประมาทโจทก์โดยใส่ความทำให้โจทก์เสียหาย

นายเปรี๊ญ ศิริวัฑฒ์ อดีตผู้ถวายพระอักษรภาษาไทยแด่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลได้รวบรวมสำนวนคดีนี้พิมพ์เป็นเล่มจำหน่าย

จ่ายแจกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ใช้ชื่อหนังสือเล่มนั้นว่า “สำเนาคำฟ้องเรื่องละเมิด ปรากฏฎีกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหมิ่นประมาท โดยใส่ความทำให้โจทก์เสียหาย ความแพ่งระหว่างนายปรีดี พนมยงค์ โดยนายวิชา กันตามระ ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์ บริษัทสยามรัฐจำกัด ที่ ๑ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ ๒ นายสำเนียง วัชรชนะ ที่ ๓ นายประจวบ ทองอุไร ที่ ๔ นายประหยัด ศ. นาคะนาท ที่ ๕ จำเลย” (เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓) คำฟ้องของโจทก์ในคดีนั้นมีใจความสรุปได้ว่า

(๑) จำเลยได้ใส่ความโจทก์เพื่อจงใจให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ซึ่งไม่เป็นความจริง

(๒) ฟ้องของโจทก์ได้อ้างข้อกฎหมายว่า

“หลักกฎหมายทั่วไปและปรากฏฎีกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีนั้น ได้ยอมรับนับถือว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าความผิดประจักษ์แน่ชัดในการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผยพร้อมด้วยมีประกันที่จำเป็นแก่การต่อสู้คดี โจทก์มิได้ถูกศาลตัดสินลงโทษในคดีสวรรคต และการพิจารณาคดีนั้น มิได้ดำเนินไปต่อหน้าโจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างสมบูรณ์ การกระทำละเมิดของจำเลยต่อโจทก์นั้นเป็นการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายที่ประสงค์ป้องกันมนุษยชน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๒ จึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้ผิด”

บริษัทสยามรัฐจำกัดกับพวกได้ต่อสู้ในประเด็นนี้ว่า พวกตนไม่รู้ว่าเป็นปรากฏฎีกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นไทยเป็นภาคีหรือเปล่า และพวกตนไม่รู้ว่ามีข้อความในปรากฏฎีกานั้นมีประการใด อีกทั้งต่อสู้ว่าปรากฏฎีกานั้นไม่เป็นกฎหมาย โจทก์จึงได้ยื่นคำแถลงประกอบฟ้องว่าปรากฏฎีกานั้นเป็นส่วนหนึ่งแห่งกฎหมายไทย เพราะประเทศไทยเป็นสมาชิกสหประชาชาติที่ได้ลงมติรับรองปรากฏฎีกานั้น และได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา อีกทั้งรัฐบาลหลายสมัยได้ยืนยันรับรอง ดังปรากฏในสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๑๐ ธันวาคมของทุกปีในระหว่างเวลาหลายปี การที่บริษัทสยามรัฐจำกัดกับพวกในคดีนั้นให้การว่า ไม่ทราบ

ในปฏิญญานั้นจะมีข้อความประการใดนั้นจึงฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกับบุคคลจะปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมายนั้นไม่ได้

โจทก์จึงขอประทานกราบเรียนศาลว่า นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวกที่เป็นจำเลยในคดีที่โจทก์ฟ้องนี้กระทำความผิดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และหลักกฎหมายเช่นเดียวกับที่โจทก์ได้กล่าวไว้ในฟ้องบริษัทสยามรัฐจำกัดกับพวกเป็นจำเลยดังกล่าวข้างบนนั้น อนึ่ง โจทก์ขอกราบเรียนศาลเพิ่มเติมว่า แม้รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงครามภายหลังรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ ก็ได้ให้วิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลกระจายเสียงกฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนวันละ ๑ มาตราในระหว่างเวลาหลายปี ดังนั้นนอกจากจำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ไม่อาจปฏิเสธในข้อกฎหมายว่าตนกับพวกไม่รู้กฎหมายนั้นไม่ได้แล้ว ในทางพฤตินัยจำเลยก็ต้องทราบหรือควรทราบปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่คุ้มครองความบริสุทธิ์ของโจทก์นั้น

(๓) โจทก์ในคดีที่บริษัทสยามรัฐกับพวกเป็นจำเลยนั้นได้กล่าวไว้ในฟ้องอีกว่า จำเลยกับพวกในคดีนั้นใส่ความว่าโจทก์หลบหนีคดีสวรรคตนั้นเป็นการโฆษณาผิดความจริง เพราะโจทก์ได้ออกจากประเทศไทยโดยการรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ซึ่งได้ส่งรถถึงระดมย้งบ้านพักของโจทก์ที่ปากคลองหลอด จังหวัดพระนคร เพื่อให้โจทก์และภรรยาและบุตรที่ยังเป็นเด็กไร้เดียงสาต้องพิณาสลัมตาย และได้จับกุมสมาชิกสภาผู้แทนฯ และพฤษสภา และนักการเมืองหลายคนไปคุมขังไว้ และได้ติดตามที่จะทำร้ายโจทก์ในที่ต่างๆ

เมื่อศาลแพ่งได้ดำเนินพิจารณาคดีนั้นหลายครั้งแล้ว ในที่สุดบริษัทสยามรัฐจำกัดกับพวกจำเลยก็ได้ยอมตกลงประกาศขอขมา โดยลงพิมพ์ประกาศนั้นในหนังสือพิมพ์ สยามรัฐ รายวัน หน้า ๕ รวม ๗ วัน และในหนังสือพิมพ์ สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ หน้า ๑๓ ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๔ และโจทก์ได้นำประกาศนั้นลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ซึ่งจำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบหรือควรทราบแล้ว คำประกาศนั้นมีข้อความดังต่อไปนี้

ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัทสยามรัฐจำกัด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายสำเนียง ชันธชวนะ นายประจวบ ทองอุไร และนาย ประหยัด ศ. นาคะนาท เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งในข้อหาละเมิดโจทก์ ตามคดีหมายเลขดำที่ ๗๒๓๖/๒๕๑๓ เนื่องจากหนังสือพิมพ์ สยามรัฐ ฉบับลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ และหนังสือพิมพ์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓ ลงข้อเขียนซึ่งเขียนโดย นายสำเนียง ชันธชวนะ ใช้นามปากกาว่า ส.ธ.น. ซึ่งมีใจความว่าโจทก์พัวพันในคดีสวรรคตนั้น

จำเลยขอแถลงความจริงว่า โจทก์ไม่เคยเป็นจำเลยในคดีสวรรคตเลย และไม่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด เมื่อโจทก์ไม่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษ จึงถือว่าโจทก์ยังบริสุทธิ์

ส่วนการที่โจทก์หลบหนีออกจากประเทศไทยนั้น เป็นเพราะหลบหนีการรัฐประหาร จึงขอให้ผู้อ่านทราบความจริง และขออภัยในความคลาดเคลื่อนนี้ด้วย

บริษัทสยามรัฐ จำกัด

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

นายสำเนียง ชันธชวนะ

นายประจวบ ทองอุไร

นายประหยัด ศ. นาคะนาท

๔.๓ ต่อมาหนังสือพิมพ์ หลักเมืองสมัยไทยเดลี ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หน้า ๘ ได้เขียนข้อความฝ่าฝืนความจริงหมิ่นประมาทโจทก์ โจทก์จึงได้ฟ้อง บริษัทไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด ที่ ๑ นายสาร บรรดาศักดิ์ ที่ ๒ นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย ที่ ๓ นายจ่านง แก้วไสววัฒนะ ที่ ๔ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหมิ่นประมาทโจทก์ โดยใส่ความทำให้โจทก์เสียหาย ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๑๓/๒๕๑๔

ในที่สุดจำเลยขอประกาศขอภัยโจทก์โดยได้ประกาศเปิดเผยในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ และปรากฏในหนังสือของนายเปื้อง ศิริภักดิ์ (เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓) ที่ได้นำประกาศขอภัยของ บริษัทไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด กับพวกมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนั้นด้วย ซึ่งจำเลยในคดีนี้ (นายซาลีเยียมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบหรือควรทราบแล้วนั้น ประกาศนั้นมีความดังต่อไปนี้

ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัทไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด ที่ ๑ นายสาร บรรดาศักดิ์ ที่ ๒ นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวิชัย ที่ ๓ และ นายจำนง แก้วไสวฒนะ ที่ ๔ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหมิ่นประมาทโดยใส่ความทำให้โจทก์เสียหาย ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๑๓/๒๕๑๔ เนื่องจากหนังสือพิมพ์ หลักเมืองสมัยไทยเดลี ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หน้า ๘ ลงข้อความซึ่งเขียนโดยจำเลยที่ ๒ ใช้นามปากกาว่า ขวานทอง ในคอลัมน์ตอบปัญหาข้อของหมองใจ เป็นการหมิ่นประมาทนายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ว่าเป็นคนลึมหาคำเนิดของตนเอง ไม่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา จะเป็นผู้นำใจเป็นนักประชาธิปไตยไม่ได้ และเป็นอ้ายโจรปล้นราชบัลลังก์ มีการพัวพันในกรณีสวรรคตด้วยนั้น

บัดนี้ข้าพเจ้าจำเลยทั้งสี่คนได้รู้สึกสำนึกว่า ข้อความที่จำเลยเผยแพร่ข้างต้นนั้นมิได้มีมูลความจริงแต่ประการใดเลย

ข้าพเจ้าจำเลยทุกคนจึงขอภัย นายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม โจทก์ ที่ถูกข้าพเจ้าทั้งหลายใส่ความด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ดังกล่าวแล้ว ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้กรุณาให้อภัยและถอนฟ้องคดีแล้ว

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวิชัย

ในนาม บริษัทไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด

จำเลยที่ ๑

นายสาร บรรดาศักดิ์

จำเลยที่ ๒

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวิชัย

จำเลยที่ ๓

นายจำนง แก้วไสวฒนะ

จำเลยที่ ๔

๔.๔ โจทก์ในคดีนี้ขอความกรุณาศาลโปรดพิจารณาว่ากรณีมีบรรทัดฐานเป็นตัวอย่างที่เปิดเผยอยู่แล้วตามที่โจทก์ได้กราบเรียนใน ๔.๑, ๔.๒, ๔.๓ ข้างบนนั้น และบุคคลที่เป็นจำเลยในคดีดังกล่าวนั้นก็ได้รับพฤติตนตามวาจาสัตย์ที่ได้ประกาศขอภัยโจทก์นั้นตลอดมาจนถึงวันนี้

แต่จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ได้สมคบกับบุคคลอื่นๆ และผู้สมรู้กันเขียนเผยแพร่ความไม่จริงให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าโจทก์มีส่วนร่วมปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ตามที่โจทก์จะได้กราบเรียนศาลในข้อ ๕. และข้อต่อๆ ไป

๔.๕ นอกจากหลักฐานที่โจทก์กราบเรียนศาลมาแล้วนั้น ก็มีหลักฐานอีกหลายประการซึ่งจำเลยในคดีนี้ทราบหรือควรทราบ ซึ่งโจทก์จะได้กราบเรียนศาลตอนที่เกี่ยวกับข้อเขียนที่จำเลยหมิ่นประมาทโจทก์

แม้ว่าหลักฐานนั้นปรากฏภายหลังการพิมพ์หนังสือจำเลยก็ดี ซึ่งจำเลยทราบหรือควรทราบแล้วก่อนวันฟ้องนี้ แต่จำเลยก็ได้จำหน่ายแจกและโฆษณาชักชวนให้บุคคลซื้อหนังสือของจำเลยโดยไม่หยุดยั้งตลอดมาจนถึงวันที่โจทก์ยื่นฟ้องนี้ จึงเป็นการกระทำผิดของจำเลยจนถึงวันที่โจทก์ยื่นฟ้องนี้และต่อไปอีกโดยไม่สิ้นสุด

ข้อ ๕.

หนังสือจำเลยหน้า ๖๗ มีความดังต่อไปนี้

“ภายหลังรัฐประหารเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้เริ่มจับกุมผู้ต้องหาในคดีลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ในตอนบ่ายวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ นายเฉลียว ปทุมรส ถูกจับตัวได้ขณะที่กำลังเพลินอยู่กับกีฬาฆ่าแข่ง ณ สนามราชตฤณมัย โดย ร.ต.อ. พระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร และ ร.ต.อ. เกษียณ ศรุตานนท์ กับตำรวจและทหารอีก ๒-๓ นายนำไปขังไว้ที่กระทรวงกลาโหม และจับตัวนายชิต สิงหเสนี กับนายบุญย์ ปัทมศรี

“ส่วนนายปรีดี พนมยงค์ กับเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ได้หลบหนีไปเสียก่อน ซึ่งต่อมาทางการได้ออกประกาศจับโดยกระจายข่าวประกาศของกรมตำรวจทางวิทยุกระจายเสียงเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๙๑”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่าข้อความตอนที่จำเลยเขียนว่า “ส่วนนายปรีดี พนมยงค์ กับเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ได้หลบหนีไปเสียก่อน ซึ่งต่อมาทางการได้ออกประกาศจับโดยกระจายข่าวประกาศของกรมตำรวจทางวิทยุกระจายเสียงเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๔๙๑” นั้นแสดงถึงเจตนาของจำเลยที่ ๑ กับพวกใส่ความว่า โจทก์กับเรือเอก วัชรชัยฯ รู้ตัวว่าจะถูกจับในกรณีสวรรคตจึงได้หลบหนีไปเสียก่อน อนึ่ง ความในตอนหนึ่งของจำเลยก็เกี่ยวข้องกับตอนอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาของจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์ดังกล่าวนั้น

จำเลยที่ ๑ กับพวกได้เขียนและโฆษณาฝ่าฝืนความจริงใส่ความโจทก์ให้เสียหายเพราะเหตุต่อไปนี้

(๑) แม้ศาลฎีกาที่ได้พิจารณาคดีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ โดยโจทก์มิได้เป็นจำเลยในคดีนั้นซึ่งตามหลักกฎหมายนั้นศาลไม่มีอำนาจพิจารณาคดีลับหลังจำเลย ฉะนั้นคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคดีสวรรคต (รัชกาลที่ ๘) จึงไม่ใช่บังคับแก่โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) และเรือเอก วัชรชัยฯ ก็ดี แต่นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ จำเลยที่ ๑ กับพวกในคดีที่โจทก์ฟ้องนี้ได้บิดเบือนคำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวเกี่ยวกับโจทก์และเรือเอกวัชรชัยฯ ไว้ดังต่อไปนี้

“เมื่อเกิดรัฐประหารแล้วไม่กี่วัน นอกจากจำเลยทั้ง ๓ นี้ก็ถูกจับกุมคุมขังตลอดจนถูกฟ้อง พระยาอนุรักษรัชมณฑลเชียร หัวหน้ากองมหาดเล็ก และนางชะอุ่ม ชัยสิทธิเวช ภรรยาเรือเอก วัชรชัยฯ ก็ได้ถูกจับมาด้วย แต่แล้วก็พ้นข้อหาไปในชั้นสอบสวน ส่วนนายปรีดีและเรือเอก วัชรชัยหลบหนีไปในคืนที่เกิดรัฐประหารจนกระทั่งบัดนี้”

(โปรดดูคำพิพากษาศาลฎีกาที่จำเลยได้นำมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือจำเลย หน้า ๑๗๖-๑๗๗)

(๒) ในคืนที่เกิดรัฐประหาร ๗-๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบดีอยู่แล้วว่า โจทก์มิได้หลบหนีกรณีสวรรคตซึ่งโจทก์มิได้กระทำความผิด หากโจทก์หลบหนีคณะรัฐประหารที่ได้คุกคามที่จะเช่นฆ่าโจทก์ถึงกับได้ส่งรถถังยิงบ้านโจทก์เพื่อทำลายโจทก์และครอบครัวทั้งหญิงและเด็กให้ล้มตายพินาศไป และพยายามใช้กำลังเช่นฆ่าโจทก์ด้วยความอาฆาตมาดร้ายโจทก์ตลอดมาจนปัจจุบันนี้ ซึ่งนอกจากหลักฐานอื่นๆ แล้วก็มีหลักฐานยืนยันต่อๆ มาอีก อาทิ

ก) พลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ หน้า ๗๒๐ และหน้า ๗๔๐ ในหน้า ๗๒๐ มีความดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขณะนั้นเหมือนพญาราชสีห์วัย ๔๙ ที่ยังบริบูรณ์ด้วยเขี้ยวเล็บแต่ยังเจ็บไม่หายจากการถูกพวก “เสรีไทย” ลอบกัดและชวน บัดนี้บรรดาเพื่อนราชสีห์ทั้งหลายกำลังถูกทำร้ายเอาอีกต่อหน้าต่อตา กองทัพไทยซึ่งระหว่างสงครามเปรียบประดุจฝูงราชสีห์ที่มีราชสีห์หน้า บัดนี้ถูกฝูงแกะหมิ่นเกียรติกำลังจะ “ฮึด” ขึ้นมาจริง ๆ ด้วยความคับแค้นทั้งกายและใจ”

และหน้า ๗๔๐ มีความว่า

“เสรีไทย” บางคนบังอาจพูดลบหลู่ดูหมิ่นกองทัพบกของชาติว่า “ตั้งมาได้ ๕๐ ปีแล้ว ทำประโยชน์ได้ไม่เท่าเสรีไทยที่ตั้งมาเพียงสองปี” เป็นคำทำทนายอย่างโอหังที่ควรจะต้องพิสูจน์กันด้วยเลือดว่า กองทัพไทยหรือเสรีไทยใครกันแน่ที่เป็นราชสีห์ ใครเป็นลูกแกะ”

ครั้นแล้วก็ได้กล่าวว่า

“ไม่หวั่นเกรงผู้ใดทั้งสิ้น นับตั้งแต่ผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ที่สุดลงมาจนถึงหัวหน้าท้ายแถวซึ่งเว้นท่านนายกรัฐมนตรี พล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ผู้เดียว ก็ได้แก่ท่าน “รัฐ” ปรีดี พนมยงค์ ท่านผู้บัญชาการทหารบก “พู่เลา” พล.อ. อุดลเดชจรส์...”

ข) ตำรวจสมัยจอมพล ปิบูลย์ ได้จับภรรยาของโจทก์ที่มีได้กระทำความผิดไปคุมขังทรมานเป็นเวลา ๘๔ วัน ได้จับกุมและทำลายชีวิตที่เรียกกันว่า “ขังทิ้งยั้งทิ้ง” บุคคลจำนวนมากหลายที่นับถือโจทก์ อาทิ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์, นายถวิล อุดล, นายจำลอง ดาวเรือง, นายทองเปลว ชลภูมิ แล้วนำบุคคลทั้ง ๔ นี้ไปสังหารชีวิตที่บริเวณหลักสี่ โดยตำรวจที่กล่าวนั้นอ้างว่า “โจรจีนมลายู” จะแย่งตัวผู้ต้องหาไป ซึ่งเป็นการแก้ตัวของตำรวจนั้นอย่างน่าขำๆ

ตำรวจสมัยจอมพล ปิบูลย์ จับนายเตียง ศิริขันธ์ นายชาญ บุณนาค นายน้อย บุณนาค นายพร มลิตทอง ฯลฯ ไปสังหารชีวิต แล้วแสวงหาข่าวเท็จว่า บุคคลดังกล่าวได้เล็ดลอดจากประเทศไทยไปอยู่กับโจทก์ในประเทศจีน

ตำรวจสมัยจอมพล ปิบูลย์ ได้ยิงนายทวี ตะเวทิกุล ถึงแก่ความตายโดยอ้างเหตุว่า นายทวี ตะเวทิกุล ทำการต่อสู้ตำรวจ และยังมีอีกมากมายหลายคน ที่ตำรวจสมัยจอมพลปิบูลย์ ได้ทำลายชีวิตบุคคลที่สงสัยว่าร่วมมือกับโจทก์ โดยตำรวจนั้นไม่ส่งศาลพิจารณา

ต่อมาเมื่อจอมพล ปิบูลย์ และ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ออกจากตำแหน่งโดยรัฐประหาร ๑๖ กันยายนแล้ว อธิบดีตำรวจคนใหม่ได้ทำการสืบสวนได้ความว่า ตำรวจสมัยจอมพลปิบูลย์ หลายคนได้กระทำความผิดในการฆ่าบุคคลดังกล่าวและบุคคลอื่นๆ ศาลได้พิจารณาพิพากษาลงโทษตำรวจฐานฆ่าคนตายนั้นหลายคน ยกเว้นตำรวจบางคนเป็นหลักฐานยังไม่เพียงพอ ศาลจึงพิพากษาปล่อยตัวตำรวจผู้ต้องหา

จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ต้องทราบหรือควรทราบว่ ขณะที่จอมพล ปิบูลย์ กับพวกมีอำนาจอยู่นั้นได้คุกคามที่จะเช่นฆ่าโจทก์

ค) เมื่อจอมพล ปิบูลย์ และ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ออกจากตำแหน่งโดยรัฐประหารเมื่อ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ แล้ว ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เสร็จแล้ว ต่อมาในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๑ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พล.ท. ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎร

โจทก์จึงเห็นว่าโจทก์จะได้รับความเป็นธรรมในการกลับประเทศไทยเพื่อขอต่อสู้อยู่ในศาลยุติธรรม ดังนั้น โจทก์จึงได้รวบรวมหลักฐานที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของโจทก์ในกรณีสวรรคต เมื่อโจทก์รวบรวมได้พอสมควรแล้วจึงได้ทำบันทึกแสดงความบริสุทธิ์ของโจทก์ไปยังทนายและผู้แทนราษฎรหลายคนแสดงถึงความบริสุทธิ์ของโจทก์

บันทึกของโจทก์ดังกล่าวนั้นจำเลยทราบหรือควรทราบ เพราะโจทก์ส่งทางไปรษณีย์โดยเปิดเผยจากประเทศจีน ซึ่งมีหลายคนในประเทศไทยได้รับ

ง) เมื่อโจทก์ส่งบันทึกไปยังบุคคลต่างๆ ในประเทศไทยแล้ว โจทก์ก็ได้เดินทางจากที่พักของโจทก์ นครกวังโจวไปยังกรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๐๑ เพื่อขอเอกสารการเดินทางสำหรับคนต่างประเทศ เพื่อโจทก์จะได้เดินทางจากปักกิ่งผ่านฮ่องกงหรือแรงกูน เพื่อกลับประเทศไทย

ขณะที่โจทก์เตรียมตัวเดินทางที่กรุงปักกิ่งนั้น ในคืนวันที่ ๒๐ ตุลาคม ปีนั้น โจทก์รับฟังข่าววิทยุกระจายเสียงของประเทศไทยที่ประกาศว่า จอมพลสฤษดิ์กับพวกก็ได้ทำรัฐประหารอีกครั้งหนึ่ง ที่เรียกว่าปฏิวัติ ซึ่งปกครองประเทศไทยโดยคณะปฏิวัติที่จับคนไปทำลายชีวิตโดยไม่ต้องส่งผู้ต้องหาให้ศาลยุติธรรมพิพากษาพิจารณา ต่อมาคณะปฏิวัติก็ได้รับสนองพระบรมราชโองการให้ใช้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินราชอาณาจักรไทยฉบับ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๒ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ ให้อำนาจนาย ก.ร.ม.ต. มีอำนาจกระทำการใดๆ รวมทั้งประหารชีวิตบุคคล โดยไม่ต้องส่งผู้ต้องหาให้ศาลยุติธรรมพิพากษาพิจารณา ธรรมนูญการปกครองฉบับนั้นใช้มาจนถึงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ ระหว่างใช้ธรรมนูญฉบับนั้นบุคคลในรัฐบาลนั้นก็ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนหลายครั้งกล่าวหาว่า โจทก์ทำความผิดอุกฉกรรจ์อีกหลายประการ อาทิกล่าวหาว่าโจทก์สะสมกำลังที่มณฑลยูนนานที่จะยกเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำลายชาติ ซึ่งไม่เป็นความจริง จำเลยในคดีนี้ (นายซาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบหรือควรทราบคำสัมภาษณ์หลายครั้งหลายหนของบุคคลแห่งรัฐบาลดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้นถ้าโจทก์กลับมาประเทศไทยก็ต้องถูกทำลายชีวิตโดยไม่มีโอกาสต่อสู้คดีในศาลยุติธรรม

โจทก์ได้รอโอกาสที่ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยเมื่อใดก็จะกลับประเทศไทยเพื่อต่อสู้ในศาลยุติธรรม แต่ธรรมนูญการปกครองฉบับ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ ก็ใช้ต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่ได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นยกเลิกธรรมนูญฉบับ ๒๕๐๒ นั้น

โจทก์ขอความกรุณาศาลโปรดสังเกตว่า ระหว่างใช้ธรรมนูญการปกครองฉบับ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ นั้น อายุความคดีสวรรคตได้สิ้นสุดลงในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๐๙ ดังนั้นถ้าโจทก์ไม่ถูกคุกคามจากบุคคลในรัฐบาลสมัยนั้นที่ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนกล่าวว่าโจทก์สะสมกำลังที่มณฑลยูนานที่จะยกเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำลายชาติ ซึ่งไม่เป็นความจริง โจทก์ก็จะเข้ามาประเทศไทยแต่การที่โจทก์ไม่กลับประเทศไทยแม้คดีสวรรคตหมดอายุความแล้วนั้น ก็แสดงว่า โจทก์ต้องถูกคุกคามจากบุคคลในรัฐบาลสมัยนั้น มิใช่โจทก์หลบหนีคดีสวรรคต

โจทก์เดินทางจากประเทศจีน พ.ศ. ๒๕๑๓ มาอาศัยในประเทศฝรั่งเศสแล้วได้จัดการฟ้องบุคคลที่หมิ่นประมาทโจทก์ว่าเป็นผู้สมคบลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้นหลายคดี ดังกราบเรียนศาลในข้อ ๓. แล้ว

(๓) จำเลยในคดีนี้กับพวกทราบหรือควรทราบ อย่างน้อยจากหนังสือของนายเปรี๊ญ ติริวัทท์ (เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓) ถึงการที่ในชั้นแรกรัฐบาลของฝ่ายรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๐ ได้ส่งหลักฐานเท็จไปยังรัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์สมัยนั้น ขอให้จับตัวร้ายตำรวจเอก เฉียบ ชัยสงค์ (อัมพุนันท์) และสิบตำรวจโท ชม แสงเงิน ผู้อารักขาโจทก์ เพื่อให้ส่งตัวกลับกรุงเทพฯ ในข้อหาคดีสามัญเพื่อให้ตัวมาอยู่ในมือของพนักงานสอบสวนดำเนินข้อหาในกรณีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์ได้พิจารณาสำนวนของรัฐบาลไทยสมัยนั้นถี่ถ้วนแล้ว ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์จึงมีคำสั่งโดยชุสำนวนดังกล่าวนั้นขึ้น แล้วประกาศคำสั่งเป็นภาษาอังกฤษว่า “Nothing, so discharge these two persons.” อ่านออกเสียงว่า “นัธิง ไช ดิสชาจ อีส ทู เพอร์ซันส์” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ไม่มีสาระอะไรเลย ดังนั้นจึงให้ปล่อยบุคคลทั้งสองนี้พ้นข้อหาไป”

ชาวฝรั่ง มลายู จีน และไทยหลายคนที่ได้ไปนั่งฟังการพิจารณาคดีนั้น เมื่อได้ฟังคำสั่งของศาลอังกฤษที่สิงคโปร์ซึ่งใช้ถ้อยคำในคำสั่งเช่นนั้นแล้วชาวต่างประเทศที่หนึ่งฟังก็พากันอมยิ้ม แต่ชาวไทยผู้รักชาติที่หนึ่งฟังก็ยิ้มไม่ออก เพราะเกิดสงสัยว่า รัฐบาลสมัยนั้นส่งหลักฐานเท็จมาให้ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์ ทำให้เสียเกียรติชาติไทยมาก

(๔) เมื่อรัฐบาลไทยสมัยนั้นไม่อาจได้ตัว ร.ต.อ. เฉียบข และ ส.ต.ท. ชมข ตามความต้องการของพนักงานสอบสวนคดีสวรรคตแล้ว ก็ได้รอมานอีกประมาณ ๖ เดือนเศษ คือขณะที่โจทก์และเรือเอก วัชรชัย อยู่ที่ฮ่องกงนั้น รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารจึงได้ให้อธิบดีตำรวจออกหมายจับโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย ซึ่งเป็นหมายจับเฉพาะที่ใช้ได้ภายในประเทศไทยเท่านั้น แม้ว่าขณะที่โจทก์อยู่ที่ฮ่องกงนั้นโจทก์ได้แจ้งให้ผู้รักษาการแทนกงสุลไทยที่ฮ่องกงทราบ ซึ่งท่านผู้นั้นก็ได้มาพบโจทก์แล้วรายงานไปให้รัฐบาลไทยทราบ แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นก็ยังไม่กล้าส่งคำขอไปยังรัฐบาลอังกฤษที่ฮ่องกงเพื่อให้ส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทยตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เพราะถ้ารัฐบาลไทยสมัยนั้นขอร้องรัฐบาลอังกฤษที่ฮ่องกงดังกล่าว รัฐบาลไทยก็ต้องส่งหลักฐานพอสมควรมาให้รัฐบาลอังกฤษที่ฮ่องกงเพื่อจับตัวโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย ให้ศาลอังกฤษที่ฮ่องกงพิจารณาตามวิธีพิจารณาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน คดีก็จะช้ารอยเช่นที่ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์ได้ชูสำนวนประกาศคำสั่งให้ผู้ฟังคดี ร.ต.อ. เฉียบข และ ส.ต.ท. ชมข ดังที่โจทก์กราบเรียนศาลข้างบนนั้น อันจะเป็นการเสียเกียรติแก่รัฐบาลไทยและพนักงานสอบสวนคดีสวรรคตหนักยิ่งขึ้นอีกเป็นคำรับรอง

(๕) ต่อมาโจทก์ได้เดินทางจากฮ่องกงเข้าไปในประเทศจีนสมัยนั้นที่ยังอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลแห่งชาติจีน (ก๊กมินตั๋ง) ขณะนั้นตั้งเมืองหลวงอยู่ที่กรุงนานกิงและมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยซึ่งได้มีการแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูตระหว่างกัน อุปทูตรักษาการแทนเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงนานกิงก็ได้มาพบโจทก์ แล้วได้รายงานให้รัฐบาลไทยทราบว่า

โจทก์อยู่ที่เชียงใหม่ แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นก็ได้ขอให้รัฐบาลแห่งชาติจีนส่งตัวโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย กลับประเทศไทยตามหมายจับในข้อหาว่าร่วมปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ซึ่งเป็นคดีสามัญไม่ใช่คดีการเมือง รัฐบาลไทยสมัยนั้นจึงมีสิทธิขอให้รัฐบาลแห่งชาติจีนส่งตัวโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย กลับประเทศไทยได้ตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นก็ไม่ตั้งใจที่จะขอร้องให้รัฐบาลแห่งชาติจีนส่งตัวโจทก์และเรือเอก วัชรชัย กลับประเทศไทย เพราะถ้ารัฐบาลไทยขอร้องเช่นนั้น รัฐบาลไทยก็ต้องส่งหลักฐานพอสมควรไปให้รัฐบาลแห่งชาติจีนเพื่อส่งให้ศาลจีนพิจารณาตามวิธีพิจารณาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เรื่องก็จะช้าร่อยท่านองเดียวกับที่ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์ได้ชูสำนวนขึ้นประกาศคำสั่งในคดี ร.ต.อ. เฝ้ายิบ และ ส.ต.ท. ชมย นั้นอีกเป็นคำรบ ๓ ขณะนั้นนักการทูตฝรั่งและจีนหลายคนได้ปรารภกับโจทก์ว่า อยากให้รัฐบาลไทยสมัยนั้นขอร้องมายังรัฐบาลแห่งชาติจีนให้ส่งตัวโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย กลับกรุงเทพฯ ในฐานะผู้ต้องหาว่าสมคบการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ พวกนักการทูตฝรั่งและจีนดังกล่าวเห็นว่าเขาพร้อมที่จะแสดงหลักฐานเป็นพยานในศาลจีนว่า การกล่าวหาโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย ตามสำนวนการสอบสวนของตำรวจฝ่ายรัฐประหารนั้นได้อาศัยคำโฆษณาหลอกลวงของฝ่ายที่เป็นปรปักษ์แก่โจทก์ทำนองเดียวกับที่เซอร์จอห์นเฟรย์ ธอมป์สัน อัครราชทูตอังกฤษประจำประเทศไทยได้รายงานไปยังรัฐบาลอังกฤษตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔ แต่โจทก์ก็รอๆ มาเป็นเวลาอีกหลายเดือนจนกระทั่งกองทัพปลดแอกของประชาชนจีนได้รุกเข้ามาเกือบถึงกรุงนานกิงและนครเชียงใหม่แล้ว รัฐบาลแห่งชาติจีนก็เตรียมตัวที่จะย้ายไปนครกวางโจว รัฐบาลไทยสมัยนั้นซึ่งมีเวลาพอที่จะเตรียมหลักฐานส่งมาให้รัฐบาลแห่งชาติจีนได้ แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นไม่จัดการขอให้รัฐบาลแห่งชาติจีนส่งตัวโจทก์และ ร.อ. วัชรชัย กลับประเทศไทย หากบุคคลในรัฐบาลสมัยนั้นใช้วิธีเช่นฆ่าญาติมิตรของโจทก์และคุกคามที่จะเช่นฆ่าโจทก์ถ้าโจทก์กลับประเทศไทย ดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วใน (๒) แห่งข้อนี้

(๖) โจทก์กับผู้ติดตามได้ไปขอลี้ภัยอยู่ในดินแดนจีนภายใต้การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์จีนตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒ และอยู่ต่อมาจนประชาชนจีนได้สถาปนาสาธารณรัฐของประชาชนจีน รัฐบาลไทยภายใต้จอมพลพิบูลฯ ก็ทราบเรื่องนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๗ ศาลอาญาได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับลงวันที่ ๑๒ ตุลาคมปีนั้น ให้นายเฉลียวช นายชิตช นายบุศย์ช พัง ต่อมาผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จัดการประหารชีวิตตามคำสั่งศาล

จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ทราบหรือควรทราบหลักฐานที่จอมพล พิบูลฯ ได้แสดงความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ๓ คนนั้นไว้ดังต่อไปนี้

ก) หนังสือของ พล.ต. อนันต์ พิบูลสงคราม ชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๖๘๗ ได้ลงพิมพ์ความรู้สึกแห่งจิตสำนึกของจอมพล พิบูลฯ ที่ได้ให้ไว้แก่ พล.ต. อนันต์ช ในบันปลายชีวิตก่อนถึงอสัญกรรมของจอมพล พิบูลฯ ที่กรุงโตเกียวไว้ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (พล.ต. อนันต์ช) จึงระงับใจไม่ได้ที่ต้องเรียนถามจอมพล ป. พิบูลสงครามวันหนึ่งที่ประเทศญี่ปุ่นว่า ในฐานะที่เวลานั้นท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่ เหตุใดท่านจึงไม่ขอพระราชทานอภัยโทษให้จำเลยสามคนที่ถูกศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิต ท่านตอบข้าพเจ้าทันทีอย่างหนักแน่นว่า “พ่อได้ขอพระราชทานอภัยโทษขึ้นไปถึงสามครั้ง ได้พยายามทำหน้าที่ของพ่อจนที่สุดแล้ว” ในอดีตที่ผ่านมามีน้อยครั้งที่จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องเสียใจบ้างเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ แต่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นครั้งใดที่ท่านจะเสียใจหนักยิ่งไปกว่าที่ข้าพเจ้ากำลังเห็นท่านครั้งนั้น ขณะเมื่อได้ตอบคำถามของข้าพเจ้าจบด้วยใบหน้าที่เคร่งขรึมและสนิทหัวใจไม่เปลี่ยนแปลง”

ข) การที่จอมพล พิบูลฯ ได้ช่วยเหลือครอบครัวนายชิตช ซึ่งทนายชิตช ได้นำมาเขียนไว้ในหนังสือแจกงานฌาปนกิจศพนายชิตช เมื่อวันที่ ๑๒

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ซึ่งจำเลย (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบหรือควรทราบแล้วนั้น มีข้อความดังต่อไปนี้

“เมื่อพ่อสิ้นชีวิตไปแล้วนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ให้เลขาธิการมาติดต่อให้เราขอความช่วยเหลือเพราะต้องการจะอุปการะในด้านการศึกษาของลูกของพ่อ เราปรึกษากันว่าควรจะรับหรือไม่ ในที่สุดเราก็เห็นว่าควรรับไว้ เพื่อเป็นประจักษ์พยานว่า รัฐบาลเองก็ตระหนักดีว่าพ่อเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงต้องการอุปการะครอบครัวของเรา”

ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าจอมพล ปิบูลฯ ทราบอยู่แก่ใจของท่านเองแล้วว่า นายชิต สิงหเสนี รวมทั้งนายเฉลียว ปทุมรส และนายบุญย์ ปัทมศริน เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งต้องถูกบุชายัญเพื่อวัตถุประสงค์ในการร่วมรัฐประหารของจอมพล ปิบูลฯ เพราะถ้าจอมพล ปิบูลฯ ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะให้เงินช่วยเหลือครอบครัวของนายชิต สิงหเสนีเพื่อเป็นการตอบแทน แม้ว่าเอกสารนั้นพิมพ์แจกเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ก็ดี แต่จำเลยทราบหรือควรทราบแล้วก็ได้หยุดยั้งกระทำการจำหน่ายจ่ายแจกหนังสือจำเลยจนถึงวันที่โจทก์ฟ้อง และจำเลยดำเนินต่อไปอีกไม่สิ้นสุด

อนึ่ง ในคำแถลงหน้าต้นๆ แห่งหนังสือของจำเลยนั้นปรากฏว่า จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) เป็นมหาดเล็กของพระราชธิดาองค์หนึ่ง แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า (รัชกาลที่ ๕) นั้น จำเลยที่ ๑ จึงคุ้นเคยกับเจ้านายในพระราชวงศ์จักรีหลายพระองค์ ดังนั้นจำเลยที่ ๑ จึงทราบหรือควรทราบว่าเจ้านายพระองค์ใดบ้างที่ทรงเชื่อความบริสุทธิ์ของโจทก์และผู้ต้องหา ในคดีสวรรคตนั้น และเจ้านายองค์ใดที่ได้มีพระเมตตาประทานเงินช่วยเหลือครอบครัวผู้ต้องหาที่ถูกประหารชีวิต

ค) ระหว่างเวลาภายหลังคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวจนถึงวันที่จอมพล ปิบูลฯ ออกจากตำแหน่งเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๐๐ นั้น จอมพล ปิบูลฯ ได้ส่งตัวแทนไปติดต่อกับรัฐบาลจีนหลายครั้ง ซึ่งผู้ที่เป็นตัวแทนของจอมพล ปิบูลฯ

ได้เปิดเผยการติดต่อนั้นอันทำให้คนจำนวนไม่น้อยในประเทศไทยและในประเทศอื่นทราบแล้ว อาทิ การขายใบยาสูบและสินค้าอื่นๆ ของไทยให้แก่ประเทศจีน ฯลฯ ต่อมาในการประชุมระหว่างประเทศแห่งเอเชีย อาฟริกา ที่นครบันดงเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ นั้น จอมพล ปิบูลย์ ก็ได้ส่งพระองค์เจ้าวรรณไวทยากรเป็นผู้แทนไปประชุม พระองค์เจ้าวรรณฯ ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของจอมพล ปิบูลย์ โดยท่านได้หาโอกาสเจรจากับท่านโจวเอินไหลนายกรัฐมนตรีจีนโดยเฉพาะ เป็นใจความว่า รัฐบาลพิบูลย์ ไม่พอใจที่รัฐบาลจีนให้โจทก์อาศัยอยู่ในประเทศจีน เพราะโจทก์ทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อจอมพล ปิบูลย์ อาทิ หว่าโจทก์ช่อกสมผู้คนที่มณฑลยูนนานเพื่อยกกำลังเข้ามาในประเทศไทย ท่านโจวเอินไหลจึงตอบผู้แทนไทยว่า โจทก์อาศัยอยู่ในประเทศจีนในฐานะผู้ลี้ภัย โดยโจทก์มิได้เคลื่อนไหวทางการเมืองแต่อย่างใด แต่ท่านผู้แทนไทยก็มีได้รับคำสั่งของจอมพล ปิบูลย์ ให้ขอร้องรัฐบาลจีนส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทย ฐานเป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ อันเป็นคดีสามัญ ซึ่งรัฐบาลพิบูลย์ มีสิทธิขอร้องรัฐบาลจีนให้ส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทยได้ แต่ในการขอร้องเช่นนั้นรัฐบาลพิบูลย์ ก็จะต้องส่งคำพิพากษาศาลฎีกาไทยมาให้รัฐบาลจีนเพื่อส่งศาลจีนพิจารณาตามวิธีพิจารณาเรื่องผู้ร้ายข้ามแดน และโจทก์ (ปรีดี พนมยงค์) ก็มีสิทธิที่จะพิสูจน์ต่อศาลจีนว่า พยานหลักฐานของอัยการในคดีสุวรรณคตนั้นเป็นเท็จ แต่จอมพล ปิบูลย์ ก็ไม่ร้องขอรัฐบาลจีนให้ส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทย ทั้งนี้แสดงว่า จอมพล ปิบูลย์ รู้อยู่แก่ใจของท่านเองว่า พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนได้กระทำขึ้นไว้นั้นเป็นพยานเท็จ จึงไม่ควรที่จะเอามาแฉในศาลของประชาชนจีนให้จับเท็จได้โดยไม่ยาก

ข้อ ๖.

หนังสือของจำเลยหน้า ๙๘ เริ่มต้นด้วยการพิมพ์ตัวอักษรขนาดหนาและใหญ่กว่าตัวอักษรที่ใช้เป็นส่วนมากของหนังสือจำเลยนั้น มีข้อความว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” ต่อจากหัวเรื่องนั้นแล้วหนังสือจำเลยได้ลงพิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าที่ใช้เป็นส่วนมากในหนังสือของจำเลยนั้นดังต่อไปนี้

“ปริตีม่าในหลวง”

“เสียงตะโกนกึกก้องในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงท่ามกลางผู้ที่กำลังชมภาพยนตร์อย่างเพลิดเพลินลั่นสนั่นโรงว่า “ปริตีม่าในหลวง”

ต่อจากความข้างบนนั้น หนังสือจำเลยมีข้อความดังต่อไปนี้

“แล้วเสียงนั้นก็เหมือนเสียงสะท้อนที่ร้องในหุบเขา ผู้คนในโรงหนังพึมพำกันเบาๆ แซดไปหมด “ปริตีม่าในหลวง” ดังกันต่อไปและต่อไปจากปากพูดกัน เพราะเรื่องกรณีสวรรคตยังไม่กระจ่างชัดออกมา ประชาชนชาวไทยกำลังเบื่อนายต่อแถลงการณ์ของรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ตำรวจซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาลหูผึ่งทันที แต่จะไปจับว่าใครร้องตะโกน คนนับเป็นพันๆ ในเฉลิมกรุงซึ่งเป็นโรงหนังที่ติดเด่นที่สุดในขณะนั้น ตำรวจขณะนั้นไม่ใช่ตำรวจของประชาชน ไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อ “พิทักษ์สันติราษฎร์” แต่ทำหน้าที่ “พิฆาตสันติสุข” มันเป็นยุคดาญคมิหครองเมืองโดยแท้ แม้แต่พระเจ้าแผ่นดินประทับอยู่ในพระบรมหาราชวังยังไม่ปลอดภัย นับประสาอะไรกับประชาชนคนเดินถนน

“หลังจากเสียงตะโกนก้องในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงว่า “ปริตีม่าในหลวง” ชาวจากปากคนนับพันๆ ในโรงภาพยนตร์ก็กระจายกันยิ่งกว่าหนังสือพิมพ์ ประโคมข่าวเสียอีก ประกอบกับชาวไทยทั้งชาติกำลังเดือดแค้นในกรณีสวรรคตอยู่แล้ว เพราะความรักความอาลัยในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลที่ทุกคนได้เห็นได้ชื่นชมพระบารมีต้องถูกปลงพระชนม์”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า ข้อความที่จำเลยที่ ๑ กับพวกได้เขียนพรรณนาว่า ผู้ที่กำลังชมภาพยนตร์อย่างเพลิดเพลินเมื่อได้ยินเสียงตะโกนว่า “ปริตีม่าในหลวง แล้วพึมพำเบาๆ แซดไปหมดว่า “ปริตีม่าในหลวง” แล้ว “ชาวจากปากคนนับพันๆ ในโรงภาพยนตร์ก็กระจายกันยิ่งกว่าหนังสือพิมพ์ประโคมข่าวเสียอีก ประกอบกับชาวไทยทั้งชาติกำลังเดือดแค้นในกรณีสวรรคตอยู่แล้ว เพราะความรักความอาลัยในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลที่คนได้เห็นได้ชื่นชมพระบารมีต้องถูกปลงพระชนม์” นั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกได้

ปั้นแต่งเรื่องขึ้นบิดเบือนความจริงที่มีคนหนึ่งหรือสองคนตะโกน ในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” นั้นมาพรรณนาให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า คนนับเป็นพันๆ เห็นชอบด้วยกับเสียงตะโกนนั้น อันเป็นการที่จำเลยที่ ๑ กับพวกจงใจใส่ความโจทก์ให้ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบแล้วว่า คนไทยที่เศร้าโศกเพราะบิดามารดาถึงแก่กรรม และตนอยู่ในระหว่างไวทุกข์ยังไม่ถึง ๗ วันนั้น น้อยคนนักที่จะแก้ความทุกข์ความเศร้าโศกโดยวิธีไปดูภาพยนตร์ให้เพลิดเพลิน จะมีก็แต่บุคคลจำนวนน้อยที่ออกตัญญูต่อพ่อแม่ซึ่งไม่เศร้าโศกแท้จริง จึงไปดูภาพยนตร์ให้เพลิดเพลิน

พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้นทรงเป็นพระบิดาที่ยอดยิ่งของพสกนิกรคือยอดยิ่งกว่าบิดาบังเกิดเกล้าของชาวไทยแต่ละคน ฉะนั้นผู้ที่จงรักภักดีและเศร้าโศกอย่างแท้จริงในการที่ในหลวงพระองค์นั้นสวรรคตจึงมิได้แก้ความเศร้าโศกโดยวิธีไปดูภาพยนตร์ที่เฉลิมกรุงให้เพลิดเพลิน จะมีก็แต่คนจำนวนน้อยมากไม่ถึงนับพันๆ ที่ไม่เศร้าโศกอย่างแท้จริงเพราะในหลวงพระองค์นั้นสวรรคตไม่ถึง ๗ วัน คนจำนวนนั้นก็หมดทุกข์แล้วจึงไปดูภาพยนตร์ที่โรงนั้น ฉะนั้นคนจำนวนน้อยมากนี้จึงเป็นพวกที่ฝ่ายปรปักษ์ต่อโจทก์นั้นได้จ้างหรือวานโดยซื้อตัวภาพยนตร์ให้

(๒) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบแล้วว่า ชาวไทยตั้งแต่โบราณกาลมาแล้วนั้น เมื่อได้ยินเสียงตะโกนในเวลาค่าคืนโดยไม่รู้ว่ามีผู้ใดตะโกนนั้นก็เรียกเสียงตะโกนนั้นว่า “เสียงเปรต” และเมื่อได้ยินเสียงตะโกนตามท้องถนนและในที่ชุมนุมชน ก็เรียกคนตะโกนนั้นว่า “ก๊วย” ราชบัณฑิตยสถานก็รับเอาคำว่า “ก๊วย” นั้นเป็นภาษาไทยบรรจุไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หน้า ๑๕๔ โดยให้ความหมายว่า “ก๊วย” (ปาก) น. ผีเปรต ; หมายถึงคนโง่ คนเลวทราม” โจทก์จึงขอความกรุณาศาลโปรดอนุญาตให้โจทก์เรียกคนตะโกนในโรงภาพยนตร์นั้นว่า “ก๊วย” ตามที่ชาวไทยส่วนมากใช้คำนั้น ซึ่งเป็นไปตามความหมายของ

ราชบัณฑิตยสถานนั้น ในกรณีที่โจทก์กล่าวถึงผู้ตะโกนเช่นนั้นโดยไม่แสดงตัวให้ปรากฏ

จำเลยกล่าวไว้เองว่า โรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงสมัยนั้นเป็น “โรงหนังที่คึกคักที่สุดขณะนั้น” ฉะนั้นก่อนกรณีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๙ คนดูภาพยนตร์ที่โรงนั้นเป็นคนสุภาพตามมารยาทที่ดีของชาวไทย จึงไม่ปรากฏว่ามี “ก๊วย” เข้ามาแทรกเพื่อตะโกนเล่นด้วยความคะนองปาก

แต่น่าเศร้าสลดใจในวันเวลาเกิดเหตุในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงตามที่จำเลยอ้างไว้ว่า “ก๊วย” หนึ่งหรือสองคนได้ตะโกนว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” ซึ่งเป็นวิธีที่คนส่วนมากที่ไปชมภาพยนตร์ที่เฉลิมกรุงนั้นไม่เคยได้ยินมาก่อนว่ามีใครใช้วิธีอุทริวิถิตการตะโกนเรื่องใดๆ ขึ้น ฉะนั้นจึงเป็นการที่ฝ่ายปรัภักษต่อโจทก์ใช้วิธีจ้าง, หรือวาน โดยซื้อตัวภาพยนตร์ราคาแพงให้ “ก๊วย” ที่ชำนาญในการตะโกนอะอะตามท้องถนนและที่ชุมนุมเข้าไปตะโกนในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงดังกล่าว อันเป็นวิธีหนึ่งแห่งการโฆษณาหลอกลวงของฝ่ายปรัภักษต่อโจทก์ ตามทำนองที่ทูตอังกฤษได้รายงานรัฐบาลอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๙ (เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔)

(๓) ที่จำเลยกับพวกกล่าวว่า เมื่อคนดูภาพยนตร์ได้ยินเสียงคนใดคนหนึ่งตะโกนขึ้นในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” แล้วก็พึมพำกันเบาๆ ให้ขาดไปหมดว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” ดังกันต่อไปนั้น โจทก์ขอกราบเรียนศาลว่า การพึมพำกันเบาๆ ขาดไปหมดนั้นย่อมหมายถึงการพึมพำเบาๆ ชนิดที่ฟังไม่ได้ศัพท์ ซึ่งจำเลยกับพวกจะสรุปเอาว่าพึมพำกันเบาๆ ขาดไปหมดว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” นั้นไม่ได้ คือมีคนพึมพำกันเบาๆ ถึงการอุทริวิถิตการของ “ก๊วย” ที่ไม่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ของโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง

บุคคลที่พึมพำอันเป็นการขานรับเสียงตะโกนของ “ก๊วย” นั้นจึงเป็นพวก “ก๊วย” ซึ่งฝ่ายปรัภักษต่อโจทก์ได้ส่งมาเป็นแผนการหนึ่งแห่งการโฆษณาหลอกลวง

(๔) ข้อความซึ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกได้พรรณนาไว้ดังกล่าวในหนังสือของจำเลยที่โจทก์อ้างข้างต้นนั้นก็แสดงว่า จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวไว้ประจวบตนเองซึ่งเป็นผู้เสวราโศกอย่างลึกซึ้งในการสวรรคตของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่ก็ยังอุตสาหะไปชมภาพยนตร์อย่างเพลิดเพลิน จึงรู้เหตุการณ์ตามที่จำเลยที่ ๑ กับพวกได้พรรณนาไว้โดยบิดเบือนจำนวนคนและลักษณะของคนดูภาพยนตร์ดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้ว ส่วนจำเลยที่ ๑ เมื่อได้ยินเสียงก๊วยตะโกนขึ้นแล้ว ก็รับเอาคำตะโกนนั้นมากระจายบอกต่อๆ กันไป หนังสือของจำเลยที่ ๑ กับพวกนั้นเองก็เป็นพยานหลักฐานที่แสดงอยู่ในตัวว่า จำเลยที่ ๑ กับพวกเอาคำที่ก๊วยหนึ่งหรือสองคนมากระจายต่อไปตั้งแต่เกิดเหตุการณ์นั้นจนถึงปัจจุบันนี้

(๕) ตามที่จำเลยที่ ๑ กับพวกกล่าวไว้ในหนังสือจำเลยว่า “ข่าวจากปากคนนับพันๆ ในโรงภาพยนตร์ก็กระจายกันยิ่งกว่าหนังสือพิมพ์ประโคมข่าวเสียอีก” นั้น ก็เป็นการที่จำเลยบิดเบือนความจริง เพราะเหตุดังต่อไปนี้

ก) จำนวนคนไปดูภาพยนตร์ในวันเวลาที่เกิดการตะโกนนั้นมีใช่ “คนนับเป็นพันๆ” แต่เป็นคนจำพวกที่ไม่เสวราโศกแท้จริงในการสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ ๘ ดังที่โจทก์กราบเรียนศาลใน (๑) ข้างบนนั้น ฉะนั้นจึงเป็นคนจำนวนน้อยจำพวกนี้ซึ่งฝ่ายปรปักษ์ต่อโจทก์จ้างหรือวานโดยซื้อตั๋วภาพยนตร์ให้เท่านั้น ซึ่งสนองรับเอาคำตะโกนของก๊วยนั้นมากระจายต่อไป

ข) หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยสมัยนั้นมีหลายฉบับที่มีได้รับเอาคำตะโกนของก๊วยนั้นมาเป็นสรณะ (ที่พึ่ง) ในการประโคมข่าว นอกจากหนังสือพิมพ์จำนวนน้อยบางฉบับเท่านั้น ในจำนวนน้อยนี้ก็มีหนังสือพิมพ์ ประชาธิปไตยสมัย นายดำริห์ ปัทมะศิริ เป็นบรรณาธิการ และปรากฏจากหนังสือของจำเลยหน้า ๖๕-๖๖ ว่าจำเลยที่ ๑ ได้เคยเขียนเรื่องไปลงในหนังสือพิมพ์นี้ด้วยเท่านั้นที่เอาคำตะโกนของก๊วยดังกล่าวนั้นมาเป็นสรณะในการประโคมข่าวใส่ความโจทก์ดังที่โจทก์จะกราบเรียนศาลในฟ้องข้อ ๗. และข้อต่อไป

(๖) จำเลยทราบหรือควรทราบค่าชี้แจงของพันเอกช่วง เชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีมหาดไทย ที่ได้ตอบคำอภิปรายของฝ่ายพรรคประชาธิปัตย์ที่ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเกี่ยวกับรัฐบาลอ้าง ระหว่างวันที่ ๒๓ ถึง ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งนายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้ขอเปิดอภิปรายทั่วไป รัฐบาลอ้างฯ ได้ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงถ่ายทอดคำอภิปรายนั้นโดยตรงเพื่อให้ชาวไทยได้รับฟังโดยทั่วกัน

เสร็จการประชุมแล้วเจ้าหน้าที่เลขาธิการรัฐสภาได้นำบันทึกของเจ้าหน้าที่ซึ่งจดคำอภิปรายนั้นเสนอรัฐสภาให้รับรองรายงานการประชุมตามระเบียบ เมื่อรัฐสภารับรองว่าบันทึกรายงานการประชุมนั้นถูกต้องแล้ว กองการประชุมและสมิธรัฐสภาก็ได้พิมพ์บันทึกคำอภิปรายทั่วไปนั้นเป็นหนังสือจำหน่ายจ่ายแจกแพร่หลายแก่ผู้สนใจ ให้ชื่อหนังสือนั้นว่า “บันทึกคำอภิปราย ยุติติขอเปิดอภิปรายทั่วไป พันตรี ควง อภัยวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทน (พระนคร) เป็นผู้เสนอ ตอนที่ ๒ หัวข้ออภิปราย : ๔. เรื่องการต่างประเทศ ๕. เรื่องการแทรกแซงในราชการประจำ ๖. เรื่องการรักษาฐานะของข้าราชการ ๗. เรื่องการศึกษาของชาติ ๘. เรื่องกรณีสวรรคต ในการประชุมสภาผู้แทน ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๔๙๐ ถึงครั้งที่ ๑๑/๒๔๙๐ ระหว่างวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๐ ถึงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๔๙๐” (ในคำฟ้องของโจทก์ข้อต่อๆ ไปนั้นถ้าจะกล่าวถึงหนังสือเล่มนั้นแล้วโจทก์ขอประทานอนุญาตศาลเรียกชื่อหนังสือนั้นโดยย่อว่า “บันทึกคำอภิปรายรัฐสภา ๒๔๙๐ กรณีสวรรคต”)

ในหนังสือเล่มที่โจทก์อ้างชื่อข้างบนนั้นหน้า๑๐๕๕ปรากฏคำอภิปรายชี้แจงของพันเอกช่วงฯ รัฐมนตรีมหาดไทยตอนหนึ่ง มีความดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้าล้มลงไปเมื่อคืนนี้อีกอันหนึ่ง คือว่าในวันนั้นเอง (๔ มิถุนายน ๒๔๘๙) ประมาณเวลา ๑๓.๐๐ น. เศษ มีโทรศัพท์เตือนจะไปจากไหนไม่ทราบ ได้ไปถึงนายทหารชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงกลาโหม บอกว่าในหลวงสวรรคตแล้ว รัฐบาลจะแถลงการณ์อย่างไรอย่าเชื่อ ในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์ นี่ข้าพเจ้าไม่ได้เล่าเมื่อคืนนี้ นึกขึ้นได้ก็เล่าให้ฟังเสียด้วย ซึ่งอันนี้แสดงให้เห็นว่า ในการ

เสด็จสวรรคตของในหลวงในพระบรมโกศฐานนี้ ไม่ใช่เรื่องนี้เป็นเรื่องไม่เป็นไปตามปกติของการสวรรคต ไม่เพียงอะไรแต่เท่านั้น แต่มันได้มีการไม่ปกติสืบเนื่องมาถึงภายนอกด้วย มันได้มีมาแล้วในวันนั้นเองถึงภายนอกด้วย เพราะฉะนั้น ปัญหาของข้าพเจ้าซึ่งเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยภายในก็ยิ่งมีความจำเป็นยิ่งขึ้นที่จะต้องได้ระมัดระวังในเรื่องนี้”

(๗) จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งในการรู้เห็นด้วยกับก๊วยที่ตะโกนในโรงภาพยนตร์ตามเหตุผลที่โจทก์กราบเรียนศาลมาแล้วนั้น จำเลยที่ ๑ ก็ทราบหรือควรทราบอยู่แล้วว่ามีบุคคลที่เป็นปรักษัต์ต่อโจทก์ได้อาศัยกรณีสวรรคตเป็นเครื่องมือโฆษณาใส่ร้ายโจทก์ ซึ่งนอกจากที่โจทก์กราบเรียนศาลแล้วข้างบนนั้น จำเลยก็ทราบหรือควรทราบถึงการที่มีท่านเจ้าองค์หนึ่งได้เสด็จไปยังสถานทูตอังกฤษในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๙ อันเป็นเวลาเพียง ๓ วัน ภายหลังจากที่ในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคต เพื่อโฆษณาจูงใจให้อัครราชทูตอังกฤษหลงเชื่อว่า โจทก์กับพวกมีความคิดที่จะสถาปนาสาธารณรัฐจึงได้ลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ แต่อัครราชทูตอังกฤษไม่ยอมหลงเชื่อจึงได้ถวายคำแนะนำสั่งสอนท่านเจ้าองค์นั้นหลายประการ ครั้นแล้วอัครราชทูตอังกฤษได้โทรเลขรายงานไปยังรัฐบาลอังกฤษในวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ต่อมา ระหว่างปลาย ค.ศ. ๑๙๗๖ ถึงต้น ค.ศ. ๑๙๗๗ (พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๐) สำนักงานเอกสารสาธารณะของรัฐบาลอังกฤษได้เปิดเผยโทรเลขฉบับนั้นของอัครราชทูตอังกฤษที่พันกำหนด ๓๐ ปีแล้ว โดยไม่ถือว่าเป็นความลับอีกต่อไปนั้น ให้สาธารณชนดูได้และขอภาพถ่าย (โฟโตกอปี้) เอกสารนั้น นักศึกษาและผู้สนใจหลายคนก็ได้มีภาพสำเนาโทรเลขทูตอังกฤษฉบับนั้นและรู้กันแพร่หลายแล้ว ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔

เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาของศาล โจทก์ขอประทานเสนอศาล ณ ที่นี้ซึ่งคำแปลโทรเลขฉบับนั้นเป็นภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษและหน้าปกบันทึกความเห็นเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษนั้น ขอศาลได้โปรดพิจารณาเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔

จากกรุงเทพฯ ถึงกระทรวงการต่างประเทศ (ฟอเรน ออฟฟิศ)

มร. ธอมป์สัน

๑๒ มิถุนายน ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙)

เลขที่ ๗๖๙

ส่งข้าถึงลิงคโปรเพื่อลอร์ดคิลเลอร์นเฉพาะ

ส่งเวลาบ่าย ๑.๐๕ น. ๑๒ มิถุนายน ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙)

รับเวลาบ่าย ๓.๐๖ น. ๑๒ มิถุนายน ๑๙๔๖

สำคัญมาก

ดีเยี่ยม

ความลับสุดยอด

(๑) โดยที่ (ประเทศไทย) เป็นประเทศหนึ่ง “ซึ่งคำหลอกลวงอย่างตบตาที่สุดนั้นถือกันว่าเชื่อถือได้ และคำบอกเล่าที่ป่าเถื่อนที่สุดนั้นถือกันว่าเป็นความจริง” ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเจ้าจำเป็นต้องรายงานมายังท่านถึงการมาพบข้าพเจ้าเมื่อคำวันวานนี้ ภายหลังรับประทานอาหารเย็นแล้วโดยสมาชิกชั้นนำผู้หนึ่งแห่งพระราชวงศ์ที่ได้มาถึง (สถานทูต) โดยนั่งมาในรถยนต์ทหารอังกฤษซึ่งขับโดยนายทหารอังกฤษคนหนึ่งที่คุณเจ้ารู้จักดี การสนทนากับเจ้าองค์นั้นใช้เวลาถึง ๒ ชั่วโมง และจะเป็นการสะดวกถ้าข้าพเจ้าบันทึกไว้ทันทีใน ๒ วรรคต่อไปนี่คือวรรคที่หนึ่งเขาได้พูดว่าอย่างไร และวรรคที่สองข้าพเจ้าได้กล่าวว่อย่างไร

(๒) เจ้าองค์นั้น (ภาษาอังกฤษใช้คำว่า HIS ROYAL HIGHNESS ซึ่งหมายถึงพระราชวงศ์ชั้นสูงซึ่งเทียบกับพระราชวงศ์ไทยชั้น “พระเจ้า” ซึ่งอาจเป็น “พระเจ้านครราชสีมา” หรือ “พระเจ้าวรวงศ์เธอ”) ได้บอกข้าพเจ้าว่า ไม่มีข้อสงสัยเลยที่ในหลวงองค์ที่แล้วถูกฆาตกรรม เขาเองได้เห็นพระบรมศพและเขาสามารถยืนยันว่าคุณเจ้าว่ากระสุนปืนเข้าทางหลังพระเศียรและออกทางหน้าพระพักตร์ เหตุแห่งฆาตกรรมได้เป็น (จิอาร์ฟี. ยูเอ็น ดีอีซี. ทู-คำระหัสที่ไม่ชัดเจน) แสดงอีกครั้งหนึ่งและเป็นครั้งสุดท้ายที่พระราชวงศ์ต้องพบลง ทั้งนี้เพราะแสดงให้เห็นจริงเต็มที่โดยสมาชิกองค์หนึ่งแห่งพระประยูรญาติของเขาได้ตกลงยอมให้พระนาม

ของเขาปรากฏในแถลงการณ์ แสดงว่าโศกนาฏกรรมนั้นเกิดขึ้นเพราะอุบัติเหตุ ในหลวงองค์ใหม่จะไม่ได้รับอนุญาตเลยให้บรรลู่ (จีพีอาร์เอส.-คำขาดไป) นักการเมืองที่มีอำนาจกำลังจะสถาปนาสาธารณรัฐ หรือได้กล่าวด้วยว่า ถ้าทหารบริติช (อังกฤษ) ได้ถอนไปแล้ว (ภายหลังส่งทหารญี่ปุ่นกลับประเทศเสร็จแล้ว) การประท้วงประหารก็จะเกิดขึ้น (คณะราษฎร) ได้เคยกล่าวการแทรกแซงของบริติชมาแล้วที่ได้ป้องกันการทำลายเช่นฆ่าพระราชวงศ์ภายหลังรัฐประหาร ค.ศ. ๑๙๓๒ (การอภิวัฒน์มิถุนายน ๒๔๗๕) (ท่านเจ้าองค์นี้ถามว่า) จะหวังความสนับสนุนจากบริติช (อังกฤษ) ได้หรือไม่ถ้าภัยอันตรายนั้นได้เกิดขึ้นอีก

(๓) ข้าพเจ้าได้ทูลเจ้าองค์นั้นว่า กิจการภายในของสยามไม่เคย (ย้าคำว่า “ไม่”) เกี่ยวกับรัฐบาลของพระราชาธิบดี (อังกฤษ) และแจ้งว่าเขา (เจ้าองค์นั้น) และพระประยูรญาติกับมิตรของเขาจะมีความผิด เพราะจงใจคิดร้ายที่เป็นอันตรายอย่างยิ่ง ถ้าพวกเขาคงมีความคิดเช่นนั้นอยู่อีกแม้แต่ขณะเดียว ไม่ว่าสภาพการณ์อย่างไร เราจะไม่ยื่นมือเข้าเกี่ยวข้องในกิจการลึกลับเหล่านี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวย้าหลายครั้งหลายหนด้วยการอธิบายความให้กระจ่างที่สุด ข้าพเจ้าได้อธิบายว่าเอกราชรวมทั้ง (จีอาร์พี.-ระหัดถอดไม่ออก การป้องกันประเทศของ) สยามคงเป็นอยู่ทุกวันนี้เหมือนที่เคยเป็นมาว่าเป็นประโยชน์สำคัญของบริเตน (อังกฤษ) นอกจากนั้นเราปรารถนาเห็นการกลับฟื้นฟูประเทศ (สยาม) โดยเร็วที่สุด เพราะโดยการฟื้นฟูเช่นนั้นเท่านั้นความสงบเรียบร้อยภายในก็จะสถาปนาขึ้น และการค้าระหว่างอังกฤษกับสยามก็จะกลับสถาปนาขึ้น ในส่วนที่เกี่ยวกับกองทหารของเรา (อังกฤษ) อยู่ในประเทศ (สยาม) นั้น วัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อดำเนินการส่งญี่ปุ่นกลับประเทศอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ในกรณีมีความวุ่นวายเกิดขึ้น (ในสยาม) กองทหาร (อังกฤษ) จะไม่ (ย้าคำว่า “ไม่”) เข้าข้างฝ่ายใดของชาวสยามที่ขัดแย้งกัน แต่จะจำกัดตัวเองในการป้องกันคนในบังคับบริติช, ทรัพย์สินและสถานที่ (ของบริติช) ในส่วนที่เกี่ยวกับการสวรรคตของในหลวง ข้าพเจ้ารู้ว่าการแพร่ข่าวตื่นเต้นอย่างท่วมท้นแม้กระทั่งข่าวลือที่ร้ายกาจนั้นได้กำลังแพร่หลายมาก และบรรยากาศทางการเมืองเกิดขึ้นทันใดที่ตึงเครียดอย่างโกลาหล แต่

ข้าพเจ้าไม่อาจอธิบายถึงการกล่าวหาต่างๆที่ได้ทำขึ้น อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าขอเสี่ยงที่จะชี้แจงเป็นส่วนตัวโดยแท้ และในฐานะที่เป็นคนมีอายุที่มีประสบการณ์ในโลกมาบ้าง ซึ่งคำแนะนำสักคำหนึ่ง ทั้งนี้คือว่า พระราชวงศ์จะทำการดีที่ไม่ (ย่ำคำว่า “ไม่”) ดำเนินการใดโดยความรู้สึกหวั่นไหวในขณะที่เป็นอันตรายอย่างยิ่ง ข้าพเจ้ารู้สึกอย่างตรงไปตรงมาว่า มีพระประยูรญาติบางส่วนทรงเป็นเหมือนราชวงศ์บูร์บง (ราชวงศ์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖) เพราะเขาเหล่านั้น (พระประยูรญาติส่วนที่กล่าวถึง) ไม่ล้มอะไรเลยและไม่ได้เรียนอะไรเลย จะดีหรือเลวก็ตาม ประเทศ (สยาม) นั้นกำลังเดินก้าวหน้าไปตามวิถีทางแห่งการพัฒนาระบบรัฐธรรมนูญ และการผลักดันด้วยกำลังให้พลิกกลับในเวลาที่ไม่ควรให้มันขึ้น ได้มีบุคคลที่เข้มแข็งและไม่โลเลนั้นควบคุม (รัฐบาลอยู่) การก้าวที่ผิดพลาดของฝ่ายค้านอาจนำมาซึ่งผลเสียหายอย่างมากสำหรับเขาทั้งหลาย และถ้าพวกเขา (ฝ่ายค้าน) ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ก็จะมีทางที่จะขอความช่วยเหลือจากภายนอก

(๔) เจ้าองค์นั้นได้อำลาไปเมื่อประมาณเที่ยงคืนด้วยอารมณ์สงบขึ้น และข้าพเจ้าหวังว่า (เขา) มีอารมณ์ในทางความแท้จริงมากขึ้น เขาได้ขอบใจข้าพเจ้าอย่างอบอุ่นต่อการตรงไปตรงมาที่ข้าพเจ้าได้พูด ข้าพเจ้าได้แต่หวังว่าถ้อยคำของข้าพเจ้าลงสู่ส่วนลึก (ในจิตใจเจ้าองค์นั้น) เพราะข้าพเจ้าไม่สงสัยเลยว่า เขา (เจ้าองค์นั้น) ได้ถูกส่งมาที่นี่ (สถานทูตอังกฤษ) โดยพวกที่อาศัยความตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่นี้อาจกำลังพยายามริเริ่มป่าเถื่อนขึ้นบางอย่าง

(๕) ข้าพเจ้าได้ส่งโทรเลขให้แก่ จี.โอ.ซี. (ผู้บัญชาการทหารอังกฤษ) และแก่นร.วิทิงตัน (ต่อมาได้ฐานันดรศักดิ์ชั้น “เซอร์” และเป็นเอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ) ภายหลังที่ได้เข้าระหัดโดย ม. ฮอปเคิร์กแล้ว ข้าพเจ้าได้ทำลายต้นร่าง (ระหัด) ลอร์ดคิลเลอร์นโปรดเมา (สำเนา) ภายหลังอ่านด้วยความพิณิจถึงถ้วนแล้ว

(โน้ตโดยกระทรวงคมนาคม : ทบทวนคำที่หายไปแล้ว)

โอ.ที.พี

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า จำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบหรือควรทราบแล้วว่าบุคคลหลายฝ่ายที่แม้ขัดแย้งระหว่างกันเองอย่างรุนแรงในทางการเมือง แต่พวกเหล่านั้นก็สามารถร่วมมือกันได้เฉพาะบางกาละดังที่ทูตอังกฤษได้กล่าวไว้ในโทรเลขข้อ (๔) ว่า “ข้าพเจ้าไม่สงสัยเลยว่า เขา (เจ้าองค์นั้น) ได้ถูกส่งมาที่นี่ (สถานทูตอังกฤษ) โดยพวกที่อาศัยความตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่นี้ อาจกำลังพยายามริเริ่มป่าเถื่อนขึ้นบางอย่าง” และเหตุการณ์ต่อมานั้นก็ได้เกิดขึ้น สมจริงดังที่ทูตอังกฤษได้คาดการณ์ไว้อย่างถูกต้อง ซึ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบหรือควรทราบว่า บุคคลฝ่ายใดบ้างที่แม้ขัดแย้งระหว่างกันอยู่ แต่ก็สามารถกระทำการชนิดที่ทูตอังกฤษได้กล่าวนั้น

โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ กับพวกก็มีส่วนร่วมด้วยในการนั้น โดยรู้เห็นด้วยในการตะโกนที่โรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง และในการโฆษณาใส่ร้ายโจทก์ตลอดมา ดังที่โจทก์จะได้กราบเรียนศาลถึงความผิดของจำเลยในข้อต่อๆ ไป

ข้อ ๗.

หนังสือจำเลยหน้า ๙๙ ต่อจากหน้า ๙๘ ที่ลงพิมพ์ข้อความเรื่อง “ปริทัศน์ในหลวง” ตามที่โจทก์กล่าวในฟ้องข้อ ๖. นั้นแล้ว จำเลยที่ ๑ กับพวกได้เขียนและพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

“รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ พยายามบิดเบือนกรณีสวรรคตอย่างสุดเหวี่ยงเท่าที่อำนาจในยามนั้นจะบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ได้ ครั้งแรกจะให้เป็นการเสด็จสวรรคตด้วยโรคพระนาภีบัง โรคหัวใจบัง อันล้วนแล้วแต่แสดงความโง่เขลาและความมั่ววอดวายมาให้แก่ตนเองอย่างร้ายแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ถ้าหากไม่เกิดจากความเลวร้ายในการที่พยายามทำลายล้างราชบัลลังก์ ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าจะวิจารณ์กรณีนี้อย่างใดในเมื่อตัวของตัวเองยอมตระหนกในสิ่งที่ตนองค์พยายามแวดล้อมอย่างไม่มีทางดินหลุดออกไปได้

ประชาชนชาวไทยทั้งชาติเจ็บแค้นอย่างแสนสาหัสจากการกระทำของรัฐบาลที่พยายามจะโค่นล้มระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ปกครอง ความเหิมเกริมกำแหงเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งจึงมีผู้ตั้งกระทู้กันนอกสภา แต่มันก็เป็นมติมหาชนอย่างแท้จริง

‘ทำไมไม่แถลงว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์ แล้วลากคอไอ้ผู้ร้ายไปประหารชีวิต’ ”

ทั้งนี้สอดคล้องกับที่จำเลยได้นำเอาข้อความที่หนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนายดำรง บัทมะศิริ เป็นบรรณาธิการนั้นมาลงพิมพ์ซ้ำไว้อีกในหนังสือจำเลยหน้า ๔๑ และหน้า ๕๔-๕๕ ซึ่งจำเลยมีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดตามที่หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ใส่ความโจทก์ไว้

ข้อความที่ลงพิมพ์ในหนังสือจำเลยหน้า ๔๑ มีความดังต่อไปนี้

“การสวรรคตของพระมหากษัตริย์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย และเมื่อเป็นไปอย่างนี้ด้วยแล้วก็ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยยิ่งขึ้น นายกรัฐมนตรีลาออก เพราะว่าท่านผู้ทรงแต่งตั้งได้เสด็จสวรรคตเสียแล้ว ไม่ได้ลาออกเพราะความผิดที่ไม่สามารถถวายความปลอดภัยต่อกษัตริย์? ความปลอดภัยของพระเจ้าแผ่นดินต้องตกอยู่ในความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรี ไม่อยู่ในที่รโหฐานหรือหาไม่ พระเจ้าแผ่นดินเสด็จสวรรคตไปในอาการอย่างนี้ ถ้าสมัยก่อนๆ คงจะมีเจ้าหน้าที่ถูกดัดหัวไปบ้าง แต่เดี๋ยวนี้ไม่ปรากฏตัวผู้รับผิดชอบกระนั้นหรือ? เราวางระเบียบรับผิดชอบไว้อย่างไรกัน?”

อีกทั้งสอดคล้องกับหนังสือจำเลยหน้า ๕๔-๕๕ ได้ลงพิมพ์ มีข้อความดังต่อไปนี้

“*ประชาธิปไตย* ได้เสนอข่าวซึ่งจัดบกพร่องของรัฐบาลอย่างไม่หวั่นเกรงต่ออำนาจของรัฐบาลที่พยายามบำเพ็ญกรณีสวรรคตให้เป็น “อุปัทมหเหตุ” ให้ได้ซึ่งขัดแย้งกับสามัญสำนึกของคนทั่วไปเพราะสิ่งแวดล้อมบ่งชี้ชัดที่เดียวว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์อย่างไม่มีปัญหา”

ตอนหนึ่ง คำวินิจฉัย ปัทมะศิริ เขียนไว้ว่า

“ประชาธิปไตยย่อมเสนอข่าวและความเห็นตรงตามความเล็กและใหญ่ของเรื่องเสมอ เรื่องทั้งหลายได้มาจนมุ่มอยู่ตรงนี้คือ รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นสอบสวนกรณีสวรรคต แต่ข้าพเจ้าเห็นเป็นเรื่องตลกกลืนติ เพราะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคตด้วยน้ำมือบิราทรของนายปรีดี ตามความรับผิดชอบในฐานะหัวหน้าสำนักพระราชวัง คือว่า นายปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในเวลานั้น ถ้าจะกล่าวตามโบราณราชประเพณีแล้วหัวนายปรีดีต้องขาด แต่นายปรีดีกลับบังอาจมาตั้งตัวเป็นใหญ่เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป แล้วมาตั้งกรรมการให้ชักฟอกตนเอง ผู้ใหญ่นั้นไม่สมเหตุผลผล”

๗.๑ การกระทำของจำเลยดังกล่าวข้างบนนั้นเป็นความผิดหลายกระทง คือ

กระทงที่ ๑ จำเลยใส่ความโจทก์ว่า โจทก์ปฏิบัติการตามที่จำเลยใส่ความโจทก์ไว้วันนั้นเพราะโจทก์ทะเยอทะยานได้อำนาจเป็นนายกรัฐมนตรี

กระทงที่ ๒ จำเลยใส่ความโจทก์ว่าออกแถลงการณ์บิดเบือนกรณีสวรรคตเพื่อปกปิดความจริงและเพื่อไม่รับผิดชอบ

กระทงที่ ๓ จำเลยใส่ความโจทก์ว่า ตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตเพื่อปิดบังความจริงและเพื่อตั้งตัวเป็นใหญ่ต่อไป

กระทงที่ ๔ จำเลยใส่ความโจทก์ว่าสมคบปลงประชนมีในหลวงรัชกาลที่ ๘

กระทงที่ ๕ จำเลยโฆษณาและประกาศแก่คนทั่วไปให้โกรธแค้นโจทก์อย่างหนักและให้ทำลายชีวิตโจทก์ ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕ และมาตรา ๒๘๘

ในฟ้องข้อ ๗ นี้โจทก์ขอประทานฟ้องจำเลยกระทงที่ ๕ เพราะแม้สมมติว่าโจทก์กระทำการดังที่จำเลยใส่ความโจทก์ไว้ ตามกระทงที่ ๑ และกระทงที่ ๒

และกระทงที่ ๓ และกระทงที่ ๔ ก็ดี แต่จำเลยไม่มีสิทธิ์ที่จะโฆษณาแก่คนทั่วไปให้ทำลายชีวิตโจทก์

ส่วนกระทงที่ ๑ กระทงที่ ๒ กระทงที่ ๓ กระทงที่ ๔ นั้นเกี่ยวโยงกับข้อความที่จำเลยได้หมิ่นประมาทโจทก์ไว้ในที่อื่นๆ แห่งหนังสือจำเลย ฉะนั้นโจทก์จึงขอประทานฟ้องจำเลยในกระทงดังกล่าวในข้อที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น

๗.๒ ตามที่จำเลยเขียนและพิมพ์ไว้ในหนังสือจำเลยหน้า ๙๙ ตอนท้ายว่า

“จึงมีผู้ตั้งกระทู้กันนอกสภา แต่มันก็เป็นมติมหาชนอย่างแท้ว่า

“ทำไมไม่แถลงว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์แล้วลากคอไอ้ผู้ร้ายไปประหารชีวิต” นั้น เมื่ออ่านความตอนต้นแห่งหนังสือจำเลยหน้า ๙๙ ที่ต่อจากหน้า ๙๘ เรื่อง “ปริศนาในหลวง” และหนังสือจำเลยหน้า ๔๑ ที่ว่า “ถ้าสมัยก่อนๆ คงจะมีเจ้าหน้าที่ถูกตัดหัวไปบ้าง” และหนังสือจำเลยหน้า ๕๕ ประโยคที่ว่า “ถ้าจะกล่าวตามโบราณราชประเพณีแล้ว หัวหน้าปริศนิต้องขาด” นั้น ก็แสดงชัดแจ้งถึงการที่จำเลยกับพวกโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้เกลียดชังโกรธแค้นโจทก์ถึงขนาดชักจูงให้กระทำความผิด คือให้ฆ่าโจทก์

ข้อความที่จำเลยเขียนและพิมพ์นั้นฝ่าฝืนความจริงที่จำเลยทราบหรือควรทราบแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ตามที่จำเลยอ้างว่า “มันก็เป็นมติมหาชนอย่างแท้ว่า

“ทำไมไม่แถลงว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์แล้วลากคอไอ้ผู้ร้ายไปประหารชีวิต” นั้น จำเลยได้กล่าวเท็จ เพราะการที่จำเลยอ้างว่าเป็นมติมหาชนอย่างแท้ นั้น มิใช่เป็นมติหรือความเห็นของคนหมู่มาก หากเป็นเรื่องที่จำเลยกับพวกอันเป็นคนจำนวนน้อยที่สุดได้สมคบกันทำขึ้นโดยการเริ่มต้นจากโทรศัพท์ไปถึงนายทหารผู้ใหญ่ในกระทรวงกลาโหม ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ดังที่พ้นเอกช่วง เขวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีมหาดไทยได้แถลงในรัฐสภาตามที่โจทก์อ้างไว้แล้วในฟ้องข้อ ๖. ต่อจากนั้นพวกของจำเลยก็ตระเวนไปโฆษณาหลอกลวงแก่

บุคคลในสถานที่ต่างๆ รวมทั้งได้ไปโฆษณาหาลอกลงทูตอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๘๙ และโฆษณาหาลอกลงต่ออัครราชทูตและอุปทูตของรัฐต่างประเทศในประเทศไทยอีกหลายแห่ง ซึ่งโจทก์จะได้กราบเรียนศาลในชั้นพิจารณา นอกจากการโฆษณาหาลอกลงดังนั้นแล้ว จำเลยที่ ๑ กับพวกก็สมคบกันให้ก๊วยตะโกนในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงว่า “ปริตีม่าในหลวง” ดังที่โจทก์ฟ้องจำเลยไว้ในฟ้องข้อ ๖. ของโจทก์

(๒) โจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้ในฟ้องข้อ ๖ (๕) (๘) แล้ว ว่าหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยสมัยนั้นมีหลายฉบับที่มีได้รับเอาคำตะโกนของก๊วยในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงนั้นมาเป็นสาระในการประโคมข่าว นอกจากหนังสือพิมพ์จำนวนน้อยบางฉบับเท่านั้น ในจำนวนน้อยนี้ก็มีหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนายดำรงห์ ปัทมะศิริ เป็นบรรณาธิการ และปรากฏจากหนังสือของจำเลยหน้า ๖๕-๖๖ ว่าจำเลยที่ ๑ ได้เคยเขียนไปลงในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นด้วย

เพื่อบังคับให้ผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดว่าหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนั้นเป็น “มติมหาชน” จำเลยที่ ๑ จึงเขียนไว้ในหนังสือจำเลยหน้า ๖๕ ว่า “ระหว่างที่หนังสือพิมพ์*ประชาธิปไตย*กำลังขายดีในความควบคุมของดำรงห์ ปัทมะศิริ” นั้น ก็เพื่อบังคับให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์จำเลยสมัยนั้น ให้เข้าใจผิดว่า คนจำนวนมากสนับสนุนเห็นด้วยกับข้อความตามที่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นนำลงในกรณีสวรรคต ซึ่งฝ่าฝืนความจริงทำให้โจทก์เสียหาย เพราะเหตุว่า จำเลยที่ ๑ กับพวก ทราบหรือควรทราบว่า หนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* นั้นได้ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๘ โดยนายทวี ตะเวทิกุล และ ม.ล. แดง สุประดิษฐ์ ซึ่งพิมพ์จำหน่ายวันหนึ่งๆ ประมาณ ๑,๐๐๐ ฉบับ รายได้ไม่คุ้มรายจ่ายจึงจำเป็นต้องขายกิจการหนังสือพิมพ์นั้นให้คนอื่น ซึ่งก็ต้องขายต่อๆ ไปอีกหลายทอด ซึ่งก็จำหน่ายได้วันหนึ่งๆ ไม่เกินพันฉบับ ครั้นแล้วเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๙ บริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัดจึงได้ซื้อกิจการหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* โดยมอบให้นายดำรงห์ ปัทมะศิริ เป็นบรรณาธิการ และเพื่อให้หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นจำหน่ายดีขึ้น นายดำรงห์จึงได้ทำข่าวตื่นเต้นต่างๆ โดยถือเอาการตะโกนของ

“ก๊วย” ที่โรงภาพยนตร์ดังที่โจทก์กล่าวในฟ้องข้อ ๖. นั้นเป็นสรณะ (ที่พึ่ง) แล้วสร้างเรื่องเท็จบิดเบือนความจริง เขียนกรณีสวรรคตให้เป็นข่าวตื่นเต้นเพื่อจูงใจให้บุคคลซื้อหนังสือพิมพ์นั้นมากขึ้น

จำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบดีว่า โรงพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนั้นใช้เครื่องพิมพ์แท่นอย่างเก่าซึ่งพิมพ์ได้ประมาณอย่างมาวันละ ๓,๐๐๐ ฉบับเท่านั้น เพราะขณะนั้นเครื่องพิมพ์ชนิดใหม่จากต่างประเทศยังไม่มีจำหน่ายเหมือนดังทุกวันนี้ หนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* ที่ลงข่าวตื่นเต้นกรณีสวรรคตนั้นก็อาจจำหน่ายได้เป็นอัตราพิมพ์วันละประมาณอย่างมากที่สุดก็เพียงพันฉบับระยะหนึ่งเท่านั้น แต่สถิติการจำหน่ายหนังสือพิมพ์นั้นก็ลดลงเรื่อยต่อมาจอมพล ปิบูลย์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ แล้ว ความปรากฏจากเอกสารทางราชการของกรมราชทัณฑ์ว่า ในระหว่างที่จอมพล ปิบูลย์ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น นายคำรพิจิได้รับบรรจุเป็นข้าราชการหรือพนักงานวิสามัญในกรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้แสดงว่า ถ้าหากหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* จำหน่ายได้ดี นายคำรพิจิก็ไม่จำเป็นต้องออกจากบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ฉะนั้นจำนวนบุคคลที่อาจหลงเชื่อหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนั้นจึงมีไม่เกินจำนวนคนและครอบครัวที่ซื้อหนังสือพิมพ์นั้น มิใช่ “ประชาชน” ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานหมายถึง “บรรดาพลเมือง” แม้จะมีคนเพียงจำนวนไม่ถึงสามพันคนที่หลงเชื่อหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนั้น แต่ก็ทำให้โจทก์เสียหายได้มาก และยิ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกเขียนไว้ในหนังสือของจำเลยโดยบิดเบือนจำนวนคนน้อยนั้นเพื่อให้ชนรุ่นปัจจุบันหลงเชื่อว่าเป็นคนจำนวนมากที่เห็นด้วยกับหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกจึงทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายมากยิ่งขึ้นอีก

(๓) ตามที่จำเลยเขียนและพิมพ์ไว้ว่า “ถ้าสมัยก่อนๆ คงมีเจ้าหน้าที่ถูกตัดหัวไปบ้าง” และในหนังสือจำเลยหน้า ๕๕ มีความอีกตอนว่า “ถ้าจะกล่าวตามโบราณราชประเพณีแล้วหัวหน้าปรีดีต้องขาด” นั้นเป็นคำกล่าวอ้างเท็จ เพราะเหตุดังต่อไปนี้

ก) ในโบราณกาลนั้นพระมหากษัตริย์องค์ใหม่ทีขึ้นเสวยราชย์สืบราชสันตติวงศ์นั้น แม้จะอยู่ในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ในสมัยที่อยู่ในระบบทาสศักดินานั้น แม้พระองค์ทรงมีพระราชอำนาจสมบูรณ์เด็ดขาด คือทรงมีพระราชอำนาจเผด็จการแก่ทาสและข้าทาสซึ่งเป็นพสกนิกรของพระองค์ (SLAVISH AND FEUDAL DICTATORSHIP) แต่หลายพระองค์ก็ได้ทรงปฏิบัติตามหลัก “ทศพิธราชธรรม” โดยมิได้ตัดหัวอัครมหาเสนาบดีง่าย ๆ โดยมิได้ทรงพิจารณาให้ครบถ้วนกระบวนการเสียก่อนว่า อัครมหาเสนาบดีของพระมหากษัตริย์องค์ก่อนนั้น ทำผิดอย่างไรหรือไม่

ข) ตามประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยานั้นปรากฏว่า อัครมหาเสนาบดีหรือเสนาบดีผู้ใหญ่ที่ปลงพระชนม์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของตนแล้วตนก็ขึ้นครองราชสมบัติเสียเอง ส่วนโจทก์นั้นมิใช่เป็นผู้มีส่วนในการปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ และโจทก์ก็ได้ขึ้นครองราชสมบัติเสียเอง ความปรากฏชัดแจ้งในรายงานการประชุมรัฐสภาเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ โปรดดูหนังสือชื่อ รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๗๕-๒๕๑๗) ของนายประเสริฐ ปัทมสุคนธ์ อดีตเลขาธิการรัฐสภาหน้า ๕๓๔-๕๓๕ มีความดังต่อไปนี้

ผู้ตั้งสืบราชสันตติวงศ์

ในคืนวันประชุมที่ ๙ มิถุนายนนั้น เมื่อที่ประชุมรับทราบแถลงการณ์ที่รัฐบาลแถลงแล้ว นายกรัฐมนตรีได้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภาให้อัญเชิญพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นทรงราชย์สืบสันตติวงศ์ต่อไป

ที่ประชุมให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์

ต่อจากนั้นประธานพฤษสภา ประธานสภาผู้แทน รองประธานพฤษสภา และรองประธานสภาผู้แทน ได้ไปถวายพระพรและกราบบังคมทูลอัญเชิญเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชให้ครองราชย์ ตามมติของสภา

มีประกาศอัญเชิญ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นทรงราชย์ ดังนี้

ประกาศ

โดยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลได้เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๘๙ โดยที่ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปตามนัยแห่งกฎหมายเหียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

โดยที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์ที่ร่วมพระราชชนนี ตามความในมาตรา ๙ (๘) แห่งกฎหมายเหียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

โดยที่รัฐสภาได้ลงมติ ณ วันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๘๙ แสดงความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ในการที่จะอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ต่อไป ตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๙

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้ขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๘๙ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๘๙

ปรีดี พนมยงค์

นายกรัฐมนตรี

(๔) ข้อเขียนและการลงพิมพ์ในหนังสือของจำเลยนั้นเป็นความเท็จที่จงใจให้ผู้อ่านหนังสือของจำเลยหลงเข้าใจผิดและบังเกิดความเกลียดชังโจทก์อย่างร้ายแรง รวมทั้งจำเลยกับพวกได้จงใจให้บุคคลทำลายชีวิตโจทก์อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย โจทก์จึงขอความกรุณาศาลโปรดกรุณาใช้ดุลพินิจพิจารณา ให้จำเลยใช้คำสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์เต็มบริบูรณ์ตามคำขอท้ายฟ้องนี้

ข้อ ๘.

ในฟ้องข้อ ๘. นี้โจทก์ขอประทานฟ้องจำเลยเกี่ยวกับกระทงที่ ๑ ตามฟ้องของโจทก์ข้อ ๘. ขอประทานศาลนำมาฟ้องรวมไว้ในข้อ ๘. นี้ คือ จำเลยใส่ความโจทก์ว่าปฏิบัติการโดยความทะเยอทะยานได้อำนาจนายกรัฐมนตรี

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า ข้อความที่จำเลยกล่าวนั้นเป็นเท็จโดยจำเลยทราบหรือควรทราบจากเอกสารหลักฐานทางราชการที่เปิดเผยแล้วในราชกิจจานุเบกษาและในรายงานการประชุมรัฐสภาดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ เสด็จกลับประเทศไทยในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘ แล้ว โจทก์ได้พ้นจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ครั้นแล้วในวันที่ ๘ ธันวาคมนั้นได้ประกาศพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้โจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโส โจทก์มิได้ทะเยอทะยานที่จะแสวงอำนาจเป็นนายกรัฐมนตรี

ภายหลังที่การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เสร็จลงเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๔๘๙ และได้มีพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ ๒๔ มกราคมนั้นเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎร แล้ววันรุ่งขึ้นได้มีการประชุมเลือกประธานและรองประธานสภา ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่างลง ความปรากฏในบันทึกของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งนายประเสริฐ บัทมสุคนธ์ อดีตเลขาธิการรัฐสภาไทยได้ลงพิมพ์ไว้ในหนังสือชื่อ รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๗๕-๒๕๑๗) หน้า ๔๘๘ มีความดังต่อไปนี้

เลือกนายกรัฐมนตรี

“ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นัดประชุมสมาชิกสภาเพื่อหารือเป็นการภายใน สอบถามความเห็นว่ามีผู้ใดสมควรจะได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สมาชิกส่วนมากเห็นควรให้นายปรีดี พนมยงค์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานสภาจึงได้ไปแจ้งความเห็นของสมาชิกส่วนข้างมากให้นายปรีดี พนมยงค์ ทราบ แต่นายปรีดี พนมยงค์ ปฏิเสธไม่ขอรับตำแหน่ง โดยแจ้งว่ามีภารกิจต่างๆ อยู่มาก ดังนั้นประธานสภาจึงได้หารือสมาชิกอีกครั้งหนึ่ง แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า นายปรีดี พนมยงค์ ปฏิเสธไม่ยอมรับตำแหน่ง

“ที่ประชุมจึงได้หารือต่อไป ในที่สุดเห็นควรให้พันตรี คง อภัยวงศ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานสภาจึงนำความกราบบังคมทูลตามความเห็นของสมาชิก”

(๒) ต่อมาในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๙ นายคง อภัยวงศ์ กราบบังคมทูลลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ครั้นแล้วปรากฏความตามบันทึกของอดีตเลขาธิการรัฐสภา ดังต่อไปนี้

“วันที่ ๑๙ มีนาคม ประธานสภาฯ ได้นัดประชุมสมาชิกเป็นการภายในเพื่อหารือว่า เมื่อนายกรัฐมนตรีกราบถวายบังคมลาออกแล้วเช่นนี้ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไปควรจะเป็นท่านผู้ใด สมาชิกในที่ประชุมได้มีความเห็นว่าเป็นนายปรีดี พนมยงค์ มีสมาชิกสภาบางท่านได้ให้ความเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ อาจไม่รับตำแหน่ง เพราะแม้แต่ตำแหน่งสมาชิกประเภทที่ ๒ ก็ยังแจ้งว่าไม่สามารถมาประชุมได้สม่ำเสมอ ควรจะสอบถามผู้ถูกเสนอเสียก่อน ดังนั้นจึงพักการหารือไว้ชั่วระยะหนึ่งเพื่อรอฟังผลการทาบถามตัว

“ประธานสภาจึงได้ไปพบนายปรีดี พนมยงค์ ที่ทำเนียบท่าช้างวังหน้า ได้มีสมาชิกอีกหลายคนไปด้วย ประธานสภาได้แจ้งให้ทราบว่า ได้หารือกันระหว่างสมาชิกสภา พิจารณาหาผู้ที่สมควรจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป สมาชิก

ส่วนมากเห็นว่านายปรีดี พนมยงค์ ควรจะดำรงตำแหน่งนี้ จึงมาเรียนให้ทราบก่อนที่จะนำความขึ้นกราบบังคมทูล ในการนี้ได้มีสมาชิกที่ร่วมไปด้วยได้กล่าวขอรับรองเป็นทำนองว่า ในภาวะคับขันและสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งจะต้องมีการเจรจากับพันธมิตรในปัญหาต่างๆ อยู่ต่อไปด้วย ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีควรจะเป็นนายปรีดี พนมยงค์"

อนึ่ง โจทก์ได้แจ้งแก่ประธานสภา และสมาชิกที่ได้มาขอรับรองให้โจทก์รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นว่า ขอให้เป็นที่เข้าใจว่าโจทก์รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียง ๒-๓ เดือนเท่านั้น แล้วโจทก์จะขอลาออกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาหาผู้อื่นเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

(๓) ความบริสุทธิ์ใจของโจทก์ที่มีได้มีความทะเยอทะยานที่จะได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามที่โจทก์กล่าวใน (๒) ข้างบนนั้นก็มิมีหลักฐานยืนยันชัดแจ้งจากคำปราศรัยของพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎรขณะนั้น ซึ่งต่อมาท่านผู้นี้ในหลวงองค์ปัจจุบันได้ทรงพระกรุณาแต่งตั้งให้เป็นองคมนตรีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ตลอดมาเป็นเวลาอีก ๒๐ ปี จนกระทั่งเจ้าคุณผู้นั้นชราภาพจึงได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งองคมนตรีเมื่อประมาณใน พ.ศ. ๒๕๑๕

เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๘ อันเป็นวันปิดสมัยประชุมสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๘ ท่านเจ้าคุณมานวราชเสวี ประธานสภาฯ ได้กล่าวคำปราศรัยในที่ประชุมของสภา ซึ่งกรมโฆษณาการได้แจกแก่หนังสือพิมพ์และให้วิทยุกระจายเสียงโฆษณาแพร่หลายเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคมนั้นแล้ว มีข้อความตอนหนึ่งที่ท่านเจ้าคุณมานวราชเสวีได้กล่าวถึงโจทก์และคณะราษฎรไว้ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้ว คณะราษฎรได้ทำหน้าที่มาอย่างไร ข้าพเจ้าได้รับเชิญเข้ามา ไม่อยู่ในฐานะที่จะยกย่อง แต่ขอเรียนให้ทราบว่า ก็ได้ทำงานทุกสิ่งทุกอย่างจนเป็นผลเอาตัวรอดมาเป็นไทยได้อยู่ทุกวันนี้ก็เพราะคณะราษฎร หรือผู้ที่เป็นหัวหน้าคณะราษฎร และที่ท่านนายกรัฐมนตรี

(ปริติ พนมยงค์) บอกว่า ท่านได้ตั้งใจไม่ใช่แต่บัดนี้ เป็นเวลานานมาแล้วที่จะรักษาและจะหามาซึ่งประชาธิปไตยให้ประเทศไทยนั้น ข้าพเจ้าขอเรียนด้วยความเคารพว่าท่านสมาชิกทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นั่งนี้ได้ทราบซึ่ง ไม่เฉพาะแต่คำพูดของท่าน ได้ทราบซึ่งในการกระทำของท่านตั้งแต่เดิมมาจนบัดนี้ไม่เป็นที่สงสัยแต่ประการใดเลย และขอเรียนให้ทราบในที่นี้ว่าถ้าแม้ว่าอยู่เย็นเป็นสุข ความคิดระลึกที่จะไปหาท่านนายกรัฐมนตรีอันเป็นที่เคารพนับถือนี้ก็น้อย แต่เมื่อมีทุกข์มีร้อนมีความจำเป็นยุ่งยากแล้ว ข้าพเจ้าเองเป็นผู้หนึ่งที่ถูกรบกวนเข้ามาใช้ได้ไปรบกวนท่าน ท่านไม่เคยปฏิเสธแม้แต่เวลาเดียว คนที่เคยช่วยเหลือนอกจากผู้ก่อการก็มีเป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าขอเป็นพยานในที่นี้ว่า ท่านได้ดำรงตัวของท่านมาอยู่ในความสัตย์ ความจริงในความบริสุทธิ์ สมควรที่เราจะเคารพนับถือและแม้ในคราวสุดท้ายที่ท่านนายกรัฐมนตรีไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง แต่เมื่อได้ไปหาท่านด้วยได้รับมอบหมายจากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายนี้ ท่านยินยอรับ ก็ทำให้ข้าพเจ้าผู้มีหน้าที่ในฐานะที่เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรหมดความห่วงใย และยังมีหวังว่าท่านจะแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ของการกระทำที่ได้เป็นมาแล้วให้ตลอดรอดฝั่ง และท่านก็ได้แก้ไขสัญญาการให้ชาวเปลาได้เป็นการซื้อขาย และแก้ไขรัฐธรรมนูญจนได้มีกิตติศัพท์ว่า ไทยเรานี้เป็นคนแปลกเวลาทำเถียงกันเสียเกือบแยกทุกแห่งทุกมุม แต่ถึงเวลาเอาจริงเอาจังในวาระที่ ๓ มาให้คะแนนเสียง ซึ่งคนต่างประเทศพูดกับข้าพเจ้าว่าไม่เคยคิดเคยฝันเลย การทั้งนี้สมาชิกทั้งหลายย่อมระลึกเสมอว่า เป็นด้วยผู้ที่เป็นหัวหน้าคณะซึ่งมีเสียงข้างมากในสภา จึงจะทำได้ ผู้ที่สามารถทำได้ก็ไม่ใช่คนอื่น คือท่านนายกรัฐมนตรีคนนี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอเรียนต่อท่านด้วยความจริงใจ ไม่ใช่ยกย่องว่า ถ้าไม่ได้ท่านนายกรัฐมนตรีนี้แล้ว รัฐธรรมนูญ (ฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๔) ไม่มีโอกาสจะแก้ไขให้เป็นไปได้เลย แต่ที่แก้ไขมาได้นี้ไม่เฉพาะแต่เป็นเกียรติของสภาผู้แทนราษฎร เป็นเกียรติศักดิ์ของชาติไทยและเป็นเกียรติศักดิ์ของท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นั่งด้วย

“เพราะฉะนั้น ในวาระสุดท้ายนี้ ในนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านนายกรัฐมนตรีผู้ซึ่งข้าพเจ้าเคารพนับถือให้เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป”

(๔) ภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙ และได้เลือกตั้งสมาชิกพรรคสมภาเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคมนั้นเสร็จแล้ว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เรียกประชุมพรรคสมภาและสภาผู้แทนในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ แล้วทั้งสองสภานั้นได้เริ่มประชุมกันเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน นั้น โจทก์และคณะรัฐมนตรีก็ได้กราบบังคมทูลออกจากตำแหน่ง คือโจทก์ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครบ ๒ เดือนเศษตามที่พูดไว้ในการยอมรับตำแหน่งนั้น

(๕) แต่ในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ สมาชิกรัฐสภาก็ได้จัดการไปเอง ดังที่ความปรากฏตามบันทึกของอดีตเลขาธิการรัฐสภาที่พิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มที่ โจทก์อ้างแล้วนั้น หน้า ๕๓๒ ดังต่อไปนี้

“วันที่ ๗ มิถุนายน ประธานพรรคสมภาและประธานผู้แทนจึงได้นัดประชุมสมาชิกทั้งสองสภาหารือร่วมกันเป็นการภายใน ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อหยั่งเสียงว่าที่ประชุมจะเห็นสมควรให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมของสมาชิกมีความเห็นเป็นเอกฉันท์เห็นควรให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประธานพรรคสมภาจึงได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลตามความเห็นของสมาชิกสภา และได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน”

โจทก์จึงได้ไปเฝ้ากราบบังคมทูลว่า โจทก์ขอรับสนองรับใช้ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียงชั่วคราวเท่านั้น แล้วขอได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้อื่นเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ก็แสดงความจริงใจของโจทก์ว่าไม่ปรารถนาที่จะได้อำนาจยิ่งใหญ่ เพราะเท่าที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐบุรุษอาวุโสนั้นก็พระมหากรุณาธิคุณอยู่แล้ว แต่ได้มีพระกระแสรับสั่งว่าในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อเช่นนี้ ขอให้โจทก์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปก่อน

(๖) ครั้นรุ่งขึ้นวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ พระมหากรุณาธิคุณที่ ๘ ก็ได้สวรรคต

(๗) ความปรากฏตามบันทึกของอดีตเลขาธิการรัฐสภาที่ลงพิมพ์ในหนังสือเล่มที่โจทก์อ้างถึงแล้วหน้า ๕๓๔ มีความดังต่อไปนี้

“ในคืนวันประชุมที่ ๔ มิถุนายนนั้น เมื่อที่ประชุมรับทราบแถลงการณ์ที่รัฐบาลแถลงแล้ว นายกรัฐมนตรีได้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภาให้อัญเชิญพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรงราชย์สืบสันตติวงศ์ต่อไป”

“ที่ประชุมให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์”

(๘) โจทก์ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้ลงนามในประกาศอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรงราชย์ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๘๙ แล้วโจทก์และคณะรัฐมนตรีพร้อมด้วยประธานพฤษสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ไปเฝ้าในหลวงพระองค์ใหม่ ขออัญเชิญขึ้นทรงราชย์ แล้วโจทก์ก็ได้กราบถวายบังคมทูลลาออกจากตำแหน่ง

ตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ก็ดี ฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙ และฉบับอื่นๆ ต่อมาก็ดีนั้น มิได้บัญญัติไว้ว่าคณะรัฐมนตรีต้องลาออกเมื่อพระมหากษัตริย์ที่แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีนั้นเสด็จสวรรคตหรือทรงสละราชสมบัติ ฉะนั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ที่ได้ทรงแต่งตั้งพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นได้สละราชสมบัติแล้วมีพระมหากษัตริย์องค์ใหม่สืบราชสมบัติ พระยาพหลพลพยุหเสนาจึงได้ปรึกษาคณะกรรมการกฤษฎีกาสมัยนั้นให้ค้นคว้าว่า นอกจากรัฐธรรมนูญไทยจะมีรัฐธรรมนูญของต่างประเทศใดอีกบ้างที่บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีต้องลาออกเพราะเหตุที่พระมหากษัตริย์ที่ได้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีนี้สละราชสมบัติ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีรัฐธรรมนูญของประเทศใดบัญญัติไว้เช่นนั้น และพระยาพหลฯ ได้พิจารณาถึงธรรมเนียมประเพณีไทยว่า เมื่อครั้งรัชกาลที่ ๕ และที่ ๖ เสด็จสวรรคตนั้น แม้ขณะนั้นยังไม่มีนายกรัฐมนตรี แต่เสนาบดีที่พระมหากษัตริย์องค์ก่อนแต่งตั้งนั้นก็มิได้ต้องลาออกจากตำแหน่งเสนาบดี ดังนั้นพระยาพหลฯ จึงไม่ต้องลาออกเพราะเหตุที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ สละราชสมบัติ หลัก

กฎหมายรัฐธรรมนูญและประเพณีกับบรรทัดฐานของพระยาพหลฯ มีอยู่ดังกล่าวแล้ว โจทก์จึงไม่จำเป็นต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่โจทก์ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ นั้นเอง โดยโจทก์ให้เหตุผลในใบลาว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงแต่งตั้งโจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นได้เสด็จสวรรคต ซึ่งแสดงว่าโจทก์มีความเคารพสักการะในหลวงพระองค์นั้น และโจทก์ไม่ปรารถนาได้อำนาจในการเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

ส่วนการที่จำเลยที่ ๑ กับพวกกะเกณฑ์ให้โจทก์อ้างเหตุในใบลาว่าโจทก์ลาออกเพราะมีความผิดที่ไม่สามารถถวายความปลอดภัย และอ้างธรรมเนียมประเพณีโบราณนั้น เป็นการอ้างเท็จซึ่งประเพณีโบราณ ดังที่โจทก์กราบเรียนศาลในข้อ ๗. แล้ว และเป็นการจงใจเจตนาร้ายที่จะใส่ความว่าโจทก์มีผิด

(๙) เมื่อโจทก์ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๙ มิถุนายนดังกล่าวใน (๗) แล้ว ต่อมาในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ปรากฏตามบันทึกข้อคดีเลขานุการรัฐสภาที่ลงพิมพ์ในหนังสือของท่านผู้ซึ่งโจทก์อ้างชื่อแล้วนั้น หน้า ๕๓๕ มีความดังต่อไปนี้

“วันที่ ๑๐ มิถุนายน ประธานพฤษสภาและประธานสภาผู้แทนได้เชิญสมาชิกทั้งสองสภามาประชุมร่วมกันเพื่อหารือถึงผู้ที่สมควรจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป สมาชิกส่วนมากให้ความเห็นว่า ในยามที่ประเทศชาติคับขันเช่นนี้ สมควรจะขอให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

“ประธานสภาจึงได้กราบบังคมทูลพระกรุณาไป แล้วได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน”

(๑๐) ต่อมาอีก ๒ เดือน ๑๐ วัน คือเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๔๘๙ โจทก์ได้ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ปรากฏตามบันทึกข้อคดีเลขานุการรัฐสกาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือของท่านผู้ซึ่งโจทก์อ้างชื่อแล้วหน้า ๕๕๐ มีความดังต่อไปนี้

“วันที่ ๒๑ สิงหาคม นายปรีดี พนมยงค์ ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยอ้างว่า ได้ตรากตรำทำงานฉลองคุณประเทศชาติมาเป็นเวลาพอสมควร รู้สึกว่าอนามัยเสื่อมโทรมลง ไม่สามารถจะปฏิบัติภารกิจของรัฐได้เต็มที่”

ครั้นแล้วในวันที่ ๒๓ สิงหาคมนั้น สมาชิกพฤฒสภาและสภาผู้แทนได้หารือกันเป็นการภายใน เห็นควรให้พลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งประกอบด้วยกรมขุนชัยนาทเป็นประธาน และพระยามานวราชเสวีเป็นผู้สำเร็จราชการฯ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน จึงได้ตั้งพลเรือตรี ถวัลย์ เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วจัดตั้งคณะรัฐมนตรี

(๑๑) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบความจริงดังกล่าวข้างบนว่า โจทก์จำเป็นต้องรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยความจำเป็น ซึ่งเป็นการชั่วคราวระหว่างเหตุฉุกเฉินเท่านั้น มิใช่โจทก์ทะเยอทะยานที่จะได้อำนาจตำแหน่งนั้นโดยลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘

ข้อ ๙.

ข้อความในหนังสือของจำเลยตอนต้นที่ใช้หัวเรื่องว่า “คำแถลงของสำนักพิมพ์” นั้น จำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๔ ได้เขียนไว้ตอนหนึ่งมีความดังต่อไปนี้

“รัฐบาลในสมัยนั้นคงตระหนักดีถึงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่กลับหาหนทางเอาตัวรอดด้วยการพยายามกระทำการต่างๆ ไปในทางบิดเบือนความจริงหรือสร้างข้อเท็จจริงขึ้นใหม่โดยให้การสวรรคตของพระองค์เป็น “อุบัติเหตุ” ให้ได้ เพราะดูเหมือนจะเป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่รัฐบาลจะไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับผิดชอบน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามพยานหลักฐานทั้งทางบุคคลและทางวัตถุ เหตุแวดล้อมนานาประการ ตลอดจนความจงรักภักดีของข้าราชการและพสกนิกรโดยทั่วไป ไม่สามารถทำให้วัตถุประสงค์ของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลได้”

และในหนังสือจำเลยหน้า ๔๔ ต่อจากที่จำเลยเขียนไว้ในหัวเรื่อง “ปริตีฆ่าในหลวง” ซึ่งโจทก์ก็กราบเรียนศาลไว้ในฟ้องข้อ ๖. แล้วนั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกได้เขียนต่อไปอีก ดังนี้

“รัฐบาลนายปริตี พนมยงค์ พยายามบิดเบือนกรณีสวรรคตอย่างสุดเหวี่ยงเท่าที่อำนาจในยามนั้นจะบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ได้ ครั้งแรกจะให้เป็นการเสด็จสวรรคตด้วยโรคพระนาภีบัง โรคหัวใจบัง อันล้วนแล้วแต่แสดงความโง่เขลาและความวอดวายมาให้แก่ตนเองอย่างร้ายแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ถ้าหากไม่เกิดจากความเลวร้ายในการที่พยายามทำลายล้างราชบัลลังก์ ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าจะวิจารณ์กรณีนี้อย่างใดในเมื่อตัวของตัวเองยอมตระหนักในสิ่งที่ป็นองค์พยานแวดล้อมอย่างไม่มีทางตั้งหลักฐานออกไปได้ ประชาชนชาวไทยทั้งชาติเจ็บแค้นอย่างแสนสาหัสจากการกระทำของรัฐบาลที่พยายามจะโค่นล้มระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ปกครอง ความเหิมเกริมกำแหงเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งจึงมีผู้ตั้งกระทู้กันนอกสภา แต่มันก็เป็นมติมหาชนอย่างแท้จริง ทำไมไม่แถลงว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์ แล้วลากคอไอ้ผู้ร้ายไปประหารชีวิต”

ข้อความของจำเลยดังกล่าวแล้วสอดคล้องกับข้อความในหนังสือจำเลยหน้า ๔๑ และ ๔๔-๔๕ ตามที่โจทก์กราบเรียนศาลไว้แล้วในฟ้องข้อ ๗. โดยถือว่าเป็นความผิดกระทงที่ ๒ แห่งข้อ ๗. นั้น คือ จำเลยใส่ความว่า โจทก์ออกแถลงการณ์บิดเบือนความจริงกรณีสวรรคตเพื่อไม่รับผิดชอบ ซึ่งโจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้แล้วว่าขอประทานนำมาฟ้องในข้อที่เกี่ยวข้อง

จำเลยกับพวกได้ใส่ความโจทก์โดยฝ่าฝืนความจริงซึ่งควรหรือควรทราบแล้วนั้นอันทำให้โจทก์เสียหายอย่างร้ายแรง

๘.๑ ตั้งแต่วันที่โจทก์ทราบว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ สวรรคตจนกระทั่งวันที่โจทก์ทราบคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๙๗ นั้น โจทก์เชื่อด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคตโดยอุบัติเหตุเนื่องด้วยการกระทำของพระองค์เอง ทั้งนี้เพราะโจทก์อาศัยเหตุผลหลายประการต่อไปนี้

(๑) นางสาวจรรยา ตระภักดิ์ ได้กราบบังคมทูลในหลวงองค์ปัจจุบัน ซึ่งตรงกับที่พระองค์ได้พระราชทานให้การเป็นพยานโจทก์ต่อศาลอาญาที่ได้เดินทางเผชิญสืบพระองค์ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีความตอนหนึ่งว่า

“ในเช้าวันที่ ๙ มิถุนายน ฉันกินอาหารเช้าที่มุขพระที่นั่งชั้นบนด้านหน้า (โจทก์ขอให้ทรงชี้พระที่นั่งจำลอง ทรงชี้ตามที่แสดงไว้ในหุ่น) กินอาหารแล้วฉันเดินไปห้องบรรทมรัชกาลที่ ๘ เวลาราว ๙.๐๐ น. พบนายชิต นายบุญชัย หน้าห้องแต่งองค์ เห็นนั่งอยู่ (ทรงชี้หุ่นจำลอง) นายชิต นายบุญชัยนั่งอยู่เฉยๆ ฉันถามเขาว่าพระอาการเป็นอย่างไร ได้รับตอบว่าดีขึ้น ใครเป็นผู้ตอบจำไม่ได้ เขาตอบต่อไปว่าทรงสบายขึ้น เสด็จไปห้องทรงแล้ว ต่อจากนั้นฉันได้เดินไปห้องของฉัน เดินไปตามสองห้องนี้ ระหว่างนั้นเป็นเวลาประมาณ ๙.๒๕ น. ได้ยินเสียงคนร้อง ได้ยินขณะที่อยู่ในห้องเครื่องเล่น ก่อนได้ยินเสียงร้อง ได้เห็นคนวิ่งผ่านประตูห้องบันไดซึ่งอยู่ติดกับห้องเครื่องเล่น (ทรงชี้หุ่นจำลองและแผนผังหมายเลข ๑ และศาลได้ขีดเส้นด้วยดินสอแดงเป็นลูกศรแสดงการวิ่งไปในแผนผัง)

“เสียงคนร้อง เป็นเสียงใครจำไม่ได้ ได้ยินเสียงร้องแล้วฉันได้ออกมาจากห้องเครื่องเล่นไปยังเฉลียงด้านหน้าโดยผ่านประตูทางห้องบันได (ทรงขีดเส้นดินสอแดงไว้ในแผนผังหมายเลข ๑ แสดงทางที่พระองค์เสด็จ) ได้พบนางสาวจรรยาที่หน้าห้องข้าหลวง ถามนางสาวจรรยาว่ามีอะไร เกิดเรื่องอะไร ได้รับตอบว่า ในหลวงยังพระองค์ ฉันได้ยินดังนั้นก็ตรงไปยังห้องบรรทมรัชกาลที่ ๘ (ทรงขีดเส้นหมึกในแผนผังหมายเลข ๑ แสดงเส้นทางที่เสด็จไปยังห้องพระบรรทม)”

โจทก์ขอความกรุณาศาลโปรดสังเกตว่า ในหน้าต้นๆ หัวเรื่อง “คำแถลงของสำนักพิมพ์” นั้น จำเลยกับพวกเขียนไว้ว่าจำเลยที่ ๑ และภรรยาเป็นมหาดเล็กและข้าหลวงของพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าอดิสรุสริยาภา (พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและเจ้าจอมมารดาอ่อน) ฉะนั้นจำเลยที่ ๑ ต้องทราบแล้วว่า สมเด็จพระราชบิดากรมหลวงสงขลา นครินทร์ ทรงมีเจ้ากรมรับใช้ใกล้ชิด ชื่อ “ขุนสงขลา นครินทร์” นามเดิม “หลี่”

นามสกุล “ตะละภฏ” ชาววังรู้จักท่านเจ้ากรรมนี้ในนามว่า “เจ้ากรรมหลี่” (เมื่อครั้งสมเด็จพระราชชนนีเสด็จไปศึกษาที่สหรัฐอเมริกาใน พ.ศ. ๒๔๖๐ นั้น ทรงใช้นามเดิม “สังวาลย์” นามสกุล “ตะละภฏ”)

นางสาวจรรยา ตะละภฏ เป็นบุตรท่านเจ้ากรรมหลี่ และเป็นผู้ที่รับใช้ใกล้ชิดสมเด็จพระราชชนนีและในหลวงรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลปัจจุบัน

โจทก์จึงเชื่อตามคำที่นางสาวจรรยา ได้กราบทูลในหลวงองค์ปัจจุบันและทูลเจ้านายองค์อื่น อาทิ กรมขุนชัยนาथ ที่ได้มาประชุมกรณีสวรรคตในวันนั้น

ยิ่งกว่านั้น ศาลฎีกาที่พิพากษาคดีสวรรคตต่อนั้นก็ให้น้ำหนักคำให้การของนางสาวจรรยามาก ดังปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกามีความตอนหนึ่ง ว่าดังนี้

“๔. ราวสองสัปดาห์ก่อนหน้าวันสวรรคต เวลาเย็น นางสาวจรรยา ตะละภฏ ไปหยิบสิ่งของในห้องพระกุษา พบนายชิตอยู่ในห้องนั้น นายชิตพูดขึ้นว่า “นี้จะบอกให้ ท่านไม่ได้เสด็จออกวันที่ ๑๓ นั้น” นางสาวจรรยาถามว่า “เพราะอะไร” นายชิตนิ่งเฉยเสีย นางสาวจรรยาจึงว่าไม่เชื่อหรือ นายชิตก็หัวเราะแล้วพูดว่า “ไม่เชื่อก็ก็น่าไป คอยดูไปก็แล้วกัน” นางสาวจรรยาเข้าใจว่า นายชิตล้อเล่น เพราะเห็นกระตือรือร้นเตรียมการตามเสด็จไปต่างประเทศ ต่อมาคืนวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ นางสาวจรรยาได้เล่าความตามที่ได้พูดได้ตอบกับนายชิตให้นางสาวนิภาน้องสาวพี่ เป็นทำนองคุยกันตามธรรมดา ครั้นเกิดการสวรรคตขึ้น พันตำรวจตรี พจนารถ จันทรสวรรณ เป็นผู้สอบสวนนางสาวจรรยา นอกจากข้ออื่น นางสาวจรรยา ก็ได้ให้การถึงความข้อนี้ด้วย ในชั้นกรรมการศาลกลางเมืองสอบสวน ก็ได้ให้การไว้เช่นเดียวกัน

“สมเด็จพระราชชนนีก็ได้พระราชทานพระกระแสรับสั่งเป็นพยานว่า นางสาวจรรยาเคยกราบทูลว่า มหาดเล็กคนหนึ่งพูดว่า ในหลวงจะเสด็จวันที่ ๑๓ ไม่ได้ เขาบอกชื่อมหาดเล็กคนนั้นเหมือนกัน จะเป็นนายชิตหรือนายบุศย์คนใดคนหนึ่งทั้งสองคนนี้ เวลานี้ทรงจำไม่ได้เสียแล้ว”

“ฉะนั้น คำเบิกความของนางสาวจรรยา จึงประกอบด้วยน้ำหนักหลักฐาน ควรฟังเป็นความจริงได้”

แม้ว่าคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตอนนั้นเกี่ยวกับการที่นายชิตพูตว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ จะไม่ได้เสด็จในวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๘๘ แต่ก็แสดงว่านางสาวจรรยา เป็นคนที่พูดมีน้ำหนักหลักฐาน ควรฟังเป็นความจริง

(๒) เมื่อเวลาประมาณ ๑๐ น. ของวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๘ ม.ร.ว. เทวธิดา มาลากุล (พระยาเทวธิดา) เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่ในสำนักพระราชวัง ได้มาแจ้งแก่โจทก์ว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคตเมื่อเวลาประมาณ ๙.๓๐ น. ของวันนั้น โจทก์จึงได้สอบถามว่าสวรรคตด้วยเหตุใด ก็ได้รับตอบว่า สวรรคตด้วยพระแสงปืน โจทก์จึงได้เชิญรัฐมนตรีมหาดไทยและอธิบดีตำรวจ กับผู้บังคับการตำรวจสันติบาลที่นั่งคอยอยู่ที่ตึกรับแขกที่ได้นัดไว้ล่วงหน้าว่า จะมาปรึกษากับโจทก์เรื่องกรรมกรนัดหยุดงานนั้นให้เข้ามาพบโจทก์กับพระยาเทวธิดา เพื่อทราบกรณีสวรรคตตามที่พระยาเทวธิดาได้แจ้งให้ทราบ ครั้นแล้วโจทก์ได้โทรศัพท์ถึงหม่อมเจ้านิกรเทวัญ ราชเลขานุการในพระองค์ ให้รีบมาพบโจทก์ทันที เพื่อเชิญพระบรมวงศ์อาวุโสไป ณ พระที่นั่งบรมพิมาน

ครั้นแล้วโจทก์ รัฐมนตรีมหาดไทย อธิบดีกรมตำรวจ ก็ไปยังพระที่นั่งบรมพิมานชั้นล่าง ส่วนผู้บังคับการตำรวจสันติบาลนั้นขออนุญาตกลับบ้านเพื่อแต่งเครื่องแบบและจะเอาเจ้าหน้าที่ตำรวจคนอื่นๆ ตามไปเพื่อร่วมกับอธิบดีกรมตำรวจในการสืบสวนและสอบสวนกรณีสวรรคต ดังปรากฏในบันทึกคำอภิปรายรัฐสภา ๒๔๘๐ กรณีสวรรคตที่โจทก์อ้างชื่อแล้วนั้น หน้า ๑๐๕๑

(๓) กรมขุนชัยนาथ ได้เสด็จประทับอยู่ที่พระที่นั่งบรมพิมานก่อนแล้ว ต่อมาพระบรมวงศ์อาวุโสอีก ๔ ท่านก็มาถึงที่นั่น คือ พระองค์เจ้าจุมภฏ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ พระองค์เจ้าธานีนิติ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร

(๔) ก่อนที่โจทก์และรัฐมนตรีมหาดไทยกับอธิบดีกรมตำรวจไปถึงพระที่นั่งบรมพิมานนั้น พระบรมศพอยู่ในสภาพใดนั้นก็ต้องพิจารณาพระราชกระแสของ

ในหลวงองค์ปัจจุบันที่ศาลอาญาได้เดินเผชิญสืบทอดพระองค์ที่ประเทศสวีเดนเซอร์แลนด์ ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้การเป็นพยานโจทก์ในคดีสวรรคต โดยมีแต่ผู้พิพากษาศาลอาญาและอัยการโจทก์เท่านั้นที่ได้ไปเฝ้า แต่จำเลยหรือทนายจำเลยมิได้ไปเฝ้าในขณะที่ทรงให้การนั้น

หนังสือของจำเลย (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) ได้เชิญพระราชกระแสนในฐานทรงเป็นพยานโจทก์มาลงพิมพ์ไว้ในหน้า ๗๔-๗๖

ก) พระราชกระแสนทรงเป็นพยานโจทก์เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มีความตอนหนึ่งต่อจากที่โจทก์กราบเรียนศาลใน (๑) นั้นดังต่อไปนี้

“เมื่อเข้าไปถึงห้องพระบรรทมแล้ว เห็นสมเด็จพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเนื่องอยู่บนพระแท่นบรรทม สมเด็จพระราชชนนีประทับอยู่เบื้องปลายพระบาทในหลวงโดยพระองค์อยู่บนแท่นครึ่งพระองค์ ส่วนพระพี่เลี้ยงเนื่องอยู่บนพระแท่นบรรทมและอยู่ก่อนไปทางพระเศียร เห็นในหลวงบรรทมอยู่บนพระแท่นในท่าหงายอย่างปกติ เห็นที่พระนลาฏมีรอยโลหิต พระเนตรหลับ สังเกตเห็นพระกรอยู่ข้างพระวรกายอย่างคนนอนธรรมดา พระกรแนบพระวรกายห่างจากพระวรกายตรงขอบพระหัตถ์ด้านในประมาณ ๕ ซม. ที่ว่านี้หมายถึงพระกรซ้าย ส่วนพระกรข้างขวาเป็นอย่างไรไม่เห็น สังเกตพระหัตถ์อยู่ในท่าธรรมดา นิ้วพระหัตถ์ไม่งอ แต่งอ้างอย่างธรรมดา คืองอนิดหน่อย มีผ้าคลุมพระบรรทมคลุมอยู่ด้วย พระกรอยู่นอกผ้านั้นเห็นแต่ข้างซ้าย ข้างขวาไม่เห็น ผ้าคลุมพระองค์ขึ้นมาสมอพระอุระ

“เมื่อฉันเห็นเช่นนั้นกับบอกให้คนที่อยู่ที่นั่นให้ไปตามหมอมาน แล้วฉันเข้าไปประคองสมเด็จพระราชชนนีพาไปประทับที่พระเก้าอี้ปลายพระแท่นบรรทม ต่อจากนั้นหลวงนิตยได้มาถึง จะมาถึงภายในห้องพระบรรทมแล้วนางเท่าใดเดาไม่ถูก หลวงนิตยเข้าไปดูแล้วไม่พูดว่าอะไร แต่ฉันเห็นหน้าหลวงนิตยก็รู้ได้ว่าไม่มีหวังแล้ว สมเด็จพระราชชนนีได้เสด็จไปประทับในห้องทรงพระอักษรต่อไป

“เมื่อทราบว่ามีเหตุแล้ว ต่อมาได้เรียกพระยาชาติเดชอุดมขึ้นมาถามว่าจะทำอะไรต่อไป พระยาชาติบอกถึงพระราชพิธีเกี่ยวกับพระบรมศพ แล้วฉันก็สั่งให้เขาจัดการตามระเบียบ”

ข) พระราชกระแสทรงเป็นพยานโลกก็เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“คนที่ฉันเห็นวิ่งผ่านประตูห้องบันไดไปนั้น เขามันโดยเร็ว ฉันไม่รู้ว่าเป็นใคร ก่อนนั้นฉันไม่ได้ยินเสียงอะไรผิดปกติ ระหว่างที่ฉันเดินไปๆ มาๆ อยู่ในห้องนอนและห้องเครื่องเล่นนั้น จะมีใครอยู่ในสองห้องนั้นบ้างไหม ฉันไม่ได้สังเกต ในที่สุดฉันก็ไม่ทราบว่ามีคนเห็นวิ่งไปนั้นเป็นใคร

“ขณะเห็นไม่ทันได้คิดว่าอย่างไร เสียงคนร้องที่ได้ยินนั้นเป็นเสียงทั้งตกใจ ทั้งร้องไห้ และเป็นเสียงของคนๆ เดียว นอกจากเห็นนางสาวจรรยาที่เคลือบแล้วไม่เห็นใครอีก ตอนนั้นจะมีเสียงวิ่งทางเสียงพระที่นั่งบ้างไหม ไม่รู้ ฉันถามนางสาวจรรยาแล้วก็เดินต่อไปโดยเร็ว จะมีเสียงคนวิ่งไหม ไม่ได้สังเกต เวลานั้นประตูห้องทรงพระอักษรทางด้านที่เปิดออกสู่เสียงด้านหน้าจะปิดหรือเปิดอยู่ไม่ได้สังเกต ประตุนั้นตามธรรมดาเมื่อยังไม่ตื่นบรรทมก็ปิด และตามธรรมดาฉันไปห้องพระบรรทมก็เข้าทางห้องแต่งพระองค์

“ฉันไปถึงห้องพระบรรทมแล้วก็เลยตรงไปที่สมเด็จพระราชชนนี ขณะนั้นจะได้มีการเซ็ดพระโลหิตที่พระพักตร์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ใหม่ ฉันไม่ทราบ ฉันเข้าใจว่าพระพี่เลี้ยงเนื่องกำลังทำการเซ็ดพระพักตร์ในหลวงอยู่ ฉันเข้าไปถึงสมเด็จพระราชชนนีแล้วนานสัก ๑ นาที หรือ ๒ นาที ก็ประคองพระองค์ท่านออกมา ขณะนี้พระพี่เลี้ยงเนื่องจะยังเซ็ดพระพักตร์หรือเปล่าฉันไม่ได้ดู จะมีคนอื่นเข้าไปในพระวิสูตรบ้างหรือเปล่าไม่ได้สังเกต ฉันไม่ได้แหวกพระวิสูตรเข้าไป น่าจะมีคนแหวกไว้ แหวกข้างเดียวหรือสองข้างไม่ได้สังเกต ฉันออกจากพระวิสูตรมาแล้วก็มาอยู่กับสมเด็จพระราชชนนีที่ปลายพระแท่น ไม่ได้เข้าไปอีก

“ฉันสังเกตเห็นท่าทางของพระบรมศพตั้งแต่ก่อนเข้าไปในพระวิสุตรแล้วจะมีอะไรอยู่ใกล้ๆ พระกรเบื้องซ้ายบ้างไม่ได้สังเกต พระเศียรหนุนพระเขนยอยู่ในท่าปกติ สังเกตเห็นตั้งแต่แรกเข้าไป สมเด็จพระราชชนนีเสด็จออกไปประทับอยู่ที่ห้องทรงพระอักษรก่อนฉัน ฉันออกจากห้องพระบรมมไปแล้วก็ได้กลับเข้าไปอีกก็ครั้งนั้นไม่ได้”

(๕) โดยเหตุที่ในหลวงองค์ปัจจุบันได้เสด็จไปห้องพระบรมมในหลวงรัชกาลที่ ๘ ภายหลังสมเด็จพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเนื่อง ฉะนั้นพระองค์จึงมิได้ทรงทราบว่าก่อนที่จะเสด็จไปถึงห้องพระบรมมนั้นได้มีผู้ใดแตะต้องพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ อย่างไรบ้าง พระองค์เพียงพระราชทานพระราชกระแสว่า “ฉันเข้าใจว่าพระพี่เลี้ยงเนื่องกำลังเช็ดพระพักตร์ในหลวงอยู่” และต่อมาอีก ๑ หรือ ๒ นาที พระองค์ทรงประคองสมเด็จพระราชชนนีออกมานั้น พระองค์พระราชทานพระราชกระแสว่า “ขณะนี้พระพี่เลี้ยงเนื่องกำลังเช็ดพระพักตร์หรือเปล่าฉันไม่ได้ดู”

ดังนั้น จึงควรพิจารณาคำชี้แจงของพันเอก ช่าง เขว่งศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีมหาดไทย ที่ได้ตอบคำอภิปรายของฝ่ายพรรคประชาธิปัตย์ ปรากฏในหนังสือ บันทึกคำอภิปรายรัฐสภา ๒๔๙๐ กรณีสวรรคต หน้า ๑๐๕๒-๑๐๕๓ คือตอนที่โจทก์และรัฐมนตรีมหาดไทยได้ไปถวายบังคมพระบรมศพนั้น กรมขุนชัยนาथได้ประทับอยู่ที่ปลายพระแท่น (เตียงนอน) ซึ่งพระบรมศพยังประดิษฐานอยู่ที่นั่น มีความดังต่อไปนี้

“เมื่อเราไต่ขึ้นไปเพื่อถวายบังคมพระบรมศพนั้น ข้าพเจ้าได้พูดถึงเมื่อคืนนี้แล้วว่า ข้าพเจ้าได้บอกอธิบดีตำรวจให้เขาจัดการชันสูตรบาดแผลที่พระนลาฏบ้าง แต่ว่าข้าพเจ้าตั้งความปรารถนาอยากจะดูบาดแผลว่าลึกไปอย่างไรเท่านั้น ก็ได้รับการห้ามปรามด้วยเกรงพระบรมเดชานุภาพและโดยความเคารพต่อพระบรมวงศานุวงศ์ ก็การดำเนิการที่จะถึงว่าจะต้องไปแผลงดูบาดแผลอย่างหนึ่งอย่างใดของพระมหากษัตริย์นั้นก็เป็นเรื่องที่เราไม่ได้กระทำในขณะนั้น ที่เป็นเช่นนี้จะหาว่าเป็นการหย่อนสมรรถภาพก็ยอมรับ แต่ว่าก็มีเหตุผลอย่างนี้ ท่านได้อ้างไปถึงว่า

ท่านนายกรัฐมนตรีได้ช่วยห้ามปรามด้วยอะไรนั้นก็เป็นการที่จะทำให้สภาเข้าใจผิดไป ความนั้นข้าพเจ้าถือว่าได้เล่าเมื่อคืนนี้ว่า กรมขุนชัยนาทนันทน์ได้ประทับอยู่ที่ปลายเตียง ก็ท่านโบกพระหัตถ์ให้ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าได้มองดูท่านนายกรัฐมนตรีก็ไม่เห็นท่านว่าอย่างไร และเมื่อเกรงใจเช่นนี้ ข้าพเจ้ารับว่าจะเป็นการหลอกล้อไปสู่องค์พระมหากษัตริย์ก็ไม่ได้ทำการโดยเคร่งครัด ที่นี้ถึงปัญหาเรื่องที่ท่านพูดว่าเรื่องหมอนอะไรต่างๆ นั้น อาจทำให้เข้าใจผิดในเรื่องหมอนเรื่องอะไรที่ปรากฏว่ามีรู มีเลือด นี่เป็นเรื่องที่ทราบภายหลัง ในวันนั้นเอง ข้าพเจ้าได้เล่าให้ฟังแล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปหมด พระแท่นบรรทมก็เปลี่ยนไป ทุกสิ่งทุกอย่าง แม้แต่ฉลองพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศก็ได้เปลี่ยนฉลองพระองค์ มีกางเกงแพรไหมเอี่ยมที่สุด จะได้รับจากใครที่สำเพ็งก็ไม่ทราบ ทุกสิ่งทุกอย่างมันเปลี่ยนไปใหม่แล้วทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจะมองเห็นรูซึ่งเป็นเครื่องจะว่าผลทะเลหรือไม่วันนั้น ข้าพเจ้ารับว่าเราไม่ได้ทำนี้ ปัญหามาถึงเรื่องพระแท่นว่าทำไมไม่ได้ขัดฝุ่นถ้ายู่นี้...เป็นเรื่องปัญหาเทคนิค เมื่อเจ้าหน้าที่เทคนิคว่าไม่มีประโยชน์ ก็ในชั้นต้นอาจจะเป็นเพราะพระที่เลี้ยงเนื่องได้นำพระแสงไปวางบนโต๊ะ แล้วนายชิตย หยิบอีก หยิบไปหลายๆ ที เมื่อเจ้าหน้าที่เทคนิคว่าไม่มีประโยชน์แล้ว ข้าพเจ้าจะตรัสรู้อย่างไรว่า มันจะต้องทำกันให้เคร่งครัด ไม่ได้มีเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะละเลยหน้าที่อันควรปฏิบัตินี้ก็หาไม่ได้”

(๖) บันทึกรายการในรัฐสภาที่โจทก์อ้างแล้วนั้น มีคำอภิปรายของสมาชิกผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับสภาพพระบรมศพในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ นั้นไว้ด้วย ดังต่อไปนี้

ก) ในหนังสือบันทึกคำอภิปรายของรัฐสภาเล่มที่โจทก์อ้างถึงแล้วนั้น หน้า ๙๗๒-๙๗๓ พ.ต.ท. พัฒน์ นิลวัฒน์นันท์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้อภิปรายไว้ มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับสภาพพระบรมศพ ดังต่อไปนี้

“เมื่อคืนท่านประธานสภาก็ตาม ได้บอกแล้วว่าขอให้บุตรวังอย่าให้กระทบกระเทือนพระเกียรติยศ ข้าพเจ้าก็เคารพและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ด้วยเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามในเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศได้สวรรคตลง

ไปนั้นไม่ตกถึงมือตำรวจทันที ตกถึงมือคนอื่น อันนี้เกิดจากสมเด็จพระราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปัจจุบันนี้ได้ดำรัสให้นายแพทย์ดำเนินการ และการดำเนินการไปนั้นเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงไปหลายอย่างแล้วไม่ใช่หรือ ขอให้ดูจากรายงานของกรรมการก็แล้วกัน ยิ่งกว่านั้นปรากฏจากรายงานกรรมการว่า พอสมเด็จพระชนนีทราบว่าในหลวงสวรรคตแล้ว ได้วิ่งผลุนผลันมาโถมองคิโป๊บบรมศพ อย่างนี้ขอให้ท่านดูซิว่าแม่ไปเห็นลูกนอนตายอยู่เช่นนี้จะเป็นอย่างไร มีอย่างไหนที่จะไปกอดอยู่เฉยๆ คงจะต้องแสดงอาการลูบคลำไปตามวิสัย ฉะนั้นคนที่ตายใหม่ๆ จะเอาสปีชซัมส์มาเป็นเหตุพิสูจน์กันได้อย่างไร ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนแพทย์ แต่มีเหตุผลธรรมดา ข้าพเจ้าอายุ ๔๐ ปี เห็นคนตายใหม่ๆ หลายหนเหมือนกัน เพราะฉะนั้นคนตายใหม่ๆ เคลื่อนไหวอย่างไรก็ทำได้ แต่ต่อเมื่อตัวชิตาแข็งตัวแข็งแล้วนั้นแหละอาจเอาเรื่องสปีชซัมส์มาเป็นหลักพิสูจน์กัน ข้าพเจ้าไม่ใช่แพทย์ ไม่ได้มีความรู้อะไรมา แต่เห็นกับตาว่าอย่างนี้ ที่นี้เมื่อเป็นไปได้ในการเคลื่อนไหวรอยแปดพันประการอย่างนี้จะว่าอย่างไร

“ข้าพเจ้าอยากเรียนต่อไปว่าในความเห็นของแพทย์เอง ไม่มีคนใดที่ยืนยันมากนัก ขอโทษที่จะต้องกล่าวนาม คือมีแพทย์ชุป โชติกเสถียร คนเดียวที่ชี้แจงว่า “ความเห็นของข้าพเจ้าเรื่องนี้เป็นเรื่องถูกปลงพระชนม์ และข้าพเจ้าไม่สงสัยว่าเป็นการปลงพระชนม์เองหรืออุบัติเหตุโดยสิ้นเชิง” แต่สำหรับคนอื่นไม่ได้ยืนยันมา ยิ่งกว่านั้น นายแพทย์เองบางคนเวลานับทิกให้ความเห็นมาอย่างหนึ่ง แต่พอถูกซักถามก็คลายความเห็นเสียก็มี นี่ไม่ใช่ว่าความเห็นทางแพทย์เป็นสิ่งที่เด็ดขาด แต่เป็นการเอาความเห็นของแพทย์มาประกอบเท่านั้น เพราะฉะนั้นเรื่องมืองอนี้จึงเป็นว่าไม่สำคัญนัก ที่ข้าพเจ้าว่าพระชนนีวิ่งไปห้องพระบรรทมเป็นคนแรก และนายชิต สิงหเสนี วิ่งตามเข้าไป และก็มีพระพี่เลี้ยงเนื่องวิ่งตามกันเข้าไปอีกนั้น ตอนหนึ่งว่า สมเด็จพระชนนีโถมเข้าไปกลิ้งเกลือกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทรงรับสั่งต่างๆ ซึ่งทั้งนี้ย่อมตรงกับที่ข้าพเจ้ากล่าวว่าต้องมีการลูบคลำและยังมีคนอื่น ๆ อีกที่เข้าไปถูกต้องอีก ก็เมื่อมีข้อความปรากฏอยู่อย่างนี้จะให้อาการคงเดิมอยู่ได้อย่างไร”

ข) ร.ต. มงคล รัตนวิจิตร ผู้แทนจังหวัดนครศรีธรรมราชได้อภิปรายมีความตอนหนึ่งที่ปรากฏในหนังสือของรัฐบาลเล่มที่โจทก์อ้างแล้วนั้น หน้า ๑๐๐๓ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“ในเวลานั้นข้าพเจ้ามีโชคดีและโชคร้ายปนกัน คือได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งรองประธานสภาผู้แทน และในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๔ นั้นข้าพเจ้าได้ถูกตามไปเฝ้า มีผู้มาตามว่า พระราชชนนีรับสั่งให้เฝ้า ข้าพเจ้าไปถึงเวลา ๑๓ นาฬิกากว่าเกือบ ๑๔ นาฬิกา เมื่อไปถึงพระที่นั่งบรมพิมาน มีพระบรมวงศานุวงศ์ นายกรัฐมนตรี ราชองครักษ์ ใครต่อใครอยู่เต็มไปหมด ท่านผู้ใหญ่ถามข้าพเจ้า จะเป็นพระองค์ใดข้าพเจ้าก็ลืมนึกว่าถวายบังคมพระบรมศพ แล้วหรือ ข้าพเจ้าเอะใจแล้วว่าข้าพเจ้าถูกตามไปเฝ้าทำไม ขณะนั่งรถยนต์ไปผ่านประตูไปเจียบเหงาผิดปกติ พอถึงประตูกลางก็เช่นเดียวกัน จนถึงประตูในก็เห็นอยู่กันเรียบร้อยดูขงึดยภาพ โศกเศร้ามีแต่น้ำตานอง ข้าพเจ้าจึงรู้สึกว่าจะเกิดเรื่องใหญ่แล้ว จนถึงมีผู้มาเตือนให้ข้าพเจ้าไปถวายบังคมพระบรมศพ ข้าพเจ้าจึงได้ขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพ ห้องที่ข้าพเจ้าไปถวายบังคมพระบรมศพนั้นเป็นห้องนอน จะมีตำราวางหลวงหรืออะไรข้าพเจ้าเรียกไม่ถูกถือดาบเป็นคู่ๆ ที่กระได พอถึงข้าพเจ้าจะต้องหมอบคลานไปตามธรรมเนียม พอถึงห้องพระบรรทมพระบรมศพนั้นอยู่บนพระที่ จะสูงกว่าพื้นเกินกว่าสี่ศอก แต่ก็ไม่ถึงศอก แล้วก็มิมีมุงดาพริกไทยหลังใหญ่ครอบอยู่ แล้วมีกระถางน้ำแข็งลายครามอยู่สัก ๖ กระถาง แล้วมีพัดลมเย็น ข้าพเจ้าได้แสดงการถวายบังคมด้วยน้ำตานองด้วยความเสียใจอย่างยิ่ง และข้าพเจ้ามาเฝ้าก่อนเพื่อนสมาชิกนี้เนื่องจากข้าพเจ้าเป็นรองประธานสภาฯ และข้าพเจ้าก็เป็นทหารอยู่ด้วย ข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบสองประการ คือประการ ๑ ข้าพเจ้าเป็นรองประธานสภาฯ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอยู่ด้วยความไว้วางใจของท่านสมาชิกทั้งหลาย อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าเป็นทหาร ในการที่จอมทัพได้สูญเสียไปนี้ ข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบ ความโศกกับความแค้นก็ประดังกันขึ้นมา จะเอาอย่างไรก็เอา ข้าพเจ้ายอมตาย เมื่อถวายบังคมเสร็จแล้วก็นั่งปลงอยู่น้อยว่าเรื่องเป็นอย่างไรกัน มองพระบรมศพเห็นที่พระนลาฏมีแผล แต่แผลไม่ได้เปิด แผลนั้นเรียบร้อยมีรอยหนังขาด พระ

บรมศพนั้นนอนเหยียดยออยู่ แล้วก็มืออย่างบ้านเราเรียกว่าผ้าห่ม ในหลวงจะเรียกว่าอะไรไม่ทราบ สวยมาก ปกปิดพระวรกายอยู่ ทีนี้ข้าพเจ้ากลับลงมาข้างล่างก็เต็มไปด้วยผู้หลักผู้ใหญ่ปรึกษาหารือกัน ข้าพเจ้าแค้นคิดอยู่ในใจว่า ใครฆ่าในหลวง ข้าพเจ้าจะฆ่ามันเสียเอง แต่ก็ไม่ได้ความอะไร ต่อมาราชเลขาณูการในพระองค์มาบอกพวกเราให้ไปเฝ้าสมเด็จพระราชชนนีข้างบน ผู้ที่ไปเฝ้าด้วยมีประธานพฤตสภา รองประธานพฤตสภา ประธานสภาผู้แทน และรองประธานสภาผู้แทน ขึ้นไปเฝ้าสมเด็จพระราชชนนี สมเด็จพระราชชนนีกำลังทรงพระกรรแสงอยู่ เมื่อเราเข้าไปเฝ้าเรียบร้อยแล้วท่านก็รับสั่งว่าจะทำอะไรต่อไป ในขณะนั้นก็มิควมวิลาศ ซึ่งเป็นประธานพฤตสภาได้กราบบังคมทูลว่า ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายตราล้าสมัยเมื่อสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ต้องเลือกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขึ้นใหม่ ท่านก็รับสั่งถามว่าสภาเขาประชุมแล้วหรือ ประธานพฤตสภาก็บอกว่ายังไม่ได้ประชุม แล้วก็ได้อีกว่าต่อไปว่าจะได้เรียกประชุมรัฐสภาในคืนวันนี้ แล้วก็เสร็จการเฝ้า และได้ถวายบังคมลากลับเพื่อเรียกประชุมรัฐสภาในคืนวันนี้อย่างผู้แทนกระบี่ว่า และในการประชุมก็มีเสียงในรัฐสภาเป็นเอกฉันท์ ถวายความจงรักภักดีถวายราชบัลลังก์แก่สมเด็จพระอนุชา”

(๗) เมื่อรัฐมนตรีมหาดไทยและอธิบดีกรมตำรวจจะจัดการชันสูตรบาดแผลที่พระนลาฏ (หน้าผาก) ของในหลวงรัชกาลที่ ๘ แต่กรมขุนชัยนาทฯ โบกพระหัตถ์ให้รัฐมนตรีมหาดไทยและอธิบดีกรมตำรวจ โดยแสดงว่าห้ามมิให้แตะต้องพระบรมศพ เมื่อรัฐมนตรีมหาดไทยมองดูโจทก์ว่าจะสั่งอย่างไรโจทก์ก็ไม่กล้าที่จะสั่งตรงกันข้ามกับกรมขุนชัยนาทฯ ที่เป็นพระบรมวงศ์อาวุโส เพราะจะเป็นการเสื่อมล้าไปสู่องค์พระมหากษัตริย์ที่เสด็จสวรรคตนั้น ฉะนั้นโจทก์จึงขอเชิญเสด็จกรมขุนชัยนาทฯ ลงมาชั้นล่างพระที่นั่งบรมพิมานเพื่อร่วมประชุมกับพระบรมวงศานุวงศ์ที่กล่าวพระนามมาแล้วว่า จะทรงมีความเห็นประการใดเกี่ยวกับกรณีสวรรคต โจทก์และรัฐมนตรีมหาดไทยกับนายดิเรกฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็ได้ร่วมประชุมด้วย โจทก์ได้ทูลถามกรมขุนชัยนาทฯ ว่า สมเด็จพระอนุชาและพระราชชนนีทรงมีความเห็นประการใดเกี่ยวกับกรณีสวรรคตนั้นบ้าง กรมขุนชัยนาทฯ รับสั่งว่า นางสาวจรูญ (นามสกุล

“ตะละกัญ”) ได้ทูลสมเด็จพระอนุชา (ในหลวงองค์ปัจจุบัน) ว่า “ในหลวงยังองค์เอง” และนายชิต สิงหเสนี ก็ทูลเช่นนั้นเหมือนกัน โจทก์จึงได้เรียกให้นายชิตลงมาชั้นล่างของพระที่นั่งบรมพิมานและสอบถามพฤติการณ์สวรรคต นายชิตก็ยืนยันว่า ในหลวงปลงพระชนม์เอง กรมขุนชัยนาทฯ ซึ่งได้รับสั่งตรงตามที่ พ.ต.ท. ประเสริฐ ลิ้มปักษิร พนักงานสอบสวนได้บันทึกไว้ ซึ่งปรากฏในบันทึกคำอภิปรายของรัฐสภากรณีสวรรคตที่ลงพิมพ์ในหนังสือที่โจทก์อ้างแล้วนั้น หน้า ๑๐๘๐ มีความดังต่อไปนี้

“วันนี้เวลา ๑๕ น. มีพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ อาทิ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนชัยนาทนเรนทร พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุมภวฯ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ พระองค์เจ้าวรรณ พระองค์เจ้าธานี กับท่านนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอีกหลายท่าน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ ได้ไปชุมนุมกันพิจารณารายงานของอธิบดีกรมตำรวจเกี่ยวกับการสอบสวนสืบพยานกรณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในระหว่างกำลังชุมนุมดังกล่าว อธิบดีกรมตำรวจได้ทูลขอประทานความเห็นของสมเด็จพระกรมขุนชัยนาท สมเด็จพระกรมขุนชัยนาทได้รับสั่งว่า สำหรับพระองค์ท่านเองทรงเข้าใจว่าเป็นอุบัติเหตุจริงดังแถลงการณ์ของทางราชการ เหตุผลที่ชี้เช่นนั้นก็เพราะพระองค์ทราบสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระแสงปืนมาก และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระชากพระแสงปืนและทรงหันล่ากล้องเอาปากกระบอกมาทางพระพักตร์เพื่อส่องดูล่ากล้อง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่ง ปืนกระบอกนี้ ไก่อ่อน ลั่นง่าย จึงบันทึกไว้ (ลงนาม) พ.ต.ท. ประเสริฐ ลิ้มปักษิร”

(๘) จำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบหรือควรทราบว่า การที่กรมขุนชัยนาทฯ ได้ประทานความเห็นแก่อธิบดีตำรวจว่าท่านเองเข้าใจว่าเป็นอุบัติเหตุ เพราะทราบว่า “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระแสงปืนมาก” นั้น กรมขุนชัยนาทฯ ก็ได้ทรงให้การฝ่าฝืนความจริง เพราะปรากฏว่าพระราชกระแสของในหลวงองค์ปัจจุบันได้ทรงพระราชทานให้การเป็นพยานโจทก์เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ไว้ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“ฉันได้แลเห็นปิ่นเมื่อนายชิตนำมาให้ดูที่เฉลียง ขณะนั้นเวลาสักเท่าใด จำไม่ได้ ปิ่นที่นายชิตนำมาให้ดูเป็นปิ่นที่นายฉันท หุ้มแพร ถวายในหลวงรัชกาลที่ ๘ ถวายตั้งแต่ตอนที่เสด็จเข้ามาถึงประเทศไทย ในวันสวรรคตนั้น นายวงศ์ เชาวนะทวี ได้เข้ามาหาฉันในห้องทรงพระอักษรในตอนแรก ต่อมาอีกตอนหนึ่ง มาหาที่ใกล้ห้องของฉัน เคยยิงปืนจากเฉลียงชั้นบนลงไปในสวน บางคราวก็ลงไปยิงที่สวน ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ได้ทรงเว้นทรงปิ่นก่อนเสด็จสวรรคตหลายวัน อาจจะมีคนอื่นมาแนะนำวิธีทรงปิ่นอีกบ้าง การที่นายปรีดีโดยเสด็จไปหัวหินด้วยนั้น นายปรีดีไม่มีหน้าที่โดยเสด็จ แต่จะเป็นพระราชประสงค์หรือเปล่านั้นไม่รู้”

ทั้งนี้ก็เป็นพระราชกระแสที่ได้ทรงยืนยันว่าปิ่นกระบอกแรกที่ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ทรงมีนั้นเป็นปิ่นที่นายฉันท หุ้มแพร ถวายตั้งแต่ตอนที่เสด็จเข้ามาถึงประเทศไทย และในวันสวรรคตนั้น นายวงศ์ เชาวนะทวี ได้เข้าเฝ้าในหลวงองค์ปัจจุบันถึงสองครั้ง คือ ครั้งแรกได้เข้ามาเฝ้าพระองค์ในห้องทรงพระอักษร อีกตอนหนึ่งไปที่ใกล้ห้องประทับของในหลวงองค์ปัจจุบัน และได้มีพระราชกระแสต่อไปว่า เคยยิงปืนจากเฉลียงชั้นบนลงไปในสวน บางคราวก็ลงไปยิงในสวน ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ได้เว้นทรงปิ่นก่อนเสด็จสวรรคตหลายวัน อาจจะมีคนอื่นมาแนะนำวิธีทรงปิ่นอีกบ้าง

อนึ่ง ในพระราชกระแสพระราชทานเป็นพยานโจทก์เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๘๓ ได้ทรงดำรัสถึงปิ่นที่โจทก์ในฐานะหัวหน้าเสรีไทยได้ทูลเกล้าถวาย และได้ทรงปิ่นทั้งสองพระองค์ในสวนหลังพระที่นั่งบรมพิมาน ดังต่อไปนี้

“ในราวเดือนธันวาคมโดยหลวงประดิษฐ์ เป็นผู้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จไปดูพวกใต้ดินของหลวงประดิษฐ์ ปิ่นที่ทูลเกล้าฯ ถวายนั้นมีทั้งปิ่นสั้นและทั้งปิ่นยาว เมื่อเสด็จกลับมาประทับที่พระที่นั่งบรมพิมานแล้วก็ได้ทรงปิ่นนั้นเหมือนกัน โดยมีคนมาชี้แจงการใช้ปิ่นนั้นถวาย ผู้มาชี้แจงมี ร.อ. วัชรชัย ร.น. ซึ่งขณะนั้นเป็นราชองครักษ์ พวกที่ให้ปิ่นมานั้นเป็นผู้แนะนำให้ ร.อ. วัชรชัย ร.น. เป็นผู้ชี้แจงถวาย การที่ทรงปิ่นเป็นพระราชประสงค์ของในหลวงเอง ทรงปิ่นที่ในสวนหลัง

พระที่นั่งบรมพิมาน ฉันทน์ไปยังป็นอยู่ด้วยเหมือนกัน ทรงทั้งป็นสั้นและป็นยาว ทั้งสองอย่าง

ป็นที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายนั้นเป็นป็น ยู.เอส. อาร์มี ๑๑ ม.ม. มีหนึ่งกระบอก ป็น ยู.เอส. อาร์มี ๑๑ ม.ม. นี้ได้ทรงในสวนด้วยเหมือนกัน (โจทก์ขอให้ทรง ทอดพระเนตรป็นของกลาง แล้วกราบบังคมทูลถามว่า ป็น ยู.เอส.อาร์มี ที่มีผู้ ทูลเกล้าฯ ถวายมานั้น ลักษณะเป็นอย่างเดียวกับป็นของกลางหรือไม่ ทรงตอบ ว่าอย่างเดียวกัน)”

(๙) โจทก์และรัฐมนตรีที่ได้ร่วมประชุมกับพระบรมวงศานุวงศ์ดังกล่าว พระนามไว้แล้วนั้น จึงทูลและถามที่ประชุมให้สำนักพระราชวังออกแถลงการณ์ กรณีสวรรคตว่าอย่างไร พระบรมวงศานุวงศ์และโจทก์กับคณะรัฐมนตรีก็เห็น ชอบพร้อมกันว่า ควรแถลงไปตามที่กรมขุนชัยนาथ พระบรมวงศ์อาวุโสทรง เข้าพระทัยว่าเป็นอุบัติเหตุ ดังนั้น เลขาธิการพระราชวังจึงได้ร่างแถลงการณ์ นั้นมาเสนอที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบด้วยแล้วจึงได้ออกแถลงการณ์สำนักพระราชวัง มีความดังต่อไปนี้

“ด้วยนับตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ศกนี้ เป็นต้นมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มทรงพระประชวรเกี่ยวกับพระนาภีไม่เป็นปกติและทรงเหน็ดเหนื่อยไม่มีพระ กำลัง แม้กระนั้นก็ดี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จประพาสเยี่ยมราษฎรเป็น พระราชกรณียกิจของพระองค์ ครั้นต่อมาพระอาการเกี่ยวกับพระนาภีก็ยังไม่ ได้ทุเลาลง จึงต้องเสด็จประทับอยู่แต่บนพระที่นั่ง มิได้เสด็จออกงานตามหมาย กำหนดการ ครั้นวันที่ ๙ มิถุนายน ศกนี้ เมื่อต้นพระบรมมถณเฑาะว์ เวลา ๖.๐๐ นาฬิกา ได้เสวยพระโสมนัสน้ำมนต์แล้วเข้าห้องทรง ซึ่งเป็นพระราชกิจประจำ วัน แล้วก็เสด็จเข้าพระที่ ครั้นเวลาประมาณ ๙.๐๐ นาฬิกา มหาเดเล็กห้องพระ บรรทมได้ยินเสียงป็นดังขึ้นในพระที่นั่ง จึงรีบวิ่งเข้าไปดู เห็นสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวบรรทมอยู่บนพระที่ มีพระโลหิตไหลเปื้อนพระองค์และสวรรคตเสียแล้ว มหาเดเล็กห้องพระบรรทม จึงได้ไปกราบทูลสมเด็จพระราชชนนีให้ทรงทราบ แล้วเสด็จไปถวายบังคมพระบรมศพ ต่อئ้นมีพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ นายก

รัฐมนตรี รัฐมนตรี ได้เข้าไปกราบถวายบังคม และอธิษฐานกรรมตำรวกับอธิบดีกรมการแพทย์ ได้ไปถวายตรวจพระบรมศพและสอบสวน ได้ความสันนิษฐานได้ว่า คงจะทรงจับคลำพระแสงปืนตามพระราชอัธยาศัยที่ทรงชอบแล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น”

(๑๐) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบแล้วว่า นอกจากมีแถลงการณ์สำนักพระราชวังซึ่งเป็นส่วนที่พระบรมวงศ์อาวุโสเห็นชอบด้วยแล้ว ทางรัฐบาลก็มีแถลงการณ์อีกฉบับหนึ่ง มีความสั้นๆ ดังต่อไปนี้

“เนื่องในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จสวรรคตเสียแล้วเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ศกนี้ รัฐบาลได้รับทราบด้วยความโศกเศร้าเป็นอย่างยิ่ง และได้พิจารณาเห็นว่า ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นที่เคารพสักการะ ทั้งได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจให้เป็นที่ยอมรับแก่ประชากรของพระองค์ตลอดมา สมควรที่ข้าราชการ ประชาชน จะได้มีการไว้อาลัยถวายความจงรักภักดีทั่วกัน ฉะนั้นจึงให้ไว้อาลัยมีกำหนด ๑ ปี และให้ลดธงครึ่งเสาตามระเบียบนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สำนักนายกรัฐมนตรี

๙ มิถุนายน ๒๔๙๘”

๔.๒ โจทก์ขอประทานความกรุณาศาลโปรดสั่งเกิดด้วยว่า การที่จำเลยที่ ๑ กับพวกแสดงตนว่าพวกตนสามารถรู้ตั้งแต่ได้ข่าวว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคตว่าเพราะพระองค์ถูกลอบปลงพระชนม์นั้น ก็เป็นเรื่องแปลกประหลาดสำหรับบุคคลที่เป็นมหาดเล็กพระองค์เจ้าหญิงองค์หนึ่งนั้น ตนเองมิได้มีส่วนเข้าไปถวายบังคมพระบรมศพ ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ก็สามารถทราบได้ว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ ถูกลอบปลงพระชนม์และทราบดียิ่งกว่านางสาวจรูญ ตะละกัญและกรมขุนชัยนาथ ซึ่งเป็นพระบรมวงศ์อาวุโสที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับพระราชบิดาและในหลวงรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลที่ ๙ และจำเลยที่ ๑ สามารถหักความเศร้าโศกได้โดยวิธีที่โจทก์ได้กล่าวแล้วในฟ้องข้อ ๖. นั้นว่า

ประจักษ์จำเลยที่ ๑ ไปดูภาพยนตร์ให้เฟลิดเฟลินที่โรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงและได้ประสบพบเห็นก๊วยตะโกนว่า “ปริตส์ฆ่าในหลวง”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ กับพวกได้ใส่ความโจทก์ดังที่โจทก์กราบเรียนมาแล้วในตอนต้นแห่งฟ้องข้อ ๙. นี้ จึงเป็นการที่จำเลยกับพวกได้ใส่ความโจทก์ซึ่งทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายมาก

ข้อ ๑๐.

ข้อความในหนังสือจำเลยซึ่งหมิ่นประมาทโจทก์ตามที่โจทก์กราบเรียนศาลในฟ้องข้อ ๙. นั้นสอดคล้องกับข้อความอันเป็นความผิดกระทงที่ ๓ แห่งข้อ ๗. คือจำเลยใส่ความโจทก์ไว้ในหนังสือจำเลยหน้า ๕๔-๕๕ ว่า โจทก์ตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตเพื่อปิดบังความจริงและเพื่อตั้งตัวเป็นใหญ่ โจทก์จึงได้กราบเรียนศาลไว้แล้วว่าขอประทานนำฟ้องกระทงนั้นมาในข้อที่เกี่ยวข้องกันอันได้แก่ข้อ ๑๐. นี้

จำเลยกับพวกได้ใส่ความโจทก์โดยฝ่าฝืนความจริง ซึ่งตนทราบหรือควรทราบแล้วนั้น อันทำให้โจทก์เสียหายอย่างร้ายแรง

๑๐.๑ สาเหตุที่โจทก์เสนอขออนุญาตคณะผู้สำเร็จราชการฯ เพื่อตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตซึ่งมีผู้ให้ฉายาว่า “ศาลกลางเมือง” นั้น ก็สืบเนื่องมาจากบุคคลจำพวกหนึ่งที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ได้อาศัยกรณีสวรรคตทำการปลุกปั่นใส่ร้ายโจทก์ โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๙ ซึ่งพ้นนอก ช่วง เชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีมหาดไทยได้รายงานโจทก์ และท่านผู้นี้ได้ชี้แจงในการอภิปรายทั่วไปกรณีสวรรคตเมื่อ ๒๖ พฤษภาคม ๒๔๙๐ ในสมัยรัฐบาลธำรง ดังที่โจทก์ทราบเรียนศาลไว้ในฟ้องข้อ ๖. (๖) นั้นแล้ว คือได้มีโทรศัพท์เตือนไปยังนายทหารผู้ใหญ่ในกระทรวงกลาโหมแจ้งล่วงหน้าว่ารัฐบาลจะแถลงว่าในหลวงสวรรคตโดยอุบัติเหตุ ก็อย่าให้เชื่อ เพราะในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์

บุคคลจำพวกนั้นได้ตระเวนไปโฆษณาชวนเชื่อในสถานที่หลายแห่ง รวมทั้งสถานทูตบางประเทศ อุปทูตผู้รักษากรุณอัครราชทูตอเมริกันได้โทรศัพท์เชิญผู้ที่โจทก์มอบให้เป็นผู้ติดต่อในกิจการระหว่างประเทศนั้นไปพบ แล้วแจ้งว่าได้มีผู้สูงศักดิ์คนหนึ่งได้ไปพบอุปทูตนั้น ชักจูงที่จะให้อุปทูตนั้นหลงเชื่อว่าโจทก์ลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ เพราะโจทก์จะสถาปนาสาธารณรัฐขึ้น ผู้สูงศักดิ์นั้นจึงขอให้อุปทูตคนนั้นสนับสนุนการที่ผู้สูงศักดิ์นั้นจะไปพบกับทูตอังกฤษให้ยับยั้งการถอนทหารอังกฤษที่ปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นเสร็จแล้วให้คงอยู่ในประเทศไทยต่อไป อุปทูตอเมริกันคนนั้นไม่หลงเชื่อ และไม่เห็นด้วยที่จะให้ทหารอังกฤษคงอยู่ในประเทศไทยต่อไป อุปทูตคนนั้นจึงได้ให้ผู้ที่โจทก์มอบให้ติดต่อกับสถานทูตอเมริกันนั้นนำมาแจ้งให้โจทก์ทราบไว้ พร้อมทั้งให้แจ้งโจทก์ว่า “ถ้าหากเป็นคนอเมริกันมาหลอกลวงอุปทูตเช่นนั้นแล้ว อุปทูตก็จะตบหน้า”

ส่วนทูตอังกฤษมิได้แจ้งเรื่องทำนองเดียวกันนั้นให้โจทก์ทราบ เรื่องเพิ่งปรากฏขึ้นภายหลัง ๓๐ ปี รัฐบาลอังกฤษจึงเปิดเผยโทรเลขลับของทูตอังกฤษฉบับ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๘๔ ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔ และโจทก์ได้นำคำแปลภาษาไทยเสนอต่อศาลในข้อ ๖. (๗) แล้ว

ยิ่งกว่านั้นบุคคลจำพวกดังกล่าวได้ใช้วิธีโฆษณาหลอกลวงในหนังสือพิมพ์บางฉบับและใช้วิทยุตะโกนในโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง ดังที่โจทก์ทราบเรียนศาลในฟ้องข้อ ๖.

๑๐.๒ ในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๔ คณะแพทย์และนางพยาบาลแห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้ไปแต่งพระบรมศพก่อนที่จะอัญเชิญไปประดิษฐาน ณ พระที่นั่งแห่งหนึ่ง เพื่อพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ถวายน้ำสรงพระบรมศพนั้น เกิดข่าวลือว่า แพทย์พบแผลที่พระเศียรเบื้องพระปฤษฎางค์ (หลัง) อีกแผลหนึ่ง แล้วก็ลือกันต่อไปว่ามีคนร้ายลอบยิงในหลวงพระองค์นั้นจากเบื้องหลังทะลุ

ต่อมา รัฐมนตรีมหาดไทยสั่งให้อธิบดีกรมตำรวจและพนักงานสอบสวนขอเฝ้าเผชิญสืบในหลวงองค์ปัจจุบัน ดังปรากฏคำกราบบังคมทูลของพนักงาน

สอบสวนและพระราชดำรัสตอบ ซึ่งผู้แทนฝ่ายค้านคนหนึ่งได้นำมาอ่านในที่ประชุมรัฐสภา (โปรดดู บันทึกอภิปราย ๒๔๙๐ กรณีสวรรคต) หน้า ๙๖๕-๙๖๖ ดังต่อไปนี้

อธิบดีกรมตำรวจ (พระรามอินทรา) : “มีผู้เข้าใจว่าถ้าจะมีการลอบปลงพระชนม์ คนร้ายต้องเข้ายังทางพระเศียร แต่เมื่อพระวิสูตร (มุ้ง) ไม่มีรอยทะลุ แสดงว่าไม่ได้มีการยิงจากข้างนอก

พระราชกระแส : “ถ้ายังในพระวิสูตร (มุ้ง) ก็จะไม่มียอยทะลุ

อธิบดีกรมตำรวจ : “เวลาเกิดเหตุเป็นเวลา ๙.๐๐ น. เศษ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศเข้าห้องทรงสรง แล้วกลับมานั่งพระแท่น ทรงมีอาการอ่อนเพลียบ้าง อาจจะบรรทมหลับหรือไม่หลับก็ได้ ถ้ามีผู้ร้าย ผู้ร้ายจะต้องเข้าไปในพระวิสูตร หยิบปืนที่ตุนี้นั่งก่อนแล้วเดินเข้าไปทางด้านพระเศียร (อธิบดีกรมตำรวจได้ให้นายพันตำรวจโท เอ็จ ณ ป้อมเพชรทำท่าทางของผู้ที่สมมติว่าจะลอบเข้าไปปลงพระชนม์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ อธิบดีกรมตำรวจถามนายพันตำรวจโท เอ็จฯ ว่า ถ้ายังอย่างนั้นปลอกกระสุนจะไปตกตรงไหน นายพันตำรวจโท เอ็จฯ ตอบว่า ปลอกกระสุนจะต้องตกด้านขวาของพระแท่น)”

อธิบดีกรมตำรวจกราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไปว่า

อธิบดีกรมตำรวจ : “ในขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศเสด็จออกจากพระที่นั่งที่ห้องทรงสรงนั้น ถ้าผู้ร้ายจะแอบเข้ามา คณะกรรมการก็คงจะมองเห็นแล้วว่าจะเข้ามาซุ่มอยู่ได้หรือไม่ ซึ่งสมมติว่าจะเข้ามาซุ่มอยู่ ก็จะต้องคอยเป็นเวลาตั้งชั่วโง่ คงจะมีความลำบากอยู่มาก เพราะเหตุว่ามีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่

พระราชกระแส : “ปลอกกระสุนปืนที่ว่าเก็บได้ตรงข้างซ้ายพระที่นั่งนี้ คนร้ายอาจจะหยิบเอามาจากที่อื่นก็ได้ (เมื่อผู้อภิปรายฝ่ายประชาธิปไตยได้ฟังบันทึกตำรวจถึงตอนนี้แล้วตนได้พูดสอดขึ้นมากว่า “นี่อธิบดีแย่งกันที่ทีเดียว” แล้วจึงอ่านคำกราบบังคมทูลของอธิบดีกรมตำรวจต่อไปว่า) “นั่นไม่ทราบเกล้าฯ รู้สึก

ระยะเวลาเร็วเหลือเกิน พ.ต.ท. ประเสริฐฯ ขอพระราชทานกราบทูลว่า ตาม
ธรรมดาคนเราไม่น่าจะมีเวลาติดตามที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงรับสั่ง

พระราชกระแส : “แต่ผู้ร้ายจะต้องเป็นคนที่เก่งมาก ถ้าผู้ร้ายนี้คิดจะปลง
พระชนม์พระเจ้าอยู่หัวจะต้องเป็นคนฉลาดมีไหวพริบมาก

พ.ต.ท. ประสงค์ : “ถ้าสมมติว่าผู้ร้ายจะเข้าไปยิงอย่างนั้นก็ต้องเลิกพระ
วิสูตร (มั่ง) เข้าไป แต่ถึงแม้ว่าจะไม่เข้าทางด้านซ้าย จะเข้าทางด้านพระเศียร
ก็รู้สึกว่าจะทำความลำบากให้มาก เพราะอาจจะเกิดมีเสียงอะไรขึ้นก็ได้ (พ.ต.ท.
ประสงค์ฯ ทำท่าเลิกพระวิสูตร (มั่ง) ทางเบื้องพระเศียร แล้วเข้าไปยืนอยู่เหนือ
พนักพระแท่น จ่อปืนลงบนพระเขนย (หมอน)

พ.ต.ท. ประสงค์ : “หรือบางทีผู้ร้ายอาจจะยิงทางช่องพนักก็ได้ (จ่อปืน
รอดช่องพนักพระแท่น)

พระราชกระแส : “ถ้าหากยิงทางนั้น เราก็คงจะได้รู้กันแล้วว่าคนร้ายลอบ
เข้ามาปลงพระชนม์ แต่นี่เราไม่รู้ จึงต้องมีการตรวจสอบ ส่วนปืนนั้นคน
ร้ายอาจจะไม่ต้องหยิบ แต่อาจอยู่ในกระเป๋าค้นคนร้ายก็ได้”

แม้ในหลวงองค์ปัจจุบันพระราชทานตอบพนักงานสอบสวนเช่นนั้นแล้ว
สมาชิกฝ่ายค้านบางคนก็หาความว่าพนักงานสอบสวนกราบบังคมทูลถามนำ
แต่อีกด้านหนึ่งก็กล่าวว่าในหลวงทรงพระปรีชาสามารถ ผู้ที่มีใจเป็นธรรมย่อม
เห็นว่ามีคำกราบบังคมทูลข้อใดที่เป็นการถามนำ และการที่ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ แล้วตอบพนักงานสอบสวนว่าถ้ายิงในพระวิสูตร (มั่ง) ก็ไม่มีรอยทะเล้น
ก็เป็นพระราชดำรัสที่ตรงกับหลักตรรกวิทยา คือถ้าผู้ร้ายยิงจากนอกพระวิสูตร
(มั่ง) แล้วพระวิสูตร (มั่ง) ก็ต้องมีรอยทะเล

โจทก์จึงเชื่อโดยความบริสุทธิ์ใจว่า ไม่มีผู้ร้ายใช้อาวุธปืนยิงพระองค์
ในหลวงรัชกาลที่ ๘ จากนอกพระวิสูตร (มั่ง) เหตุการณ์จึงต้องเกิดขึ้นภายใน
พระวิสูตร (มั่ง)

๑๐.๓ แต่ฝ่ายค้านบางคนกับพวกนอกรัฐสภาได้หาเหตุต่างๆ ใส่ความโจทก์ต่อไปอีกอย่างไม่หยุดยั้ง

จำเลยกับพวกก็ทราบหรือควรทราบหรือยิ่งกว่าทราบเสียอีกว่าเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๙๙ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งผู้สมัครในบัญชีชื่อของพรรคประชาธิปัตย์ได้พ่ายแพ้ต่อบัญชีชื่อร่วมของพรรคแนวรัฐธรรมนูญ พรรคสหชีพ พรรคอิสระ บุคคลจำนวนน้อยส่วนหนึ่งแห่งพรรคประชาธิปัตย์ได้ผูกใจเจ็บโจทก์และใส่ความโจทก์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๙ โดยใส่ความเท็จมากมายหลายประการในสถาบันศึกษาหลายแห่ง ดังนั้นประธานคณะกรรมการบัณฑิตยศึกษาคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้แจ้งมายังโจทก์โดยจดหมายที่ สร.ทม. ๐๓๐๔/๔๙๙ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๙ ขอให้โจทก์ร่วมมือกับคณะรัฐศาสตร์ในการอนุเคราะห์ตอบคำถามของนักศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลบางประการเพื่อประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ โจทก์จึงได้ทำบันทึก “ข้อสังเกตและตอบคำถามนิสิตนักศึกษาที่ประสงค์เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับรัฐบาลบางสมัยของประเทศไทย” ส่งไปยังประธานคณะกรรมการบัณฑิตยศึกษาฯ นั้น แล้วต่อมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้นำเรื่องนั้นลงพิมพ์ในหนังสือจุลสารพิเศษฉบับวันสถาปนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๕ ซึ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบแล้ว

๑๐.๔ โจทก์จึงเห็นว่า แทนที่การสอบสวนกรณีสวรรคตจะดำเนินไปภายในกรมตำรวจ ก็ควรดำเนินโดยวิธีเปิดเผย โจทก์จึงไปเฝ้าทูลหาหรือกรมขุนชัยนาथ ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ว่าสมควรตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตโดยเปิดเผย ประกอบด้วยท่านผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและให้พนักงานสอบสวนนำพยานหลักฐานมาสืบต่อหน้าคณะกรรมการนั้น และให้คณะกรรมการนั้นมีสิทธิ์ทุกประการที่จะซักถามพยานและสั่งให้พนักงานสอบสวนนำหลักฐานอื่นๆ มาแสดงต่อคณะกรรมการนั้นด้วย

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เห็นชอบด้วย จึงได้อนุมัติให้ตั้งคณะกรรมการนั้น ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๒๓ ตอนที่ ๔๕ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๙ มีความเต็มบริบูรณ์ดังต่อไปนี้

ประกาศ

เรื่อง **ตั้งกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต**

ด้วยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้อนุมัติให้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งให้มีหน้าที่สอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต แล้วให้เสนอรายละเอียดเพื่อนำความกราบบังคมทูลต่อไป

กรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. ประธานศาลฎีกา	เป็นประธานกรรมการ
๒. อธิบดีศาลอุทธรณ์	เป็นกรรมการ
๓. อธิบดีศาลอาญา	เป็นกรรมการ
๔. อธิบดีกรมอัยการ	เป็นกรรมการ
๕. ประธานพฤตสภา	เป็นกรรมการ
๖. ประธานสภาผู้แทน	เป็นกรรมการ
๗. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
จุมภฏพงษ์บริพัตร	เป็นกรรมการ
๘. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
ภาณุพันธุ์ยุคล	เป็นกรรมการ
๙. พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัต	เป็นกรรมการ
๑๐. พลตรี วิเชียร สุตันตานนท์	เป็นกรรมการ
๑๑. พลเรือตรี แชน บัจจุสานนท์	เป็นกรรมการ
๑๒. พลอากาศตรี หลวงเชิดวุฒากาศ	เป็นกรรมการ
นายสัญญา ธรรมศักดิ์	เป็นเลขาธิการ
นายสอาด นาวิเจริญ	เป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

ให้อธิบดีกรมตำรวจนำพยานมาสอบสวนต่อหน้ากรรมการ และถ้ากรรมการ
ประสงค์จะสอบถามเพิ่มเติมก็ให้สอบถามได้ และหากประสงค์จะให้อธิบดีกรมตำรวจ
นำพยานหลักฐานอื่นมาพิสูจน์ ก็ให้อธิบดีกรมตำรวจออกหมายเรียกหรือนำพยาน
หลักฐานนั้นมาพิสูจน์ต่อหน้ากรรมการ

ในการนี้ให้กระทรวงยุติธรรมจัดบัลลังก์กรรมการ และให้ประชาชนฟังได้
ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๘๔

ปรีดี พนมยงค์
นายกรัฐมนตรี

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า การตั้งคณะกรรมการที่เรียกว่าศาล
กลางเมืองนั้น ประกอบด้วยบุคคลที่ทรงคุณวุฒิโดยมิได้เป็นผู้ฝึกฝนอยู่ข้างโจทก์
และมีได้อยู่ได้อำนาจหรืออิทธิพลของโจทก์ บุคคลเหล่านั้นมีอำนาจเต็มบริบูรณ์
และมีอำนาจสั่งให้อธิบดีกรมตำรวจนำพยานหลักฐานมาสอบสวนและพิสูจน์
ต่อหน้ากรรมการนั้น ซึ่งเป็นการให้ประกันว่า พยานดังกล่าวนั้นสามารถให้การ
ได้โดยไม่เกรงกลัวพนักงานสอบสวน โจทก์จึงไม่อาจบิดเบือนความจริงหรือ
สร้างข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ในกรณีสวรรคตตามที่จำเลยที่ ๑ กับพวกได้ใส่ความ
โจทก์ไว้

๑๐.๕ ระหว่างที่โจทก์ยังเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่นั้นคณะกรรมการหรือ
ศาลกลางเมืองยังไม่แสดงความเห็นมายังรัฐบาล

ต่อมาในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๔ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
เพิ่มขึ้น ๘๒ คน ตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๔ แล้วในวันที่ ๒๑ เดือนนั้นได้มี
พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมวิสามัญแห่งพฤษสภาและสภาผู้แทน

ในวันที่ ๒๑ สิงหาคม โจทก์เห็นว่าเพื่อให้เป็นไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ
ประชาธิปไตย ประกอบด้วยโจทก์ได้ตรากตรำทำงานมากแล้วจึงกราบถวายบังคม
ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

๑๐.๖ ครั้นถึงวันที่ ๒๓ สิงหาคมนั้น คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งประกอบด้วยกรมขุนชัยนาทนเรนทร เป็นประธาน และพระยามานวราชเสวี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งพลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีและตั้งคณะ ร.ม.ต. ขึ้นใหม่ ต่อไปจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลดำรงฯ ที่จะดำเนินเกี่ยวกับการนี้ สวรรคต

(๑) รัฐบาลดำรงฯ นั้นประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ ยกเว้นพรรคประชาธิปัตย์ แต่ก็มีพลโท จิระ วิชิตสงคราม ซึ่งเคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกลาโหมต่อจากพลโท ชิต มั่นศิลป์ สืบสานโยธารักษ์ ในคณะรัฐบาลของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ และมีบุคคลที่สามารถรักษาผลประโยชน์ของพระราชวงศ์จักรีได้ดีกว่าจำเลยกับพวกนั้นเข้าร่วมอยู่ในรัฐบาลดำรงฯ ด้วย คือ

ก) หม่อมเจ้านนทียาวัด สวัสดิวัตน์ ซึ่งตามประเพณีนิยมของพระราชวงศ์จักรีถือว่าหม่อมเจ้านนทียาวัดฯ ทรงเป็น “อุกโตสุชาติ” หมายความว่า ท่านทรงมีกำเนิดจากพระบิดาและพระมารดาซึ่งเป็นเจ้าทั้งสองพระองค์ จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นมหาดเล็กของพระราชธิดาองค์หนึ่งในรัชกาลที่ ๕ ต้องทราบดีว่า พระบิดาของหม่อมเจ้านนทียาวัดฯ นั่นคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัฒนวิดิษฐ์ ซึ่งทรงเป็นพระราชอนุชาร่วมพระอุทรเดียวกันกับสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าแห่งในหลวงรัชกาลที่ ๘ และในหลวงองค์ปัจจุบัน หม่อมเจ้านนทียาวัดฯ จึงเป็นพระญาติที่สนิทของในหลวงรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลปัจจุบัน ยิ่งกว่าเจ้านายอื่นๆ อีกหลายพระองค์ ฉะนั้น ถ้าโจทก์เป็นผู้ร้ายสมคบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ แล้ว หม่อมเจ้านนทียาวัดฯ ก็จะไม่ปล่อยปละละเลยให้โจทก์รอดพ้นจากการต้องถูกลงโทษอย่างหนัก ส่วนพระมารดาของหม่อมเจ้านนทียาวัดฯ นั่นคือพระองค์เจ้าหญิงอภาฯ พระธิดาของกรมหลวงพิชิตปรีชากร หม่อมเจ้านนทียาวัดฯ รวมทั้งหม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ พระเชษฐา และประยูรญาติอีกหลายพระองค์ก็ได้ให้ความเป็นธรรมแก่โจทก์ โดยเชื่อในความบริสุทธิ์ของโจทก์ว่า มิได้มีส่วนร่วมในการปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดย

ใช้วิธีปิดบังอำพรางค่าแถลงการณ์และในการขออนุมัติคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตดังกล่าวนั้น

ข) พระยาสุนทรพิพิธ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง “มหาดเล็กถวายงาน” ประจำมณฑลอุบลราชธานี ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ส่งไปต่างประเทศพระนครเพื่อรายงานความเป็นไปในราชการของมณฑลนั้นทูลเกล้าฯ ถวายให้ทรงทราบ พระยาสุนทรพิพิธจึงมิใช่มหาดเล็กธรรมดาที่เป็นผู้รับใช้เจ้านายองค์ใดองค์หนึ่งเท่านั้น นอกจากนั้นพระยาสุนทรพิพิธยังเป็น “ข้าหลวงเดิมในรัชกาลที่ ๖” คือเป็นผู้ที่ทรงใช้สอยมาตั้งแต่ก่อนเสวยราชย์ ฉะนั้น ถ้าโจทก์เป็นผู้ร้ายร่วมสมคบในการปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ แล้ว พระยาสุนทรพิพิธก็จะไม่ปล่อยให้โจทก์รอดพ้นไปได้

(๒) ในปลายเดือนตุลาคม ๒๔๘๘ คือประมาณ ๒ เดือนภายหลังที่ โจทก์ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น คณะกรรมการหรือศาลกลางเมืองนั้นจึงได้รายงานผลการพิจารณาไปยังรัฐบาลฯ มีข้อความดังต่อไปนี้

“คณะกรรมการเห็นว่า ในกรณีอันจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตได้นั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุ คณะกรรมการมองไม่เห็นทางว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณีคือถูกลอบปลงพระชนม์และทรงปลงพระชนม์พระองค์เองนั้น การถูกลอบปลงพระชนม์ไม่มีพยานหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงเป็นไปได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะตัดออกเสียได้โดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีท่าทางของพระบรมศพค้ำอยู่ ส่วนในการมีปลงพระชนม์เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถจะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณีนี้ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะดำเนินการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป”

(๓) ปรากฏในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีว่า เมื่อรัฐบาลฯ ได้รับรายงานคณะกรรมการหรือศาลกลางเมืองนั้นแล้ว จึงได้ประชุมกันเมื่อวันที่

๑ พ.ย. ๒๕๕๙ ลงมติตั้งอนุกรรมการของคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการหรือศาลกลางเมืองชั้นหนึ่งก่อน แล้วนำความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ครั้นถึงวันที่ ๒๙ พ.ย. ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีอ้างฯ ในการประชุมครั้งที่ ๕๑/๒๕๕๙ ได้มีการประชุมกันพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการฯ และของอนุกรรมการรัฐมนตรีที่เสนอว่า “ถ้าเป็นการปลงพระชนม์เองแล้วลักษณะบาดแผลเป็นไปได้” แต่ถ้าเป็นการลอบปลงพระชนม์แล้วบาดแผลก็ไม่มี การที่คณะกรรมการฯ เห็นว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานสอบสวนนั้นคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย หากเป็นไปตามประชาชนประสงค์ต้องส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามประมวลการพิจารณาคดีอาญาต่อไป”

ในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีปรากฏว่า นายกรัฐมนตรีขอให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยว่าจะจับนายชิต, นายบุญย์ มาสอบสวน

พระยาสุนทรพิพิธ แกล้งว่า “ถ้าจะจับเขาไปทันทีแล้วปล่อยทีหลังโดยสืบไม่ได้ความไม่มีอะไร จะไม่น่าดู” แล้วพระยาสุนทรพิพิธแกล้งอีกตอนหนึ่งว่า “ปัญหามีว่าจะจับหรือไม่จับ ตำรวจเขาอาจติดตาม แต่ไม่ได้มีมูลฐานอะไรเพิ่มขึ้นมา ถ้าไม่มีมูลฐานอะไรแล้วก็ไม่ควรจับ”

นายกรัฐมนตรี แกล้งว่า “ไม่จับเขาก็ว่าตำรวจไม่ทำงาน ถ้าไม่ส่งตำรวจจะให้อย่างไร ถ้าจะเอาอย่างพระยาสุนทรฯ ว่า อีก ๓ ปีก็ไม่สำเร็จ”

นายดิเรก ชัยนาม แกล้งว่า “อยากให้จับอีก ๒ คน ต้องจับพระพี่เลี้ยงกับนางสาวจรูญด้วย”

พล ท. วิชิตสงคราม แกล้งว่า “มีอยู่ ๒ ประเด็น ๑. สืบว่าถูกปลงพระชนม์หรือเปล่า หรือ ๒. ลอบปลงพระชนม์ ถ้าสืบทางว่าไม่มีแนวทางจะถูกปลงพระชนม์ได้ เรื่องก็เรียบร้อยไป”

นายกรัฐมนตรี แกล้งว่า “เรื่องนี้ถ้าพูดกันถึงคณะกรรมการทำงานกันจริงๆ แล้ว เมื่อเหตุการณ์เกิด กรรมการจะต้องวินิจฉัยว่าถูกฆ่าตายหรือเปล่า

แล้วปลงพระชนม์เองหรือเปล่า ถ้าไม่มีแล้วก็ต้องไปอุบัตินเหตุ แต่ที่เขาตัดอุบัตินเหตุเสียก่อน ปัญหาจึงมีว่าความเห็นในรูปการณ์ที่เขาเสนอมามีเหตุผลใหม่ เขาว่าปลงพระชนม์เอง แต่นี่มีเหตุ ๒ อัน ๑. ไม่มีโมทิฟ ซึ่งการปลงเองไม่จำเป็นต้องมีโมทิฟก็ได้ แต่การสืบโมทิฟนั้นสืบบาก ๒. เมื่อเช่นนั้นก็มีอยู่คนเดียวว่าใครฆ่า สืบมือเท่านั้น”

พล.ท. จิระ วิชิตสงคราม รัฐมนตรี แกล้งว่า “เมื่อเรื่องกลับมา ตำรวจก็สืบเรื่องลอบปลงพระชนม์หรือไม่เท่านั้น”

นายกรัฐมนตรีแกล้งว่า “ถ้าสามารถสืบกำมือให้รู้ทำมืออันเดียวเท่านั้น ปลงเองมีอยู่อย่างใด ก็เป็นเรียบร้อย เอาเป็นตกลงส่งตำรวจ ถ้างั้นกราบบังคมทูลไป”

ที่ประชุมตกลงเห็นชอบด้วยการพิจารณาของคณะกรรมการ (อนุกรรมการรัฐมนตรี ๗ ท่าน) ให้กราบบังคมทูลฯ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป

โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ขอประทานความกรุณาศาลโปรดสังเกตว่าพระยาสุนทรพิพิธ พลโท จิระ วิชิตสงคราม ก็ได้อภิปรายในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีด้วยความเที่ยงธรรมในกรณีสวรรคต และหม่อมเจ้านันทยาวัต สวัสดิวัตน์ ก็ได้เห็นชอบด้วยกับที่ประชุมคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลอำรงฯ ในการพิจารณากรณีสวรรคต ทั้งนี้แสดงว่าท่านที่อภิปรายนั้นใช้วิธีการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ตามทำนองคลองธรรม มิใช่วิธีของจำเลยในคดีนี้กับพวกที่ไขข่าวแพร่หลายใส่ความโจทก์โดยไม่เป็นธรรม

(๔) รัฐบาลอำรงฯ ได้นำเรื่องเสนอคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งมีกรมขุนชัยนาทฯ เป็นประธาน พร้อมกันนั้นรัฐบาลได้ส่งเรื่องให้กรมตำรวจสืบสวนเอาตัวการที่แท้จริงในการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ ตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนได้เริ่มวิธีสืบสวนตามหลักการที่เคยทำกันมาในกรณีที่มีผู้ถูกลอบฆ่าตายว่า ในกรณีลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ นั้น พระองค์ได้มีสาเหตุขัดแย้งกับผู้ใดถึงขนาดที่ผู้ต้องหาต้องปลงพระชนม์ท่านแล้วสถาปนาตนเป็นราชวงศ์ใหม่ขึ้นตาม

ประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ปรากฏว่า เมื่อรัชกาลที่ ๘ สวรรคตแล้วรัฐบาลในสมัยนั้นได้เชิญพระราชอนุชา ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ องค์ปัจจุบันโดยความเห็นชอบของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๙ อธิปไตยดำรงค์เห็นว่าสาเหตุแห่งการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ มิใช่เพราะเหตุดังกล่าวแล้ว

พนักงานสอบสวนได้ยึดถือพระราชกระแสที่ได้พระราชทานไว้แก่พนักงานสอบสวนดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลในข้อ ๑๐.๒ ข้างบนนั้น คือ การสวรรคตของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้น เกิดขึ้นในพระวิสุตร (มุ้ง) ดังที่ได้มีพระราชกระแสต่ออธิบดีกรมตำรวจแล้วว่า “ถ้ายังในพระวิสุตร (มุ้ง) ก็ไม่มีรอยทะลุ” และพนักงานสอบสวนจะดำเนินต่อไปในการสืบสวนจับกุมผู้ร้ายที่ลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ดังที่ พ.ต.ท. ชุนประสงค์ฯ ได้กราบบังคมทูลว่า ผู้ร้ายจะเข้าไปยิงก็ต้องเลิกพระวิสุตร (มุ้ง) เข้าไป และตามประเด็นที่อธิบดีกรมตำรวจได้กราบบังคมทูลว่า “ในขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศเสด็จออกจากพระที่นั่งที่ห้องทรงนั้น ถ้าผู้ร้ายจะแอบเข้ามา คณะกรรมการก็จะมองเห็นแล้วว่าจะเข้ามาชุมนุมอยู่ได้หรือไม่ ซึ่งสมมติจะเข้ามาชุมนุมอยู่ก็ต้องคอยเป็นเวลาตั้งชั่วโมง คงจะมีความลำบากอยู่มากเพราะเหตุว่ามีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่” และพระราชกระแสตอบพนักงานสอบสวนว่า “แต่ผู้ร้ายจะต้องเป็นคนที่เก่งมาก ถ้าผู้ร้ายนี้คิดจะปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัวจะต้องเป็นคนฉลาดมีไหวพริบมาก” ฯลฯ

(๕) ต่อมาในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้เกิดรัฐประหารโค่นรัฐบาลธำรงฯ และระบบปกครองแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยฉบับ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙

รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารได้ใช้วิธีสืบสวนสอบสวนดังต่อไปนี้

ก) ศาลฎีกากล่าวไว้ในคำพิพากษาคดีสวรรคตมีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๙ พลตำรวจตรี พระพิจารณพลกิจ อธิปไตย ดำรวจตรวจสำนวนเท่าที่มีอยู่ในเวลานั้นแล้วมีความเห็นว่ายังไม่พอที่จะวินิจฉัย จึง

สั่งตั้งกรรมการขึ้นดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วให้เสนอความเห็นต่อกรมตำรวจโดยด่วน แต่กรณีก็ยังไม่คลี่คลายจนกระทั่งเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ พลตำรวจตรี หลวงชาติตระการโกศล เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ได้ออกคำสั่งตั้งนายตำรวจสิบนาย เป็นพนักงานสอบสวนกรณีนี้ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีพันตำรวจเอก เนื่อง อาชูปุตร เป็นหัวหน้า ในคำสั่งท้าวความว่า “โดยที่ทางราชการฝ่ายทหาร ได้ส่งหลักฐานแผนการของบุคคลคณะหนึ่งสมคบกันดำเนินการประทุษร้ายองค์พระมหากษัตริย์ มีการลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และเตรียมการเปลี่ยนระบอบการปกครองแผ่นดิน โดยทำลายล้างรัฐบาล มาให้กรมตำรวจสอบสวนดำเนินคดี”

ข) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบคำสัมภาษณ์ น.อ.อ. กาจ กาจสงคราม รองหัวหน้ารัฐประหารที่ได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนว่ามี “มหาดบัณฑิต” คนหนึ่งรู้แผนการดังกล่าวนั้น แต่พนักงานสอบสวนขณะนั้นสืบได้ความว่าเป็นมหาดบัณฑิตแท้ ดังนั้นกระทรวงมหาดไทยของฝ่ายรัฐประหารจึงได้ออกคำสั่งให้ พ.ต.ท. หลวงแผ้วพาลชนเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนแทน พ.ต.อ. เนื่องฯ

ค) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบว่า ก่อนที่กระทรวงมหาดไทยออกคำสั่งตั้งหลวงแผ้วฯ เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนนั้น หลวงแผ้วฯ กำลังอุปสมบทเป็นพระภิกษุชั่วคราว โดยยังไม่ครบหนึ่งพรรษา แต่รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารก็ให้หลวงแผ้วฯ ลาสิกขาบทเพื่อกลับไปประจำการกรมตำรวจ แล้วแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนดังกล่าว ซึ่งแสดงว่า รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารเชื่อความสามารถของ “พันตำรวจโท” หลวงแผ้วฯ ยิ่งกว่า “พันตำรวจเอก” เนื่องฯ และยิ่งกว่าพันตำรวจเอกอื่นๆ อีกหลายสิบคนที่มีความรู้ความชำนาญในการสอบสวนด้วยความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหา ถึงขนาดที่รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารจำต้องให้หลวงแผ้วฯ ลาสิกขาบทโดยไม่รอให้จำพรรษาจนครบ ๑ พรรษา ตามประเพณีของชาวพุทธ

ง) แม้รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารจะได้ตั้งหลวงแผ้วฯ เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนคดีสวรรคตแล้วก็ตาม แต่ต่อมารัฐบาลของคณะรัฐประหารก็ได้บรรจุ พล.ต.ต. พระพิณิจชนคดีที่ออกจากราชการรับบำนาญไปแล้วนั้นกลับเข้าประจำการเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนกรณีสวรรคต และคงให้หลวงแผ้วฯ เป็นพนักงานสอบสวนต่อไปด้วย จำเลยที่ ๑ กับพวกต้องทราบหรือควรทราบว่า พระพิณิจชนคดีนี้เป็นพี่เขย ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการยุติธรรมในรัฐบาลที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับ ๙ พฤษจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งมีฉายาว่า “รัฐธรรมนูญฉบับได้ดุ่ม”

จ) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบว่าสำนวนการสอบสวนของ พระพิณิจชนคดีกับพวกได้ส่งมาถึงกรมอัยการแล้ว พระสารการประสิทธิ์ อธิบดี กรมอัยการ ได้พิจารณาแล้วก็ขอลาออกจากตำแหน่งอธิบดีฯ ครั้นแล้วหลวง อรรถไกรวัลย์ที่ รักษาการแทนอธิบดีกรมอัยการอยู่เพียงช่วงหนึ่งได้ตรวจสอบสำนวนแล้วก็ลาออกจากราชการอีก ส่วนหลวงอรรถวาทประวิทย์ (ทองเต็ม บริสุทธิ์) หัวหน้ากองคดีกรมอัยการตรวจสอบสำนวนสอบสวนของพระพิณิจฯ กับ พวกแล้วก็ได้ลาออกจากราชการ รัฐบาลของฝ่ายรัฐประหารก็ได้แต่งตั้งนายเล็ก จุณณานนท์ เป็นอัยการโจทก์ในคดีสวรรคต

ฉ) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบถึงวิธีสืบสวนสอบสวนของ พระพิณิจชนคดีกับพวกในการบังคับขู่เข็ญและให้สินจ้างบุคคลเพื่อให้การเป็น พยานเท็จ อาทิ ได้กระทำต่อพระยาศรยุทธเสนีดังที่โจทก์จะได้กราบเรียนศาล ไว้ในฟ้องข้อ ๑๒. และในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓ และหมายเลข ๖

(๖) จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบดังที่โจทก์กล่าวในฟ้องข้อ ๑๑. ว่า ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้องกระสุนปืน สวรรคตโดยมิใช่การกระทำของพระองค์ท่าน”

ส่วนใครเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้น โจทก์ได้ คัดคำวินิจฉัยของศาลฎีกาเสนอต่อศาลไว้ในข้อ ๑๑.๓ อย่างครบถ้วนแล้วว่า โจทก์ (นายเล็ก จุณณานนท์ อัยการ) ในคดีสวรรคตได้นำพยานมาสืบสองชุด คือ

ชุดหนึ่งว่า เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ อีกชุดหนึ่งสืบว่า นายชาติ เศรษฐงูทัต จ้างนายสีหรือนายชูรัตน์ (อดีตนักโทษเรือนจำบางขวาง) ยิงในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดยสัญญาให้ค่าจ้าง ๔ แสนบาท ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า “พยาน ๒ ชุดนี้ยังไม่เป็นหลักฐานพอที่จะชี้ได้ว่า ใครเป็นผู้ลงมือกระทำการลอบปลงพระชนม์”

แม้ว่าศาลฎีกาที่ได้พิจารณาสำนวนหลายพันหน้ากระดาษ ซึ่งอัยการโจทก์ได้นำสำนวนการสอบสวนของพระพินิจชนคดีกับพวกมาเสนอต่อศาลนั้น แต่ศาลฎีกาก็ไม่อาจวินิจฉัยได้ว่า ใครเป็นผู้ร้ายที่ใช้อาวุธปืนยิงพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ดังนั้นศาลฎีกาจึงได้ตัดสินลงโทษประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๘๗ ตอน ๒ เท่านั้น ศาลทราบบทกฎหมายนี้แล้ว แต่เพื่อความสะดวกของศาล โจทก์ขอประธานคัดตัวบทกฎหมายนั้นมาเสนอไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๘๗

ผู้ใดทะนององอาจกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระมหากษัตริย์ มกุฎราชกุมารก็ดี ต่อผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี ท่านว่าโทษของมันถึงต้องประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามจะกระทำการประทุษร้ายเช่นว่ามาแล้วแม้เพียงเตรียมการก็ดี สมคบกันเพื่อการประทุษร้ายนั้นก็ดี หรือสมรู้เป็นใจด้วยผู้ประทุษร้าย ผู้พยายามจะประทุษร้ายก็ดี มันรู้ว่าผู้ใดคิดประทุษร้ายเช่นว่ามานี้ มันช่วยปกปิด ไม่เอาความนั้นไปร้องเรียนขึ้นก็ดี ท่านว่าโทษมันถึงตายดุกกัน

จำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบดีว่า ศาลฎีกาได้ตัดสินคดีสวรรคตในวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งท่านผู้นี้ก็ไม่สามารถคลี่คลายกรณีสวรรคตในประเด็นที่ศาลฎีกาทิ้งช่องว่างไว้ว่าพยานที่อัยการ

อัยการโจทก์นำมาสืบต่อศาลนั้น “ยังไม่เป็นหลักฐานพอที่จะชี้ได้ว่า ใครเป็นผู้ลงมือกระทำการลอบปลงพระชนม์” รัฐบาลที่สืบต่อมาจากจอมพล ป. พิบูลสงครามนั้น ก็มีมากมายหลายรัฐบาลจนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลา ๒๔ ปีแล้ว ก็ไม่มีรัฐบาลใดที่จะคลี่คลายกรณีสวรรคตในประเด็นที่ศาลฎีกาทิ้งช่องว่างไว้ ฉะนั้นการที่จำเลยที่ ๑ กับพวกใส่ความโจทก์ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียงชั่วเวลา ๒ เดือน ๑๐ วัน ภายหลังในหลวงรัชกาลที่ ๘ สวรรคต ว่า ไม่สามารถคลี่คลายกรณีสวรรคตก็ดี ออกแถลงการณ์กรณีสวรรคตบิดเบือนก็ดี ตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตหรือที่เรียกว่า “ศาลกลางเมือง” นั้นก็ดี เพื่อที่โจทก์จะมีความเป็นใหญ่ต่อไปนั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกจึงใส่ความโจทก์ทำให้โจทก์เสียหายมาก

(โปรดดูคำฟ้องของโจทก์ข้อ ๑๑. ที่กล่าวถึงคำวินิจฉัยของศาลฎีกา)

ข้อ ๑๑.

ข้อความในหนังสือของจำเลย ซึ่งโจทก์ได้กราบเรียนศาลตั้งแต่ฟ้องข้อ ๔, ข้อ ๕, ข้อ ๖, ข้อ ๗, ข้อ ๘ ข้อ ๙, ข้อ ๑๐ นั้น เกี่ยวโยงกัน ซึ่งจำเลยมีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่า โจทก์เป็นผู้สมคบกับบุคคลอื่นในการปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ นอกจากนั้นหนังสือจำเลยหน้า ๓๗ ได้พิมพ์ไว้ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าที่ใช้พิมพ์ข้อความส่วนมากในหนังสือของจำเลยนั้น มีความดังต่อไปนี้

“แต่ในเวลาเพียงเดือนเศษต่อมานายปรีดี พนมยงค์ ก็ลาออก โดยอ้างเหตุผลว่าสุขภาพไม่สมบูรณ์ แต่จากกรณีสวรรคตอันเป็นเรื่องสะเทือนใจของประชาชนชาวไทยและต่างก็วิจารณ์ว่าการกระทำของรัฐบาลบกพร่องอย่างร้ายแรง ประชาชนขาดความนิยมเลื่อมใส และต่างลงความเห็นกันว่านายปรีดี พนมยงค์ ได้รู้เห็นและสมคบกันลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘”

อนึ่ง หนังสือจำเลยระหว่างหน้า ๓๗ ถึงหน้าที่จั่วหัวเรื่องว่า “ภาค ๓ กรณีสวรรคต” นั้น จำเลยได้พิมพ์ภาพชุดไว้ อันเป็นภาพของจำเลยในคดี

สวรรคตระหว่างการพิจารณาของศาล และการหามศพของจำเลยในคดีสวรรคตที่ถูกประหารชีวิตแล้วนั้นออกจาก “ประตูดุสิต” ของเรือนจำบางขวาง ในภาพชุดนั้นจำเลยได้พิมพ์ภาพของโจทก์ซึ่งเป็นภาพเดี่ยว ๑ ภาพ และภาพโจทก์นั่งประชุมในคณะรัฐมนตรี และอีกภาพหนึ่งคือภาพโจทก์โดยจำเลยตัดเอาภาพถ่ายของเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช มาจากที่อื่นแล้วปิดภาพเรือเอกผู้นั้นติดไว้ข้างแขนซ้ายด้านหลังของโจทก์ จึงเป็นการแสดงเจตนาขัดแย้งของจำเลยกับพวกเพื่อจงใจให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่า โจทก์และเรือเอก วัชรชัยฯ เป็นผู้สมคบกับนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน ในการลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘

นอกจากนั้น หนังสือจำเลยในหน้าต้นๆ ที่ใช้หัวเรื่องว่า “คำแถลงของสำนักพิมพ์” และตั้งแต่หน้า ๒๔-๓๖ และตั้งแต่หน้า ๔๐ จนถึงหน้า ๑๕๗ นั้นก็มีข้อความมากมายหลายประการที่เกี่ยวข้องกันกับข้อความที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วข้างบนนั้น ซึ่งจำเลยมีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์และเรือเอก วัชรชัยฯ ได้ร่วมสมคบกับนายเฉลียว นายชิต นายบุญย์ ในการปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดยเหตุที่ข้อความดังกล่าวนี้ยืดเยื้อมาก โจทก์จึงขอความกรุณาศาลโปรดกรุณาถือว่า ข้อความในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๒ ส่วนที่โจทก์กล่าวถึงนี้เป็นส่วนหนึ่งแห่งคำฟ้องของโจทก์ในข้อ ๑๑. นี้ด้วย

จำเลยกับพวกได้เขียนและพิมพ์โฆษณาในหนังสือของจำเลยฝ่าฝืนความจริงเพื่อจงใจให้ผู้อ่านหนังสือจำเลยเข้าใจผิดและบังเกิดความเกลียดชังโจทก์อย่างร้ายแรง จึงทำให้โจทก์ถูกคุกคามความปลอดภัยของโจทก์ดังที่โจทก์กราบเรียนศาลไว้แล้วในข้อ ๗ อีกทั้งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง และเกียรติคุณ และเสียหายแก่ทางทำมาหาได้และทางเจริญของโจทก์ โจทก์ขอประทานกราบเรียนถึงการกระทำผิดของจำเลยไว้ดังต่อไปนี้

๑๑.๑ จำเลยได้เขียนและพิมพ์โฆษณาในหนังสือของจำเลยโดยอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาคดีสวรรคตที่ ๑๕๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๗ นั้นเพื่อหวังจะเอาตัวรอดจากการกระทำผิดของจำเลยกับพวก ฉะนั้นจึงเป็นการจำเป็นที่โจทก์ต้องขอความกรุณาศาลกราบเรียนประเด็น

ข้อกฎหมายไว้ดังต่อไปนี้ที่แสดงว่าจำเลยกับพวกไม่มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายในการไขข่าวแพร่หลาย บิดเป็นคำพิพากษาศาลฎีกา และฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายที่เป็น “สารบัญญัติ” ที่ว่าด้วยผู้มีได้กระทำความผิดแต่ต้องถูกศาลตัดสินลงโทษเพราะพยานเท็จ การทำพยานเท็จ การฟ้องเท็จ

(๑) คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนั้นก็ดี คำพิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลอาญาคดีสวรรคตก็ดี นั้น ได้ตัดสินขณะที่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) ยังใช้บังคับอยู่อันเป็นบท “สารบัญญัติ” แห่งคดีอาญา ส่วนการพิจารณาคดีอาญาของศาลฎีกาก็ดี ของศาลอุทธรณ์ก็ดี ของศาลอาญาก็ดี เป็นแต่เพียง “วิธีบัญญัติ” ซึ่งต้องถือว่าบทกฎหมายอาญาที่เป็น “สารบัญญัติ” นั้น เป็นสำคัญยิ่งกว่า “วิธีบัญญัติ”

ก) ศาลทราบแล้วว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ (รัชกาลที่ ๕) ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ประมาจารย์แห่งกฎหมายไทยที่ขณะนั้นทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ได้ทรงเป็นหัวแรงสำคัญในการร่างประมวลกฎหมายลักษณะอาญาฉบับนั้น เพื่อเป็นก้าวแรกที่จะดำเนินต่อไปให้มหาประเทศสยามยกเลิกสัญญาไม่เสมอภาค ซึ่งประเทศเหล่านั้นมีสิทธิพิเศษในทางศาล ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ถือตามหลักกฎหมายของอารยประเทศว่า ผู้ไม่มีความผิดอาจถูกศาลตัดสินลงโทษได้เพราะพยานเบิกความเท็จ การกระทำของพยานเท็จ การฟ้องเท็จ ดังปรากฏในประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ส่วนที่ ๓ หมวดที่ ๒ ความผิดฐานฟ้องเท็จและเบิกความเท็จ ซึ่งศาลทราบแล้ว แต่เพื่อความสะดวกในการพิจารณาของศาล โจทก์ขอคัดมาตรา ๑๖๐ เสนอไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๖๐

“ผู้ใดเบิกความเท็จ หรือกระทำความพยานเท็จ หรือกล่าวหาด้วยความเท็จ ดังว่ามาในมาตรา ๑๕๖, ๑๕๗, ๑๕๘, ๑๕๙ จนเป็นเหตุให้ผู้ใดหาความผิด

มิได้ต้องโทษฐานลหุโทษก็ดี หรือต้องจำคุกไม่เกินสามเดือนก็ดี หรือเพียงแต่ต้องปรับอย่างเดียวก็นั้น ท่านว่ามันผู้เบิกความเท็จ กระทำพยานเท็จ หรือแก้งกล่าวหาด้วยความเท็จ นั้น มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงห้าปี และให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง

“ถ้าและผู้ที่มีความผิดมิได้นั้นต้องถูกรับอาญาอย่างอื่นนอกจากที่ว่ามานี้ ท่านว่าโทษของมันผู้เบิกความเท็จ หรือกระทำพยานเท็จ หรือแก้งกล่าวหาด้วยความเท็จ นั้น ถึงจำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปจนถึงสิบปี และให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง

“ถ้าและผู้ที่มีได้มีความผิดต้องถูกรับอาญาถึงประหารชีวิต ท่านว่ามันผู้เบิกความเท็จ กระทำพยานเท็จ หรือแก้งกล่าวหาด้วยความเท็จ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี และให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง”

ข) รัฐบาลซึ่งมีพระยาพลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นได้เกิดทุนไว้ซึ่งหลักกฎหมายอารยประเทศดังกล่าวใน (ก) นั้น และใน พ.ศ. ๒๔๗๗ จึงได้เสนอสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยแล้วกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. ๒๔๗๗ กำหนดโทษผู้เบิกความเท็จ หรือกระทำพยานเท็จ หรือแก้งกล่าวหาเท็จตามมาตรา ๑๖๐ นั้นให้สูงขึ้นกว่าเดิม คือผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๐ ตอนต้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๐ ตอนสองต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทอีกโทษหนึ่ง ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๖๐ ตอนสามที่ทำให้ผู้ที่มีได้กระทำความผิดถูกศาลตัดสินประหารชีวิตนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทอีกโทษหนึ่ง

ค) ภายหลังที่ศาลฎีกาได้ตัดสินลงโทษประหารชีวิตนายเฉลียว นาย ชิตย นายบุศย์ โดยคำพิพากษาศาลฎีกาลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๙๗ แล้ว ต่อมาอีก ๒ ปี คือในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีสมัยนั้น ได้เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ ยกเลิกประมวลกฎหมาย ลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ ได้บัญญัติไว้

รัฐบาลสมัยนั้นอ้างเหตุว่า เพราะกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ได้ประกาศใช้มานานแล้ว พฤติการณ์ของบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายแห่งกระจายกันอยู่ จึงเป็นการสมควรที่จะได้ชำระสะสางและนำเข้าสู่เป็นประมวลกฎหมายอาญาเสียในฉบับเดียวกัน เหตุผลดังกล่าวนั้นผิวเผิน เพราะประมวลกฎหมายลักษณะอาญาของพระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ ใช้มาเพียง ๔๙ ปีเท่านั้น และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมไม่กี่ฉบับ

ส่วนประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสที่ได้ทรงบัญญัติขึ้นโดยพระเจ้าโน เลียนที่ ๑ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๐ (พ.ศ. ๒๓๕๓) ซึ่งใช้มาเป็นเวลา ๑๖๘ ปี จนถึงปัจจุบันนี้นั้น ได้มีบทบัญญัติที่เพิ่มเติมแก้ไขต่อมามากมายยิ่งกว่าการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ นั้น แม้ว่าพระราชวงศ์บูร์บองได้กลับมาเสวยราชย์สลับไปมากับพระราชวงศ์โบนาปาร์ตก็ดี และประชาชนฝรั่งเศสได้สถาปนาสาธารณรัฐขึ้นจนเป็นครั้งที่ ๕ ซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็มีได้ลงล้างโดยยกเลิกประมวลกฎหมายอาญาของพระเจ้าโนเลียนที่ ๑ ชาวฝรั่งเศสที่เมื่อนิยมนระบบสาธารณรัฐก็ไม่เห็นว่าจะมีความลำบากอย่างไรในการนำเอาการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายของพระเจ้าโนเลียนที่ ๑ มารวมพิมพ์ไว้เป็นเล่มเดียวกัน เพื่อประชาชนและนักกฎหมาย ตลอดจนนักศึกษาสามารถอ่านได้ง่าย ส่วนการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาของพระเจ้าโนเลียนที่ ๑ มากมายหลายครั้งนั้น ก็เพื่อให้เหมาะสมแก่ระบบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนยิ่งขึ้น มิใช่แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อระบบเผด็จการ

แต่ถ้าพิจารณาธาตุแห่งการยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ โดยมีประมวลกฎหมายอาญาฉบับ ๒๔๙๙ ขึ้นแทนที่แล้ว ก็เห็นว่าหลักธรรมนิยมสากลโลกที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ ได้ทรงบัญญัติไว้ตามที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลใน (ก) นั้นได้เปลี่ยนไปมาก อาทิการฟ้องเท็จ ทำพยานเท็จ และเบิกความเท็จ ซึ่งทำให้ผู้ที่มิได้มีความผิดต้องถูกรับอาญาถึงประหารชีวิต ในฉบับ ร.ศ. ๑๒๗ ให้ระวางโทษผู้ฟ้องเท็จ ทำพยานเท็จ และเบิกความเท็จ โดยให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี และให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทอีกโสດหนึ่ง ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ (ฉบับที่ ๓ มาตรา ๔) ซึ่งแก้ไขอัตราโทษผู้กระทำความพยานเท็จและผู้เบิกความเท็จเพิ่มขึ้นจากเดิม คือให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทด้วยอีกโสດหนึ่งนั้น แต่ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๑๘๑ กำหนดโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวนี้เพียงให้จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

ส่วนหลัก “สารบัญญัติ” ที่ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ที่มิได้กระทำความผิดแต่ต้องถูกศาลตัดสินลงโทษเพราะพยานเท็จ กระทำความพยานเท็จ และฟ้องเท็จนั้น ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับ ๒๔๙๙ ก็กล่าวกำกวมไว้ แต่ในทางอาญานั้นก็ต้องตีความเป็นคุณแก่ผู้ต้องโทษ โดยไม่มีความผิด เพราะในคำปรารภได้กล่าวถึงว่า พฤติการณ์ของบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ซึ่งจะตีความว่า เปลี่ยนแปลงเฉพาะการภายในประเทศไทยไม่ได้ คือจำต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงระหว่างประเทศไทยกับสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีด้วย

ง) โดยที่คำพิพากษาศาลฎีกา และศาลอุทธรณ์ และของศาลอาญาในคดีสวรรคตนั้นได้ตัดสินในระหว่างที่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งเป็น “สารบัญญัติ” ยังคงใช้อยู่ อีกทั้งตามเหตุผลที่โจทก์กราบเรียนศาลใน (ค) นั้น

จำเลยในคดีนี้จึงไม่มีสิทธิอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาคู่มครองการกระทำของจำเลยกับพวกได้

(๒) โจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้ดังที่ศาลทราบอยู่แล้วว่า โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) มิได้เป็นจำเลยในคดีสวรรคต ซึ่งโจทก์ได้รับความคุ้มครองจากปฏินญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และการพิจารณาคดีสวรรคตของศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ และศาลอาญานั้นเป็นการพิจารณาลับหลังโจทก์ จึงใช้บังคับแก่โจทก์ไม่ได้ นอกจากนั้นศาลอาญาที่ได้เดินเผชิญสืบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์นั้น จำเลยในคดีนั้นก็มิได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ไปเฝ้าขอพระราชทานพระราชมหาราชกระแสนั้นจากผู้พิพากษาศาลอาญากับอัยการโจทก์เท่านั้นที่ได้ไปเฝ้าขอพระราชทานพระราชมหาราชกระแสนั้นได้ทรงเป็นพยานโจทก์ในคดีสวรรคต

๑๑.๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ามีผู้ลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ โดยกล่าวไว้ในคำพิพากษาดังต่อไปนี้

“คดีได้ความชัดว่า เมื่อต้องกระสุนปืนแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาน พระกรทั้ง ๒ ข้างทอดเหยียดชิดพระวรกาย พระภูษาที่คลุมพระองค์ก็อยู่ในสภาพเรียบร้อยดังกล่าวนั้นแล้ว

“จึงฟังได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้องกระสุนปืนสวรรคตโดยมิใช่การกระทำของพระองค์ท่าน”

(โปรดดูหนังสือจำเลย เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๒ หน้า ๑๘๐)

ศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ก็ได้วินิจฉัยว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ ถูกลอบปลงพระชนม์ ฉะนั้น เมื่อศาลฎีกาได้ตัดสินยืนตามศาลชั้นต้นเฉพาะประเด็นนี้แล้ว โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) จึงถือตามศาลทั้งสามว่า “ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ถูกลอบปลงพระชนม์”

๑๑.๓ ส่วนใครเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้น

(๑) ศาลอาญากิติ ศาลอุทธรณ์กิติ และศาลฎีกากิติ ซึ่งได้พิจารณาคำพยานที่อัยการโจทก์นำมาให้การต่อศาล ซึ่งศาลจดไว้หลายพันหน้ากระดาษ ศาลนั้นก็ไมอาจวินิจฉัยได้ว่า ใครเป็นผู้ใช้อาวุธยิงในหลวงรัชกาลที่ ๘ คือยังมีปัญหาที่ต้องคลี่คลายต่อไปภายหลังคำพิพากษาศาลฎีกา

(๒) ส่วนที่เกี่ยวกับเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวชช ที่อัยการโจทก์กล่าวหาว่าเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ กิติ และนายชาติ เศรษฐัตต์ ที่อัยการโจทก์หาว่าเป็นพวกของโจทก์จ้างนายสีหรือนายชูรัตน์ (อดีตนักโทษเรือนจำบางขวาง) ให้เป็นผู้ยิงพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดยนายชาติฯ ให้ค่าจ้าง ๔ แสนบาทกิติ นั้น ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้มีความดังต่อไปนี้

“ต่อไปนี้จะได้อธิบายว่า ใครเป็นผู้ประทุษร้ายพระองค์ท่าน

“โจทก์มีพยาน ๒ ชุด ชุดหนึ่งรู้เห็นว่า เรือเอก วัชรชัยปรากฏตัวในพระบรมมหาราชวังตอนก่อนเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ความว่า เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๘๔ ราว ๘.๐๐ นาฬิกา เรือเอก วัชรชัยนั่งรถยนต์ไปลงที่กระทรวงการต่างประเทศ ต่อมาจวน ๐๘.๐๐ นาฬิกา มีผู้เห็นเรือเอก วัชรชัยเดินอยู่แถวหน้าโรงละครหลังพระที่นั่งบรมพิมาน โคมหน้าจะไปยังพระที่นั่ง เมื่อเสียงปืนดังแล้วมีผู้เห็นเรือเอกวัชรชัยเดินลงบันไดพระที่นั่งบรมพิมานด้านหลังไปอย่างรีบร้อน แต่ก็ไม่ปรากฏว่า มีใครได้เห็นเรือเอก วัชรชัยขึ้นไปถึงบนพระที่นั่งและได้ทำอะไรอย่างใดบ้าง

“พยานอีกชุดหนึ่งนำสืบว่า ก่อนวันสวรรคต นายสีหรือนายชูรัตน์ได้บอกแก่ ร้อยตรี กริ พิมพกร คนชอบกันตั้งแต่ครั้งต้องโทษอยู่ในเรือนจำว่า นายชาติ เศรษฐัตต์ พวกของนายปริติ ได้ว่าจ้างนายสีหรือนายชูรัตน์ให้ยิงคนสำคัญ สัญญาให้ค่าจ้างสี่แสนบาท รับประทานไว้แล้ว รุ่งขึ้นจากวันสวรรคตนายสีหรือนายชูรัตน์ได้ไปหาร้อยตรี กริ ร้องไห้บอกว่าที่รับจ้างยิงคนสำคัญนั้น คือยิงในหลวง โดยมีผู้นำตัวเข้าไปในวังก่อนสวรรคตวันหนึ่งหรือสองวันเพื่อให้ยิง ผู้ที่รออยู่ในวังคือนายชิต

นายบุญย์ แต่นายสีหรือชูรัตน์ไม่กล้ายิงจึงหลบออกมาเสีย ส่วนผู้ที่ยิงในหลวงคือ เรือเอก วัชรชัย และว่า ตำรวจกำลังติดตามจะยิงเขาอยู่ จึงขออาศัยอยู่กับร้อยตรี กริด้วย ประรภาว่าจะไปฆ่าเรือเอก วัชรชัยให้ได้ ขอร้องให้ร้อยตรี กริช่วยพาไปหา พลโท พระยาเทพหัสดิน เพื่อจะฝากลูกเมีย พระยาเทพหัสดินฟังเรื่องแล้วห้ามปรามแนะนำให้รักษาตัวให้ดี เจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามกฎหมายยังมีอยู่ ในที่สุดก็บอกปิด ไม่ยอมรับให้อาศัยอยู่ด้วย นายสีหรือชูรัตน์จึงมาพักอาศัยอยู่กับร้อยตรี กริ ต่อมาสัก ๑ เดือนก็จากไปว่าจะไปอยู่กับร้อยตำรวจเอก เฉียบ ชัยสงค์ แล้วก็หายสาบสูญไป

“เฉพาะคำที่พาดพิงมาถึง นายชิต นายบุญย์ คงมีแต่คำร้อยตรี กริผู้เดียวเท่านั้นที่อ้างว่าได้รับคำบอกเล่าจากนายสีหรือชูรัตน์ พระยาเทพหัสดินได้รับคำบอกเล่าละเอียดถึงเพียงนั้นไม่

“พยาน ๒ ชุดนี้ยังไม่เป็นหลักฐานพอที่จะชี้ได้ว่าใครเป็นผู้ลงมือกระทำการลอบปลงพระชนม์”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า แม้ศาลฎีกาวินิจฉัยโดยไม่เชื่อว่า เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นผู้ลงมือลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยเพื่อจงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์ใช้เรือเอก วัชรชัยเป็นมือปืนปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘

จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ถึงกับใช้วิธีลงพิมพ์รูปภาพเป็นชุดไว้ในชุดเดียวกันกับผู้ต้องหาประหารชีวิตในคดีสวรรคต คือต่อจากหน้า ๓๗ แห่งหนังสือของจำเลยแล้วก็ถึงภาพชุดนั้น โดยมีภาพโจทก์ซึ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกได้เอาภาพเรือเอก วัชรชัย ที่จำเลยตัดมาจากที่อื่นแล้วปะเข้าข้างภาพโจทก์ด้วย โดยพิมพ์อักษรไว้ใต้ภาพนั้นว่า “นายปรีดี พนมยงค์ กับเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น.” ทั้งนี้เป็นการแสดงเจตนาอย่างชัดแจ้งของจำเลยที่ ๑ เพื่อจงใจให้ผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์กับเรือเอก วัชรชัย ได้สมคบกับผู้ต้องหาคนอื่นๆ ในคดีสวรรคตลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘

๑๑.๔ เมื่อศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าไม่มีหลักฐานพอที่จะชี้ว่าเรือเอก วัชรชัย หรือนายชาติ เศรษฐัตต ซึ่งอัยการโจทก์ในคดีนั้นได้นำมาสืบว่า เป็นผู้จ้างนายสี หรือชูรัตน์ (อดีตนักโทษเรือนจำบางขวาง) ให้ยิงในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดยศาลฎีกากล่าวว่า “ยังไม่มีหลักฐานพอที่จะชี้ได้ว่าใครเป็นผู้ลงมือกระทำการลอบปลงพระชนม์” ดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้แล้วในข้อ ๑๑.๓ ข้างบนนั้น คดีสวรรคตซึ่งจำเลยกับพวกได้หมิ่นประมาทโจทก์ไว้ในข้ออื่นๆ ว่าไม่สามารถคลี่คลายกรณีสวรรคตได้ในชั่วเวลาที่โจทก์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียงสองเดือนเศษนั้น แต่รัฐบาลซึ่งมีนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีภายหลังรัฐประหาร ๒๔๙๐ ก็ดี และจอมพล ปิบูลย์ เป็นนายกรัฐมนตรีสืบต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๐๐ ก็ดี และจอมพล ถนอมฯ กับจอมพล สฤษดิ์ฯ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากจอมพล ปิบูลย์ มาอีกหลายปี และรัฐบาลที่สืบต่อๆ มาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังไม่สามารถคลี่คลายกรณีสวรรคตว่า ใครเป็นผู้ร้ายที่ใช้อาวุธปืนยิงองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘

๑๑.๕ จำเลยในคดีนี้ (นายชาติ เอี่ยมกระสุนธุ์ กับพวก) ทราบดีแล้วว่า

(๑) เมื่อศาลอาญามีอาจชี้ได้ว่าใครเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงในหลวงรัชกาลที่ ๘ ที่ในพระวิสุตร (มุ้ง) ศาลอาญาจึงได้ตัดสินปล่อยนายเฉลียว นายบุศย์ฯ คงโทษนายชิตฯ คนเดียว

(๒) ศาลอุทธรณ์ก็มีอาจชี้ว่าใครเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงในหลวงรัชกาลที่ ๘ ที่ในพระวิสุตร (มุ้ง) และศาลอุทธรณ์ไม่เชื่อคำนายติย์ พยานอัยการโจทก์ว่า คนอย่างโจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ได้ร่วมกับนายเฉลียว นายชิตฯ เรือเอก วัชรชัย ไปวางแผนปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ที่บ้านพระยาสุรยุทธ์ ศาลอุทธรณ์จึงตัดสินปล่อยนายเฉลียว แต่ลงโทษนายบุศย์ฯ ฐานเป็นมหาดเล็กห้องบรรทม ซึ่งต้องรู้ว่า ใครลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ แต่ไม่นำความไปร้องเรียน

(๓) เมื่ออัยการฎีกาต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาก็ไม่อาจวินิจฉัยได้ว่าใครเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ตามที่โจทก์คัดคำพิพากษาศาลฎีกา

ตอนนั้นเสนอศาลไว้ในข้อ ๑๑.๔ แล้ว แต่ศาลฎีกาได้พิพากษาลงโทษนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ ปัทมศริน ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๘๗ ตอน ๒ เท่านั้น โดยยังไม่รู้ว่า คนใดเป็นผู้ร้ายตัวการที่ใช้อาวุธปืนยิงพระองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ จากนอกพระวิสูตรที่ไม่มีรอยทะเล

ศาลทราบบทกฎหมายนั้นดีอยู่แล้ว แต่เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาของศาล ณ ที่นี้ โจทก์จึงขอประทานคัดความเต็มแห่งมาตรา ๘๗ นั้นเสนอศาลดังต่อไปนี้

มาตรา ๘๗

“ผู้ใดทะนององอาจกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระมหาลีภิวัติ มกุฎราชกุมารก็ดี ต่อผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี ท่านว่าโทษมันต้องประหารชีวิต

“ผู้ใดพยายามจะกระทำการประทุษร้ายเช่นว่ามาแล้ว แม้เพียงเตรียมการก็ดี สมคบกันเพื่อการประทุษร้ายก็ดี หรือสมรู้เป็นใจด้วยผู้ประทุษร้ายผู้พยายามจะประทุษร้ายก็ดี มันรู้ว่า ผู้ใดคิดประทุษร้ายเช่นว่ามานี้ มันช่วยปกปิดไม่เอาความนั้นไปร้องเรียนขึ้นก็ดี ท่านว่าโทษมันถึงตายดุกกัน”

๑๑.๖ คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ พยานเอกของอัยการในคดีสวรรคตที่ให้การว่าโจทก์, นายเฉลียว ปทุมรส, นายชิต สิงหเสนี, เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช ได้ไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีเพื่อวางแผนลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ นั้น ศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ไม่เชื่อ

ส่วนศาลฎีกาได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาดังต่อไปนี้

“ส่วนถ้อยคำของพวกที่ไปจะพุดจากกันอย่างไรบ้างเพื่อแสดงให้เห็นความประสงค์ของผู้พุดนั้น ตอนนีพยานโจทก์เบาบาง มีแต่คำนายตี ถึงจะได้แย้มพรายข้อความนี้แก่ผู้อื่นอย่างลับๆ โดยยังไม่อยู่ และมีได้มุ่งหมายจะให้เป็นเรื่องราว

เกิดขึ้น แล้วตนกลับไปอยู่ต่างจังหวัดห่างไกลไม่น่าถูกสงสัยว่าเป็นผู้เสกสรรปั้นแต่งเรื่องขึ้นก็ดี แต่พยานที่สนับสนุนนายตีในข้อที่ได้ยินพูดจาตั้งนั้นหาไม่ นายตีอาจได้ฟังถ้อยคำบางคำแล้วเสริมความหรือหมายให้เกินไปกว่าความจริงของถ้อยคำก็ได้ หรือสังเกตเห็นจากอาการกิริยาแล้วเดาความเอาตามเค้าเรื่องที่ตนคิดเห็นก็ได้ หรือได้ยินข้อความเหล่านั้นจนจับเนื้อความได้ก็ได้ ในเหตุต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ศาลนี้เห็นว่าจะฟังความหรือถ้อยคำที่พูดกันให้เป็นแน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่ถนัด”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า แม้ศาลฎีกาไม่เชื่อคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ แต่จำเลยในคดีนี้ (นายซาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ได้เขียนในหนังสือของจำเลยเพื่อจูงใจให้ผู้อ่านหลงเชื่อถ้อยคำของนายตีฯ และหลงเชื่อคำสอบสวนของพระพิณิจชนคดีกับพวกตำรวจของฝ่ายรัฐประหาร ดังที่โจทก์จะได้กราบเรียนศาลไว้ในฟ้องข้อ ๑๒.

๑๑.๗ (๑) ศาลฎีกากล่าวไว้ในคำวินิจฉัยถึงตัวนายชิตและนายบุศย์ดังต่อไปนี้

“ต่อไปนี้จะได้อินิจฉัยถึงตัวนายชิต นายบุศย์ จำเลยซึ่งอยู่ในที่นั้นเสียก่อนว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

“ทางที่ผู้ร้ายจะปีนป่ายขึ้นมาบนพระที่นั่งนั้น ตามคำพยานได้ความว่า ไม่มีร่องรอยอย่างใดเลย บนพระที่นั่งมีทางเข้าออกห้องพระบรรทมได้ ๓ ทาง ด้านกลาง (คือทางห้องทรงพระสำราญซึ่งติดกับห้องพระบรรทมฯ อยู่ทางตะวันออก) ด้านหน้า (เหนือ) และทางด้านหลัง (ใต้)

“ด้านกลางมี ๓ ช่องหรือ ๓ ประตู มีฉากกันและลงกลอนข้างในทางห้องพระบรรทมทั้ง ๓ ช่อง ส่วนภายนอกฉากซึ่งเป็นห้องทรงพระสำราญมีตู้ โต๊ะ เก้าอี้ วางกันอยู่เป็นอันว่า ทางด้านกลางนี้ไม่ได้ใช้เป็นทางเข้าออก

“ด้านหน้า (เหนือ) มีประตูเดียว จากเฉลียงเข้าประตูถึงห้องทรงพระอักษร ส่วนพระองค์ แล้วถึงห้องพระบรรทม ประตูด้านนี้มีฉากลงกลอนในเช่นกัน ได้

ความว่าจะเปิดต่อเมื่อพระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินออกไปเสวยพระกระยาหาร เข้าที่ห้องทางเฉลียงด้านหน้า ตามคำนายบุศย์ จำเลยว่า ในคืนวันที่ ๘ มิถุนายน นั้น เมื่อพระองค์ท่านเสด็จเข้าที่บรรทมแล้ว นายบุศย์เป็นผู้ลงกลอนที่ฉากด้าน ในโดยเรียบร้อยตามหน้าที่ด้วยมือตนเอง ต่อนี้ไปจนกระทั่งพระองค์ท่านต้อง กระสุนปืนไม่ปรากฏว่ามีใครได้เข้าออกทางประตูนี้อีก จนเมื่อสมเด็จพระราชชนนี จะเสด็จจากห้องพระบรรทมกลับออกทางด้านเหนือนี้ นายชิตจำเลยยังต้อง เปิดฉากถวาย คดีเป็นอันฟังได้ว่าทางด้านหน้า (เหนือ) นี้ปิดอยู่ตลอดเวลา นับ แต่เสด็จเข้าที่บรรทมไปจนภายหลังพระองค์ท่านต้องกระสุนปืนแล้ว และเพ็งจะ ถอดกลอนเปิดฉากในตอนสมเด็จพระราชชนนีจะเสด็จออกจากห้องพระบรรทม สู่ห้องทรงพระอักษรออกไปนี่เอง

“คงมีทางเข้าออกห้องพระบรรทมทางเดียวทางด้านหลัง (ใต้) ซึ่งนายชิต นายบุศย์ นั่งเฝ้าอยู่ที่เฉลียงหน้าประตู เป็นทางเข้าห้องแต่งพระองค์แล้วสู่ถึง ห้องพระบรรทม แม้จำเลยเองก็ให้การต่อสู้คดีไปในทางว่าไม่มีทางอื่นที่ผู้ร้ายจะ เข้าไปสู่ห้องบรรทมได้

“ฉะนั้น ผู้ร้ายที่เข้าออกห้องพระบรรทมจะต้องผ่านที่ที่นายชิต นายบุศย์ นั่งอยู่”

(๒) ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเฉพาะเกี่ยวกับนายชิตฯ ดังต่อไปนี้

“ต่อไปนี้จะได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนายชิต จำเลยต่อไป

“นายชิตเป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทม มีเวรผลัดเปลี่ยนกับนายบุศย์ ใน ขณะเกิดเหตุเป็นเวรของนายบุศย์ แต่นายชิตได้ไปนั่งอยู่หน้าพระทวารห้องแต่ง พระองค์กับนายบุศย์ด้วย

“กรณีมีเหตุที่ควรพิจารณาคือ :

“๑. นายชิตรีบวิ่งไปทูลแจ้งต่อสมเด็จพระราชชนนีฯว่า ในหลวงยังพระองค์ เอง ความข้อนี้ นายชิตเพียงแต่เห็นพระองค์ท่านทรงบรรทมหงายอย่างปกติ

และมีพระโลหิตที่พระนลาฏเท่านั้น เหตุใดจึงว่าท่านทรงยิงพระองค์เอง ย่อมเห็นได้ชัดว่าเป็นการกล่าวเพื่อกลบบเกลื่อนเรื่องร้ายให้หายสูญ ข้อที่นายชิตกล่าวแก้ว่าพุดผิดเพราะเข้าใจผิดว่าไม่มีใครเข้าไปทำพระองค์นั้นไม่มีเหตุอันควรเชื่อฟังเลย

“๒. ในเวลากระชั้นชิดกับที่เสด็จสวรรคต นายชิตยังได้แสดงกิริยาวิจา และท่าทางอย่างเป็นจริงเป็นจัง ถึงกับทำท่านอนหงายจับปิ่นจ่อหน้าผาก ต่อหน้าพระบรมวงศานุวงศ์ นายกรัฐมนตรี และข้าราชการผู้ใหญ่ ณ พระที่นั่ง ทั้งๆ ที่ตนไม่รู้เห็น และเมื่อพันเอก ประพันธ์ กุลวิจิตร ราชของครักษ์ ถามเรื่องสวรรคต นายชิตตอบว่า ทรงยิงพระองค์เอง ครั้นถามถึงสาเหตุ นายชิตก็ว่าทรงมีเรื่องกับสมเด็จพระราชชนนี ไม่ได้ร่วมโต๊ะเสวยกันมา ๒-๓ วันแล้ว ซึ่งล้วนแต่เป็นการเพทุบายกล่าวเท็จโดยจงใจทั้งสิ้น

“๓. นายชิตว่า เช้าวันนั้นนายชิตไปว่าจ้างทำหีบพระตรา ข้างต้องการให้วัดขนาดพระตรา นายชิตจึงมานั่งอยู่กับนายบุศย์รอให้ต้นบรรทม เพื่อเข้าไปเอาพระตราออกมาวัด ความข้อนี้พระยาอนุรักษราชชนกเตียร พยานจำเลยเองเบิกความตัดว่า หีบตัวอย่างที่นำไปมอบแก่ช่างมีรอยบุ๋มตามขนาดดวงพระตราอยู่แล้ว ทั้งนี้แสดงว่า นายชิตไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกลับมาวัดพระตรา อนึ่งพระตราเก็บอยู่ในตู้ห่างจากพระแท่นบรรทมประมาณ ๖ วา มีพระฉากั้นระหว่างตู้กับพระแท่น นายชิตคุ้นเคยแก่การเข้าออก เพียงแต่เข้าไปเปิดตู้นำพระตราออกมาวัดไม่น่าจะถึงแก่ทำให้บังเกิดเสียงดังรบกวนการบรรทม เหตุใดนายชิตต้องร้องรอกการตื่นพระบรรทม คำนายชิตไม่สมเหตุผลด้วยประการฉะนี้ กลับเป็นการแสดงว่านายชิตไปนั่งรอเพื่อเหตุ

“๔. ราวสองสัปดาห์ก่อนหน้าวันสวรรคต เวลาเย็น นางสาวจรรยา ตะละภักดิ์ ไปหยิบสิ่งของในห้องพระกุษา พบนายชิตอยู่ในห้องนั้น นายชิตพูดขึ้นว่า “นี้จะบอกให้ ท่านไม่ได้เสด็จออกวันที่ ๑๓ นั้น” นางสาวจรรยาถามว่า “เพราะอะไร” นายชิตนิ่งเฉยเสีย นางสาวจรรยาจึงว่าไม่เชื่อหรือ นายชิตก็หัวเราะแล้วพูดว่า “ไม่เชื่อก็แล้วไป คอยดูไปก็แล้วกัน” นางสาวจรรยาเข้าใจว่า

นายชิตล้อเล่น เพราะเห็นกระตือรือร้นเตรียมการเสด็จไปต่างประเทศ ต่อมาคืนวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๙ นางสาวจรรยาได้เล่าความตามที่ได้พูดได้ตอบกับนายชิตให้นางสาวนิภาน้องสาวฟัง เป็นทำนองคุยกันตามธรรมดา ครั้นเกิดการสวรรคตขึ้น พันตำรวจตรี พจนาน จันทรสวรรณ เป็นผู้สอบสวนนางสาวจรรยา นอกจากข้ออื่น นางสาวจรรยาได้ให้การถึงความข้อนี้ด้วย ในชั้นกรรมการศาลกลางเมืองสอบสวนก็ได้ให้การไว้เช่นเดียวกัน

“สมเด็จพระราชชนนีก็ได้พระราชทานพระกระแสรับสั่งเป็นพยานว่า นางสาวจรรยาเคยกราบทูลว่ามหาดเล็กคนหนึ่งพูดว่า ในหลวงจะเสด็จวันที่ ๑๓ ไม่ได้ เขาบอกข้อมหาดเล็กคนนั้นเหมือนกัน จะเป็นนายชิตหรือนายบุศย์ คนใดคนหนึ่ง ใน ๒ คนนี้ เวลานี้ทรงจำไม่ได้เสียแล้ว

“ฉะนั้นคำเบิกความของนางสาวจรรยา จึงประกอบด้วยน้ำหนักหลักฐานควรฟังเป็นความจริงได้

“นอกจากนี้นายมี พาผล ยังเบิกความยืนยันว่า นายชิตได้พูดกับนายมี ทำนองเดียวกัน โดยเช้าวันหนึ่งก่อนเสด็จสวรรคต ขณะที่นายมีอยู่เวรบนพระที่นั่งชั้นบน นายชิตได้มาคุยด้วย ตอนหนึ่งนายชิตพูดขึ้นว่า “แปลกใจ ทำไมในหลวงจึงจะเสด็จกลับในวันที่ ๑๓ ผรุ้งเขาดื้อ” นายมีตอบว่า “ท่านไม่ทรงถืออย่างผรุ้ง เพราะท่านเป็นไทย ท่านก็เสด็จได้” นายชิตว่า “ท่านจะไม่ได้เสด็จนะนา” นายมีว่า “ก็ใครให้ฤกษ์แล้วท่านก็คงจะเสด็จ” นายชิตพูดในที่สุดว่า “ท่านจะไม่ได้เสด็จนา”

“หลังจากให้การที่ศาลกลางเมืองแล้วสัก ๒-๓ วัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันได้รับสั่งให้นายมีเข้าเฝ้า ทรงซักถามว่าได้รู้เรื่องอะไรให้เล่าถวาย นายมีจึงกราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงข้อความที่นายชิตพูดคุยกันดังที่กล่าวมาแล้ว

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันได้พระราชทานพระกระแสรับสั่งเป็นพยานว่า ภายหลังสวรรคตแล้ว ๒-๓ อาทิตย์ นายมี พาผล เคยกราบทูลว่านายชิตพูดว่าวันที่ ๑๓ จะเสด็จกลับไม่ได้

“ตามคำพยานหลักฐานที่กล่าวมานี้ เป็นอันฟังได้ว่านายชิตได้พูดเช่นนั้นจริง เป็นการพูดยืนยันรู้ความจริงอย่างใดอย่างหนึ่งมา ไม่ใช่เป็นการแสดงความคิดเห็น พูดออกมาด้วยความแน่ใจและอดใจไว้ไม่อยู่ เป็นข้อที่สื่อให้เห็นว่า เพราะนายชิตได้ล่วงรู้เหตุร้ายซึ่งจะบังเกิดขึ้นภายในระยะอันใกล้ มั่นใจในความสำเร็จตลอดไปพร้อมด้วยความอึดใจและทะนงใจ จึงกล้าเผยข้อความออกมาเป็นนัยเพื่อสำแดงความศักดิ์สิทธิ์ของตนว่าเป็นคนรู้ความสำคัญอันลึกลับ

“๕. ได้ความตามคำพระพิจิตรราชสาส์น ผู้ช่วยราชเลขาธิการในพระองค์ว่า ในวันเสด็จพระราชทานรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ตามหมายกำหนดการ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา แต่งพระองค์สายสะพายนพรัตน์ พยานมีหน้าที่ตามเสด็จ ได้ไปถึงพระที่นั่งบรมพิมานเวลา ๙.๐๐ นาฬิกาเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกวักพระหัตถ์เรียกให้ขึ้นไป รับสั่งว่าช่วยดูที่เกิด เขา (นายชิต จำเลย) ดิตเหรีญตราให้แยะเชียว แล้วทรงนำพยานไปดูฉลองพระองค์ ขณะนั้นนายชิตกำลังจัดฉลองพระองค์ดิตเหรีญอยู่แถบหนึ่งประมาณ ๑๐ กว้างเหรีญ พยานเห็นว่าไม่ใช่เหรีญสำหรับพระองค์ ถามนายชิตว่านี่เหรีญของใคร นายชิตว่าเหรีญของรัชกาลที่ ๖ พยานว่าดิตไม่ได้ ไม่ใช่เหรีญของท่านให้เอาออกเสีย พยานเห็นสอดสายสะพายนพรัตน์ไว้แล้ว แต่ไม่มีดวงตราและดวงห้อย ถามนายชิตว่าดวงตราอยู่ที่ไหน นายชิตว่ายังให้คนไปเอาอยู่ พอดีสมเด็จพระราชชนนีเสด็จมา รับสั่งถามว่าอย่างไรกัน พยานกราบทูลว่ายังรอดวงตรากับดวงห้อย สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งว่า “พระพิจิตช่วยดูให้ด้วยนะ ฉันจะล่องหน้าไปก่อน” พยานดูนาฬิกาเห็นจนเวลาเต็มที จะไม่ทันฤกษ์ตามหมายกำหนดการ จึงสั่งให้เปลี่ยนเครื่องฉลองพระองค์ใช้สายสะพายจักรีแทน ไม่ตรงตามหมายกำหนดการ ระหว่างเปลี่ยนสายสะพายอยู่นั้นนายชิตทำไปพูดไป ในหลวงรับสั่งว่าทำไปไม่ต้องพูด พยานรู้สึกว่าการกริ้ว

“การกระทำของนายชิตในข้อนี้สื่อให้เห็นว่า นายชิตดูหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ มีเจตนาให้พระองค์ท่านทรงได้รับความอับยศในงานพระราชพิธี ท่ามกลางรัฐสภา ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม จะเป็นเหตุให้คนทั้งหลายเข้าใจผิดในพระราชจริยาวัตร”

(๓) ศาลฎีกาวินิจฉัยเกี่ยวกับนายบุศย์ฯ ไว้ดังต่อไปนี้

“ส่วนนายบุศย์ จำเลยนั้น แม้โจทก์จะได้สืบถึงข้อพิรุธนานาประการ อย่างเช่นนายชิต แต่การที่นายบุศย์มีหน้าที่อยู่เวรคอยเฝ้าอารักขาพระองค์ ทำนองอย่างใกล้ชิดขณะยังไม่เสด็จจากพระแท่นบรรทมนับว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญอย่างยิ่ง และผู้ร้ายเข้าออกจะต้องผ่านทางระเบียงหลังที่นั้นอยู่ แต่นายบุศย์มิได้ทำการขัดขวางป้องกันหรือเอะอะโวยวายขึ้น หรือแม้จะสมมติว่าผู้ร้ายจะเข้าออกทางห้องทรงพระสำราญได้ก็ ปรากฏว่าทางห้องทรงพระสำราญติดกับเฉลียงด้านหลังมีช่องโค้งโล่ง ๒ ช่อง ไม่มีบานประตู จากที่นายบุศย์นั่งอยู่ นายบุศย์ก็ย่อมแลเห็นได้เพราะอยู่ในระยะใกล้ชิดกัน อีกประการหนึ่ง เมื่อเสียงปืนดังขึ้นในห้องพระบรรทมในขณะที่ทรงบรรทมอยู่ นายบุศย์ซึ่งมีหน้าที่โดยตรง ก็มิได้เข้าไปดูให้เห็นเหตุการณ์ว่าเป็นอย่างไร กลับอ้างในชั้นสอบสวนว่าไม่กล้าเข้าไป เพราะกลัวจะถูกหาว่ายิงในหลวง

“การกระทำหรืองดเว้นกระทำของนายชิต นายบุศย์ จำเลยทั้งสองเช่นนี้ ไม่มีทางให้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น นอกจากจะฟังว่า จำเลยทั้งสองคนนี้อย่างน้อย ก็เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดในการลอบปลงพระชนม์ด้วย”

๑๑.๘ ศาลฎีกาวินิจฉัยเกี่ยวกับนายเฉลียวฯ ดังต่อไปนี้

“นายเฉลียว ปทุมรส จำเลย มีข้อที่ควรวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ :

“(๑) เป็นคนสนิทชิดชอบของนายปรีดี เป็นคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เดิมรับราชการอยู่ในกรมไปรษณีย์โทรเลข หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้โอนไปรับราชการในกองตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ แล้วโอนไปรับราชการในกรมสรรพสามิต จน พ.ศ. ๒๔๘๐ ลาออก ในปีนั้นเองเข้ารับราชการในสำนักพระราชวัง ตำแหน่งหัวหน้าแผนกคลัง แล้วเลื่อนขึ้นเป็นเลขานุการสำนักพระราชวัง ต่อมาเลื่อนเป็นรองเลขาธิการพระราชวัง พ.ศ. ๒๔๘๗ ย้ายไปดำรงตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์ ทั้งนี้เป็นด้วยทางการเมืองเข้าไปครอบงำราชการในพระราชสำนัก

“นายเฉลียวนั้น นอกจากมีจิตใจฝักใฝ่อยู่กับนายปรีดีมาก่อนนานแล้ว เมื่อ นายปรีดีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ สมบูรณ์ด้วยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่ผู้เดียว นายเฉลียวก็ยังมีอำนาจยิ่งขึ้น นายเฉลียวดำรงตำแหน่งราชเลขาธิการ ในพระองค์ ๓ เดือน แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จนิวัติพระนคร นาย ทวี บุณยเกตุ รองนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๘ ว่า เพื่อให้ มีความเรียบร้อยและเหมาะสม เป็นการสมควรจัดให้มีข้าราชการผู้ใหญ่ประจำ พระองค์เพื่อถวายพระราชกรณียกิจและรับกระแสพระบรมราชโองการต่างๆ ให้เป็นที่เรียบร้อย จึงให้นายเฉลียวซึ่งดำรงตำแหน่งราชเลขาธิการในพระองค์ มีหน้าที่ติดต่อกับใกล้ชิดพระองค์อยู่แล้ว ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวประจำพระองค์อีก หน้าที่หนึ่งด้วย

“ด้วยเหตุเหล่านี้ นายเฉลียวจึงตั้งสำนักงานขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ตึกหน้าพระ ที่นั่งบรมพิमानภายในประตูเหล็กกล้าซึ่งนำหวังว่ากิจการจะเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นทีปลอดภัย แต่กลับกลายเป็นสิ่งตรงกันข้าม นายฉันท หุ้มแพร มีความ หวั่นหวาด และปรารถนาแก้บุคคลหลายคนว่า เกรงจะมีภัยอันตรายแด่พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ได้เตรียมตัวระวังเหตุการณ์อย่างเต็มที่ แต่มาตายเสียก่อนเกิด กรณีสวรรคต

“(๒) ว่าถึงในหน้าที่ราชการในพระราชสำนักแล้ว นายชิตและนายบุศย์ จำเลย อยู่ในบังคับบัญชาของนายเฉลียว

“ส่วนนายชิตนั้นเป็นคนชอบพอคุ่นเคยกับนายเฉลียวเป็นกันเองอย่างสนิท อีกด้วย

“(๓) เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จนิวัติพระนคร ทางราชการ ได้จัดรถเซฟโรเลตและรถแห่ถวายเป็นรถพระที่นั่งส่วนพระองค์ ถ้าจะเสด็จ เป็นพระราชพิธีหรือรัฐพิธีแล้ว ก็ใช้รถโรลสรอยส์กับรถเดมเลอร์

“วันหนึ่ง หลังจากเสด็จกลับจากหัวหิน สมเด็จพระราชชนนีจะเสด็จไป ทรงซื้อของ นายฉันท หุ้มแพร จึงสั่งให้นายระวี ผลเนื่องมา หัวหน้าแผนก

พระราชพาหนะจัดรถยนต์ถวาย นายระวิชุดของว่ารถไม่มี ทั้งนี้เป็นเพราะก่อนเสด็จหัวหินรถสองคันนี้ยังอยู่ แต่เมื่อเสด็จกลับจากหัวหินแล้วปรากฏว่ารถเซฟโรเลตนั้นนายเฉลียวจัดส่งไปให้นายปรีดีใช้ ส่วนรถแท็กซี่สำนักพระราชวังส่งไปกรมพาหนะทหารบกเพื่อซ่อมไว้ให้แขกเมืองใช้ จึงเป็นอันว่ารถพระที่นั่งสำหรับทรงใช้ส่วนพระองค์ไม่มี นอกจากนี้ก็มีแต่รถที่ใช้งานพระราชพิธีกับบรมมอริสเป็นรถประทุนทาสีน้ำเงิน ใช้สำหรับท้าวนางหรือหม่อมเจ้า นายฉันท์ดูรถนั้นแล้วว่าน่าจะไม่โปรด จะกลับไปกราบบังคมทูลก่อน สักครู่หนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จไปทอดพระเนตรและรับสั่งถามว่า รถคันนี้หรือที่จะจัดถวายสมเด็จพระราชชนนี แล้วก็เสด็จไปทอดพระเนตรที่โรงรถ ไม่ทรงโปรดรถคันใด ต่อมานายฉันท์จึงไปสั่งนายระวิว่าให้หารถที่เคยทรงมาถวายในตอนบ่ายให้ได้ นายระวิจึงติดต่อไปทางกรมพาหนะทหารบก ได้ความว่ายังไม่ได้รถเครื่อง ตอนบ่ายจึงนำเอาไปจอดถวายที่มุขหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน พอสมเด็จพระราชชนนีเสด็จลง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จตามมาส่งและทรงรับสั่งว่า “รถที่ไหนๆ ไม่มีแล้วหรือ จึงมาเอารถของฉันท์ไปเสียหมด” นายระวิกราบบังคมทูลว่า ทางราชการสั่งให้เอาไปก็ขัดไม่ได้

“วันนั้นเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสรับสั่งกับพระยาชาติเดชอุดมว่า เมื่อเช้านี้สมเด็จพระราชชนนีจะเสด็จไปซื้อของเรียกรถไม่ได้ ถามเขา เขาว่า นายเฉลียวจัดเอาไปให้นายปรีดีใช้ เพราะรถของนายปรีดีเสียในที่สุดทรงรับสั่งว่า

“ทำไมของคนอื่นจึงขาดไม่ได้ แต่ของฉันท์ขาดได้ ถ้าเช่นนั้นไฟไหม้ทำเนียบทำข้างฉันท์ต้องมีตัวให้อยู่หรือ เรื่องผู้คนก็เหมือนกัน เอาไปจากราชเลขาที่มี สำนักพระราชวังก็มี เมื่อต้องการจะมีทำไมไม่ตั้งขึ้นเอง”

“เมื่อเกิดเรื่องรถยนต์ที่กล่าวมานี้ นายปรีดีไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับสำนักพระราชวังแล้ว การจึงเป็นว่านายเฉลียวได้ใช้อำนาจและหน้าที่ซึ่งตนปกครองอยู่สั่งให้จัดไปเพื่อประโยชน์ของนายปรีดี เป็นการขาดความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“พฤติการณ์เรื่องรถพระที่นั่งนี้ ต่อมาได้เกิดปฏิกิริยา คือ หลังจากวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชกระแสรับสั่งกับนายระวีประมาณ ๑๕-๒๐ วัน รถพระที่นั่งคันนั้นหายไปจากโรงเก็บรถในพระบรมมหาราชวังในเวลากลางคืน ทั้งๆ มีเวรยามเฝ้ารักษา ซึ่งน่าจะเป็นเพราะผู้ร้ายแสดงอำนาจเหยียดหยามพระองค์ท่านในการที่ทรงสนพระทัยในรถคันนี้ แต่ทั้งนี้ใครเป็นผู้กระทำหรือสิ่งการนั้นเป็นเรื่องยังไม่กระจ่าง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขังพระราชหฤทัยมาก มีพระราชประสงค์จะพบนายปรีดี แต่พระยาชาติเดชอุดมกราบบังคมทูลว่า ได้ให้พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ จัดการสืบหาคนร้ายอยู่แล้ว ถึงกระนั้นยังทรงพระราชอุตสาหะไปทรงตรวจสถานที่ในคืนวันหนึ่งว่าเก็บอย่างไรและยามอยู่ตรงไหน หลังจากนั้นยังได้ทรงเตือนถามพระยาชาติอีก ๒-๓ ครั้งว่ามีความอย่างไรหรือยัง และได้ทรงเคยถามพระรามอินทรา ในที่สุดก็หาได้ตัวผู้ร้ายไม่

“เหตุการณ์ได้บังเกิดขึ้นในพระราชสำนักเกี่ยวแก่พระราชกรณียกิจแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังนี้ นานายเฉลียวจะจัดการให้ได้เรื่องได้ราว เพราะมีสมัคพรคนพวกเป็นอันมากตลอดทั้งคนรถ แต่หาปรากฏว่าได้นำพาเป็นกิจธุระประการใดไม่

“๔. การที่นายเฉลียวจำต้องพ้นจากตำแหน่งราชเลขาธุการในพระองค์ เพราะปฏิบัติตนไม่ต้องด้วยพระราชประสงค์ ย่อมเป็นเหตุกระทบกระเทือนจิตใจนายเฉลียวอย่างแรง

“ข้อที่นายเฉลียวว่าไม่เสียใจ เพราะไปได้รับตำแหน่งใหม่เป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ข้อนี้ไม่เป็นเหตุผลที่จะให้เห็นว่านายเฉลียวจะหายโกรธเคืองพระองค์ท่าน

“๕. ได้วินิจฉัยมาแล้วว่า บุคคลที่ไปประชุมที่บ้านพลเรือตรี กระแส มีนายชิดกับนายเฉลียวด้วย

“นายชิตเป็นผู้สมคบร่วมมือกับผู้ร้ายในการกระทำการปลงพระชนม์ ส่วนนายเฉลียวก็เป็นผู้ขาดความจงรักภักดี มีสาเหตุไม่พอใจในการที่ถูกออกจากตำแหน่งราชเลขาขุนการในพระองค์ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่พอพระราชหฤทัยที่จะให้ดำรงอยู่ และนายชิตเป็นผู้ที่สนิทชิดชอบและคุ้นเคยกันเป็นอันมาก คนทั้งสองนี้กับพวกได้มาประชุมกันที่บ้านพลเรือตรี กระแส โดยไม่ปรากฏชัดว่าประชุมกันด้วยเรื่องอะไร เป็นข้อนำสังเกตประการหนึ่ง

“๖. ไทรวายพระฤกษ์ และทางราชการได้กำหนดนัดหมายแล้วว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จต่างประเทศในวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๔๘๘ ต้องเป็นที่เข้าใจกันว่าในหลวงจะเสด็จตามกำหนดในวันนั้นแน่เพราะมีกำหนดเป็นทางราชการแล้ว การกำหนดเช่นนี้มีใช่แต่เพียงวงราชการในประเทศไทย ยังเกี่ยวข้องกับต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศที่จะเสด็จไปพำนักรับด้วย เช่นสหรัฐอเมริกาเป็นต้น ซึ่งจะต้องเตรียมการต้อนรับเพราะจะเสด็จไปในฐานะพระมหากษัตริย์องค์ประมุขแห่งชาติตามที่ต่างประเทศได้ทูลเชิญเสด็จไว้ ฉะนั้น การกำหนดนัดหมายจึงจำเป็นต้องเป็นการแน่นอน

“แต่มีคนบางหมู่รู้ความจริงอย่างเที่ยงแท้ว่า ในหลวงจะไม่ได้เสด็จในวันที่ ๑๓ นั้น

“ผู้ที่ได้พูดออกมาให้ปรากฏความข้อนี้ก็คือ :

“๑. นายชิต ๒. นายเฉลียว

“เป็นที่น่าประหลาดว่า บุคคลผู้รู้เหตุการณ์ล่วงหน้าอย่างแม่นยำได้เกิดมีขึ้นพร้อมๆ กันถึง ๒ คน และบุคคลทั้งสองนั้นก็สนิทชิดชอบกันเป็นอันมากด้วย

“สำหรับนายชิตได้กล่าวความข้อนี้แก่ใครที่โหนบ้างได้ยกขึ้นกล่าวมาแล้วต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงนายเฉลียว

“(๓) กำหนดพระราชทานเพลิงศพพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร พระบาทสมเด็จพระเจ้า

อยู่หัวองค์ปัจจุบันเสด็จแทนพระองค์ ตอนกลางคืน ๒๑.๐๐ นาฬิกา เป็นเวลาเผาจริง พันเอก ประพันธ์ กุลพิจิตร ได้พบนายเฉลียว ณ ที่นั้น ระหว่างนั่งรออยู่ที่เก้าอี้หน้าพลับพลาได้พูดจาวิสาสะกัน พันเอก ประพันธ์ได้ถามนายเฉลียวว่า “ทำไมจึงไปกำหนดวันเสด็จวันที่ ๑๓” ทั้งนี้เพราะพันเอก ประพันธ์ข้องใจโดยที่ฝรั่งเศสถือ นายเฉลียวตอบว่า “ไม่ได้ไปหรอก” พันเอก ประพันธ์ถามว่า “เพราะเหตุไร” นายเฉลียวตอบว่า “คอยดูไปก็แล้วกัน”

“พันเอก ประพันธ์ผู้นี้เป็นราชวงศ์ประจำกรมราชวงศ์มาช้านาน ระหว่างเวลาที่นายปรีดีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็ยังเป็นอยู่ ขณะนั้นนายเฉลียวดำรงตำแหน่งราชเลขาธิการในพระองค์ จึงมีความชอบพอกัน เมื่อ นายเฉลียว ปทุมรส จะพ้นจากตำแหน่ง พันเอก ประพันธ์ยังเตือนนายเฉลียวด้วยความหวังดีว่า “ไม่ขึ้นไปเผาทูลลาพระเจ้าอยู่หัวหรือ” นายเฉลียวตอบว่า “ไม่ขึ้นไปละ ทำให้ท่านลำบากใจเปล่าๆ เดี่ยวจะหาว่าขึ้นไปยิ่งท่านเข้า” ทำให้ พันเอก ประพันธ์รู้สึกในขณะนั้นว่าเคยมีเรื่องที่โคราช นายทหารคนหนึ่งถูกออกแล้วเข้าไปยังผู้บัญชาการตาย

“ความสนิทสนมซึ่งนายเฉลียวแสดงต่อพันเอก ประพันธ์มีอยู่ต่อกัน เช่น เมื่อพันเอก ประพันธ์อุปสมบท นายเฉลียวนิมนต์ไปฉันที่บ้าน

“นายเฉลียว จำเลย อ้างตนเป็นพยานก็ยังรับว่า ได้พูดคุยปรารภกันว่า ในหลวงประจวบฯ เชนนี้จะเสด็จตามกำหนดหรือไม่ ไม่มีใครพูดว่าวันที่ ๑๓ จะไม่เสด็จ เป็นอันว่า คำของนายเฉลียว จำเลย ก็มีเค้าความว่าได้พูดจากันในข้อนี้จริง ไม่มีเหตุอันใดที่จะสงสัยว่าพันเอกประพันธ์ป้ายร้ายใส่ความ

“(ข) วันเดียวกัน ในงานพระราชทานเพลิงศพพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ตอนบ่าย เจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีไปถึงก่อนในหลวงองค์ปัจจุบันเสด็จ นายเฉลียวเรียกเจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีเข้าไปหา นั่งเก้าอี้เคียงกันกับนายเฉลียว พระพิจิตรราชสาส์นถึงเจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดี นายเฉลียวถามถึงการท่ามาหากินของเจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีในฐานะที่ออกจากราชการไปแล้ว คุยกันสัก

๑๕ นาที ในหลวงองค์ปัจจุบันก็เสด็จถึง เจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีถามขึ้นว่า ทำไมในหลวงจึงไม่เสด็จ ซึ่งหมายถึงในหลวงรัชกาลที่ ๘ พระพิจิตรฯ ตอบว่า ประชวร เจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีถามว่าประชวรอะไร พระพิจิตรฯ ตอบว่าเกี่ยวกับพระนาภี ต่อมาอีกสัก ๒ นาที นายเฉลียวพูดขึ้นบ้าง ประโยคแรกๆ จะว่า กระไรฟังไม่ได้ศัพท์ ฟังได้แต่ประโยคท้ายว่า “*ไม่ได้กลับ*” นายเฉลียวพูดขึ้นเบาๆ แต่ไม่ใช่กระซิบ เวลาพูดเอียงตัวยื่นปากมาใกล้ๆ ทางเจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีฯ เข้าใจว่า หมายถึงในหลวงรัชกาลที่ ๘ ไม่ได้กลับไปเมืองนอก ที่เข้าใจเช่นนี้ก็โดยพูดกันถึงในหลวงประชวร จึงเข้าใจว่าในหลวงคงประชวรหายไม่ทันกำหนดเสด็จกลับเมืองนอก

“รุ่งขึ้นเป็นวันสวรรคต เจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีทราบเมื่อเวลาบ่าย ๓ โมงเศษ วันแรกทราบว่า ถูกปิ่นแอกซิเดนท์ วันหลังได้ยินโจษกันว่าปลงพระชนม์เองบ้าง ถูกลอบปลงพระชนม์บ้าง ทำให้นึกถึงคำพูดของนายเฉลียวในวันนั้นที่ว่า “*ไม่ได้กลับ*” ซึ่งเดิมเข้าใจว่าในหลวงคงหายประชวรไม่ทันจึงไม่ได้กลับ โฉนดมากลายเป็นสวรรคตเสียจึงไม่ได้กลับ เรื่องช่างมาตรงกันเข้า เมื่อเจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีคิดถึงคำพูดของนายเฉลียวแล้วก็คิดสงสัยวกเวียนไปมา และคิดว่า ถ้าในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์จริงแล้วนายเฉลียวคงเกี่ยวข้องรู้เห็นด้วย จึงได้พูดขึ้นเช่นนั้น

“วันหนึ่งเจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีได้ไปพบกับพระยาชาติเดชอุดมในงานบำเพ็ญกุศลพระบรมศพในพระบรมมหาราชวัง ได้เล่าคำพูดของนายเฉลียวที่พูดในวันงานพระราชทานเพลิงศพพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ นั้นให้พระยาชาติเดชอุดมฟัง ซึ่งความข้อนี้พระยาชาติเดชอุดมก็เบิกความรับรองว่าเป็นความจริง

“เห็นว่าตามที่เจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีเข้าใจความหมายในถ้อยคำของนายเฉลียวตามที่กล่าวมานั้นสมเหตุผล ไม่มีทางจะหมายความว่าอย่างอื่น เมื่อระลึกว่านายเฉลียวเคยพูดความข้อนี้แก่พันเอก ประพันธ์อย่างชัดๆ ได้แล้ว ทำไมจะมาพูดแก่เจ้าหมื่นสรรเพ็ชรภักดีเช่นนั้นไม่ได้

“การที่นายเฉลียวพูดความขื่อนี้ น่าจะเป็นเพราะความกระหึ่มอารมณ์และมั่นใจในความสำเร็จ ไม่เห็นมีทางเป็นภัยประการใด

“คำที่นายเฉลียวพูดนี้เป็นการยืนยันเหตุการณ์ภายนอกอย่างแน่ชัด มิใช่เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยอาศัยเหตุใดเหตุหนึ่ง จึงมีอาจตีความเป็นอย่างอื่นไปได้ นอกจากว่าเพราะนายเฉลียวรู้เหตุการณ์แห่งความจริงของเรื่องที่พูดนั้น จึงพูดได้ถูกต้องตรงต่อความจริง

“เมื่อประมวลเหตุทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับตัวนายเฉลียว จำเลย มาวินิจฉัยประกอบกันก็จะเห็นได้ถนัดชัดว่า นายเฉลียวได้รู้อยู่แล้วว่ามีผู้คิดจะกระทำการปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลฯ หมาดโอกาสที่จะเสด็จไปต่างประเทศตามกำหนดนัดหมายนั้นได้ นายเฉลียวช่วยปกปิดไม่เอาความนั้นไปร้องเรียนขึ้น จนมีเหตุบังเกิดการประทุษร้ายแต่พระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึงแก่การสวรรคต

“อาศัยคำพยานหลักฐานและเหตุผลทั้งหลายในท้องสำนวนตามที่ได้กล่าวมาแล้วแต่เบื้องต้น ศาลนี้เห็นว่านายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุญย์ ปัทมศริน จำเลยทั้ง ๓ ได้กระทำความผิดจริงดังโจทก์ฟ้อง ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น

“จึงพร้อมกันพิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ว่า นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยมีความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๘๗ ตอน ๒ ให้ลงโทษประหารชีวิต นอกจากที่แก้นี้คงให้ยืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ยกฎีกาของจำเลย”

เลขาณิษฐมวิทักษ์

ธรรมบัณฑิต

ดุลยพากย์สุวมันต์

ศิลปสิทธิวิจิณัย

นาถปริญญา

๑๑.๙ หลังปกหนังสือจำเลยมีความตอนหนึ่งว่า

“ในรอบสองร้อยปีนี่ คดีสะท้อนขวัญชาวไทยอย่างรุนแรงที่สุดคงจะไม่มีเรื่องใดเสมอเหมือนคดีประทุษร้ายองค์พระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักของประชาชน ศาลสถิตยุติธรรมได้ตัดสินไปแล้วตามกระบวนการความยุติธรรมอันถูกต้องอย่างไม่มีปัญหา”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า โจทก์เคารพศาลสถิตยุติธรรมไม่น้อยกว่าจำเลยกับพวก พยานหลักฐานปรากฏชัดแจ้งอยู่แล้วว่าโจทก์ได้รับทุนการศึกษาของกระทรวงยุติธรรมไปศึกษาวิชากฎหมายในประเทศฝรั่งเศส เมื่อโจทก์กลับจากการศึกษานั้นแล้วโจทก์ได้รับราชการที่ศาลฎีกาเป็นผู้เสนอบันทึกกระทรวงแถลงเสนอต่อท่านผู้พิพากษาศาลฎีกา พร้อมกันนั้นกระทรวงยุติธรรมได้ขอให้กรมอัยการรับโจทก์ไปฝึกหัดว่าความเป็นอัยการโจทก์ในคดีศาลอาญาและศาลต่างประเทศ (INTERNATIONAL COURT) และศาลคดีต่างประเทศ (FOREIGN CAUSE COURT) ในระยะ ๖ เดือน และกระทรวงยุติธรรมได้ตั้งให้โจทก์เป็นผู้สอนวิชากฎหมายหลายวิชาที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรมด้วยจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ นอกจากนั้นโจทก์เป็นผู้ช่วยเลขานุการกรมร่างกฎหมาย ซึ่งมีหน้าที่เตรียมร่างกฎหมายหลายบรรพเสนอดคณะกรรมาการ ภายหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว โจทก์ก็ได้มีหน้าที่เร่งให้ร่างประมวลกฎหมายหลายฉบับที่ยังทำไม่เสร็จนั้นก่อนที่รัฐบาลเสนอสภาผู้แทนราษฎร คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ และบรรพ ๖ ประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลวิธีพิจารณาความอาญาและธรรมนูญศาลยุติธรรม ต่อมาโจทก์ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้เจรจากับนานาประเทศจนเป็นผลสำเร็จให้ประเทศไทยมีเอกราชสมบูรณ์ในการศาล จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มราชการแผ่นดินเป็นความชอบให้แก่โจทก์หนึ่ง โจทก์ได้รับแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งมีธรรมศาสตร์บัณฑิตจำนวนหลายคนเป็นตุลาการในศาลสถิตยุติธรรม ดังนั้นโจทก์จึงมีความเคารพและผูกพันศาลสถิตยุติธรรมให้สถิตสถาพรอยู่ชั่วกัลปาวสาน

แต่โดยเฉพาะคำพิพากษาศาลอาญา และคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีสวรรคตนั้น จำเลยกับพวกก็รู้หรือควรรู้ว่าเฉพาะคำพิพากษาดังกล่าวนั้นเป็นโมฆะ คือเป็นการเสียเปล่าเท่ากับไม่มีคำพิพากษาเลย เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๗๒ บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๑๗๒ การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

“เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้ข้ออ้างอย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจตรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

“มาตรา ๑๗๒ ทวิ ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรค ๒ แล้ว เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อให้การดำเนินการพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า

“ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ในกรณีดังต่อไปนี้

“(๑) ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยาน

“(๒) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ ว่าการพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้

“(๓) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่งๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้

“ในคดีที่ศาลพิจารณาและสืบพยานตาม (๒) หรือ (๓) ลับหลังจำเลยคนใด ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและการสืบพยานที่กระทำลัหลังนั้นเป็นผลเสียหายแก่จำเลยคนนั้น”

ศาลทราบแล้วว่า คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีเท่านั้นศาลจึงจะมีอำนาจพิจารณาคดีโดยจำเลยไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยานตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ

ส่วนการลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์นั้นมีอัตราโทษถึงประหารชีวิต ฉะนั้นศาลไม่มีอำนาจพิจารณาคดีสวรรคตโดยจำเลยมิได้มาฟังการสืบพยาน

ข้อเท็จจริงปรากฏชัดแจ้งว่า ในการที่ ศาลอาญาเดินเผชิญสืบในหลวงองค์ปัจจุบันและสมเด็จพระราชชนนี (พระอิสริยยศขณะนั้น) ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์เมื่อวันที่ ๑๒ และ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น ศาลอาญาไม่อนุญาตให้จำเลยในคดีสวรรคตได้ไปเฝ้าขอพระราชทานกราบทูลถาม ๒ พระองค์นั้นซึ่งทรงเป็นพยานสำคัญของอัยการโจทก์ในคดีสวรรคต ศาลอาญาได้ส่งเพียงผู้พิพากษาและอัยการโจทก์เท่านั้นขอพระราชทานพระราชกระแสดังปรากฏในสำนวนคดีสวรรคตแล้ว จำเลยจึงไม่มีโอกาสกราบทูลซึ่งตามภาษากฎหมายเรียกว่า “ซักค้าน” ตามที่อัยการโจทก์ได้กราบทูลขอพระราชทานพระราชกระแสไว้ ดังนั้นการพิจารณาคดีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘ จึงเป็นโมฆะเพราะเหตุฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังที่โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ได้กราบเรียนนั้น

(๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติมาตราที่สำคัญไว้อีก ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๒๐๘ ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์ตามหมวดนี้

“(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติม ให้มีอำนาจเรียกพยานมาสืบเอง หรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานแล้วให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัยต่อไป

“(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา ก็ให้พิพากษาสั่งให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษา หรือสั่งใหม่ตามรูปคดี

“มาตรา ๒๐๘ ทวิ ถ้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เห็นสมควรจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดในคดีเรื่องใดโดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้

“ที่ประชุมใหญ่ให้ประกอบด้วยผู้พิพากษาทุกคนซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้พิพากษาแห่งศาลนั้น และให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เป็นประธาน

“การวินิจฉัยในที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าในปัญหาใดมีความเห็นแย้งกันเป็นสองฝ่าย หรือเกินกว่าสองฝ่ายขึ้นไป จะหาเสียงข้างมากไม่ได้ ให้ผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากยอมเห็นด้วยกับผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า”

และมาตรา ๒๒๕

“มาตรา ๒๒๕ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาและว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม เว้นแต่ห้ามมิให้หาความเห็นแย้ง”

ศาลทราบอยู่แล้วว่า การตีความบทกฎหมายนั้นต้องพิจารณาตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้นๆ

มาตรา ๒๐๘ ทวิ ได้บัญญัติขึ้นโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๓ นั้นโดยความเรียกร้องของฝ่ายตุลาการที่ปรารถนาให้โจทก์และจำเลยได้รับความเป็นธรรมในคดีสำคัญๆ มิใช่ฝ่ายรัฐบาลที่เป็นฝ่ายริเริ่มขึ้นมาก่อน ดังนั้นมาตรา ๒๐๘ ทวินั้น จึงมีความมุ่งหมายให้คดีสำคัญเป็นกรณีพิเศษนั้นได้รับการพิจารณาจากที่ประชุมใหญ่ของศาลอุทธรณ์ และให้ศาลฎีกาใช้บทกฎหมายนั้นโดยอนุโลมด้วย

แม้คำตอบท้ายวรรคต้นแห่งมาตรา ๒๐๘ ทวิ ใช้คำว่า “ก็ได้” ซึ่งให้อธิบตีศาลใช้ดุลพินิจก็ดี แต่อธิบตีศาลศาลฎีกาก็ได้เคยใช้ดุลพินิจถูกต้องตามความมุ่งหมายแห่งบทกฎหมายนั้นมาก่อนคดีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘ แล้ว คือได้นำคดีสำคัญๆ ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัย แต่คดีสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ ๘ ซึ่งเป็นคดีสำคัญยิ่งกว่าคดีใดๆ ที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์แห่งศาลสถิตยุติธรรมนั้น ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาไม่ได้เป็นผู้วินิจฉัย หากเป็นคณะผู้พิพากษาเพียง ๕ ท่าน คือ (๑) พระยาเลวณชิชธรรมวิทักษ์ (๒) พระยารธรรมบัณฑิต (๓) พระดุลยพากย์สุวัฒน์ (๔) พระศิลปสิทธิวินิจฉัย (๕) พระนาถปริญา ซึ่งรวมแล้วมีจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้พิพากษาศาลฎีกาที่มีอยู่ในขณะนั้น

ฉะนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาโดยท่านผู้พิพากษา ๕ นายเป็นผู้วินิจฉัยคดีสวรรคตนั้นจึงเป็นโมฆะ

(๓) ขณะที่คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา ๕ ท่านตัดสินคดีสวรรคตเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น ประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ยังใช้อยู่ ซึ่งบัญญัติต่อย้ายประมวลฯ นั้นได้ระบุยกเลิกเฉพาะกฎหมายบางลักษณะแห่งกฎหมายตรา ๓ ดวง (ที่บัญญัติโดยพระพุทธยอดฟ้า) เท่านั้นโดยมิได้ระบุยกเลิกลักษณะ “อินทภาษ” และอีกหลายลักษณะไว้ ฉะนั้นลักษณะ “อินทภาษ” จึงเป็นสารบัญญัติที่ยังคงใช้อยู่ในขณะ ๑๒ ตุลาคม ๒๔๙๗ และใช้อยู่ต่อมาจนปัจจุบันนี้เพราะไม่มีบทกฎหมายใดบัญญัติให้ยกเลิก

ลักษณะ “อินทภาษ” นั้น เป็นหลักที่ผู้พิพากษาจะต้องยึดถือในการพิจารณาคดีอันมีคดีธรรมสูงสุด โจทก์ขอประทานคัดความสำคัญตอนหนึ่งเสนอศาล ดังต่อไปนี้

“สมเด็จพระอัมรินทรราชาเมื่อจะตรัสสดับซึ่งคลองธรรมอันเป็นฝ่ายข้างพุทธิต แห่งบุคคลอันเป็นไปตามอะคตให้พิศดารยิ่งขึ้นไป จึงตรัสว่าดูกรรมพอันว่าบุคคลอันไปตามฉันทาคตินั้น คือพิจารณาความถึงซึ่งอำนาจแห่งโลกเห็นแก่ลาภโลกามิส ยินดีในสินจ้างสินบนเข้าด้วยฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย เป็นเหตุจะได้ซึ่ง

วิญญาณกะทรพัยและวิญญาณกะทรพัย ถ้าผู้ต้องคดีฝ่ายใดลบานให้ทรพัยแก่ตนแล้ว ถึงคดีผู้นั้นจะแพ้ก็ไม่ละอายแก่บาป เบือนหน้าเสียจากสุจริตธรรม กตขีผู้ที่ไม่บलนั้นกลับเอาคดีอันชนะนั้นเป็นแพ้ เอาแพ้เป็นชนะ มิได้ไปตามธรรมสาตราราชสาตร ดังนี้ชื่อว่าไปตามฉันทาคติ ตั้งอยู่ในอะคติเป็นปถม

“แลประพฤติโดยโทสาคตินั้น คือบุคคลมากไปด้วยความโกรธพิจารณาความพุงชานไปโดยอำนาจโทสอันมีลักษณะอันร้าย ถ้าผู้ต้องคดีผู้ใดเป็นคนผิดกับตนในก่อนแล้ว ถึงมาทว่าผู้นั้นจะชนะก็กตขีให้ฝ่ายแพ้ด้วยกำลังพยายามจองเวร มิได้คิดละอายเกลียดกลัวแต่บาป ละเสียซึ่งโบราณราชนิติสาตรอันเป็นบรรทัดฐาน ทำได้ด้วยสามารถแห่งโทสะจิตร ดังนี้ได้ชื่อว่าตั้งอยู่ในโทสาคติประพฤติตามอะคติเป็นคำรบสอง แลบุคคลอันถึงซึ่งภะยาคตินั้นคือพิจารณาความมีจิตรอันหวาดไหวแก่ภัยความกลัว ฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย ถ้าผู้ต้องคดีผู้ใดเป็นคนอริบดีมียศศักดิ์ และคนมีวิทยาคมกำลังกายแลมีฝีมือกล้า แล้วก็เข็ดขาม คร้ามกลัวถึงมาทว่าคดีผู้นั้นจะแพ้กตขีผู้น้อยนายศักดิ์ และผู้หาวิทยาคมกำลังกายมิได้ ซึ่งมิตติควรชนะนั้นกลับให้อุปประกาศฝ่ายแพ้แก่ผู้มียศศักดิ์ มิได้ดำเนินโดยธรรมสาตราราชสาตร อันเป็นหลักทำด้วยสามารถความสูงส่งแล้ว ดังนี้ชื่อว่าประพฤติตามภะยาคติตั้งอยู่ในอะคติเป็นคำรบสาม แลบุคคลอันถึงซึ่งโมหาคตินั้นคือพิจารณาความมิมีเหตุผลเสมอเบื่องนำ มีแต่มีดีไม่ทันการครอบงำโดยรอบคอบ มิได้รู้จักว่าสิ่งนี้เป็นบาปบุญคุณโทษ สิ่งนี้เป็นประโยชน์และโทษประโยชน์ทั้งธรรมสาตรา ราชสาตราและราชนิติคติก็นิได้รอบรู้ เมื่อพิพากษานั้นผู้ใดจะแพ้ผู้ใดจะชนะก็มิได้รู้ บัญชาไปตามอำนาจโมหะคืออวิชา เอาแพ้เป็นชนะกลับเอาชนะเป็นแพ้ จะเห็นแก่ทรพัยสินจ้างแลกแล้วเกรงโกรธผู้ใดก็หาไม่ได้ ก็กระทำด้วยกำลังหลง ดังนี้ชื่อว่าประพฤติตามโมหาคติ ตั้งอยู่ในอะคติธรรมเป็นคำรบสี่ ธรรมที่กล่าวมานี้ชื่อว่ากัณหะธรรม มิควรบุคคลอันสะอาดจะพึงถึง ถ้าผู้ใดเสพยาสนิยาการประพฤติเนื่องๆ แล้วเมื่อใดตัสสะยะโสณิหะติ อันว่าอิศริยศแลบวราวยศแห่งบุคคลผู้นั้นก็จะเสื่อมสูญไป ประจุดังพระจันทร์เมื่อวันกาฬปักษ์ แลผู้นั้นครั้นดับชีวิตินทรแล้วก็จะไปเสวยเวทนาสาหัสอยู่ในอบายภูมิอันหาโอกาสแห่งความสุขมิได้”

(บทบัญญัติแห่งลักษณะ “อินทภาส” นั้นศักดิ์สิทธิ์นัก เพราะปรากฏว่าผู้ที่ละเมิดลักษณะ “อินทภาส” ได้รับผลทันตามเห็นไปแล้วหลายราย อาทิ ผู้นั้นต้องตายด้วยความวิบากประดุจที่ท่านกล่าวไว้ในตอนท้ายข้อความดังกล่าวนั้นว่า

“แลผู้นั้นครั้นดับชีวิตินทรแล้ว ก็จะไปเสวยเวทนาสาหัสอยู่ในอบายภูมิอันหาโอกาสแห่งความสุขมิได้”

คือท่านเปรียบประดุจดังที่คำพังเพยของไทยแต่โบราณกาลกล่าวไว้ว่า “ตกนรกหมกไหม้อยู่ในไฟไม่รู้ดับ” แม้ผู้ประพาศิตนั้นจะยังมีชีวิตอยู่โดยมั่งคั่งสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ แต่ก็หาความสุขทางใจมิได้เพราะครอบครัวยกของบางคนนั้นก็ให้มีการเป็นไป เช่น วิกลจริตบ้าง กระโดดน้ำมาตัวตายบ้าง อันเป็นเหตุให้ผู้ประพาศิตนั้นแม้อยังมีชีวิตอยู่แต่ก็ต้องโศกเศร้าไม่รู้วาย)

อนึ่ง ภายหลังตัดสินคดีสวรรคตแล้ว พระยาเลวณิชย์ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะผู้พิพากษา ๕ ท่านและเป็นผู้เรียงคำพิพากษานั้น ได้รับเชิญจากพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ให้ไปแสดงปาฐกถาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลในการสมมนาเกี่ยวกับการวิจัยอาชญากรรม พระยาเลวณิชย์ ได้อ้างภาษิตกฎหมายโรมันใจความว่า ศาลตัดสินคดีตามที่ปรากฏในสำนวน แต่พระยาเลวณิชย์ ไม่ชี้แจงว่าภาษิตกฎหมายโรมันนั้นตั้งขึ้นโดยนักกฎหมายโรมันที่มีชื่อเสียงคนใดและในสมัยพระเจ้ากรุงโรมันองค์ใด อีกทั้งพระยาเลวณิชย์ ไม่กล่าวภาษิตกฎหมายโรมันให้ครบถ้วนกระบวนความ เพราะกฎหมายโรมันมีหลักทำนองลักษณะ “อินทภาส” คือให้พิจารณาสำนวนครบถ้วนที่ปรากฏของฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยแล้วให้ผู้พิพากษาโรมันวินิจฉัยในอุเบกขาญาณ ปราศจากอุปาทานที่ตั้งไว้ก่อน (PRE-CONCEIVED IDEA)

จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบแล้วว่า ในคำพิพากษาของท่านผู้พิพากษาศาลฎีกา ๕ ท่านนั้นได้มีข้อความกล่าวเกี่ยวกับโจทก์ซึ่งมิใช่เป็นจำเลยในคดีนั้นไว้หลายประการที่ขัดต่อวิธีพิจารณาความอาญาขัดต่อลักษณะ “อินทภาส” และขัดต่อภาษิตกฎหมายโรมันที่พระยาเลวณิชย์

อ้างไว้เพียงท่อนเดียวนั้น จึงทำให้คำพิพากษาของ ๕ ท่านนั้นเป็นโมฆะดังที่ โจทก์จะได้กราบเรียนศาลต่อไปนี้

(๔) คำพิพากษาของท่านผู้พิพากษาศาลฎีกา ๕ ท่านนั้นได้กล่าวเกี่ยวกับโจทก์ ที่มีไช้เป็นจำเลยในคดีสวรรคตไว้ตอนหนึ่งมีความดังต่อไปนี้

“นายเฉลียว ปทุมรส จำเลย มีข้อที่ควรวิเคราะห้ดังต่อไปนี้

“๑. เป็นคนสนิทชอบของนายปรีดี เป็นคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เดิมรับราชการอยู่ในกรมไปรษณีย์โทรเลข หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้โอนไปรับราชการในกองตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ แล้วโอนไปรับราชการในกรมสรรพสามิต จน พ.ศ. ๒๔๘๐ ลาออก ในปีนั้นเองเข้ารับราชการในสำนักพระราชวัง ตำแหน่งหัวหน้าแผนกคลัง แล้วเลื่อนขึ้นเป็นเลขานุการสำนักพระราชวัง ต่อมาเลื่อนเป็นรองเลขาธิการพระราชวัง พ.ศ. ๒๔๘๗ ย้ายไปดำรงตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์ ทั้งนี้เป็นด้วยทางการเมืองเข้าไปครอบงำราชการในพระราชสำนัก

“นายเฉลียวนั้น นอกจากมีจิตใจฝักใฝ่อยู่กับนายปรีดีมาก่อนแล้ว เมื่อ นายปรีดีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ สมบูรณ์ด้วยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่ผู้เดียว นายเฉลียวก็ยังมีอำนาจยิ่งขึ้น นายเฉลียวดำรงตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์ได้ ๓ เดือนแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จนิวัตพระนคร นาย ทวี บุณยเกตุ รองนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๘ ว่า เพื่อให้มีความเรียบร้อยและเหมาะสม เป็นการสมควรจัดให้มีข้าราชการผู้ใหญ่ประจำพระองค์ เพื่อกวายพระราชกรณียกิจและรับกระแสพระบรมราชโองการต่างๆ ให้เป็นที่เรียบร้อย จึงให้นายเฉลียวซึ่งดำรงตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์ มีหน้าที่ติดต่อกลัษิตพระองค์อยู่แล้ว ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวประจำพระองค์อีกหน้าที่หนึ่งด้วย

“ด้วยเหตุเหล่านี้ นายเฉลียวจึงตั้งสำนักงานขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ติดหน้าพระที่นั่งบรมพิมานภายในประตูเหล็กกล้า ซึ่งน่าหวังว่ากิจการจะเป็นระเบียบเรียบร้อย

และเป็นทีปอดภัย แต่กลับกลายเป็นสิ่งตรงกันข้าม นายฉันท หุ้มแพร มีความหวั่นหวาดและปรารถนาแก่บุคคลหลายคนว่าเกรงจะมีภัยอันตรายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เตรียมตัวระวังเหตุการณ์อย่างเต็มที่ แต่มาตายเสียก่อนเกิดกรณีสวรรคต”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า จำเลยที่ ๑ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) กับพวก ทราบหรือควรทราบแล้วว่า คำกล่าวของผู้พิพากษาศาลฎีกา ๕ ท่านนั้นฝ่าฝืนต่อหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขัดต่อลักษณะอินทภาษและขัดต่อภาษิตกฎหมายโรมันที่พระยาเลวณิชย์ ได้นำมาอ้างไว้เองในที่ประชุมของตำรวจเรื่องวิจัยอาชญากรรมดังที่โจทก์อ้างถึงแล้วนั้น จึงทำให้คำพิพากษาของท่านผู้พิพากษา ๕ คนนั้นเป็นโมฆะเพราะเหตุดังต่อไปนี้

ก) พระบรมราชโองการที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้นเป็นบทกฎหมายซึ่งศาลย่อมรู้เองคือ ระหว่างวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๖ จนถึง ๑๒ ธันวาคม ๒๔๘๑ นั้น ได้มีประกาศบรมราชโองการหลายฉบับที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วว่าพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรีหลายครั้ง ในระหว่างเวลานั้นนายกรัฐมนตรีมีอำนาจบังคับบัญชาสำนักพระราชวังด้วย ฉะนั้นใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ที่นายเฉลียวโอนมารับราชการในสำนักพระราชวังนั้นเป็นสมัยพระยาพหลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีและบังคับบัญชาสำนักพระราชวัง ส่วนโจทก์นั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศซึ่งกำลังเจรจาแก้ไขสนธิสัญญายกเลิกสัญญาไม่เสมอภาคกับหลายประเทศ ซึ่งรวมทั้งเลิกสิทธิพิเศษของต่างประเทศในทางศาลด้วย เรื่องนี้ข้าราชการทหาร, พลเรือน และตุลาการส่วนมากก็ทราบกันอยู่แล้ว และพระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๕ ท่านนั้นก็ต้องทราบประกาศพระบรมราชโองการที่เป็นกฎหมายดังกล่าว และทราบสนธิสัญญาฉบับใหม่กับนานาประเทศที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งมีชื่อของโจทก์ปรากฏอยู่ชัดแจ้งว่าเป็นผู้แทนประเทศไทยในการเจรจาสนธิสัญญาดังกล่าวนั้น

ข) พระยาเลวณิซ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านนั้นก็ต้องทราบรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ และระเบียบปฏิบัติราชการตามรัฐธรรมนูญนั้นแล้วว่าการแต่งตั้งข้าราชการสำนักพระราชวังนั้นมิใช่เป็นไปตามระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาด ฉะนั้น ในการที่นายเฉลียวได้เข้ารับราชการในสำนักพระราชวังในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ นั้นก็โดยพระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีสมัยนั้นเสนอเรื่องไปยังคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งขณะนั้นประกอบด้วยพระองค์เจ้าอาทิตย์ เป็นประธาน และเจ้าพระยามรราชกับเจ้าพระยาพิชัยเนทรย์ เป็นผู้สำเร็จราชการฯ ในขณะ ซึ่งมีประกาศเปิดเผยในราชกิจจานุเบกษาชัดเจนอยู่แล้วว่าโจทก์มิใช่เป็นผู้สำเร็จราชการฯ ในขณะนั้น จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ไม่มีสิทธิอ้างคำพิพากษาของ ๕ ท่านนั้นเพื่อให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) เป็นผู้บรรจุนายเฉลียวเข้ารับราชการในสำนักพระราชวัง

ค) ในเอกสารหลักฐานรวมทั้งที่พระยาเลวณิซ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านได้กล่าวไว้ว่านายเฉลียวทำงานที่กรมไพรชณียมาก่อนนั้น แต่ก็มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งถือว่าเป็นบทกฎหมาย โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นอธิบดีกรมไพรชณีย์ ซึ่งจำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ทราบแล้วว่า ศาลย่อมรู้เองว่าคนที่ทำงานในกรมเดียวกันนั้นย่อมมีความสนิทสนมกัน จำเลยที่ ๑ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) กับพวกจึงไม่มีสิทธิเขียนจงใจอานายเฉลียวมาสนิทสนมกับโจทก์ (ปรีดี พนมยงค์) ยิ่งกว่านายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

ง) ในสำนวนการสืบสวนของตำรวจคดี ในคำให้การของนายเฉลียวต่อศาลอาญาคดี นั้น นายเฉลียวก็ได้ให้การอย่างตรงไปตรงมาว่าได้เป็นญาติกับโจทก์ แต่จำเลยที่ ๑ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) ไม่อ้างถึงความจริงในเรื่องนี้ แต่กลับไปอ้างเหตุว่านายเฉลียวเป็นผู้ก่อการ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ว่าสนิทสนมกับโจทก์ยิ่งกว่านายควง (หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) อันที่จริงนั้นผู้ก่อการ ๒๔ มิถุนายนนั้นมีจำนวนหนึ่งร้อยคนเศษ ซึ่งแบ่งแยกเป็นสายใหญ่และสาย

ย่อยตามลำดับ นายเฉลียวสังกัดสายไพบรณีย์ ซึ่งนายควง ต่อมาเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปไตย นั้น เป็นหัวหน้าสายย่อยไพบรณีย์ที่นายเฉลียวร่วมทำงานอยู่ด้วย จึงสนิทสนมกับนายควงยิ่งกว่าโจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ที่มีได้เป็นผู้ชวนนายเฉลียวเปลี่ยนแปลงการปกครอง เพราะตั้งแต่โจทก์อายุ ๑๐ ขวบ จนกระทั่งเช้าวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โจทก์ไม่เคยพบปะนายเฉลียวเลย นายควงต่างหากเป็นผู้พบปะนายเฉลียวและสนิทสนมกัน เพราะทำงานร่วมกันที่กรมไพบรณีย์จึงชวนนายเฉลียวร่วมเปลี่ยนแปลงการปกครอง

จ) ได้มีประกาศพระบรมราชโองการเปิดเผยเป็นบทกฎหมายในราชกิจจานุเบกษาแล้วว่า จอมพล ปิบูลย์ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๗ ครั้นแล้วก็ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ทรงลาออกจากตำแหน่งประธานคณะผู้สำเร็จราชการฯ และมีประกาศของประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า สภาฯ ลงมติแต่งตั้งโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการฯ แต่ผู้เดียว ครั้นแล้วพันเอก ขุนนิรันดร์ชัยที่เป็นราชเลขานุการในพระองค์เป็นเวลาหลายปีสมัยจอมพล ปิบูลย์ นั้นได้ลาออกจากตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์เมื่อเดือนสิงหาคมนั้น ตำแหน่งราชเลขานุการฯ ว่างลง ขณะนั้นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ทรงพระเยาว์ประทับอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์ ยังมีอาจทรงปฏิบัติพระราชภารกิจในราชการแผ่นดินโดยพระองค์เองได้ จำเลยคดีนี้ (นายซาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ต้องรู้ระบบรัฐธรรมนูญว่าเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องปฏิบัติราชการแผ่นดินแทนองค์พระมหากษัตริย์ แต่โจทก์ก็มีได้ยุ่มยามทำการตามอำเภอใจที่จะสั่งตั้งนายเฉลียวเป็นราชเลขานุการในพระองค์ที่ว่างอยู่นั้น หากนายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ผู้บังคับบัญชาสำนักพระราชวังเป็นผู้เสนอมายังโจทก์ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้แต่งตั้งนายเฉลียวที่เป็นรองเลขาธิการสำนักพระราชวังอันเป็นตำแหน่งชั้นพิเศษอยู่แล้ว นั้นเป็นราชเลขานุการในพระองค์อีกตำแหน่งหนึ่ง เพราะนายควงสนิทสนมกับนายเฉลียวมาตั้งแต่ครั้งรับราชการอยู่ที่กรมไพบรณีย์อยู่ด้วยกัน นายควงจึงทราบว่ นายเฉลียวเคยสำเร็จการศึกษาจากราชวิทยาลัยสมัยที่อาจารย์อังกฤษเป็นผู้สอนภาษาอังกฤษ และกรมไพบรณีย์สมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

นั้นได้เคยส่งนายเฉลียวไปศึกษาและดูงานที่ออสเตรเลีย นายคงเห็นว่านายเฉลียวมีความรู้ดีกว่าข้าราชการอื่นในสำนักราชเลขาธุการในพระองค์ขณะนั้น

ฉ) พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาว่า นายเฉลียวดำรงตำแหน่งราชเลขาธุการในพระองค์ ๓ เดือน แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จนิวัตพระนครนั้น จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) ก็ทราบหรือควรทราบว่าพระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านได้เอาคำของพยานคนใดในสำนวนคดีสวรรคตมาเป็นหลัก

จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) กับพวกก็ทราบหรือควรทราบดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลแล้วว่าประกาศพระบรมราชโองการที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้นศาลย่อมรู้เอง และโจทก์ในคดีนี้ได้กราบเรียนศาลแล้วใน (จ) ข้างบนนั้นว่า ได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้จอมพล ปิบูลย์ ลาออก และได้มีประกาศให้ขุนนิรันดร์ฯ ลาออกจากตำแหน่งราชเลขาธุการในพระองค์ และมีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายคงเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นว่านายเฉลียวได้รับแต่งตั้งเป็นราชเลขาธุการในพระองค์ในเดือนสิงหาคม ๒๔๘๗ อันเป็นเวลา ๑ ปี ๔ เดือนก่อนในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จนิวัตพระนครเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘ การเสด็จนิวัตพระนครในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘ นั้นข้าราชการทหาร พลเรือน ตุลาการที่จงรักภักดีแท้จริงในพระมหากษัตริย์ก็ได้ไปรับเสด็จชมพระบารมีอย่างคับคั่ง แม้ผู้หลักเลียงไม่ไปรับเสด็จในวันนั้นก็ต้องทราบจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ช) การที่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาว่า “นายเฉลยวนั้นนอกจากมีจิตใจฝักใฝ่อยู่กับนายปรีดีมาก่อนนานแล้ว เมื่อนายปรีดีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์สมบูรณด้วยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่ผู้เดียว นายเฉลยวาก็ยังมีอำนาจยิ่งขึ้น” นั้น จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์) กับพวกก็ทราบหรือควรทราบดังที่โจทก์กราบเรียนศาลแล้วข้างต้นนี้ว่า ตามหลักฐานเอกสารและความจริงปรากฏว่า นายเฉลยวสนิเทศสนมกับนายคงมาก่อนนานแล้ว เพราะเคยรับราชการด้วยกันที่กรมไปรษณีย์

ส่วนโจทก์นั้นตั้งแต่โจทก์อายุ ๑๐ ขวบ จนถึงเช้าวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น โจทก์ไม่เคยพบปะนายเฉลียวเลย

ส่วนการที่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านกล่าวในคำพิพากษาว่า “เมื่อนายปรีดีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์สมบูรณด้วยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่ผู้เดียว” นั้น จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ทราบอยู่แล้วว่า ตามรัฐธรรมนูญนั้นโจทก์ก็ได้มีอำนาจสมบูรณอย่างสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โจทก์เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด คือการกระทำใดๆ แทนองค์พระมหากษัตริย์นั้น รัฐบาลซึ่งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี (ต่อมาเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) หลงโดยโทสาคติ โมหาคติ และอิচ্ছาคติที่ไม่พอใจในการที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และในการที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเช่นนั้นก็มีข้อเสนออำนาจสมบูรณให้โจทก์ หากสภาฯ เห็นความจำเป็นที่จะมอบภาระให้โจทก์รักษาระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญนั้นให้มั่นคง โจทก์ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อในหลวงรัชกาลที่ ๘ ได้ทรงบรรลุนิติภาวะและเสด็จนิวัตกลับสู่พระนครในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘ แล้ว ต่อมาในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๘ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีประกาศดังต่อไปนี้

ประกาศ อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้
ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหาร
ราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความ
เห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และ
ปรากฏว่า ตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ได้ปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ บำเพ็ญ
คุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นเอกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่อง นายปรีดี พนมยงค์ ไว้ใน
ฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับปรึกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนา
ถาวรของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช
นายกรัฐมนตรี

จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ทราบหรือควรทราบว่า ภายหลังที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องความซื่อสัตย์สุจริตของโจทก์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้วนั้น ก็มีบุคคลจำพวกที่แสดงความอิจฉาโจทก์ด้วยใส่ร้ายสุดแต่ผู้อิจฉานั้นจะเลือกเฟ้นเอามา แต่สำหรับศาลยุติธรรมนั้นทราบว่าประกาศพระบรมราชโองการนั้นเป็นบทกฎหมาย

ส่วนการที่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านได้เขียนเกี่ยวกับโจทก์ดังที่ปรากฏในคำพิพากษานั้น เป็นการฝ่าฝืนต่อพระบรมราชโองการที่เป็นบทกฎหมาย และไม่ถูกต้องตามลักษณะ “อินทภาษ” และวิธีพิจารณาความอาญา และภาษิตกฎหมายโรมันที่พระยาเลวณิชย์ ได้นำไปอ้างในปาฐกถาซึ่งท่านผู้นี้ได้แสดงในที่ประชุมสัมมนาแห่งการวิจัยอาชญากรรม ซึ่งพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ได้จัดให้มีขึ้นภายหลังการตัดสินคดีสวรรคตแล้ว

ฉะนั้น ตามเหตุผลที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลใน (๔) นี้ จึงเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ทราบหรือควรทราบว่า คำพิพากษาของพระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านนั้น เป็นโมฆะ

(๘) การที่จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) อ้างคำพิพากษาที่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่าน ได้วินิจฉัยลับหลังโจทก์ไว้อีกตอนหนึ่งว่า

“วันหนึ่ง หลังจากเสด็จกลับจากหัวหิน สมเด็จพระราชชนนีจะเสด็จไปทรงซื้อของ นายฉันท หุ้มแพร จึงสั่งให้นายระวิ ผลเนื่องมา หัวหน้าแผนกพระราชยานพาหนะจัดรถยนต์ถวาย นายระวิขัดข้องว่ารถไม่มี ทั้งนี้เป็นเพราะก่อนเสด็จหัวหินรถสองคันนี้ยังอยู่ แต่เมื่อเสด็จกลับจากหัวหินแล้วปรากฏว่ารถเชฟโรเลตนั้นนายเฉลียวจัดส่งไปให้นายปรีดีใช้”

ดังกล่าวนั้น จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ทราบแล้วจากพระราชกระแสในหลวงองค์ปัจจุบันที่ได้ทรงให้การเป็นพยานโจทก์ในคดีสวรรคตเมื่อวันที่ ๑๒ และ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ซึ่งจำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ได้เชิญพระราชกระแสคำให้การนั้นมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือของจำเลย แม้ว่าการเดินเฝ้าชุธีบในหลวงองค์ปัจจุบันที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ตามวันดังกล่าวนั้น ศาลอาญาได้ให้ผู้พิพากษาและอัยการโจทก์ไปเดินเฝ้าชุธีบโดยไม่อนุญาตให้จำเลยในคดีสวรรคตไปขอพระราชทานพระราชกระแสซึ่งเรียกตามภาษากฎหมายว่า “ซักค้าน” ก็ได้ แต่ในพระราชกระแสตอบศาลและอัยการโจทก์เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ นั้นมีความตอนหนึ่งว่า

“การที่นายปรีดีโดยเสด็จไปหัวหินด้วยนั้น นายปรีดีไม่มีหน้าที่โดยเสด็จ แต่จะเป็นพระราชประสงค์หรือเปล่าฉันไม่รู้”

ดังนั้น จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ก็ทราบอยู่แล้วว่า การที่นายระวิฯ ให้การเป็นพยานว่า “ทั้งนี้เป็นเพราะก่อนเสด็จหัวหินรถสองคันนี้ยังอยู่ แต่เมื่อเสด็จกลับจากหัวหินแล้ว ปรากฏว่า รถเชฟโรเลตนั้นนายเฉลียวจัดส่งไปให้นายปรีดีใช้” นั้นจะเป็นไปได้อย่างไร เพราะก่อนเสด็จกลับจากหัวหินนั้น โจทก์อยู่ที่หัวหิน โดยมีได้กลับมาพระนคร คือโจทก์ตามเสด็จทั้งไปและกลับ

แม้โจทก์ไม่อยู่ในพระนคร ถ้าหากครอบครัวของโจทก์เกิดรถยนต์เสียขึ้นมา ภรรยาโจทก์ที่รู้ขนบธรรมเนียมชาววังไม่น้อยกว่าจำเลยในคดีนี้กับพวกนั้น ภรรยาโจทก์ก็ไม่อาจเอื้อมที่จะให้นายเฉลียวไปเอารถหลวงมาใช้ เพราะโจทก์กับการยามีญาติมิตรและสานุศิษย์ของโจทก์ที่ยังเมตตาโจทก์อยู่ ซึ่งจะให้การยาโจทก์ยืมรถยนต์มาใช้ได้

อนึ่ง พระราชกระแสที่ทรงให้การเป็นพยานโจทก์เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ นั้นมีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เมื่อสมเด็จพระราชชนนีทรงเรียกรถไม่ได้นั้น จะเกิดก่อนหรือหลังกลับจากหัวหินจำไม่ได้ ได้ยินเขาพูดกันว่านายปรีดีเอาไปใช้โดยนายเฉลียวส่งไปให้”

ทั้งนี้แสดงว่าในหลวงองค์ปัจจุบันมิได้ทรงยืนยันว่านายเฉลียวเป็นผู้ส่งรถยนต์มาให้โจทก์ใช้ คือพระองค์ทรงดำรัสว่า “ได้ยินเขาพูดกันว่านายปรีดีเอาไปใช้โดยนายเฉลียวส่งไปให้”

จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ไม่อาจปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมาย คือจำเลยต้องรู้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๕ ให้นับบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาและว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่งชั้นอุทธรณ์มาบังคับในชั้นฎีกาโดยอนุโลม และในมาตรา ๒๐๘ ได้บัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๐๘ ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์ตามหมวดนี้

(๑) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรสืบพยานเพิ่มเติมให้มีอำนาจเรียกพยานมาสืบเอง หรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานแล้วให้ส่งสำนวนมายังศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัยต่อไป

(๒) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกระบวนการพิจารณา ก็ให้พิพากษาสั่งให้ศาลชั้นต้นทำการพิจารณาและพิพากษา หรือสั่งใหม่ตามรูปคดี

ดังนั้น เมื่อในสำนวนปรากฏว่า นายระวิฯ ให้การขัดแย้งกับพระราชกระแสที่ได้ทรงให้การเป็นพยานโจทก์ดังกล่าวแล้วนั้น พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านก็ควรให้ความเคารพสักการะแด่ในหลวงองค์ปัจจุบันที่ได้ทรงให้การเป็นพยานโจทก์ในคดีสวรรคต แต่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านกลับถือเอาคำให้การของนายระวิฯ สำคัญกว่าพระราชกระแสที่ได้ทรงให้การเป็นพยานโจทก์นั้น แม้กระนั้นถ้าเป็นที่สงสัยในคำพยานของนายระวิฯ ที่ขัดต่อพระราชกระแส พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านก็ต้องดำเนินตามมาตรา ๒๐๘ แห่งวิธีพิจารณาความอาญาที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วนั้น คือสืบพยานเพิ่มเติมโดยเรียกพยานมาสืบเองหรือสั่งศาลชั้นต้นสืบให้ เมื่อศาลชั้นต้นสืบพยานแล้วให้ส่งสำนวนมายังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยต่อไปถึงประเด็นที่รถเชฟโรเลต หรือรถส่วนพระองค์หายไปนั้นว่าตำรวจสันติบาลก่อน

รัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้จัดการอย่างไร ศาลฎีกาก็จะเห็นว่า ตำรวจสมัยก่อนรัฐประหารนั้นได้ตามจับผู้ร้ายได้ ซึ่งได้สอบสวนแล้วได้ความว่ามีบุคคลในสำนักพระราชวังที่ทำงานมาหลายปีก่อนที่โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นได้สมคบกับผู้รับของโจรนำรถนั้นขายเป็นทอดๆ ไปจนถึงบริเวณจังหวัดพระตะบอง แต่ภายหลังรัฐประหาร ๒๔๙๐ แล้ว ตำรวจของฝ่ายรัฐประหารก็ปล่อยผู้รับของโจรนั้นเสีย โดยไม่ดำเนินเรื่องสืบต่อไป เพื่อทิ้งเรื่องให้อาศัยเป็นเหตุใส่ร้ายโจทก์ในคดีนี้ (นายปรีดี พนมยงค์)

ดังนั้น จำเลยในคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) จึงทราบหรือควรทราบว่า คำพิพากษาที่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก ๔ ท่านได้ตัดสินในคดีสวรรคต โดยถือเอาเรื่องรถยนต์ดังกล่าวแล้วเป็นเหตุแวดล้อมกรณีลงโทษประหารชีวิตนายเฉลียว และได้กล่าวลับหลังโจทก์โดยท่านผู้พิพากษาเหล่านั้นมิได้ดำเนินให้ถูกต้องตามวิธีพิจารณาความอาญาและตามลักษณะ “อินทภาษ” อีกทั้งภาษิตกฎหมายโรมันที่พระยาเลวณิชย์ ได้นำไปอ้างในการประชุมวินิจฉัยอาชญากรรมตามที่โจทก์กล่าวแล้วข้างต้นนั้น จึงเป็นอีกเหตุหนึ่งที่แสดงว่า คำพิพากษาคดีสวรรคตซึ่งผู้พิพากษา ๕ ท่านเป็นผู้ตัดสินนั้นเป็นคำพิพากษาที่ไม่ชอบ

(๖) จำเลยคดีนี้ (นายชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ กับพวก) ที่ได้นำคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินโดยผู้พิพากษา ๕ ท่าน ดังที่โจทก์ในคดีนี้ (นายปรีดี พนมยงค์) ได้อ้างมาแล้วนั้น ลงพิมพ์ไว้ในหนังสือของจำเลย ดังนั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกต้องทราบแล้วว่าคำพิพากษาดังกล่าวนั้นได้ทิ้งช่องว่างไว้ คือไม่เชื่อว่าเรือเอกวัชรชัย และนายชาติ เศรษฐัต ได้จ้างนายสีหรือชูรัตน์ อดีตนักโทษบางขวางยิงองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ โดยผู้จ้างสัญญาให้ค่าจ้าง ๔ แสนบาท และในสำนวนคดีสวรรคตหลายพันหน้ากระดานนั้นก็วินิจฉัยไม่ได้ว่าใครเป็นผู้ร้ายใช้ปืนยิงในหลวงรัชกาลที่ ๘ จากนอกพระวิสูตร (มุ้ง) โดยไม่มีรอยทะเลหูล หรือเลิกระวีสูตรแล้วใช้อาวุธปืนยิงองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ภายในพระวิสูตร ในสำนวนหลายพันหน้ากระดานนั้นก็ปรากฏว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ถูกกระสุนปืนจากผู้ร้ายบนพระแท่นภายในพระวิสูตร แต่พระยาเลวณิชย์ กับผู้พิพากษาอีก

๕ ท่านมิได้กล่าวถึงเรื่องพระวิสูตรไว้ในคำพิพากษา เพราะเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญที่จะพิจารณาถึงความสามารถของผู้ร่ายว่ามีความสามารถถึงจากนอกพระวิสูตรโดยไม่มีรอยทะเลหหรือผู้ร่ายเลิกพระวิสูตร แล้วยิงองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ภายในพระวิสูตร คำพิพากษาที่พระยาเลวณิชย์ และผู้พิพากษาอีก ๕ ท่านนั้นได้กล่าวความในตอนนีไว้มสมบูรณ์ คือกล่าวแต่เพียงว่า

“คดีได้ความชัดว่า เมื่อต้องกระสุนปืนแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมมอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมานหลวง พระกรทั้ง ๒ ข้างทอดเหยียดชิดพระวรกาย พระภูษาที่คลุมพระองค์ก็อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยดังกล่ามาแล้ว

จึงฟังได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต้องกระสุนปืนสวรรคตโดยมิใช่การกระทำของพระองค์ท่าน”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินใจโดยผู้พิพากษา ๕ ท่านนั้นได้ละทิ้งประเด็นสำคัญเรื่องสวรรคตบนพระแท่นภายในพระวิสูตรไว้โดยไม่คลี่คลายปัญหานี้ให้ชัดแจ้ง และได้สั่งการตามอำนาจที่มีอยู่ตามมาตรา ๒๐๘ และ ๒๒๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่จะต้องสืบพยานเพิ่มเติม แต่ศาลฎีกาโดยผู้พิพากษา ๕ ท่านนั้นตัดสินโดยมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว จึงเป็นเหตุอีกประการหนึ่งที่คำพิพากษาศาลฎีกาในคดีสวรรคตนั้นเป็นโมฆะ นอกจากนั้นยังเป็นปัญหากฎหมายซึ่งนักกฎหมายรุ่นเดียวกับผู้พิพากษา ๕ ท่านนั้นก็ดี หรือก่อนท่านทั้ง ๕ นั้นก็ดี หรือภายหลังท่านทั้ง ๕ นั้น ตลอดจนคนรุ่นต่อๆ ไป รวมทั้งนักกฎหมายทั่วสากลโลก ที่จะขบคิดกันตลอดไปชั่วกาลปาวสานถึงปัญหาว่า เมื่อไม่รู้ตัวผู้ร่ายที่แน่นอนว่า เป็นผู้ใช้อำนาจยิงองค์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ที่มีความสามารถถึงจากนอกพระวิสูตรโดยไม่มีรอยทะเลหหรือเลิกพระวิสูตรเข้าไปยิงบนพระแท่นได้ แล้วผ่านเจ้าหน้าที่รักษาการณ์รอดไปได้ั้น เหตุใดศาลฎีกาโดยผู้พิพากษา ๕ ท่านนั้นจึงรีบด่วนตัดสินลงโทษนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศรินว่าเป็นผู้สมคบกับผู้ร่ายที่ไม่รู้จักตัวว่าคือใคร

(๗) โจทก์ยังมีเหตุอีกหลายประการที่จะกราบเรียนศาลในชั้นพิจารณาว่าคำพิพากษาศาลฎีกาโดยท่านผู้พิพากษา ๕ นายนั้นเป็นโมฆะ ซึ่งโจทก์ขอประทานฟ้องเพิ่มเติม หรือยื่นเป็นเอกสารท้ายฟ้องต่อไป

ข้อ ๑๒.

จำเลยในคดีนี้กับพวกทราบ หรือควรทราบ หรือยิ่งกว่าทราบว่า เมื่อคณะรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้โค่นล้มรัฐบาลธำรงและระบบปกครองประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๘ นั้นแล้ว ก็ได้ใช้วิธีสอบสวนกรณีสวรรคตตามวิธีที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้ส่วนหนึ่งแล้วในฟ้องข้อ ๑๐.๖ (๔) และ (๕)

๑๒.๑ นอกจากนั้น จำเลยทราบหรือควรทราบจากหนังสือซึ่งนายวินัย คุณอุดม ได้พิมพ์สำนวนคดีที่ศาลแพ่งแจกจ่ายโดยเปิดเผยให้ชื่อหนังสือนั้นว่า “สำเนาคำให้การ พล.ร.ต.พระยาศรยุทธเสนี ร.น. ในคดีระหว่าง ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ โดยนายวิชา กันตามระ ผู้รับมอบอำนาจโจทก์ นางนงเยาว์ ประภาสธิต หรือนางนงเยาว์ วัฒนโกเมน ที่ ๑ บริษัทสยามรัฐจำกัด ที่ ๒ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ ๓ นายประยัต ศ. นาเคนหา ที่ ๔ จำเลย ข้อหา หรือฐานความผิด ละเมิด หมิ่นประมาท ทำให้เสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณทางทำมาหาได้และทางเจริญของโจทก์ พร้อมด้วยบันทึกกลับของ พล.ร.ต.พระยาศรยุทธเสนี ร.น. ซึ่งบันทึกด้วยลายมือตนเองทั้งฉบับเกี่ยวกับการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งสอบสวนพยานชุดเอกหาว่าสมคบกันวางแผนลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ณ บ้านพักของผู้บันทึก” ซึ่งโจทก์ขอเสนอต่อศาลเป็นเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖

หนังสือเล่มนั้นได้ลงพิมพ์คำให้การพระยาศรยุทธเสนีต่อศาลแพ่ง ในคดีคำที่ ๒๐๓๘/๒๕๑๐ ระหว่างท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ โจทก์ นางนงเยาว์ ประภาสธิตกับพวก ที่กล่าวนามข้างบนนั้นเป็นจำเลย ศาลแพ่งได้พิพากษาให้จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๕ ร่วมกันชำระค่าสินไหมทดแทน พร้อมทั้งค่าฤชา

ธรรมเนียมและคำทนายให้แก่โจทก์และงดจำหน่ายหนังสือพิมพ์ สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ฉบับลงวันที่ ๒๐ กันยายน, ๒๗ กันยายน และ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๗ และฉบับลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ และให้งดจำหน่ายหนังสือ "๙ ปีในปักกิ่ง โดย น. ประกาศิต" คดีถึงที่สุดแล้ว

โดยเฉพาะพระยาศรยุทธฯ นั้นได้ถูกพนักงานสอบสวนของฝ่ายคณะรัฐประหารข่มขู่ที่จะเอาเป็นจำเลย แต่เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม และ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์และพระพินิจชนคดีออกจากตำแหน่งแล้ว พระยาศรยุทธฯ หหมดความเกรงกลัวการคุกคามของบุคคลดังกล่าวที่จะไม่ให้พระยาศรยุทธฯ เปิดเผยความจริง ดังนั้นพระยาศรยุทธฯ จึงได้สมัครไปเป็นพยานในศาลแพ่งดังกล่าว พร้อมทั้งยืนยันบันทึกกลับที่ท่านได้เขียนขึ้นโดยมอบให้นาย หลุย พนมยงค์ นำไปให้หลวงอรรถกิตติกำจร (กลิ้ง พนมยงค์) มีข้อความยืดยาวหลายหน้ากระดาษ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖ นั้นแล้ว

ก) พระยาศรยุทธฯ ให้การต่อศาลแพ่งดังต่อไปนี้

คำให้การพยานโจทก์

พล.ร.ต. พระยาศรยุทธเสนี

.....

คดีดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๑๐
๘ กันยายน ๒๕๑๐

ระหว่าง

โจทก์ ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์
จำเลย นางนงเยาว์

ตอบทนายโจทก์

ก่อนออกจากราชการ ข้าฯ รับราชการปลัดกระทรวงเศรษฐการ เคยเป็น
ประธานพฤษสภา เคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการในรัฐบาลพระยา
พหลฯ เป็นนายกรัฐมนตรี

ข้าฯ พบปะสามโจทก์ในการประชุมรัฐสภาเสมอ

ข้าฯ เคยถูกพนักงานสอบสวนเรียกไปสอบสวนคดีสวรรคต พระพินิจชน
คดีเรียกไปสอบ พระพินิจฯ เป็นพี่เขย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ จำเลย ข้าฯ ถูกเรียก
สอบสวนในฐานะเป็นพยาน

เอกสารหมาย จ. ๒๐ เป็นบันทึกเหตุการณ์ที่ข้าฯ ให้การในคดีสวรรคตที่
ทนายโจทก์ให้ดูนี้ใช่แล้ว

ข้าฯ ไม่เคยได้ยินว่าสามโจทก์หมิ่นหรือสบประมาทพระมหากษัตริย์

ตอบนายจำเลยคาน

พระพินิจชนคดีจะเป็นรองอธิบดีกรมตำรวจหรือไม่ ข้าฯ จำไม่ได้

ต้นฉบับเอกสารหมาย จ. ๒๐ ข้าฯ เขียนส่งให้นายหลุย พนมยงค์ น้องชายนายปรีดี ต้นฉบับเอกสารหมาย จ. ๒๐ จะได้มาอย่างไรไม่ทราบ

ตอนที่ข้าฯ ส่งต้นฉบับเอกสารหมาย จ. ๒๐ ให้นายหลุย นายหลุยอยู่ที่หัวลำโพง พระนคร

ข้าฯ ไม่เคยคุยเรื่องส่วนตัวกับนายปรีดี สามีโจทก์ เรื่องการเมืองข้าฯ ก็ไม่เคยคุยกับนายปรีดี

อ่านแล้ว

เพียบ

ข) จดหมายของพระยาศรยุทธเสนีฉบับลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๙๑ ถึงหลวงอรรถกิตติกำจร (กลิ้ง พนมยงค์) โดยมอบให้นายหลุย พนมยงค์ นำไปให้หลวงอรรถกิตติฯ มีความดังต่อไปนี้

๓๑ ถนนจักรพงษ์

๕ ส.ค. ๙๑

เรียน คุณหลวงอรรถกิตติกำจร

ตาม จ.ม. ของคุณหลวงลงวันที่ ๑ เดือนนี้ ขอทราบความจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ผมให้การไว้แก่เจ้าพนักงานสอบสวนนั้น ผมไม่ได้ใส่ร้ายหลวงประดิษฐไพฑูริย์อย่างไรเลย เรื่องของความจริงเป็นอย่างนั้นเป็นเรื่องยืดยาว จึงได้เขียนเป็นบันทึกส่งมาให้อ่าน ขอได้โปรดเห็นใจความจำเป็นของผม และได้โปรดช่วยปรับความเข้าใจกับผู้หลักผู้ใหญ่บางคนด้วยจะขอบคุณมาก บันทึกที่ส่งมานี้ขอให้ถือเป็นความลับอย่างกวดขัน แต่สำหรับคุณหลวงผมวางใจจึงได้ส่งมาเมื่ออ่านเสร็จแล้วโปรดส่งคืน.

ด้วยความนับถือ

ก.ป. ศรยุทธเสนี

อนึ่ง ในบันทึกที่พระยาศรยุทธฯ ได้ส่งมาให้หลวงอรรถกิตติฯ อ่านนั้น
ปรากฏคำขอร้องขอความเห็นใจครั้งสุดท้าย เขียนเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๔๙๑
นั้นด้วย ซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

คำขอร้อง
ขอความเห็นใจครั้งสุดท้าย

ที่ข้าพเจ้ารวบรวมบันทึกนี้ขึ้น ก็เพื่อแสดงความจริงและความบริสุทธิ์ใจ
มอบให้แก่ผู้ที่ข้าพเจ้ามอบโชคชะตาของข้าพเจ้าให้ไว้แก่เขา ให้เขาช่วยชี้แจง
ความจำเป็นที่ต้องเอาตัวรอด เพราะเหตุใด ให้ผู้ที่สมควรจะเปิดเผยเรื่องของ
ข้าพเจ้าให้เขาทราบ ที่ข้าพเจ้าไม่อาจจะแก้ความคลาดเคลื่อนในข่าวหนังสือพิมพ์
ได้ขณะนี้ก็เป็นเพราะเรื่องที่จะต้องขึ้นสู่ศาล ไม่ใช่เรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดา
หนังสือพิมพ์ลงคลาดเคลื่อนเราย่อมแก้ได้ แต่เรื่องนี้หากลงแก้อาจทำให้ความคิด
ที่จะหักล้างพยานสำคัญที่รักษำพร้าข้าพเจ้าเสียไป จึงยอมทนนิ่งให้คนเข้าใจเอาเอง
ไปก่อน เมื่อถึงเวลาจึงจะค่อยแก้เป็นตอนๆ ไป ทั้งนี้หวังว่าการที่ข้าพเจ้าไม่ยอม
ชี้แจงต่อผู้ที่แม้แต่ผู้คุ้นเคยกันมากและผู้ที่ได้อ่านบันทึกนี้คงมีความกรุณาและเห็นใจ
ข้าพเจ้า หากคิดจะแก้แทนข้าพเจ้าก็ขอได้โปรดระงับไว้ก่อน รอเมื่อโอกาสซึ่งเป็น
หน้าที่ของข้าพเจ้าจะแกเอง และขอได้โปรดถือว่าบันทึกนี้เป็นความลับซึ่งข้าพเจ้า
ไม่ต้องการเปิดเผย

ก.ป. ศรยุทธเสนี

๒ สิงหาคม ๒๔๙๑

ค) ในบันทึกกลับที่มีข้อความยืดยาวหลายหน้ากระดาษนั้น พระยาศรยุทธฯ
ได้กล่าวถึงว่า พระพินิจชนคดีและหลวงแผ้วพาลชนได้เอาคำให้การของนายดี
ศรีสุวรรณมายืนยันว่าโจทก์ นายเฉลียวฯ นายชิตฯ เรือเอก วัชรชัยฯ ได้ไปที่
บ้านพระยาศรยุทธฯ เพื่อปรึกษากันวางแผนปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘
พระพินิจฯ และหลวงแผ้วฯ กับพวกที่เป็นนายตำรวจอีกบางคนได้เกลี้ยกล่อม

ที่จะให้พระยาศรยุทธฯ ประกปรำโจทก์กับบุคคลดังกล่าวชื่อนั้น เมื่อพระยาศรยุทธฯ ไม่ยอมประกปรำ ตำรวจก็เกลี้ยกล่อมที่จะกันพระยาศรยุทธฯ ไว้เป็นพยานพร้อมทั้งจะเสนอให้ พล.ท. ผิน ชุณหะวัณ และจอมพล ป. พิบูลสงคราม หมายให้ทำ เพราะขณะนั้นพระยาศรยุทธฯ เป็นนายทหารกองหนุนได้เบี้ยบำนาญ ไม่พอใช้จ่าย เพราะมีครอบครัวมากอีกทั้งมีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่พระยาศรยุทธฯ ก็ไม่ยอมประกปรำโจทก์กับบุคคลดังกล่าวชื่อนั้น ฝ่ายพนักงานสอบสวนของคณะรัฐประหารที่มีชื่อดังกล่าวแล้วนั้นก็ใช้วิธีชี้ว่าถ้าไม่ยอมให้การประกปรำโจทก์กับบุคคลดังกล่าวชื่อนั้นก็ต้องเอาพระยาศรยุทธฯ เป็นผู้ต้องหาในการลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ด้วย อีกทั้งข่มขู่ว่าถ้าพระยาศรยุทธฯ ต้องถูกเป็นจำเลยแล้วความหายนั้นก็มาถึงครอบครัวของพระยาศรยุทธฯ ด้วย ครั้นแล้วพระยาศรยุทธฯ จึงถามพระพิณิจฯ ว่า ที่เขาคิดว่าจะช่วยพระยาศรยุทธฯ เอาตัวรอดได้นั้นจะให้ทำอย่างไร พระพิณิจฯ ก็แนะนำว่าขอเอาเพียงให้รับว่าโจทก์กับพวกไปที่บ้านพระยาศรยุทธฯ ๓ ครั้งตามที่นายตี ศรีสุวรรณได้ให้การไว้ ส่วนเรื่องที่โจทก์กับพวกพูดว่าอย่างไรมันให้เป็นหน้าที่ของนายตีฯ พระยาศรยุทธฯ จึงคิดว่ามีนายตีปากเดียวที่ประกปรำท่าน จึงยอมให้การตามที่พระพิณิจฯ ต้องการ โดยท่านคิดว่านายตีเพียงปากเดียวเท่านั้นท่านก็สามารถหาพยานหักล้างได้ เมื่อบอกท่านยอมให้การเช่นนั้นแล้วพระพิณิจฯ จึงไปรายงานให้จอมพล ป. พิบูลสงครามทราบ จอมพล ป. พิบูลสงครามให้พระพิณิจฯ มาบอกว่า พระยาศรยุทธฯ จะทำงานที่องค์การทหารผ่านศึกหรือไม่ แต่พระยาศรยุทธฯ ตอบพระพิณิจฯ ว่า องค์การนั้นมีตำแหน่งเต็มแล้ว

ดังนั้น พระยาศรยุทธฯ จึงรีบทำบันทึกลับขึ้นพร้อมทั้งชี้แจงหลักฐานต่างๆ ที่จะหักล้างคำนายตี ศรีสุวรรณ

ต่อมา หลวงอรรถปรีชาชนูปการ รักษาการแทนอธิบดีกรมอัยการ และหลวงอรรถโกวิทวาทิ และนายเล็ก จุณณานนท์ ได้เชิญพระยาศรยุทธฯ ไปสอบสวนเพิ่มเติมโดยมีพระพิณิจฯ ร่วมในการสอบสวนด้วย พระยาศรยุทธฯ ก็ยืนยันว่านายตี ศรีสุวรรณเป็นคนพูดไม่เชื่อไม่ได้ ซึ่งมีหลักฐานชี้ให้เห็นหลายประการ

นายเล็ก จุณณานนท์ ก็ชะงัดชะงอยที่จะเอาเรื่องว่าโจทก์ไปที่บ้านพระยาศรยุทธหลายครั้งดังที่นายตี ศรีสุวรรณ ให้การประกบไว้ แต่พระยาศรยุทธ ก็ให้การยืนยันว่า โจทก์ไปที่บ้านพระยาศรยุทธ เพียงครั้งเดียวตอนที่ลูกพระยาศรยุทธ แต่งงาน นายเล็ก จุณณานนท์ ก็ชะงัดชะงอยจะให้พระยาศรยุทธ ให้การว่า โจทก์ไปที่บ้านพระยาศรยุทธ ๓ ครั้งหรือหลายครั้ง แต่พระยาศรยุทธ ก็ให้การบ่ายเบี่ยงว่าจำไม่ได้ นายเล็ก จุณณานนท์ ก็ชะงัดชะงอยจะให้พระยาศรยุทธ ยืนยันว่า โจทก์ไปที่บ้านพระยาศรยุทธ หลายครั้ง พระยาศรยุทธ จึงกล่าวว่า ท่านได้ตอบ “อย่างคุณๆ ว่า ก็จำไม่ได้จะให้ตอบว่าจำได้อย่างไร”

ต่อมาเมื่อนายเล็ก จุณณานนท์ เป็นอัยการโจทก์ฟ้องนายเฉลียว นายชิตช นายบุศย์ เป็นจำเลยในคดีสวรรคตที่ศาลอาญาแล้ว อัยการโจทก์ที่ทราบหรือควรทราบแล้วว่านายตี ศรีสุวรรณ เป็นพยานเท็จนั้น ก็ได้นำนายตีมาเป็นพยานที่ศาลอาญา และเอาพยานเท็จอื่นๆ มาสืบประกอบด้วย ดังที่ศาลฎีกาได้กล่าวไว้ (โปรดดูหนังสือจำเลยหน้า ๑๔๓) มีความดังต่อไปนี้

“ส่วนปัญหาว่าไปเพื่ออะไรนั้น พลเรือตรีกระแสนายปรีดีมาเยี่ยมพุดกันเรื่องคำไม้ ก็เมื่อยังไม่ได้ลงมือค้ำจริงจึงเหตุใดจึงต้องพากันไปตั้งหลายหน และถ้าจำเลยไปที่บ้านพลเรือตรี กระแสนโดยสุจริตแล้วก็ไม่น่าจะปิดบังถึงแก่เบิกความปฏิเสธข้อนี้ ยิ่งเมื่อระลึกถึงกิริยาอดเอื้อนเป็นเวลานานหลายชั่วโมงของพลเรือตรีกระแสนในการตอบคำถามขึ้นสอบสวนถึงข้อนี้ประกอบด้วยแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นข้อพิรุธว่ามิได้ไปมาหาสู่กันอย่างปกติ”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า เมื่อศาลฎีกาได้กล่าวไว้เช่นนั้น อีกทั้งได้กล่าวต่อมาว่า

“ส่วนถ้อยคำของพวกที่ไปจะพุดกันอย่างไรบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นความประสงค์ของผู้พุดนั้น ตอนนีพยานโจทก์เบาบางมีแต่คำนายตี ถึงจะได้แถมพรายความข้อนี้แก่ผู้อื่นอย่างลับๆ โดยยังใจไม่อยู่ และมีได้มุ่งหมายจะให้เป็นเรื่องราวเกิดขึ้น แล้วตนก็กลับไปอยู่ต่างจังหวัดห่างไกล ไม่น่าถูกสงสัยว่าเป็นผู้เสกสรรค์

บ้านเรือนขึ้นกีด แต่พยานที่สนับสนุนนายดีในข้อที่ได้ยินพูดจาตั้งนั้นหาไม่ นายดีอาจได้ยินได้ฟังถ้อยคำบางคำแล้วเสริมความ หรือหมายความว่าเกินไปกว่าความจริงของถ้อยคำก็ได้ หรือสังเกตเห็นจากอาการกิริยาแล้วเดาความเอาตามเค้าเรื่องที่ตนคิดเห็นก็ได้ หรืออาจได้ยินข้อความเหล่านั้นจนจับเนื้อความได้ก็ได้ ในเหตุต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ศาลนี้เห็นว่าจะฟังความหรือถ้อยคำที่พูดกันให้เป็นนออย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่ถนัด”

อีกทั้งศาลฎีกาได้กล่าวไว้ด้วยว่า

“ตามพยานหลักฐานที่ได้ความมานี้ (นายดี ศรีสุวรรณ กับ น.ส. ทองใบฯ พยาน) ศาลนี้เห็นควรฟังได้ว่า นายเฉลียว นายชิต กับพวก ไปที่บ้านพลเรือตรีกระแสงก่อนหน้าวันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคตจริงดังคำพยาน”

ถ้าความเป็นจริงดังที่นายเล็ก จุณณานนท์ นำพยานเท็จมาสืบนั้น พระยาศรยุทธเสนีก็จะต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๑๕๔ ฐานเจตนาจะช่วยให้พ้นอาญาอันควรรับตามกฎหมาย แต่พระพินิจชนคดีและนายเล็ก จุณณานนท์ ก็มีได้จัดการฟ้องพระยาศรยุทธเสนี ฐานความผิดดังกล่าวนั้น ฉะนั้นพระพินิจชนคดีและนายเล็ก จุณณานนท์ จึงมีความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๑๕๒ ตอนต้น ฐานเจตนาเว้นการที่ไม่ควรเว้นด้วยเจตนาจะช่วยให้ผู้ผิดมิให้ต้องรับอาญาตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท

๑๒.๒ โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า แม้จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบหรือควรทราบความจริงดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้ข้างบนนั้นแล้ว และโดยเฉพาะศาลฎีกาเชื่อคำนายดี ศรีสุวรรณ เพียงว่าโจทก์และนายเฉลียว นายชิตฯ เรือเอก วัชรชัยฯ ไปที่บ้านพระยาศรยุทธฯ หลายครั้ง แต่ไม่เชื่อคำของนายดี ศรีสุวรรณว่าโจทก์กับพวกได้พูดปรึกษากันที่บ้านพระยาศรยุทธฯ อย่างไรบ้างนั้น แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกในคดีนี้ก็เอาคำของนายดี ศรีสุวรรณที่ให้การไว้

ต่อพนักงานสอบสวนมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือของจำเลย โดยจำเลยกับพวกมีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเชื่อคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ว่าโจทก์ได้ไปปรึกษาวางแผนลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี คือในหนังสือของจำเลยหน้า ๘๔ ภายได้หัวเรื่อง “ประมวลความสำคัญของพยานในคดีลอบปลงพระชนม์” ซึ่งพิมพ์ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าที่ใช้พิมพ์ในหนังสือส่วนมากของจำเลยนั้น แล้วจำเลยกับพวกได้พิมพ์ได้หัวเรื่องนั้นด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าที่ใช้พิมพ์ในหนังสือส่วนมากของจำเลยดังต่อไปนี้

“การสืบสวนได้ความว่า ได้มีการประชุมกันที่บ้านพลเรือตรี กระแสศรยุทธเสนี ที่ถนนจักรพงษ์ จังหวัดพระนคร ซึ่งมีนายเฉลียว ปทุมรส กับนายชิต สิงหเสนี รวมอยู่ด้วย ซึ่งนายตี ศรีสุวรรณ พ่อค้าไม้ปากน้ำโพเป็นผู้รู้เห็น คอยให้ขุนเทพประสิทธิ์ ข้าราชการกรมไปรษณีย์พัง และขุนเทพประสิทธิ์ ได้นำความบอกแก่หลวงแฉ้วพาลชน จึงได้มีการสืบสวนหาต้นตอ ซึ่งขุนเทพประสิทธิ์ นายชวน จนิษฐ และหลวงแฉ้วพาลชน เบิกความประกอบกัน”

ต่อจากนั้น จำเลยก็ได้พรรณนาถึงคำให้การของขุนเทพประสิทธิ์ และนายชวน จนิษฐ และหลวงแฉ้วพาลชน ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ กับพวกก็นำเอาคำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ ที่ศาลฎีกาไม่เชื่อว่า โจทก์กับพวกได้พูดกันถึงแผนการลอบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘ นั้นมาลงพิมพ์ไว้เพื่อจงใจให้ผู้อ่านหนังสือของจำเลยหลงเชื่อคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ดังต่อไปนี้

“ระหว่างอยู่ที่บ้าน (พระยาศรยุทธฯ) นายตีได้เห็นนายปรีดีกับพวกไปหาพลเรือตรีกระแส ๓ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเดือน ๖ ข้างขึ้น ปีจอ อยู่ในระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๔ พฤษภาคม ๒๔๘๔ ไปถึงเวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ มีชายสองคนไปด้วย คนหนึ่งสูงโปร่ง อีกคนหนึ่งสูงท้วมไม่ทราบว่าเป็นใคร พลเรือตรี กระแส (พระยาศรยุทธฯ) ออกมาเชิญเข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๓ คน นายปรีดีถามถึงตัวนายตีซึ่งปรากฏอยู่ในที่นั้นด้วยว่าเป็นใคร พลเรือตรี กระแสตอบว่าเป็นพ่อค้าไม้มาจากนครสวรรค์ เป็นคนดีไว้ใจได้ แล้วพลเรือตรี กระแสก็ให้นายตีไปหานายหงวนที่

บางลำพูเรื่องไม้หอม พอกลับมาเวลา ๒๑.๐๐ น. เศษ นายปรีดีกับพวกกลับ ไปหมดแล้ว ครั้งที่ ๒ หลังจากครั้งแรกสัก ๔ วัน ๑๐ วัน ไปถึงเวลา ๑๘.๐๐ น. คราวนี้ไปกัน ๕ คน นายปรีดีกับพวกสองคนที่ไปครั้งแรกกับคนใหม่อีกสองคน คนหนึ่งสูงท่วม อีกคนหนึ่งเตี้ย เข้าไปในห้องรับแขกกันทั้ง ๕ คน สัก ๕ นาที ได้ยินเสียงถามว่าการค้าไม้เป็นอย่างไร พลเรือตรี กระแสตอบว่าได้บ้างเสียบ้าง ยังไม่ได้ผล และมีเสียงพูดขึ้นว่า “ใกล้จะไปอยู่แล้ว จะทำอย่างไรก็ทำเสีย” ได้ยิน เท่านั้นนายดีก็ลุกไปกินกาแฟนอกบ้านชั่วโหม่งเศษจึงกลับ ไม่พบคนเหล่านั้นแล้ว ครั้งที่ ๓ หลังจากครั้งที่ ๒ สัก ๗-๘ วัน เวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ คราวนี้เข้าหน้ากัน ทั้ง ๕ คน เช่นครั้งที่ ๒ เข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๕ คน แต่ไม่เห็นพลเรือตรี กระแสอยู่ในห้องรับแขก นายดีนั่งอยู่ที่ม้าข้างฝาห้องรับแขกด้านนอก ได้ยินเสียงพูด กันในห้องรับแขกว่า “ผมไม่นึกเลย เด็กตัวนิดเดียวปัญญาจะเฉียบแหลมเพียงนี้” แล้วอีกเสียงหนึ่งพูดว่า “ผมก็ได้ยิน ผมอยู่ใกล้ พี่ชายว่าจะสละราชสมบัติให้น้อง คิดจะสมัครเป็นผู้แทนเป็นนายก” อีกสัก ๕ นาทีก็มีเสียงพูดขึ้น “นั่นซิพวกเรา เขาคิดเรื่องนี้สำเร็จรอดไปได้ พวกเราจะเดือดร้อน ไม่ได้ อย่าให้พ้นไปได้ รีบ ก่อจัดเสีย” เสียงหนึ่งพูดขึ้นทันทีว่า “นั่นตกเป็นพนักงานพวกผมเอง” อีกเสียง หนึ่งว่า “พวกผมทำสำเร็จแล้ว ขอให้เลี้ยงดูถึงขนาดก็แล้วกัน” อีกเสียงหนึ่งตอบ ว่า “กันพูดไม่จริงก็เอาปืนมายิงกันเสีย” อีกเสียงหนึ่งว่า “ให้สำเร็จแล้วกันจะมี รางวัลให้อย่างสมใจ” หลังจากนั้นเจียบไปสัก ๑๐ นาที นายปรีดีคนเดียวเดินออกจากบ้านไป พลเรือตรี กระแสตามไปส่ง ส่วนพวกที่มากับนายปรีดี ๔ คนนั้นออกไปนั่งดื่มสุรากันใต้ต้นมะม่วงริมสนามหน้าบ้าน ราว ๒๐ นาทีจึงลากลับไป ใน ตอนดื่มสุรากันอยู่นายดีได้ยินคนเหล่านั้นเรียกชื่อสามชื่อ คือ นายตุ้ (ปรากฏใน ทางพิจารณาว่าเรือเอก วัชรชัย มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ตุ้) นายเฉลียว นายชิต ส่วนอีกคนหนึ่งไม่รู้จักเช่นเดิม คนที่มากับนายปรีดีครั้งแรกคือ นายตุ้ นายเฉลียว ส่วนคนที่มากับนายปรีดีครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ เป็นชุดเดียวกัน คือนายตุ้ นาย เฉลียว นายชิต อีกคนหนึ่งไม่รู้จักชื่อ เมื่อพวกดื่มสุรากลับไปแล้ว นายดีพูดกับ พลเรือตรี กระแสว่า “เจ้าคุณในเรื่องนี้เอากับเขาด้วยหรือ” ก็ได้รับตอบว่า “เราไม่ เอากับเขาหรอก เราเอออๆ ค่ะๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวิชา เขามีบุญคุณกับเรา”

นายตีจึงว่า “ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี” นายตีได้ดูตัวนายเฉลียวและนายชิตต่อหน้าศาล แล้วชี้ที่นายชิตว่าเป็นบุคคลที่เห็นไปกับนายปรีดี”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า แม้คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณที่ศาลฎีกาไม่เชื่อดังที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลไว้ในข้อ ๑๑. แล้ว แต่ก็สามารถจูงใจให้ผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเชื่อ ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(๑) เจตนาของจำเลยที่จูงใจให้ผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเชื่อคำเท็จของนายตีนั้นขัดกันกับที่จำเลยนำเอาคำของหนังสือพิมพ์ *ประชาธิปไตย* สมัยนายดำรงเป็นบรรณาธิการ มาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือจำเลยหน้า ๖๒ ดังต่อไปนี้

“เพราะตามประวัติสิ่งที่เรารู้จักกันมาตั้งแต่ต้นนั้น แม้นายปรีดีในบัดนี้มิใช่คนทรมานปัญญา วุฒิสมาชิกที่แสดงผลการศึกษาเล่าเรียน ถ้าไม่เป็นเยี่ยมก็ยังจัดว่าหาได้ยาก และนายปรีดีได้แสดงความสามารถเป็นที่ปรากฏฝีมือและความคิดมาแล้วมิใช่น้อย เมื่อครั้งเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ประกาศได้มีอันเผด็จรอนและนำเห็นจริงเห็นจังของคณะราษฎรออกแจกจ่ายในทันที ประกาศนั้นนายปรีดีเป็นผู้เรียบเรียงไว้ เป็นการตระเตรียมก่อนลงมือปฏิวัติสอตไว้ในเล็กเซอร์ประวัติศาสตร์ตุรกี ซึ่งเป็นเหตุการณ์บ้านเมืองคล้ายคลึงกัน เป็นการกลบเกลื่อนเงื่อนรอยได้อย่างสนิท คือถ้าเกิดการจับกุมกันขึ้นก่อนลงมือปฏิวัติก็มีข้ออ้างทางแก้ เป็นการตระเตรียมอันลึกซึ้งยิ่งกว่าแผนการณ์ของพระยาทรงฯ ซึ่งอำพรางไว้เพียงใช้ภาษาเยอรมัน ถ้าจับได้ก็เปลื้องออก

“เมื่อครั้งนายปรีดีถูกส่งตัวออกไปฝรั่งเศสในสมัยพระยามโนฯ ก็ได้วางแผนติดต่อไว้อย่างแนบเนียนดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว เมื่อครั้งเสรีไทย นายปรีดีก็สามารถกลบเกลื่อนเงื่อนงำไว้อย่างแนบเนียนสามารถปฏิบัติการเข้าสู่ขั้นสำเร็จ”

ทั้งนี้แสดงว่า นายดำรงเองก็เห็นว่า โจทก์มิใช่คนมักง่ายในการวางแผนทำงานใหญ่โต แต่จำเลยกลับลงพิมพ์คำเท็จของนายตี เพื่อดูจูงใจให้ผู้อ่านหลงเชื่อแล้วดูหมิ่นเกลียดชังโจทก์ว่าเป็นคนไร้สติปัญญา ซึ่งถ้าโจทก์คิดปลงพระชนม์

ในหลวงรัชกาลที่ ๘ ตามที่จำเลยยื่นโต้แย้งเรื่องขึ้นนั้น โจทก์ชมชานไปขออาศัย เรือนพระยาศรยุทธฯ ซึ่งมีผู้คนพลุกพล่านเพราะท่านมีลูกหลายคน มีคนใช้ และคนไปมาหาสู่มากจนกระทั่งความลับรั่วได้ง่าย แม้นายดี ศรีสุวรรณ ที่ชาวบ้านเชื่อกันว่ามีภูมิลำเนาอยู่ที่นี่ก็รู้จักกันดีว่านายดีฯ เป็นคนขี้เมาและชอบพูดไม่ ก็สามารรถได้ยื่นปรึกษาแผนปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ ๘

(๒) คนที่หลงเชื่อนายดีฯ และหนังสือของจำเลยก็ดูเหมือนจะเกลียดชังโจทก์ว่าเป็นคนขี้เมาไม่เลือกที่ แม้รัฐบาลจะจัดให้มีทำเนียบอยู่อย่างสบาย อาณาเขตกว้างใหญ่โตกว่าบ้านพระยาศรยุทธฯ แต่โจทก์ไม่รักษารูปร่างหน้าตาของรัฐบาลเอาไว้ ต้องไปอาศัยเรือนพระยาศรยุทธฯ กินเหล้าร่วมกับนายชิตมหาดเล็ก เรือเอก วัชรชัยฯ นายเฉลียวฯ ที่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยกว่าโจทก์มาก จึงไม่สมควรที่โจทก์จะได้รับความนับถือจากญาติมิตรและสาธุศิษย์

ข้อ ๑๓.

การกระทำของจำเลยในคดีนี้จึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณทางทำมาหาได้และทางเจริญของโจทก์เป็นอันมากประการ โจทก์จึงขอความกรุณา ศาลโปรดพิพากษาให้จำเลยร่วมกันและแทนกันใช้คำสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่โจทก์ และทำให้โจทก์ได้มีชื่อเสียงเกียรติคุณกลับคืนดี

ขอความกรุณาศาลได้โปรดใช้ดุลพินิจ ในการที่โจทก์ดำรงตำแหน่งรัฐบาลอาวุโส และการที่โจทก์ต้องถูกคุกคามจากการที่จำเลยที่ ๑ กับพวกโฆษณาและประกาศแก่คนทั่วไปให้ทำลายชีวิตโจทก์ดังที่โจทก์กราบเรียนศาลไว้ในฟ้องนั้นด้วย

ควรมีควรแล้วแต่จะกรุณา

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้นขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษาและบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ขอให้ศาลโปรดพิพากษาสั่งให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันเก็บและทำลายหนังสือของจำเลยชื่อเรื่อง ในหลวงอานันท์กับคดีลอบปลงพระชนม์ ที่ฝ่าฝืนต่อความจริงอันเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความโจทก์ อันทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ ห้ามจำหน่ายและเผยแพร่ซึ่งหนังสือดังกล่าวโดยทันที

๒. ขอให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันและแทนกันใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่โจทก์เป็นจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท) ทั้งนี้ หากไม่ชำระทันทีให้จำเลยร่วมกันและแทนกันชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยจะชำระเสร็จสิ้น

๓. หากจำเลยไม่จัดการตามคำขอในข้อ ๑. ขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์เป็นผู้เก็บและทำลายหนังสือดังกล่าว โดยให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันหรือแทนกันใช้ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นแทนโจทก์

๔. ให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันและแทนกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ด้วย

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกันมาด้วยสิ้นฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

ปาล พนมยงค์
โจทก์

รายชื่อและที่อยู่ของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔

นายบัญชา คุหาสวัสดิ์ จำเลยที่ ๒

อยู่ที่ห้างหุ้นส่วนศึกษาสัมพันธ์ เลขที่ ๒๐๓/๒-๓-๔ ถนนอำนวยการ
ตำบลบางกระบือ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ห้างหุ้นส่วนจำกัดศึกษาสัมพันธ์ จำเลยที่ ๓

อยู่เลขที่ ๒๐๓/๒-๓-๔ ถนนอำนวยการ ตำบลบางกระบือ อำเภอ
ดุสิต กรุงเทพมหานคร

ห้างหุ้นส่วนจำกัดประพันธ์สาส์น จำเลยที่ ๔

อยู่เลขที่ ๒๓๖/๖-๗ สยามสแควร์ ซอย ๒ ซ้างโรงภาพยนตร์ลิโด ตำบล
วังใหม่ อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

เอกสารประกอบกระบวนการพิจารณา

.....

เอกสารชุดที่ ๑

ภาพถ่ายสำเนาเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔ ซึ่งนำมาพิมพ์ไว้ในหน้า ๑๔๐ กับหน้า ๑๔๑ นี้คือโทรเลขจากทูตอังกฤษที่รายงานไปยังกระทรวงการต่างประเทศของเขา ตามคำแปลที่ปรากฏอยู่ในหน้า ๓๓ ถึงหน้า ๓๕

เอกสารชุดที่ ๒

ภาพถ่ายสำเนาเอกสารกับคำแปลซึ่งนำมาพิมพ์ไว้ในหน้า ๑๔๒ และหน้า ๑๔๓ นี้คือหน้าปกบันทึกความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษเกี่ยวกับโทรเลขของทูตอังกฤษเรื่องกรณีสวรรคต

เอกสารชุดที่ ๓

บางส่วนของหนังสือบริคณษัตริย์ของบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด หน้า ๑๔๔, บางส่วนของหนังสือขอจดทะเบียนของบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด หน้า ๑๔๖, รายงานการประชุมครั้งแรกของบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด หน้า ๑๔๘

[OTHER]

F8710

JUN 1946

DEPARTMENTAL NO. 1.

FROM BANGKOK TO FOREIGN OFFICE

Mr. Thompson,

D. 1.05 p.m. 12th June 1946

No. 769

12th June 1946

R. 3.06 p.m. 12th June 1946

Repeated to Singapore. Personal for Lord Killearn

IMPORTANTDEYOUTOP SECRET

Since this is a country "where the blindest bluffs hold good and wildest tales are true" I feel I should report to you the visit paid to me last night after dinner by a leading member of the Royal family who arrived in a British military car driven by a senior British officer whom I know well. My conversation with the Prince lasted almost two hours and it will be convenient if I record in my two immediately following paragraphs firstly what he said and secondly what I answered.

2. His Royal Highness told me that there was no doubt whatever that the late King had been murdered. He himself had seen the remains and he could assure me that the bullet had entered the back of the head and emerged in the front. The motive for the crime had been [grp. undec. ? to] prove once and for all to the Royal family that they must toe the line. It was because this was fully realised that a number of his relations had agreed to allow their names to appear in the communiqué indicating that the tragedy had been due to accident. The new King would never be allowed to attain his [? grps. omitted] politicians in power bring about a Republic or even feared that once British troops were withdrawn there would be a reign of terror. It had been fear of British intervention that had prevented massacre of the Royal family after the coup d'état of 1932. Could British support be expected should such a danger arise again?

3. I told His Royal Highness that internal affairs of Siam were not (repeat not) the concern of His Majesty's Government and that he and his relations and friends would be guilty of most dangerous wishful-thinking if they entertained for one moment any idea, whatever the circumstances, we would take a hand in these mysterious affairs. I repeated this several times with the utmost

emphasis. I explained that the independence and also [grp. undec. ? defence of] Siam remained to-day as they always had been of vital interest to Britain. For the rest we wished to see an early recovery of the country because only through such recovery could internal order be restored and Anglo-Siamese trade re-established. As regards our troops they were here for the primary purpose of ensuring the orderly repatriation of Japanese. In the event of trouble they would not (repeat not) take sides between opposing Siamese factions, but would confine themselves to protection of British subjects, property and installations. As regards the King's death I knew that a spate of sensational and even terrible rumours were circulating and that the political atmosphere had suddenly grown alarmingly tense. But I could not discuss the varied accusations that were being made. I would, however, venture to extend, purely personally, and as an old man with some experience of the world, a word of advice. This was that the Royal family would do well not (repeat not) to be carried away by their emotions at a very dangerous moment. Frankly it seemed to me that certain of his relations were like the Bourbons; for they forgot nothing and they learnt nothing. For good or ill the country was going forward along a new path of constitutional development and the impulse could not now be reversed. There were strong and determined men at the controls. A false step on the part of the Opposition might have the most serious consequences for them and if they provoked a crisis it would be useless to look for outside help.

4. His Royal Highness eventually left close to midnight in a calmer and I hope more realistic mood. He thanked me warmly for the frankness with which I had spoken. I can only hope my words sank in for I do not doubt that he was sent here by elements who under the impact of recent events may be contemplating some wild initiative.

5. I have shown this telegram to G.O.C. and to Mr. Whittington. After it has been cyphered by Mr. Hopkirk I am destroying the draft. Lord Killearn please burn after perusal.

[Note by Communications Department:
Repetition of missing groups being obtained].

O.T.P.

1016	PART EIGHT	F8710/G 13 JAN 44
F8710/4 40 Bangkok No. 405 12 13	Situation in Siam Reports conversation with a member of the Royal Family, who stated that the late king had been killed in order to prove the dependence of the royalty on the politicians. Mr Thompson warned him not to rely on British character. Incompetent class is undesirable.	
Last Paper.	(Minutes.) Curious & curious. Mr. Thompson took the right line in his conversation.	
References.	The suggested motive for the alleged crime does not seem a very likely one. On the other hand I understand that the Siamese are not given to suicides & that there was no particular occasion for King Ananda to take his life.	
(Print.) (How disposed of.) L. Bangkok ho. 705. Mr. Singapore (Special Commissioner) ho. 828 June 17.	Mr. Thompson spoke well & I think we should appraise his language aptly. Wilson Young 1576	
(Action completed.) RR. 1	(If (Proc.) 10/17	

Seen by Mr. Denning
 & Sir E. Sangster.

10/17

หนังสือบริคณสนธิ ของบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด

ข้าพเจ้าผู้มีชื่อลงไว้ข้างท้ายนี้พร้อมใจกันเริ่มการตั้งบริษัทจำกัด จึงเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณสนธิ มีเนื้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑. บริษัทนี้ให้ชื่อว่า บริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด เรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า เดอะ ยูไนเตด ปริ้นตัง อีควิปเม้นท์ คัมปะนี ลิมิเตด และเขียนเป็นหนังสืออังกฤษว่า The United Printing Equipment Co., Ltd.

.....

ข้อ ๔. วัตถุประสงค์ของบริษัทเพื่อประกอบกิจการดังกล่าวต่อไปนี้คือ

(๑) ทำ ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์และอุปกรณ์การพิมพ์ ทำการรับจ้างพิมพ์และจ้างพิมพ์ ซื้อและขายลิขสิทธิ์ และ ทำการพิมพ์โฆษณา ทั้งภายในและนอกประเทศ

.....

ข้อ ๘. รายชื่อ, สำนักอาศัย และอาชีพะของผู้เริ่มการตั้งบริษัท จำนวนหุ้นซึ่งผู้เริ่มการตั้งบริษัทต่างคนจองไว้ และลายมือชื่อผู้เริ่มการตั้งบริษัท มีดังต่อไปนี้ :

(๑) ชื่อ นายสง่า ณ ระนอง สำนักเลขที่ ๔ ซอยนาคราช ถนนบำรุงเมือง เทพศิรินทร์ จังหวัดพระนคร อาชีพะค้าขาย จองหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ สง่า ณ ระนอง

(๒) ชื่อ นายดำริห์ บัณฑิตศิริ สำนักเลขที่ ๒๐ ท่ากลาง ปากคลองตลาด จังหวัดพระนคร อาชีพะทำการค้าขาย จองหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ ดำริห์ บัณฑิตศิริ

(๓) ชื่อ ร.ท. สมพันธ์ ชันระชวณะ สำนักเลขที่ ๑๓๙ คลองเตย จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย จ่องหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ ร.ท. สมพันธ์ ชันระชวณะ

(๔) ชื่อ หม่อมสร้อยระย้า ยุคล สำนัก ๗๕ ถนนพระราม ๖ ญาไท จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย จ่องหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ สร้อยระย้า ยุคล

(๕) ชื่อ นายไสว พรหมมิ สำนัก ๑๒๕ ถนนตากสิน ตำบลวงเวียนใหญ่ จังหวัดธนบุรี อาชีวะทำหนังสือพิมพ์ จ่องหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ ไสว พรหมมิ

(๖) ชื่อ นายอนันต์ ชันระชวณะ สำนัก ๑๓๙ คลองเตย จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย จ่องหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ อนันต์ ชันระชวณะ

(๗) ชื่อ นายสละ ลิขิตกุล สำนัก ๑๐๑๒ สำเหร่ ตำบลบุคคโล จังหวัดธนบุรี อาชีวะทำหนังสือพิมพ์ จ่องหุ้นไว้ ๑ หุ้น ลายมือชื่อ สละ ลิขิตกุล

ทำ ณ กรุงเทพฯ วันที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๐

หมายเหตุของพยาน

ข้าพเจ้า พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่ ๗๕ ถนนพระราม ๖ จังหวัดพระนคร และ หม่อมเจ้าชนม์เจริญ ชมพูนุท ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่ ๑๔ ถนนประชาธิปไตย จังหวัดพระนคร ยืนยันว่าผู้เริ่มการตั้งบริษัททั้ง ๗ คน ที่กล่าวชื่อข้างต้น ได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

(ลงลายมือชื่อ) ภาณุพันธุ์ พยาน

(ลงลายมือชื่อ) ชนม์เจริญ ชมพูนุท พยาน

หนังสือขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด บริษัทสหอุปรกรณ์การพิมพ์ จำกัด

คำขอที่ ๓๒๒/๙๑

กองหุ้นส่วนบริษัท

รับวันที่ ๒๓ ก.พ. ๙๑

แผนกบริษัท

ทะเบียนเลขที่ ๑๖๖๗

ทุน ๑๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งออกเป็น ๑,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท

กรรมการของบริษัทสหอุปรกรณ์การพิมพ์ จำกัด ขอยื่นหนังสือฉบับนี้
ต่อเจ้าพนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท เพื่อขอจดทะเบียนบริษัทสหอุปรกรณ์การ
พิมพ์ จำกัด เป็นบริษัทจำกัด

.....

บริษัทนี้มีผู้ถือหุ้นอยู่เต็มจำนวนแล้ว คือ ๑,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐
บาท รวมเป็นทุน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และได้มีการประชุมตั้งบริษัท เมื่อวันที่ ๒๑
กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๑ ที่ประชุมตั้งบริษัทได้ลงมติแล้วตามกระทรวงความ
ต่อไปนี้เป็น

.....

(๗) กรรมการชุดแรกของบริษัทมี ๖ คน คือ

๑) ชื่อ นายสง่า ณ ระนอง ที่อยู่ ๗๕ ถนนพระราม ๖ อำเภอดุสิต
จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย

๒) ชื่อ หม่อมเจ้าชนม์เจริญ ชมพูนุท ที่อยู่ ๑๔ ถนนประชาธิปไตย
อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย

๓) ชื่อ นายเจริญ รัตนาภรณ์ ที่อยู่ ๑๗ ถนนพลับพลาไชย อำเภอ
ป้อมปราบ จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย

๔) ชื่อ นายวิชัย มัทวพันธ์ ที่อยู่ ๑๗ ถนนพลับพลาไชย อำเภอ
ป้อมปราบ จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย

๕) ชื่อ นายดำริห์ ปัทมะศิริ ที่อยู่ ๒๐ ท่ากลาง ปากคลองตลาด อำเภอ
พระนคร จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย

๖) ชื่อ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล ที่อยู่ ๗๕ ถนนพระราม ๖ อำเภอ
ดุสิต จังหวัดพระนคร อาชีวะค้าขาย

.....

สำนักงานแห่งใหญ่ของบริษัทตั้งอยู่เลขที่ ๔๔๔-๔๔๖ ถนนบำรุงเมือง
ตำบลโรงเลียงเต็ก จังหวัดพระนคร

.....

ผู้เป็นกรรมการดังปรากฏชื่อข้างต้นแล้วนี้รับรองว่าข้อความที่กล่าวไว้ใน
หนังสือขอจดทะเบียนบริษัทฉบับนี้ถูกต้องทุกประการ แล้วได้ลงลายมือชื่อไว้
เป็นสำคัญ

ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๙๑

ลงลายมือชื่อกรรมการ

ภาณุพันธุ์ ยุคล สง่า ณ ระนอง เจริญ รัตนปณนท์
วิชัย มัทวพันธ์ ชนม์เจริญ ชมพูนท ดำริห์ ปัทมะศิริ

กรรมการทั้ง ๖ คน ลงลายมือชื่อต่อหน้า

มัญญะพัฒน์
สามัญสมาชิกเนติบัณฑิตยสภา

หมายเหตุของเจ้าพนักงานทะเบียน

ได้ตรวจหนังสือขอจดทะเบียนบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด ฉบับนี้
ตลอดแล้ว เห็นมีเนื้อความครบบริบูรณ์ และกรรมการได้เสียค่าฤชาธรรมเนียม
ตามข้อบังคับ จึงอนุญาตรับจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ตามกฎหมาย เมื่อวันที่
๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๙๑ ได้ออกหนังสือสำคัญรับรองเลขที่ ๗๘๐๐ ว่าได้
จดทะเบียนแล้วให้ไว้เป็นคู่มือแก่บริษัท

ลงลายมือชื่อและประทับตราตำแหน่ง

(ลายมือชื่อ) อ่านไม่ออก

รายงานการประชุมจัดตั้งบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด

รายงานการประชุมจัดตั้งบริษัทสหอุปกรณ์การพิมพ์ จำกัด ทำการประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ สำนักงานของบริษัท พระนคร ได้มีผู้จองหุ้นมาประชุมครบจำนวนหุ้น คือ

๑. นายสง่า ณ ระนอง จองไว้ ๑ หุ้น (หนึ่งหุ้น)
 ๒. ม.ล. สร้อยระย้า ยุคล จองไว้ ๑ หุ้น (หนึ่งหุ้น)
 ๓. ม.จ. ชนม์เจริญ ชมพูนุท จองไว้ ๑ หุ้น (หนึ่งหุ้น)
 ๔. นายวิชัย มัทวพันธุ์ จองไว้ ๑ หุ้น (หนึ่งหุ้น)
 ๕. นายเจริญ รัตนูปถนถ์ จองไว้ ๑ หุ้น (หนึ่งหุ้น)
 ๖. นายดำรงห์ ปัทมะศิริ จองไว้ ๑ หุ้น (หนึ่งหุ้น)
 ๗. พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล จองไว้ ๙๙๔ หุ้น (เก้าร้อยเก้าสิบสี่หุ้น)
- ที่ประชุมได้ลงมติตั้งให้ นายดำรงห์ ปัทมะศิริ เป็นเลขานุการ

เลขานุการเสนอให้ที่ประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการอำนวยการชุดแรก ที่ประชุมลงมติให้เลือก คือ

นายสง่า ณ ระนอง	เป็นประธานกรรมการอำนวยการ
หม่อมเจ้าชนม์เจริญ ชมพูนุท	เป็นกรรมการจัดการ
พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล	เป็นกรรมการ
นายเจริญ รัตนูปถนถ์	เป็นกรรมการ
นายวิชัย มัทวพันธุ์	เป็นกรรมการ
นายดำรงห์ ปัทมะศิริ	เป็นกรรมการ

ลงชื่อ ภาณุพันธุ์
ลงชื่อ สร้อยระย้า ยุคล
ลงชื่อ สง่า ณ ระนอง
ลงชื่อ ชนม์เจริญ ชมพูนุท
ลงชื่อ เจริญ รัตนูปถนถ์
ลงชื่อ วิชัย มัทวพันธุ์
ลงชื่อ ดำรงห์ ปัทมะศิริ

สำเนาอันถูกต้อง
ดำรงห์ ปัทมะศิริ

นายปรีดี พนมยงค์ สักการะเมืองรัฐประหารไปถึงนครสิงคโปร์

ภาคผนวก

ความเห็นแย้งคำพิพากษา

โดย หลวงปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

ความเห็นแย้ง

คดีหมายเลขดำที่ ๓๐๕๖/๒๕๕๔

คดีหมายเลขแดงที่ ๒๖๓๖/๒๕๕๖

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลอุทธรณ์

วันที่ ๒๘ เดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ความอาญา

ระหว่าง { พนักงานอัยการ กรมอัยการ โจทก์
นายเฉลียว ปทุมรส ที่ ๑, นายชิต สิงหเสนี ที่ ๒,
นายบุศย์ ปัทมศริน ที่ ๓ จำเลย

เรื่อง ประทูลร่ำวายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพทุบายเท็จปกปิดการกระทำผิดโจทก์ และนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอาญา ลงวันที่ ๒๗ เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

ข้อกฎหมายตามที่จำเลยอุทธรณ์มา ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ส่วนข้อเท็จจริงว่า จำเลยทั้ง ๓ ได้กระทำความผิดหรือไม่นั้น เฉพาะนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับศาลอุทธรณ์ว่าควรยกฟ้องโจทก์ เฉพาะนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ข้าพเจ้า มีความเห็นแย้งดังต่อไปนี้

คดีนี้เกิดจากล้นเกล้าล้นกระหม่อมต้องพระแสงปืนสวรรคต ณ พระที่นั่งบรมพิมานในท้องพระบรรทม รัฐบาลในเวลานั้นออกคำสั่งการณเป็นที่ยกย่องแก่ประชาชน ต่อมาเกิดการเปลี่ยนรัฐบาลเป็นคณะรัฐประหาร จำเลยทั้ง ๓ จึงถูกจับมาฟ้องเพื่อคลี่คลายกรณีสวรรคต โจทก์ไม่มีประจักษ์พยาน ได้นำพยานแวดล้อมกรณีเข้าสืบว่า จำเลยทั้ง ๓ สมคบกับบุคคลอื่นกระทำความผิด

พระแสงปืนของกลางเป็นพยานวัตถุสำคัญว่า จะเป็นพระแสงปืนที่ทำให้
 ลั่นเกล้าสิ้นกระหม่อมสวรรคตหรือไม่ ศาลอุทธรณ์เชื่อคำผู้ชำนาญการพิเศษ
 ของกรมวิทยาศาสตร์ มีนายจ่าง รัตนรัต และนายแพทย์ศิริ ดิวยานนท์ ว่าเป็น
 ปืนที่ยิงมาก่อนวันสวรรคตเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๖ วันหรือ ๘ วัน ก่อนส่งมายัง
 กรมวิทยาศาสตร์โดยวิธีหาปฏิกิริยาของไนไตรท์เปรียบเทียบกับกัน แต่การทดลอง
 โดยวิธีเปรียบเทียบนั้น เห็นว่ายังไม่เป็นที่แน่นอน, เพราะ

๑. ทดลองด้วยปืน ๒ กระบอก ยิงแล้วทิ้งไว้ในระยะ ๔๘ ชั่วโมงต่างไม่ได้
 เช็ดน้ำมันที่ชะโลมลากล่องปืน

ปืนเลขหมาย ๑๐๑๓๖๐ ยิงแล้วอุดปากกระบอกปืนภายใน ๓๐ นาที :-

ระยะ ๔๘ ชั่วโมง ครั้งที่ ๑

๒ นาที สีส้มพุดอ่อน

๑๐ นาที แก่ขึ้น

ปืนหมายเลขที่ ๓๑๓๑๒๖ ยิงแล้วไม่ได้อุดปากกระบอกปืน

ระยะ ๔๘ ชั่วโมง ครั้งที่ ๒

สีชมพูขึ้นก่อน (๑๐ วินาทีก่อน) แล้วค่อยๆ แดงแก่ใน ๑ นาที

๕ นาทีภายหลัง สีส้มพุดขึ้น

๑๐ นาที สีส้มพุดเท่าเดิม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สีส้มพุดขึ้นในระยะเวลาผิดกันและสีก็ผิดกัน โดยครั้งที่ ๑
 สีส้มพุดอ่อนขึ้นเมื่อเวลาล่วงแล้ว ๒ นาที แก่ขึ้นใน ๑๐ นาที แต่ครั้งที่ ๒ สีส้มพุด
 เฉยๆ ขึ้นก่อน ๑๐ วินาที และกว่าจะเป็นสีชมพูจัดขึ้นกินเวลาเพียง ๕ นาที
 ไม่ถึง ๑๐ นาที

เพียงแต่อุดและไม่อุดปากกระบอกปืน ปฏิกิริยาของไนไตรท์ยังต่างกันถึง
 เพียงนี้ ทั้งเวลาและสี ซึ่งแสดงความไม่แน่นอน ฉะนั้นจะนำเอาปืนของกลาง
 เมื่อยิงแล้วเอาปฏิกิริยาของไนไตรท์มาเปรียบเทียบกับปืน ๒ กระบอกที่ได้ทดลอง

ยิ่งมานี้ น่าจะได้รับความไม่แน่นอนอย่างเดียวกัน เพราะยิ่งคนละภาวะและในสภาพต่างกัน เช่นในเรื่องน้ำมันชะโลมอุดหรือไม่อุดปากกระบอกปืนและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปข้างหน้า เช่น อุณหภูมิ, ความชื้น และออกซิเจน

การทดลองหาระยะเวลายิงนี้ ศาลอาญาได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว ใจความว่า ปฏิบัติการของไนไตรท์นั้น ส่วนมากสีชมพูขึ้นได้ระยะกัน แต่มีบางรายที่สับสนกันคือ เร็วเป็นซ้ำหรือช้าเป็นเร็ว ไม่สม่ำเสมอ กัน เช่น

ปืนกระบอกหมายเลขที่ ๑๐๑๓๖๐ ทดลองโดยก่อนยิงเช็ดน้ำมันชะโลมในลำกล้องปืน และเมื่อยิงแล้วไม่ได้อุดปากกระบอก, ทิ้งไว้ ๗ วันครึ่งหนึ่งและ ๑๔ วันอีกครั้งหนึ่ง ตามหลักวิชาของการหาไนไตรท์ ปืนที่ยิงทิ้งไว้เร็ววัน ไนไตรท์ควรจะขึ้นสีเร็วกว่าปืนที่ยิงแล้วทิ้งไว้นานวันกว่า แต่ปฏิบัติการของไนไตรท์ในระยะ ๘ วัน แทนที่จะขึ้นเร็วและชัดเจนกว่าในระยะ ๑๔ วัน กลับตรงกันข้าม คือ

ระยะ ๘ วัน

๔๐ วินาที	สีชมพูอ่อนเกิดขึ้น
๔ นาที	ได้ชมพูอ่อน
๑๐ นาที	ได้ชมพูอ่อน
๑๕ นาที	ได้ชมพูอ่อน

ระยะ ๑๔ วัน

๑๐ วินาที	สีชมพูอ่อนตั้งต้นขึ้น
๔๐ วินาที	สีชมพูชัดเจนเป็นชมพู
๕ นาที	สีเข้มขึ้น
๑๐ นาที	สีเข้มมาก
๑๕ นาที	สีเข้มมาก

เมื่อเวลาและสีเป็นดังนี้เห็นได้ว่าปฏิบัติการของไนไตรท์ในปืนที่ยิงทิ้งไว้ ในระยะ ๘ วัน และ ๑๔ วัน สับสนไม่แน่นอน ไม่สม่ำเสมอ เพราะ

สีชมพูในระยะ ๘ วัน ควรจะขึ้นเร็ว กลับเป็นช้ากว่าในระยะ ๑๔ วัน

ในระยะ ๘ วัน เวลาล่วงไปแล้ว ๔๐ วินาที สีส้มพว่อนจึงเกิดขึ้น แต่ในระยะ ๑๔ วัน ๑๐ วินาทีล่วงแล้ว สีส้มพว่อนจึงเกิดขึ้น

ในระยะ ๘ วัน เวลาล่วงไปแล้ว ๔ นาที จึงได้มีสีส้มพว่อนตลอดไป แต่ในระยะ ๑๔ วัน สีส้มพวอดชัดเจนเมื่อเวลาล่วงไปแล้ว ๔๐ วินาทีเท่านั้น เวลาล่วงแล้ว ๕ นาทีจึงเข้มข้น และมากขึ้นเมื่อถึง ๑๐ นาที ต่อถึง ๑๕ นาทีสีส้มพวก็เหมือนกับเมื่อ ๑๐ นาที

ฉะนั้น จะพึงเอาการหาไนไตรท์โดยวิธีเปรียบเทียบเป็นหลักชี้ขาดว่า ปืนของกลางได้ยิงมาไม่น้อยกว่า ๘ วันไม่ได้ถนัด

ทดลองอีก ๒ ครั้งๆ ที่ ๑ ใช้ปืนหมายเลข ๑๐๑๑๓๖๐ ยังไม่ได้เช็ดน้ำมันที่ชะโลมในลำกล้อง แต่อุดปากกระบอกปืนภายใน ๓๐ นาที

ระยะ ๘ วัน ครั้งที่ ๑

ตามสมุดบันทึก ร. ๒๗ หมายเลข ๓๖ มีดังนี้

๕ นาที สีส้มพวเรื่อย เกือบมองไม่เห็น

๑๐ นาที สีส้มพวมืดขึ้นอีกหน่อย แต่เกือบมองไม่เห็น

แต่บันทึก ร. ๒๗ นี้ นายจ่าง รัตนรัต เอามาจากต้นฉบับเตือนความจำสมุด เอ.เค. ๑๒ ของนายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ซึ่งมีความว่า

๕ นาที มีสีส้มพวเรื่อย เกือบมองไม่เห็นสี

๑๐ นาที สีส้มพวมืดขึ้นอีกหน่อยแต่เกือบมองไม่เห็นถ้าเปรียบกับน้ำยา ๑/๑๐๐,๐๐๐ ภายใน ๑ นาทีแล้ว สีนี้ขึ้นมากกว่า

๑๕ นาที สีส้มพวมืดขึ้นเล็กน้อย แต่ไม่เข้มเท่าน้ำยาทดสอบ

ระยะ ๘ วัน ครั้งที่ ๒

๔๐ วินาที สีส้มพว่อนเกิดขึ้น

๔ นาที ได้สีส้มพว่อน

๑๐ นาที ได้สีชมพูน้อย

๑๕ นาที ได้สีชมพูน้อย

ในการทดลองครั้งที่ ๑ นั้น ศาลอุทธรณ์ถือตามต้นฉบับ เอ.เค. ๑๒ ว่า ถูกต้อง และว่าแปลความให้ติดต่อกันน่าจะเป็นว่า “ถึงแม้จะเกิดแล้ว กระนั้นเมื่อถึง ๕ นาทีก็มีเพียงสีชมพูเรื่องๆ เกือบมองไม่เห็น ต่อ ๑๐ นาทีสีชมพูจึงมากขึ้นอีกหน่อยแต่เกือบมองไม่เห็น จนถึง ๑๕ นาที สีชมพูได้มากกว่าเดิมเล็กน้อยแต่สียังไม่เข้มเท่ากับน้ำยาทดลอง ส่วนระยะเวลา ๑ นาทีบันทึกไม่มีถึง ทั้งเป็นเวลาใกล้เคียงกับการพิสูจน์อีกสถานะหนึ่งที่ว่า ๔๐ วินาทีได้สีชมพูน้อยเกิดขึ้น” ศาลอุทธรณ์จึงเห็นว่า การทดสอบรายนั้นปฏิบัติการของไนไตรท์หาสับสนไม่

ในการทดสอบหาไนไตรท์นั้น นายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ว่า ใช้หลอดทดลองเป็น ๓ หลอด เอาน้ำยาสำหรับหาสีใส่ลงในหลอดทดสอบ ๓ หลอดนั้นหลอดละ ๔ หยด เป็นหลอดทดสอบน้ำเปล่า ๑ หลอด อีกหลอดหนึ่งทดสอบน้ำที่มีไนไตรท์ เพื่อยืนยันว่า น้ำยาที่จะหาสีนั้นยังดี ไม่เสีย เพราะว่าถ้าน้ำยาเสียจะไม่เกิดสีชมพูขึ้นในหลอดหลังนี้ ส่วนอีกหลอดหนึ่งเป็นหลอดที่ใช้ใส่น้ำล้างล้างล่องปืนที่จะพิสูจน์ว่ามีไนไตรท์หรือไม่

นายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ คงจะใช้วิธีเดียวกันนี้ทดลองทั้ง ๒ ครั้ง น้ำยา ๑/๑๐๐,๐๐๐ ที่ใช้ครั้งที่ ๑ คงจะนำมาใช้ครั้งที่ ๒ ด้วยเดียวกัน ถ้าจะนำมาตรฐานของสีในน้ำยาทดสอบในครั้งที่ ๑ มาใช้ ก็จะต้องนำมาใช้ครั้งที่ ๒ ด้วย เพราะจะต้องปฏิบัติการให้สม่ำเสมอ ส่วนเวลาที่สีชมพูขึ้นเร็วหรือช้าเพียงใด จะต้องเป็นไปตามบันทึกทั้ง ๒ ครั้งของนายแพทย์ศิริ ติวยานนท์

นายจ้าง รัตนรัต เป็นผู้ชำนาญการพิเศษเช่นเดียวกัน และเป็นอธิบดีของนายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ คงจะเห็นว่า ระยะเวลาและสีที่เอามาจาก เอ.เค. ๑๒ ของ นายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ใส่ลงใน ร.๒๗ หมายเลข ๓๖ นั้น พอแก่ความประสงค์ของการทดลองแล้ว จึงมิได้นำมาใส่ทุกๆ คำ

ระยะ ๘ วันที่ทดลองนั้น ๒ ครั้งนี้ไม่แน่นอน ในเรื่องเวลาที่สีขึ้นและสีที่ขึ้นไม่เหมือนกัน โดยครั้งที่ ๑ ภายหลัง ๕ นาทีเป็นสีชมพูเรื่องๆ เกือบมองไม่

เห็น ส่วนครั้งที่ ๒ ภายหลัง ๔๐ วินาทีเท่านั้น เป็นสีชมพูอ่อน สีทั้ง ๒ ครั้ง ควรจะ ขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกัน แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ ครั้งที่ ๑ ภายหลัง ๑๐ นาที เป็นสีชมพูอ่อนมากขึ้นจากเรื่อง แต่เกือบมองไม่เห็น ครั้งที่ ๒ ภายหลัง ๑๐ นาที เช่นเดียวกัน ได้ชมพูอ่อน สีชมพูทั้ง ๒ ครั้งนี้น่าจะผิดกัน

ตามการทดลองของนายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ปฏิกริยาของไนไตรท์ในป็นของกลางปรากฏเป็นสีชมพูเรื่อง ใน ๑๐ นาที แต่เมื่อปฏิกริยาของไนไตรท์ในระยะ ๘ วันที่ทดลอง ๒ ครั้งนี้และครั้งก่อนๆ สับสนไม่แน่นอน ทั้งในเรื่องเวลาและสีดังกล่าวมา จึงถือเป็นหลักเปรียบเทียบกับระยะเวลาและสีของไนไตรท์ในป็นของกลางไม่ได้

๒. นายจำรง รัตนรัต เบิกความว่า “การทดลองเรื่องนี้ได้ผลว่า ในระยะเวลา ๒๑ วัน หรือบางคราวถึง ๒๘ วัน จะไม่เกิดปฏิกิริยาของไนไตรท์เลย แสดงว่าไนไตรท์ได้ละลายตัวไปหมดในเวลานั้น ที่ได้ผล ๒๑ วันบ้าง ๒๘ วันบ้าง เช่นนี้เข้าใจว่าเป็นเพราะอุณหภูมิและความชื้นต่างกัน ที่ว่า ๒๑ วันบ้าง ๒๘ วันบ้างนั้น คือถึงระยเวลานั้นๆ ได้ทำการทดลองดูไม่พบไนไตรท์ แต่มิได้ทดลองย้อนหลังขึ้นไปทีละวันๆ ตามลำดับ ฉะนั้นไนไตรท์อาจจะหมดไปก่อนวันนั้นแล้วก็ได้เหมือนกัน” ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสลายตัวของไนไตรท์ไม่แน่นอน อาจผิดกันได้ตั้ง ๗ วัน

๓. นายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ว่า ไนไตรท์จะกลายสภาพเป็นไนเตรทภายในระยะเวลาเท่าใดสุดแต่สิ่งแวดล้อมๆ หมายถึงอากาศ คืออุณหภูมิและความชื้นและอื่นๆ อีก อีกหลายอย่างเกี่ยวข้องกัน

ตามคำนายจำรง รัตนรัต และ นายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ว่า ป็นของกลางเป็นป็นที่ยังมาก่อนหน้าสวรรคตอย่างน้อย ๖ วัน เพราะเมื่อทดลองหาไนไตรท์ในป็นของกระบอกของกลางแล้ว สีชมพูขึ้นในเวลา ๑๐ นาที ละม้ายคล้ายคลึงกับการหาปฏิกิริยาของไนไตรท์ในป็นทดลอง ซึ่งมีสีชมพูขึ้นภายในเวลา ๑๐ นาที เช่นเดียวกัน แต่การทดลองหาไนไตรท์นั้น ควรต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วย ดังนั้นนายจำรง รัตนรัต และ นายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ เบิกความ เพราะสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ช่วยให้ไนไตรท์สลายตัวเร็วหรือช้าได้ การยิงทดลองโดยวิธีเปรียบ

เทียบดังที่กรมวิทยาศาสตร์กระทำ ถ้าเป็นในเวลาอากาศชื้นๆ หรือฝนตกมาก ๆ กับในเวลาอากาศร้อนๆ หรือในเวลาที่มีอุณหภูมิต่างกัน อาจทำให้ไนไตรท์สลายตัวเร็วหรือช้าผิดกันได้ ตามปกติยังมีความชื้นมากขึ้นเท่าใด ความร้อนมากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้การละลายตัวของไนไตรท์เร็วยิ่งขึ้นเท่านั้น ตามคำแนะนำ รัตน์รัต ซึ่งสนับสนุนการละลายตัวเร็วหรือช้าของไนไตรท์ดังกล่าวมา แม้อยู่ในที่อับ ไนไตรท์สลายตัวช้าได้ ดังที่นายจ้าง รัตน์รัต ว่า ป็นยิงแล้วห่อกระดาษ เก็บไว้ในเซฟ การสลายตัวของไนไตรท์ควรจะเป็นไปโดยช้า เพราะอยู่ในที่อับๆ นี่คือนิสัยแวดล้อมอย่างหนึ่งที่นายแพทย์ศิริ ดิทยานนท์ ให้การนั้นเอง

เมื่อยกเอาภาวะต่างๆ เกี่ยวแก่การหาปฏิกิริยาของไนไตรท์มาเปรียบเทียบระหว่างปืนที่ยิงทดลอง ๒ กระบอก ซึ่งยิงคนละคราวแล้วทั้งไว้ ๘ วันดังกล่าว มากับปืนของกลางแล้วเห็นว่าเปรียบเทียบกันได้ไม่สนิท เพราะผลของการทดลองคือ ปฏิกิริยาของไนไตรท์ หมายถึงเวลาว่างเลยแล้ว ๑๐ นาที ที่สีชมพูขึ้นนั้นเฉพาะเวลาเหมือนกัน โดยสีขึ้นเมื่อว่างแล้ว ๑๐ นาที เฉพาะสี เพียงแต่คล้ายคลึงกันโดยปืนทดลอง ๒ ครั้ง เป็นสีชมพูเกือบมองไม่เห็นและสีชมพูอ่อนตามลำดับ ส่วนปืนของกลางเป็นสีชมพูเรื่อๆ แต่เหตุคือ ไนไตรท์ในลำกล้องปืนของกลางอาจผิดกัน โดยอาจละลายตัวไปเสียบ้างแล้ว เนื่องจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ เกี่ยวแก่อุณหภูมิ ความชื้น หรือออกซิเจน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ไนไตรท์เมื่อถูกความชื้น หรือออกซิเจน หรืออุณหภูมิ อาจทำให้ละลายตัวเร็วขึ้น ถ้าเหลือไนไตรท์ในลำกล้องปืนน้อยตามหลัก สีชมพูย่อมขึ้นช้า ถ้าเข้าลักษณะดังนี้ ปืนที่ยิงมาเร็ววัน ไนไตรท์อาจมีน้อย ไม่ต้องตามหลักเกณฑ์ของการหาระยะเวลายิงของปืนทดลอง ๒ กระบอกนั้น

๔. นายจ้าง รัตน์รัต ว่า ปืนชนิดเดียวกันใช้ยิงด้วยกระสุนปืนอย่างเดียวกัน แล้วต่างทั้งไว้ จะเกิดปฏิกิริยาของไนไตรท์เหมือนกันทีเดียว เห็นจะไม่แน่ แต่ยืนยันว่า ต้องเกิดปฏิกิริยาของไนไตรท์ใกล้เคียงกัน

ข้อนี้ ตามความเข้าใจของสามัญชน ปฏิกิริยาของไนไตรท์ควรจะเป็นเหมือนกันเพราะต้นเหตุเหมือนกัน ผลควรจะเป็นเหมือนกัน ปืนที่ทดลองยิงแล้วทั้งไว้ในระยะ ๘ วัน ปฏิกิริยาของไนไตรท์ขึ้นเป็นสีในระยะเวลานั้น และได้สีอย่าง

นั้นกับปิ่นของกลาง ปฏิกริยาของไนไตรท์ขึ้นเป็นสีในระยะเวลา และสีที่ขึ้น คล้ายคลึงกับเวลาและสีของปิ่นที่ยิงทิ้งไว้ ๘ วัน จะเป็นผลให้ชี้ขาดว่า ปิ่นของ กลางยังมาแล้วในระยะ ๘ วันด้วยนั้น เห็นว่าไม่ได้ เพราะแม้แต่ปิ่นอย่างเดียวกั น กระสุนอย่างเดียวกัน ปฏิกริยาของไนไตรท์ยังเพียงแต่ใกล้เคียงกัน ไม่ เหมือนกันเสียแล้ว ถ้าสิ่งแวดล้อมของปิ่นของกลางแตกต่างกับปิ่นที่ทดลอง ปฏิกริยาของไนไตรท์อาจแตกต่างกันออกไปอีก อันจะทำให้การคำนวณระยะ เวลาผิดไป ฉะนั้น จะเอาความแน่นอนจากปฏิกริยาของไนไตรท์ในปิ่นทดลอง และปิ่นของกลางมาเทียบกันกระไรได้ เพราะอยู่ในภาวะต่างๆ กัน แม้แต่เมื่อ ยิงแล้วเก็บปิ่นไว้ในที่ต่างๆ กัน เช่น ห่อไว้ ไนไตรท์อาจละลายตัวในเวลาต่างๆ กันไปบ้าง การทดลอง เพื่อหาระยะเวลาอิงตามที่กล่าวมาจึงไม่สู้จะแน่นอน

๕. นายจาง รัตนรัต ว่า ถ้าปิ่นที่รักษาความสะอาดต่างกันผลของการหา ไนไตรท์อาจแตกต่างกันไปบ้าง ปิ่นที่ทดลองกับปิ่นของกลางเห็นว่าการรักษา ความสะอาดต่างกันมาก เพราะปิ่นทดลอง หมายเลข ๑๐๑๑๓๖๐ ที่ยิงแล้วทิ้งไว้ ๘ วันนั้นรักษาความสะอาดอย่างดีเพราะมีการขลิมน้ำมัน ส่วนปิ่นของกลาง ปรากฏจากคำนายจาง รัตนรัต และนายแพทย์ศิริ ดิวยานนท์ว่า มีสนิม มากมายทั่วไป ทั้งที่เกลียวและที่สัน และมีสนิมขุมจุดเล็กๆ หลายแห่ง ซึ่ง หมายความว่า การรักษาความสะอาดไม่ดี ใกล้กันมากกับปิ่นที่ทดลอง ซึ่งไม่ ปรากฏว่ามีสนิม เป็นการช่วยให้ผลของการหาไนไตรท์ผิดกัน จึงจะนำผลของ การหาปฏิกริยาของไนไตรท์ในปิ่นทดลองกับปิ่นของกลางมาเปรียบเทียบหา ระยะเวลายิงได้ไม่แน่นอน

๖. นายจาง รัตนรัต และ นายแพทย์ศิริ ดิวยานนท์ เบิกความยืนยันว่า ปิ่นของกลางได้ยิงมาแล้วแน่ สำหรับไนไตรท์นั้นต้องรอนาน ๑๐ นาทีจึง เห็นเป็นสีชมพูเรื่อง คล้ายคลึงกับปิ่นทดลอง ๒ กระบอกที่ยิงทิ้งไว้ ๘ วัน

ปฏิกริยาของไนไตรท์ตามที่กรมวิทยาศาสตร์ได้ทดลอง ๑๑ ครั้งนั้น แสดง ความแน่นอนเพียงว่า ปิ่นนั้นได้ยิงมาแล้ว ส่วนที่จะแสดงว่าระยะเวลายิงมา แล้วนานเท่าใดนั้น ตามเหตุผลต่างๆ ที่กล่าวมาเห็นว่ายังไม่เป็นที่แน่นอน หลัก วิชาการหาปฏิกริยาของไนไตรท์นี้คงมีอยู่ แต่เฉพาะในคดีนี้ จะต้องให้ ได้ หลักฐานแน่นอนยิ่งกว่านี้

๗. การทดลองหาไนไตรท์เพื่อทราบระยะเวลาที่ยังมีไนยจ่าง รัตนรัต และ นายแพทย์ศิริ ดิทยานนท์ เพิ่งทำเพื่อเป็นหลักฐานในคดีนี้เป็นครั้งแรก จะเรียกว่าชำนาญในการหาระยะเวลาไม่ได้ เป็นสิ่งประกอบว่า การทดลองหาไนไตรท์เพื่อหาระยะเวลาไม่ได้จะแน่นอนดังกล่าวนำ

๘. พยานโจทก์ว่าปิ่นของกลางมีสนิมในล้ากล้อง เป็นเหตุหนึ่งซึ่งแสดงว่าใช้มานานแล้ว ปิ่นของกลางมีเกลียวบนและเกลียวบน นายนาวาเอก สมพันธ์ บุณาค เบิกความว่า ถ้าสนิมไม่มากเกินไป ยิ่งนัดเดียวสนิมที่สันเกลียว อาจหมดหรือเกือบหมดแต่ที่ร่องเกลียวไม่หมด หากปิ่นของกลางมีสนิมอยู่แล้ว ได้ยิ่งนัดเดียวในวันเกิดเหตุ สนิมน่าจะมีเหลืออยู่บ้างในล้ากล้องที่เกลียวบน และบนไม่มากก็น้อย เห็นว่าล้าพั้งแต่สนิมในล้ากล้องปิ่นไม่สามารถชี้ได้ว่า เป็นปิ่นที่ได้ใช้มานานแล้ว เพราะถ้าการรักษาความสะอาดปิ่นไม่ดี ทั้งไว้เฉยๆ ปิ่นเป็นสนิมได้ ยิ่งนานยิ่งเป็นมากขึ้น ถ้าปิ่นของกลางมีสนิมอยู่มาก ก่อนใช้ยัง ครั้งสุดท้ายแล้ว ยิ่งเพียงนัดเดียวไม่ทำให้สนิมหมดไป ปิ่นของกลางเป็นพระแสง ปิ่นก็ดี เจ้าหน้าที่คงจะมีได้รักษาความสะอาดให้เป็นไปตามที่ควร จึงได้มีสนิม มากทั้งสนิมธรรมดาและสนิมขุม ยิ่งเพียงนัดเดียวไม่ทำให้สนิมในปิ่นของกลาง หมดไป การมีสนิมในล้ากล้องปิ่นจึงไม่หมายความว่าปิ่นนั้นได้ใช้มานานแล้ว

กลั่นดินปิ่นจากปิ่นของกลาง แม้จะมีจริงด้วยวิธีดม ยากที่จะพิสูจน์ว่า ใหม่หรือเก่า เพราะไม่มีมาตรฐานอะไรจะมาวัดกัน

ร.ต.อ. ธาณี สารกิจ พยานโจทก์ว่า ปิ่นของกลางมีสภาพปิ่นในวันเกิด เหตุนั้น แสดงว่าใช้นานแล้ว แต่คำว่านานไม่ได้หมายความว่าเวลาเท่าใด พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท พยานโจทก์ว่า ตามธรรมดาที่กลั่นดินปิ่นอยู่ได้ ๒-๓ วันเป็นอย่างช้า เลยระยะเวลานี้อาจไม่ได้กลั่นๆ เก่า กลั่นใหม่อย่างไรพยาน ไม่ได้อธิบาย ส่วนพันเอก ชวง เชวงศักดิ์สงคราม พยานจำเลยว่า ปิ่นของกลาง ยิ่งมาใหม่ๆ เมื่อเป็นดังนี้แล้วเห็นว่า สำหรับปิ่นของกลางรายนี้กลั่นดินปิ่นไม่ แสดงว่าปิ่นนั้นยังมาแล้วแต่เมื่อใด

ปลอกกระสุนปิ่นของกลางนั้น นายชิต สิงห์เสนีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้เก็บได้ ในวันเกิดเหตุตนเอง ส่วนหัวกระสุนของกลาง ตำรวจให้นายชิต สิงห์เสนี

จำเลยที่ ๒ เป็นผู้นำ และตำรวจค้นได้จากพระยี่ภู่ ทั้งปลอกและกระสุนนี้ พ.ต.ท. เอ็จ ณ บ่อมเพชร และ ร.ต.ท. ทวี จำรูญจันทร์ ผู้ชำนาญการพิเศษของโจทก์ เบิกความว่า เป็นปลอกและหัวกระสุนที่ยิงมาจากปืนของกลาง เพราะปลอกและกระสุนปืนที่ยิงทดลองปรากฏว่ามีตำหนิเหมือนกัน ปลอกและหัวกระสุนปืนของกลาง เฉพาะปลอกมีตำหนิและลักษณะตรงกันถึง ๑๒ แห่ง แสดงว่า ยิงมาจากปืนกระบอกเดียวกันแน่นอน ดังจะเห็นได้จากภาพถ่ายหมายเลข ๘๘

หัวกระสุนของกลางที่ทดลองยิง เมื่อถ่ายภาพแล้ว เป็นหัวกระสุนที่ผ่านลำกล้องเดียวกัน มีลักษณะตำหนิตรงกัน ๘ แห่ง ซึ่งแสดงว่าแน่นอน เห็นได้จากภาพถ่าย ๘๙

ดังนั้น เชื่อพยานโจทก์ ๒ ปากนี้ได้ว่า ปลอกกระสุนและหัวกระสุนยิงจากปืนของกลาง

เมื่อไม่เชื่อว่า ปืนของกลางเป็นปืนที่ยิงมาก่อนหน้าวันสวรรคต ตามวิธีหาปฏิริยาของไนไตรท์ และเมื่อปลอกกระสุนปืนเก็บได้ในพระวิสูตร หัวกระสุนปืนได้ในพระยี่ภู่ มีรูเป็นทางเดินของลูกปืน พระแสงปืนอยู่บนพระแท่น ทั้ง ๓ สิ่งประกอบกันเป็นลักษณะที่แสดงว่า พระแสงปืนของกลางเป็นพระแสงปืนที่ใช้ยิงในวันสวรรคต

การสวรรคตของล้นเกล้าล้นกระหม่อมจะเกิดจากการลอบปลงพระชนม์ ปลงพระชนม์เอง หรืออุบัติเหตุตามหลักของการสอบสวน จะได้วินิจฉัยต่อไป

คานาเวอริค สปีซซัม ซึ่งเรียกกันว่าอาการแข็งเกร็ง นับว่าเป็นพยานแวดล้อมกรณีสำคัญในคดีนี้อย่างหนึ่ง ถ้ามีอาการแข็งเกร็งในพระบรมศพหมายความว่า เป็นการปลงพระชนม์พระองค์เอง ถ้าไม่มีอาจเป็นการลอบปลงหรืออุบัติเหตุ

โจทก์นำสืบว่า สมอส่วนใหญ่ของพระบรมศพถูกทำลายหมด แต่เบซัลแกงเกลียไม่ถูกทำลาย พระบรมศพจึงบรรทมหงาย พระกรแบออกเหมือนท่าบรรทมธรรมดา เบซัล แกงเกลีย ที่กะโหลกพระเศียร ตรวจไม่ได้ว่าส่วนไหนถูกทำลาย ได้แต่ตรวจสอบศพอื่นเทียบเคียง ผลของการตรวจกระสุนปืน

ทดลอง เพียงแต่ฉีดเบซัล แองเกลียของสมองศพที่ทดลองไป แต่เห็นว่าการตรวจโดยเทียบเคียงนี้ไม่แน่นอน เพราะกะโหลกศีรษะและสมองผิดเพี้ยนกัน วิธีกระสุนอาจเดินไม่เหมือนกัน หลอดแก้วที่ใช้แยงเล็กกว่ารูกระสุนปืนถึง ๕ มิลลิเมตร สิ่งที่ประกอบเป็นสมองละเอียดมาก กระแทบกระเทือนเล็กน้อย อาจทำให้สมองผันแปร เบซัล แองเกลียอาจถูกทำลาย เมื่อถูกทำลายไปพร้อมกับสมองส่วนใหญ่แล้ว อาการแข็งเกร็งย่อมไม่มี ตามคำแนะนำแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน

อาการแข็งเกร็งนี้เป็นที่รู้กันมานานแล้วก็จริง แต่ยังศึกษากันไม่หมดสิ้น เดิมทีเข้าใจกันว่า ถ้ามีการตายทันที สมองส่วนใหญ่ที่อยู่ในคอร์เทกซ์ที่เรียกว่า โมเตอร์ แอเรียและพรีโมเตอร์ แอเรียถูกทำลายไปพร้อมกัน แล้วอยู่ในลักษณะที่จะมีอาการแข็งเกร็ง แต่ต่อมานายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน ค้นพบนิยตสารของโวลกัง ลาเวส ศาสตราจารย์เยอรมัน (ปี ค.ศ. ๑๙๔๘) จึงทราบว่า ถ้าเบซัล แองเกลียถูกทำลายพร้อมไปด้วยกัน จะไม่มีอาการแข็งเกร็ง

อีกประการหนึ่ง นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ว่า ถ้ากำลังของป็นมากกว่า อาการแข็งเกร็ง และถ้าเป็นการปลงพระชนม์เองแล้ว กำลังของป็นอาจทำให้พระกรกางออกไปได้ เป็นนัยว่าในลักษณะนี้พระบรมศพอาจมีอาการแข็งเกร็งได้

แรงสละบัตของป็นนั้น ตามคำของพันเอก สุขุม ยังยืน ใจความว่า ป็นกระบอกของกลางไปได้ไกล ๖๒ เซนติเมตร ต่อน้ำหนัก ๑ ก.ก. ถ้าจับไว้แน่น มื่อย่อมไปไม่ได้ไกล ถ้าไม่แน่นย่อมไปได้ตามส่วน ป็นของกลางต้องการกำลัง ๓ ก.ก. ป็นจึงจะลั่นออกได้

ตามคำ พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท ได้ความว่า “ป็นของกลางเมื่อลูกขึ้นล้ากลิ้งแล้ว นกจะจ้างออกมาในตัวและใช้ยิงได้ ถ้าดันนกโดยประคอง เหนี่ยวไกให้นกค่อยไปถึงเข็มแทงชนวน แล้วดึงกลับขึ้นมาหน่อยจะเป็นเชฟในตัว แม้เหนี่ยวไกป็นก็จะไม่ลั่นออก จนกว่าจะจ้างนกออกมาให้เต็มที่เสียก่อน แล้วเหนี่ยวไก ป็นจะลั่นออก แต่ถ้าไปจ้างนกออกหน่อย โดยปล่อยให้ติดอยู่กับเข็มแทงชนวนแล้วอาจมีอันตรายได้ง่าย คือ ถูกรูกเข้าหน่อยเดียวป็นอาจลั่นออกได้”

ปืนของกลางนี้ไม่มีผู้ใดรู้เห็นว่านกปืนอยู่ในลักษณะใด จะเป็นด้วยวิธีใดก็ตาม หากนกอยู่ติดกับเข็มแทงขนวน ดัง พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท กล่าวแล้วเผชิญลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมจับต้องพระแสงปืนด้วยพระกรข้างเดียวหรือสองข้างก็ตาม แล้วพระแสงปืนอยู่เหนือพระนลาฏ พระหัตถ์ไปถูกโกป็น โดยท้ายปืนคือที่มือจับหันขึ้นไปเบื้องบนและโกป็นหันไปทางเบื้องพระบาท นิ้วหัวแม่มือพระหัตถ์ขวาเผชิญไปถูกโกป็นหน้า และนิ้วพระหัตถ์ที่เหลืออยู่นิ้วเดียวหรือหลายนิ้ว ไปถูกที่ห้ามด้านหลังเข้าโดยมิได้ตั้งพระทัย พระแสงปืนจะลั่นออก แรงสะบัดของปืนอาจทำให้พระกรทั้งสองข้างตกไปอยู่ยังที่ๆ พยานโจทก์เห็น หรืออาจตกไปอยู่แถวพระวรกายซึ่งอาจตกตรงที่ลาดแล้วเลื่อนลงไปก็ได้

ตามคำพยานโจทก์ฟังได้ว่า สมเด็จพระราชชนนีได้โถมเข้ากอดพระบรมศพ แต่ไม่ปรากฏชัดว่าได้ถูกต้องพระกรของพระบรมศพหรือไม่

ปืนที่อยู่ในลักษณะนี้ อาจไม่ต้องใช้กำลังถึง ๓ ก.ก. เหนียวก็ทำได้ ตามคำ พ.ต.อ. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท และคำของ พ.อ. สุขุม ยั่งยืน ส่วนแรงสะบัดของปืนนั้นถ้าทรงกำไว้แน่น พระแสงปืนและพระกรคงจะไม่ไปไกลนัก เพราะมีกำลังต้านทาน พระแสงปืนอาจตกอยู่บริเวณพระคอหรืออาจไกลกว่านั้นเล็กน้อย ถ้าทรงกำไว้ไม่แน่นพระแสงปืนและพระกรอาจไปไกล อาจตกไปอยู่ดังที่พยานโจทก์เห็นก็ได้

ด้วยเหตุผลหลายด้านดังกล่าวมา อาการของพระบรมศพ เป็นดังที่พยานโจทก์เห็น แต่อาการแข็งเกร็งไม่แน่ว่าจะมีหรือไม่

ได้ความจาก พ.อ. สุขุม ยั่งยืน ว่า ถ้าใช้มือขวาจับปืนหงาย คือเอาปากกระบอกปืนส่องตรงหน้า ด้ามปืนไปทางศีรษะ แล้วเผชิญนิ้วมือไปถูกโกป็นและเซฟด้านหลังปืนลั่นออก เมื่อไม่มีกำลังบีบตัวปืนๆ อาจตกไปทางซ้าย พ.อ. สุขุม ยั่งยืน ได้บรรยายถึงวิธีจับปืนต่างๆ อีกหลายวิธี ในขณะที่นอนหงาย แต่วิธีที่กล่าวมาเป็นลักษณะที่ปืนตกแล้วคล้ายกับปืนของกลางอยู่ที่พระแท่นข้างซ้าย หากลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมทรงจับปืนในลักษณะดังกล่าวมาโดยมิได้ตั้งพระทัยเผชิญนิ้วพระหัตถ์ไปถูกโกป็นหน้าและที่ห้ามเซฟด้านหลังเข้าด้วยกำลังพอสมควร

ปิ่นลั่นออกได้ ปิ่นจะตกอยู่ทางซ้ายในลักษณะเดียวกับปิ่นของกลางซึ่งตกอยู่ข้างซ้ายพระบรมศพ

จริงอยู่ ขณะนั้นทรงพระประจวบพระนาภีเล็กน้อย ไม่น่าจะจับต้องพระแสงปิ่น แต่พระองค์เคยทรงเล่นพระแสงปิ่น อาจจะทรงจับพระแสงปิ่นเล่นก็ได้

อุบัติเหตุอาจเกิดขึ้นได้ด้วยประการฉะนี้

โจทก์นำสืบว่า จำเลยทั้งสามเตรียมแผนการปลงพระชนม์ที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี พยานโจทก์พร้อมด้วยนายปรีดี พนมยงค์และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช นั้น มีเหตุน่าสงสัยหลายประการ ดังที่ศาลอาญากล่าวไว้ เฉพาะอย่างยิ่งนายตี ศรีสุวรรณ ผู้ซึ่งมาหากินในการค้าขายไม้กับพระยาศรยุทธเสนี ชั่วคราว จะได้รับโอกาสให้ได้ยินได้ฟังการปรึกษาหารือที่จะกำจัดพระมหากษัตริย์ประมุขของชาติอันเป็นเรื่องคอขาดบาดตายเทียวหรือ พระยาศรยุทธเสนีไม่เคยไว้ใจอะไรนายตี ศรีสุวรรณ แต่นายตี ศรีสุวรรณกลับอ้างว่า พระยาศรยุทธเสนีบอกแก่นายปรีดี พนมยงค์ว่า เป็นคนไว้วางใจได้ นายตี ศรีสุวรรณตีตนเกินคำตามที่โจทก์นำสืบมีเหตุน่าเชื่อว่า ได้นายตี ศรีสุวรรณมาเป็นพยานโดยสุจริต แต่คำของนายตี ศรีสุวรรณสำคัญกว่าการได้ตัวนายตี ศรีสุวรรณ คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ไม่น่าเลื่อมใส จึงยังไม่ควรฟังเป็นหลักฐานในสำนวนดังกล่าวไว้

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมใกล้ชิดพระองค์มาก ถ้าหากการสวรรคตไม่ใช่เป็นการกระทำของพระองค์เองแล้ว จะพัวพันมาถึงจำเลยทั้งสองนี้ด้วย เพราะขณะเกิดเหตุต่างนั่งอยู่ที่หน้าพระทวารห้องแต่งพระองค์ จำเลยทั้งสองอาจเป็นผู้ปลงพระชนม์พระองค์ท่านหรือเป็นผู้อื่น แต่พฤติการณ์ต่างๆ ในสำนวนไม่แสดงเลยว่า จำเลยทั้งสองได้เป็นผู้ลงมือกระทำเอง จึงต้องคิดไปอีกทางหนึ่งว่า จำเลยทั้งสองอาจสมคบกับบุคคลอื่นได้หรือไม่ จำต้องหวนกลับไปกล่าวถึงปิ่น ปลอกกระสุนปิ่น และหัวกระสุนปิ่นของกลางอีกครั้งหนึ่ง ปิ่นของกลางเป็นปิ่นที่ยิงในวันนั้นเองก็ดี อาจเป็นได้ว่า ผู้ร้ายยิงแล้วทิ้งปิ่นของกลางพรางไว้ ปิ่นของกลาง

นี้ผู้ที่จะต้องถึงไฉนต้องเป็นตัวยุติเอง เพราะปรากฏว่าอยู่บนพระแท่นก่อนที่พยานโจทก์หรือจำเลยทั้งสองจะเข้าไปเห็น

ปลอกกระสุนปืนของกลาง นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่สองให้การแตกต่างอยู่บ้างในชั้นสอบสวนและชั้นศาลว่า เก็บได้จากที่ใด แต่ที่ต่างๆ ที่ว่าเก็บได้นั้นอยู่ใกล้ๆ กัน ผลที่สุดเมื่อมาให้การชั้นศาลจึงชี้ลงในแผนผังหมายเลข ๓๗ โดยจุดแดงลงที่ตัวอักษร ก. ของคำว่า ตูเก็บพระแสงปืน กล่าวคือ เก็บได้ที่ใกล้ๆ พระแท่นที่ๆ เก็บปลอกกระสุนปืนได้นั้น แม้จะต่างที่กันก็ดี แต่อยู่ใกล้ๆ กันคือภายในโครงพระวิสูตร ทางด้านซ้ายของพระแท่น ถ้าเผชิญลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมทรงจับพระแสงปืนดังกล่าวมาข้างต้น เผอิญพระแสงปืนขึ้นนอกลูกแล้วโดยไม่มีใครรู้ ปืนลั่นออก อาจจะสลัดปลอกกระสุนปืนไปทางพระกรข้างซ้าย และอาจตกอยู่ข้างๆ พระแท่นตามที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เก็บได้

ปลอกกระสุนปืนจะเก็บได้ ณ ที่ต่างๆ กันก็ดี แต่ที่เหล่านั้นอยู่ใกล้ๆ กัน และอยู่ภายในโครงพระวิสูตร ความจำของนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ อาจผิดพลาดไปได้บ้าง

เมื่อปลอกกระสุนปืนของกลางนี้ เป็นปลอกที่ยิงออกมาจากปืนของกลางและเก็บได้ในทันทีนั้นแล้ว ความจำผิดพลาดของนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไม่เป็นการสื่อความพิรุณ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ จึงไม่ได้เพทุบายสับเปลี่ยนปลอกกระสุนปืน

สำหรับหัวกระสุนปืนของกลางนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับหัวกระสุนปืนอยู่ในปลอกยังไม่ได้ยิงที่ส่งเป็นของกลาง จะเห็นได้ว่า ผิดกันมากทีเดียว โดยหัวกระสุนปืนของกลางตรงปลายแหลมบุ๋มยื่นเข้ามาเห็นได้ชัด ถ้าไม่นำมาเปรียบเทียบกับเช่นนี้แล้ว รู้ได้ยาก

พ.ต.ท. เอ็จ ณ ป้อมเพชร ว่า กระสุนที่ผ่านกะโหลกศีรษะคน บู้มาก บู้น้อย ไม่บู้เลย ก็มีนั้น ได้เบิกความไปตามที่ตนผ่านมา เมื่อเรียนมาทางนี้และเคยตรวจหลักฐานเช่นนี้อยู่ในขณะรับราชการ เป็นสิ่งที่สื่อความชำนาญของพ.ต.ท. เอ็จ ณ ป้อมเพชร แม้แต่หัวกระสุนปืนที่ทดลองยิงศพที่โรงพยาบาลใน

ระยะเดียวกัน เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผิดกัน บุ่มมากบ้าง น้อยบ้าง หัวกระสุนเหล่านี้แสดงว่า เมื่อผ่านกะโหลกศีรษะแล้วมีรอยผิดๆ กัน หัวกระสุนของกลางก็บุ่มเหมือนกัน แต่บุ่มน้อยกว่าเท่านั้น

พ.ต.ท. จำรัส พอลเล็ด พยานโจทก์ว่า หัวกระสุนปืนของกลางบวมเล็กน้อย หัวกระสุนปืนรูปที่ ๓ บวมมากกว่าหัวกระสุนปืนของกลางมากนิดหน่อยเท่านั้น หัวกระสุนปืนรูปที่ ๓ เป็นหัวกระสุนปืนที่ยิงผ่านกะโหลกศีรษะศพในคราวยิงทดลองเปรียบเทียบกับ

เมื่อหัวกระสุนปืนที่ทดลองยิงศพบุ่มมากบ้างน้อยบ้าง เฉพาะอย่างยิ่งหัวกระสุนรูปที่ ๓ บวมกว่าหัวกระสุนปืนของกลางนิดหน่อยเท่านั้น จึงเห็นว่ากระสุนที่ผ่านกะโหลกศีรษะคนบุ่มมากบ้างน้อยบ้างไม่เหมือนกัน ดังคำ พ.ต.ท. เอ็จ ณ ป้อมเพชร เบิกความ หัวกระสุนของกลางนี้ได้ความจาก พ.ต.ท. เอ็จ ณ ป้อมเพชร และ ร.ต.ท. ทวี จำรูญจันทร์ ว่า ได้ผ่านปืนกระบอกของกลางดังกล่าวมาข้างต้น จึงเชื่อได้ว่า หัวกระสุนปืนของกลางเป็นหัวกระสุนที่ผ่านกะโหลกพระเศียร ไม่ใช่เป็นหัวกระสุนที่ถูกสับเปลี่ยน

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เป็นผู้นำเจ้าหน้าที่ตำรวจไปค้นก็จริง น่าจะเป็นเพราะเป็นมหาดเล็กห้องบรรทม เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ตรวจพระยี่ภู่ และค้นหาหัวกระสุนปืนของกลางได้เอง

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ มิได้เกี่ยวข้องกับ หัวกระสุนปืนอยู่ลึกเข้าไปในพระยี่ภู่ เมื่อเกิดเหตุแล้วนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้ไปทำหน้าที่อื่น นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไม่มีโอกาสจะสับเปลี่ยน หัวกระสุนปืนไม่ส่อความเป็นพิรุธแก่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ แต่อย่างใด

ถ้าปืนของกลางพร้อมด้วยปลอกและหัวกระสุนได้ใช้อยู่ในวันเกิดเหตุ นั้น นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุญ บัณฑกริน จำเลยที่ ๓ ไม่ได้ลงมือปลงพระชนม์แล้ว จะมีผู้ร้ายอื่นเข้ามากระทำการได้หรือไม่ โดยใช้ปืนกระบอกของกลางซึ่งแยกได้เป็น ๒ นัย คือ ได้ปืนของกลางไปก่อนวันเกิดเหตุ นำเข้ามาในวันเกิดเหตุ นั้นด้วย ยิ่งแล้วทั้งพรางไว้ หรืออีกนัยหนึ่งเข้ามาแต่ตัวแล้วเข้าไปหยิบปืนของกลางจากตู้เล็กข้างพระแท่น ยิ่งแล้วทั้งพรางไว้เช่นเดียวกัน

วันเกิดเหตุ ตามค่านายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ เวลา ๘ นาฬิกาเกือบครึ่ง ลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมขึ้นบรรทมและเสด็จเข้าห้องทรงแล้วเสด็จกลับออกมาขึ้นพระแท่นบรรทม ประทับอยู่ในท่าหันพระพักตร์ไปทางปลายพระบาท พระปฤษฎางค์ไปทางหัวพระแท่น นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ตามเสด็จเข้าไปเห็นดังนั้น ยืนคอยรอฟังว่าจะมีรับสั่งประการใด แต่ทรงโบกพระหัตถ์ข้างซ้ายแสดงพระอาการว่าให้กลับไปเสียก่อน นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ กลับออกมานั่ง ณ ที่เดิม ครั้นเวลา ๙.๐๐ น. มีเสียงป็นดังขึ้น

สมมติว่าผู้ร้ายไม่ได้นำป็นของกลางมาด้วย ผู้ร้ายจะต้องเข้าไปหยิบป็นจากตู้เล็กก่อนตื่นบรรทม ซึ่งผู้ร้ายเสี่ยงภัยมาก ได้ป็นแล้วผู้ร้ายจะต้องลงมือทันที เพราะกำลังทรงพระบรรทม ไม่ทันรู้สึกพระองค์

ถ้าผู้ร้ายได้ป็นของกลางไปก่อนวันเกิดเหตุ นำติดตัวเข้ามาในห้องพระบรรทมด้วยแล้ว ผู้ร้ายจะต้องลงมือในเวลาก่อนตื่นพระบรรทมเช่นเดียวกัน เพราะยิ่งรอไปยิ่งไม่ปลอดภัยมากขึ้นหลายประการ เช่น พระจริยาวัตรที่เคยตื่นบรรทมเวลาราว ๘.๐๐ น. และอาจมีผู้คนเข้าออกเห็นเข้าเป็นต้น แต่ก่อน ๘.๐๐ นาฬิกาเกือบครึ่ง ไม่มีเหตุอะไรเกิดขึ้นเลย จึงเห็นว่า ไม่น่าจะมีผู้ร้ายก่อนเวลา ๘ นาฬิกาเกือบครึ่งนี้

ถ้าผู้ร้ายจะเข้าไปหยิบป็นจากตู้เล็กภายหลังตื่นบรรทมแล้ว กล่าวคือ ภายหลังจากโบกพระหัตถ์ให้สัญญาณแก่นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ แล้ว ยิ่งน่าจะเป็นไปไม่ได้เลย เพราะลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมเพ่งตื่นบรรทมอยู่หยกๆ โฉนผู้ร้ายจะกล้าเข้าไปหยิบป็นจากตู้เล็กข้างพระแท่นเช่นนั้น เป็นการเสี่ยงภัยมากที่สุด หากว่าลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมยังไม่ทันบรรทมหลับ ผู้ร้ายจะเสี่ยงเข้ามาโดยไม่รู้ว่าบรรทมแล้วหรือไม่อย่างไรได้

ถ้าผู้ร้ายได้ป็นมาก่อนแล้ว และเข้าไปในห้องบรรทมได้ จะเป็นก่อนเวลา ๘.๐๐ น. เกือบครึ่งก็ดี หรือหลังจากเวลา ๘.๐๐ น. เกือบครึ่งก็ดี ผู้ร้ายรออยู่และลงมือกระทำการเมื่อเวลา ๘.๐๐ น. เศษ กล่าวคือ ตามเวลาที่เกิดเหตุในคดีนี้ ในกรณีแรกผู้ร้ายจะต้องรออยู่นาน และจะเป็นในกรณีใดก็ตาม ผู้ร้ายจะต้องเปิดพระวิสูตรเข้าไปและเปิดออกมา เพราะพระวิสูตรไม่มีรอยลูกป็น ยิ่ง

เสร็จแล้วจะต้องทิ้งปืนพรางไว้ ซึ่งดูออกจะลำบากสำหรับการลอบกระทำในเวลากลางวัน เพราะการเปิดพระวิสูตรอาจมีเสียงเนื่องจากมีเหล็กทับ ลั่นเกล้า ลั่นกระหม่อมอาจรู้ เพราะเพิ่งเสด็จบนพระแท่น ผู้ร้ายจะกล้าคอยเข้าไปดูอยู่หรือว่า บรรทมเมื่อใด หรือจะหลับพระเนตรเมื่อใด เห็นว่าผู้ร้ายไม่กล้ากระทำเช่นนั้น

เจ้าหน้าที่ตรวจแล้ว ร่องรอยทางปืนปายเข้ามาไม่มี ถ้าจะเข้ามาจริง ก็จะต้องเข้ามาทางพระทวารห้องแต่งพระองค์หรือทางพระฉากห้องทรงพระอักษร ถ้าผู้ร้ายเข้ามาได้ ควรจะกระทำการในเวลากลางคืนดีกว่า เพราะได้อาศัยความเงียบสงัดและความมืด ถ้าผู้ร้ายเข้ามาตอนกลางคืนแล้วรอกระทำตอนเช้า ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะต้องรอเป็นเวลานานไม่ปลอดภัย ผู้คนตื่นขึ้นทำงานกันแล้ว โดยเวลาเกิดเหตุเป็นเวลา ๙.๐๐ น. มีคนพลุกพล่านทั้งชั้นบนและชั้นล่างของพระที่นั่ง แม้ในห้องพระบรรทม, ห้องพระ, ห้องทรงพระอักษร, ห้องทรงพระสำราญ และห้องสรง ไม่มีใครเข้าไปก็ดี แต่ถ้าเข้าไปพบในลักษณะเช่นนั้นแล้ว ย่อมหมายถึงอันตราย ผู้ร้ายไม่น่าจะเสี่ยงภัยรอคอยเป็นเวลานานๆ เข้าวันเกิดเหตุนั่นเองประมาณย่ำรุ่ง สมเด็จพระราชชนนี และนายมณี บุรณสุต ได้เสด็จเข้าไป และเข้าไปในห้องพระบรรทมเพื่อถวายน้ำมันละหุ่ง หากมีผู้ร้าย น่าจะปรากฏแก่สมเด็จพระราชชนนีและนายมณี บุรณสุต

ถ้าผู้ร้ายจะหาโอกาสให้มีพรรคพวกคอยช่วยเหลือในเวลากลางคืน และถ้าจำเลยทั้งสองสมคบด้วยแล้ว เมื่อคืนก่อน คือคืนวันที่ ๗ เป็นเวรนายชิด สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และคืนวันที่ ๘ เป็นเวรนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ก็หาผู้ร้ายกระทำการในเวลากลางคืนไม่ จึงเป็นเหตุให้คิดว่า ไม่มีผู้ร้ายเข้ามาในห้องบรรทมในคืนของวันที่ ๘ และเช้าของวันที่ ๙ และจำเลยทั้งสองไม่ได้สมคบกับผู้ร้าย

ผู้ร้ายจะเข้าออกทางบานพระฉากที่พระทวารห้องทรงพระอักษร ซึ่งนำไปสู่ระเบียบหน้าได้บ้างหรือไม่

บานพระฉากนี้ ในวันเกิดเหตุ ใครที่ผ่านออกทางพระฉากนี้ ต่างว่าเปิดอยู่ก่อนแล้ว บานพระฉากห้องทรงพระอักษรนี้ นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓

ซึ่งเป็นเวรมาแต่วันที่ ๘ ว่า ได้ปิดลงกลอนไว้แต่เวลากลางคืน เมื่อเสร็จจากเหตุการณ์ในห้องพระบรรทม สมเด็จพระราชชนนีได้เสด็จจากห้องพระบรรทม เข้าไปในห้องทรงพระอักษร นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เป็นผู้เปิดพระฉากที่ ไปสู่ระเบียบหน้านี้ถวาย แต่ไม่ได้ความขัดจากนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่ากลอนนั้นจะได้ลงไว้หรือไม่ พระฉากสู่ระเบียบหน้านี้ถ้าปิดอยู่ดังนายบุญ บัณฑิตจำเลยที่ ๓ ว่า ผู้ร้ายจะเข้ามาทางนี้ไม่ได้ ถ้าไม่เปิดอยู่คือไม่ได้ลง กลอน ผู้ร้ายเข้ามาตอนกลางคืนอาจไม่มีใครเห็น ถ้าเข้ามาตอนเช้าจะต้องผ่าน สายตามหาดเล็กที่อยู่ห้องเสวย คือนายฉลาด เทียนงามสัจ แต่ไม่มีใครเห็น จึง ควรฟังว่าไม่มีผู้ร้ายเข้ามาทางนี้ หากจะเสด็จตลอดสายตานายฉลาด เทียนงามสัจ ที่อยู่ห้องเสวยเข้ามาได้ เพราะไม่ทันได้สังเกตจะเป็นก่อนหรือหลังจากที่มหาดเล็ก เข้ามาอยู่ในห้องเสวยแล้วก็ตาม แต่เขาออกไม่ได้ออกทางนี้ เพราะเมื่อได้ยิน เสียงปืนแล้ว นายฉลาด เทียนงามสัจ ซึ่งอยู่ในห้องเสวยไม่เห็นมีผู้ใดแปลก ปลอม เห็นแต่พระฉากปิดอยู่จึงตัดทางเข้าออก อย่างน้อยที่สุดทางออกของ ผู้ร้ายไปได้ทางหนึ่ง

นายฉลาด เทียนงามสัจ อยู่ในห้องเสวย เมื่อได้ยินเสียงปืนมองไปดูทาง ห้องทรงพระอักษร เห็นพระฉากที่พระทวารปิดอยู่และได้ยินเสียงคนวิ่ง มองดู เห็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ วิ่งไปตามเฉลียงห้องบันได คือ ระเบียบหลัง โฉมหน้าไปทางห้องแต่งพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปืนและเสียง นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ วิ่งไปเช่นนี้ เป็นการผิดปกติ ย่อมทำให้นายฉลาด เทียนงามสัจ คอยสังเกตการณ์ต่อไป จนกระทั่งเห็นสมเด็จพระราชชนนี พระ บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบุคคลอื่นเสด็จเข้าไป และเข้าไปทางห้องทรง พระสำราญและห้องบรรทม แต่ไม่เห็นมีใครแปลกปลอมผ่านเข้ามาหรือขึ้นลง ทางบันไดอัฒจันทร์อย่างใดเลย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานกระแสรับสั่งว่า อยู่ในห้องเครื่อง เล่น ได้เห็นคนวิ่งโดยเร็วผ่านประตูห้องบันได ซึ่งอยู่ติดกับห้องเครื่องเล่น แล้ว ได้ยินเสียงคนร้องตกใจและร้องไห้ ก่อนหน้านั้นไม่ได้ยินเสียงอะไรผิดปกติ

ห้องบรรทมสมเด็จพระราชชนนีอยู่ใกล้ๆ กับห้องเครื่องเล่น ผู้ที่ทรงเห็นวิ่งไปนั้นเห็นว่าเป็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ วิ่งไปกราบทูลสมเด็จพระราชชนนี เพราะนายฉลาด เทียนงามสัจ เห็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ วิ่งไปทางนั้น นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่าวิ่งไปทางระเบียงด้านหลัง

ถ้าผู้ร้ายจะวิ่งออกไปทางพระทวารห้องแต่งพระองค์ จะต้องวิ่งออกหน้า นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไปทางเดียวกัน ระเบียงหลังไม่มีพรมปู เสี่ยงปิ่นทำให้นายฉลาด เทียนงามสัจ คอยสังเกตอยู่แล้ว ฉะนั้น ถ้าผู้ร้ายวิ่งออกหน้า นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไป นายฉลาด เทียนงามสัจ จะต้องได้ยินเสียงวิ่ง และเห็นผู้ร้ายเช่นเดียวกับได้ยินเสียงและเห็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานกระแสรับสั่งว่า ก่อนหน้านั้น (คือก่อนหน้าได้ยินเสียงคนวิ่ง) ไม่ได้ยินเสียงอะไรผิดปกติ ตามพระราชกระแสรับสั่งและตามคำนายฉลาด เทียนงามสัจ ฟังได้ว่า ไม่มีผู้ร้ายวิ่งผ่านไปทางระเบียงด้านหลัง คงมีแต่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ผู้เดียววิ่งไป

ถ้าผู้ร้ายจะลงทางบันไดใหญ่ คือทางบันไดอัฒจันทร์ซึ่งอยู่ตรงกับห้องเสวยระหว่างระเบียงหน้าและระเบียงหลัง โดยวิ่งออกหน้านายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ หรือออกมาทางพระฉากห้องพระอักษรก็ดี จะต้องผ่านสายตาของนายฉลาด เทียนงามสัจ เพราะเสี่ยงปิ่นและเสียงคนวิ่ง ซึ่งเป็นการผิดปกติ ทำให้นายฉลาด เทียนงามสัจ คอยสังเกตการณ์อยู่แล้ว แต่นายฉลาด เทียนงามสัจไม่เห็นผู้ใดแปลกปลอมเข้าออก

ถ้าผู้ร้ายจะวิ่งตามหลังนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไปทางระเบียงหลังจะไม่พ้นสายตา นายฉลาด เทียนงามสัจ เช่นเดียวกัน และนายฉลาด เทียนงามสัจเบิกความว่า ไม่เห็นใครวิ่งตามหลังนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒

ชั้นล่างตามคำนายมังกร ฆรมบุตร นอกจากยามในพระที่นั่งแล้วมีทหารมหาดเล็กอยู่ยามที่บันไดพระที่นั่ง คือ ภายนอกประตูเหล็ก ๒ คน ที่บันไดหลัง ๒ คน กับที่ร้านไม้ทางตะวันตก ๑ คน มียามที่อยู่เวรที่บันไดระหว่างห้องภูษา กับห้องเครื่องเล่นอีก

วันเกิดเหตุ นายพร หอมเนียมกับอีกคนหนึ่ง แต่ไม่ได้อยู่ยามเพราะลาเป็นเวรอยู่ยามที่ชั้นล่าง ที่ห้องโถงที่บันไดใหญ่ของพระที่นั่งบรมพิมาน คือ บันไดอัฒจันทร์ อยู่ยามตั้งแต่ ๖.๐๐ น. ถึง ๙.๐๐ น. แต่เมื่อเกิดเหตุแล้ว นายมังกร ภมรบุตร บอกให้อยู่ต่อไปอีกจนกระทั่ง ๑๘.๐๐ น. พยานนั่งอยู่ที่เก้าอี้บันไดทางด้านใต้ ระหว่าง ๖.๐๐ น. ถึง ๙.๐๐ น. ลุกขึ้นจากที่นั่งเปลี่ยนอิริยาบถ ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ และ ๒ รวมประมาณ ๑๕ นาที ครั้งที่ ๓ สักครู่หนึ่ง และเมื่อ ๙.๑๐ น. อีกครั้ง ๑ เป็น ๔ ครั้ง ครั้งที่ ๔ พยานไปสอบถามที่ห้องพักเครื่องว่ามีคนมาเปลี่ยนยามบ้างไหม เมื่อไม่มี พยานจึงกลับมา การลุกไป ๓ ครั้งแรกเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถ คนอื่นๆ ก็เคยทำเมื่อไม่มีใครมาเปลี่ยน พยานกลับมาอยู่ยามอีก ต่อมานายมังกร ภมรบุตร บอกให้พยานอยู่ต่อไป พยานอยู่จนถึง ๑๘.๐๐ น.

หน้าที่ของยาม หมายความว่าหน้าที่ของพยาน คือ คอยดูไม่ให้ผู้ไม่มีหน้าที่ขึ้นชั้นบนพระที่นั่ง

เมื่อไปเปลี่ยนอิริยาบถครั้งที่ ๓ แล้วครึ่งชั่วโมงกว่า จึงไปครั้งที่ ๔ เพื่อถามเรื่องเปลี่ยนยามที่ห้องพักเครื่อง แล้วพยานกลับมายังที่อยู่ยามตามเดิมสัก ๑๐ นาทีเศษ จึงได้ยินเสียงปืนแล้วได้ยินเสียงฝีเท้าคนวิ่ง และเสียงผู้หญิงร้องให้ พยานตกใจออกจากห้องห้องพระโรง หรืออีกชื่อหนึ่งเรียกว่าห้องโถง คือ ที่ๆ พยานอยู่ยาม เดินไปที่มุขหลังไปยืนอยู่ที่หน้าประตูตรงช่องประตูใต้บันได ยืนอยู่ ๕ นาที ตอนออกมานี้เห็นนายมณี บุรณสูตร และ นายมังกร ภมรบุตร ขึ้นๆ ลงๆ พยานถามนายมังกร ภมรบุตร จึงทราบว่าในหลวงถูกปืน

เมื่อมียามใน คือ นายพร หอมเนียมแล้ว ถ้าผู้ร้ายจะลงทางบันไดใหญ่ห้องอัฒจันทร์ซึ่งเป็นที่โล่ง นายพร หอมเนียมจะต้องเห็น เพราะพยานตกใจเมื่อได้ยินเสียงปืน พยานไหวตัวสังเกตสิ่งต่างๆ อยู่แล้ว พยานเห็นแต่นายมังกร ภมรบุตร และ นายมณี บุรณสูตร สองคนเท่านั้นที่ลงมาจากพระที่นั่งตั้งแต่พยานได้ยินเสียงปืนแล้ว

ถ้าผู้ร้ายจะลงมาทางบันไดอัฒจันทร์ และออกไปทางบันไดใหญ่กลางของหลังพระที่นั่ง นายพร หอมเนียมอยู่ที่เก้าอี้ใต้บันไดทางด้านใต้ จะต้องเห็นผู้ร้าย

เพราะบันไดใหญ่กลางของหลังพระที่นั่งอยู่ทิศเดียวกับที่ๆ พยานอยู่ยาม คือ ที่
เก้าอี้ใต้บันไดอัมจันทร์ แต่นายพร หอมเนียมไม่เห็นมีใครแปลกปลอม

อีกประการหนึ่ง ได้ความจากนายมังกร ภมรบุตร และนายพร หอมเนียม
ว่า มีทหารมหาดเล็กเป็นยามอยู่ที่มุขภายนอกประตูเหล็ก ๒ คน และที่บันได
หลังคือบันไดใหญ่กลางของหลังพระที่นั่งอีก ๒ คน ถ้ามีผู้ร้ายลงจากบันได
อัมจันทร์แล้ว และผู้ร้ายออกไปทางประตูเหล็กหรือทางบันไดหลังแล้ว ทหาร
ยามควรจะเห็น แต่หาปรากฏเช่นนั้นไม่ สรุปแล้วจึงเห็นว่า ไม่มีผู้ร้ายผ่านลง
บันไดอัมจันทร์มาชั้นล่าง

ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังกล่าวมา เห็นว่าไม่มีผู้ร้ายเข้ามากระทำการมิชอบ
ป็นของกลางจึงมิใช่ป็นผู้ร้ายทั้งปวงไว้ แต่เป็นป็นที่ได้ล้นถูกลั่นเกล้า
กระหม่อม จะเป็นด้วยเหตุใดนั้นจะได้พิจารณาต่อไป

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้าวันเกิดเหตุได้ไปนั่งอยู่ที่หน้าพระทวาร
ห้องแต่งพระองค์ ซึ่งไม่ใช่เวรของตน แก้วารอดีนบรรทมเพื่อวัดดวงพระตรา
มีพระยาอนุรักษราชมณฑเียร เป็นพยานว่า เป็นผู้พาไปหาช่าง และนายชิต
สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่า ต้องวัดดวงพระตราก่อน จึงต้องกลับไป นายบุคย์
ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ว่า นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นั่งรอวัดดวงพระตรา
ถ้านายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ จะสมคบกับผู้ร้ายแล้ว ควรจะให้ผู้ร้ายกระทำ
การเมื่อตนอยู่เวรแต่ผู้เดียว ไม่มีใครรู้เห็น ความลับจะได้ไม่แพร่พราย ไม่น่า
จะมานั่งอยู่กับนายบุคย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ให้เป็นพริฐ การมานั่งอยู่ไม่ยัง
ประโยชน์ให้แก่ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ กลับเสี่ยงให้เป็นจำเลย เพราะเมื่อ
ถูกสอบสวนอาจให้การขัดกับนายบุคย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ หรือเป็นที่สงสัย
ควรจะหลีกเลี่ยงภัยเสียให้ไกล

การที่ต้องวัดดวงพระตรานั้น คงจะทำตามคำสั่งของช่าง ทั้งนายชิต
สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้ถือหีบดวงพระตราไป หีบดวงพระตราเป็นพยานอยู่ใน
ตัว การที่ต้องวัดดวงพระตราน่าจะเป็นเพื่อความแน่นอนของขนาด ได้ความ
จากพระยาอนุรักษราชมณฑเียรว่า เจรจากันอยู่สักพักหนึ่ง ยังไม่เป็นที่เข้าใจ
กัน พระยาอนุรักษราชมณฑเียรไปเสียก่อน ต่อจากนั้นนายชิต สิงหเสนี จำเลย

ที่ ๒ จึงได้เข้าไปวัดดวงพระตรา แต่ต้องรออยู่ เกรงจะมีเสียงเวลาไขตู้เซฟ เพราะลั่นกลาลั่นกระหม่อมยังบรรทม เวลาบรรทมอยู่นี้เป็นที่รู้กันทั่วไปว่าต้องไม่ให้มีเสียง ตู้เซฟอยู่ใกล้ห้องพระบรรทม เวลาไขอาจมีเสียง นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นมหาดเล็กห้องบรรทมจำต้องรู้ในเรื่องเงียบเช่นนี้ หากจะมีเสียงทำให้ตื่นบรรทม นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ จำต้องรับผิดชอบ ฉะนั้นการที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นั่งรออยู่จึงเป็นการสมควรในหน้าที่มหาดเล็กห้องบรรทม

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เมื่อได้ประสบเหตุการณ์ ได้วิ่งไปกราบทูลสมเด็จพระราชินีว่า “ในหลวงยังพระองค์” นั้น นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้กราบทูลขณะอยู่ในความตื่นเต้น แม้นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ซึ่งได้ถามนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นายชิตสิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไม่ตอบ การกราบทูลทันทีในลักษณะตกอกตกใจเช่นนี้ อาจมีคำไปในทางต่างๆ กัน เพราะไม่ทันมีเวลาจะคิด คัดเลือกคำพูดให้เหมาะเจาะตรงกับรูปการณ์ทีเดียว เมื่อไม่เห็นผู้ใดอยู่ในห้องบรรทม หรืออยู่ใกล้ๆ ลั่นกลาลั่นกระหม่อมและนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ กำลังตกใจจึงกราบทูลไปตามที่ตนเห็นโดยไม่ได้นึกคิดไปถึงข้ออื่นๆ ถ้านายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ รู้เห็นเหตุการณ์มาก่อน จะต้องเตรียมการมาก่อนแล้ว ควรจะหาคำพูดให้เหมาะสมยิ่งกว่านี้ กล่าวคือ เลือกเฟ้นคำกราบทูลชนิดที่ไม่เข้าตัวเอง การกราบทูลดังที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้กระทำ แสดงว่าเป็นความคิดที่เกิดขึ้นทันทีทันควัน ปราศจากการเตรียมแต่อย่างใดมาก่อน เป็นข้อหนึ่งซึ่งแสดงความนึกคิดในใจเกิดขึ้นทันทีทันใดอย่างบริสุทธิ์ ไม่ใช่เป็นการแสดงความเป็นพิรุณแต่อย่างไร

การพูดเช่นนี้ เป็นเพียงความนึกคิดของนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ส่วนข้อเท็จจริงจะเป็นดั่งนั้นหรือไม่ จะต้องมีการพยานหลักฐานประกอบอีก เพียงแต่คำพูดไม่ทำให้หลักฐานอื่นๆ เปลี่ยนแปลงไปได้

วันเกิดเหตุ นางสาวสงวนวรรณ เพื่องเพชร ได้ถามนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่า “ทำไมปล่อยให้ท่านเล่นปืน” นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ตอบว่า “ท่านจะเล่นของท่านเอง ห้ามท่านไม่ได้” คำถามของนางสาวสงวนวรรณ

เฟื่องเพชร ถามไปในทำนองว่า ล้นเกล้าล้นกระหม่อมต้องกระสุนปืนโดยอุบัติเหตุ นายชิต สิงหเสนี ตอบไปในทำนองเดียวกัน ก็น่าจะเป็นเพราะขณะเกิดเหตุ ไม่มีผู้ใดอยู่ในห้องพระบรรทมจึงเห็นไปเช่นนั้น อนึ่ง ความที่ตอบแก่นางสาวสงวนวรรณ เฟื่องเพชร นี้แคบกว่าที่นายชิต สิงหเสนี ได้กราบทูลสมเด็จพระราชชนนี ซึ่งอาจกินความถึงปลงพระชนม์พระองค์เองด้วย แต่น่าจะอาศัยเหตุผลอย่างเดียวกัน คือ ไม่มีผู้ใดอยู่ในห้องบรรทมและทูลไปตามภาพที่ตนเห็น

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้พุดแก่นางสาวจรรยา ตะละกัญ ว่า “นี้จะบอกให้ ท่านไม่ได้เสร็จดอก ในวันที่ ๑๓ นั้น” นางสาวจรรยา ตะละกัญถามว่า “เพราะเหตุอะไร” ก็ไม่ตอบ นางสาวจรรยา ตะละกัญ ว่า “ไม่เชื่อ” ถามต่อไปว่า “ทำไม เรือบินจะไม่มาอย่างนั้นหรือ? ฝรั่งเศสกำหนด ทำอะไรต้องทำแน่นอน เสมอ ไม่คลาดเคลื่อน” นายชิตหัวเราะและพุดว่า “ไม่เชื่อก็ก้าวไป คอยดูไปก็แล้วกัน” การพุดเช่นนี้จะเป็นพิรุณหรือไม่ นางสาวจรรยา ตะละกัญ เบิกความว่า ขณะนั้นพยานรู้สึกว่านายชิตหยอกเล่น เพราะเห็นพยานกระตือรือร้นอยากตามเสด็จไปต่างประเทศนัก อันการพุดหยอกเล่นหรือไม่นั้น จะถือเอาแต่คำพุดเท่านั้นไม่ได้ เพราะอาจแปลไปคนละความหมาย จะต้องพิจารณาถึงสิ่งอื่นๆ ประกอบ เช่น กิริยาท่าทาง สัมผัส และเรื่องที่พุดติดต่อกันเป็นต้น เมื่อนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เห็นนางสาวจรรยา ตะละกัญ กระตือรือร้นอยากตามเสด็จ และเกี่ยวกับเลข ๑๓ เป็นการถือโชคลางว่าจะนำมาซึ่งโชคไม่ดีประกอบกับการหัวเราะ การที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ พุด จึงเป็นการพุดหยอกเล่น คำว่า “คอยดูไปแล้วกัน” เป็นคำต่อเนื่องมาจากความในตอนต้นเป็นทำนองว่า ให้คำพุดที่หยอกเล่นนั้นมีน้ำหนักคล้ายกับจริงจึงยิ่งขึ้น แต่เป็นคำพุดหยอกล้ออยู่นั่นเอง นางสาวจรรยา ตะละกัญ ก็เข้าใจเช่นนั้น ไม่มีความหมายไปในทางอื่น

อีกครั้งหนึ่ง นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ พุดกับนายมี พาสล ว่า “แปลกใจทำไมในหลวงถึงจะเสด็จกลับวันที่ ๑๓ ฝรั่งเศสถือ” นายมี พาสล ตอบว่า “ท่านไม่ทรงถืออย่างฝรั่ง เพราะท่านเป็นไทย ท่านก็เสด็จไป” นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่า “ท่านจะไม่ได้เสด็จนะนา” นายมี พาสลจึงว่า “ก็ใครทำนายแล้วท่านก็คงเสด็จ” นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ พุดต่อไปอีกว่า “ท่านจะไม่เสด็จนา”

ตามคำนายมี พาผลนี้ เห็นได้ว่า การที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ คิดว่าจะไม่เสด็จวันที่ ๑๓ เพราะตนเข้าใจว่าวันที่ ๑๓ ทางฝรั่งถือกัน เมื่อนายมี พาผลว่า คงจะเสด็จเพราะโทรถวายฤกษ์แล้ว นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ จึงกล่าวเป็นเชิงสงสัยว่า “ท่านจะไม่เสด็จนา” คำพูดของนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เมื่อรวมกันแล้วเป็นคำปรารภ และนึกคิดเอาว่าอาจไม่เสด็จ เพราะเพี้ยนวันที่จะเสด็จตรงกับวันที่ ๑๓ จึงคาดคะเนเอาว่า อาจจะมีการเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นวันที่ตรงกับเลขที่ ๑๓ ซึ่งฝรั่งถือว่าไม่ดี ถ้านายชิต สิงหเสนี รู้ความลับไม่น่าจะขยายให้นายมี พาผล ฟัง เพราะไม่รู้จักกันดีพอที่จะขยายเรื่องขอขาดบาศตตาย คำพูดของนายชิต สิงหเสนี ทั้งสองคราวนี้ไม่ส่อว่ารู้เรื่องราวมาก่อนเลย แต่เป็นไปในทำนองหยอกล้อ และคาดคะเนเนื่องจากการถือโชคลางของฝรั่งในเลข ๑๓

เมื่อตำรวจเรียกปิ่นของกลางจากนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไม่ส่ง-แต่ปิ่น กลับส่งปลอกกระสุนไปให้ด้วยนั้น ไม่น่าจะเป็นการกระทำที่เลยขอบเขต เพราะตนเป็นผู้เก็บปลอกกระสุนปิ่นได้ ปิ่นและปลอกกระสุนปิ่น ๒ สิ่งนี้เกี่ยวโยงเป็นหลักฐานด้วยกันและอยู่ใกล้ๆ กัน เมื่อตำรวจเรียกแต่ปิ่นซึ่งเป็นส่วนใหญ่ ก็น่าจะส่งปลอกกระสุนปิ่นซึ่งวางอยู่ใกล้ๆ ไปด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา เห็นว่า นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไม่ได้สมคบกับผู้ใด หรือรู้เห็นเรื่องนี้มาก่อน

เฉพาะนายบุษย์ บัทมศรีน จำเลยที่ ๓ ได้รับพระมหากรุณาให้ตามเสด็จไปรับใช้ในต่างประเทศ ซึ่งมหาดเล็กอื่นๆ ไม่มีโอกาส นายบุษย์ บัทมศรีน จำเลยที่ ๓ ควรจะรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง จนไม่น่าจะคิดทรยศได้ เหตุการณ์อันสำคัญ คือ การที่นายบุษย์ บัทมศรีน จำเลยที่ ๓ นั่งอยู่ที่พระทวารห้องแต่งพระองค์ในเวลาเกิดเหตุ ได้ยินเสียงปิ่นแล้วเห็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้าไปดูที่ห้องพระบรรทม และกลับวิ่งออกมา นายบุษย์ บัทมศรีน จำเลยที่ ๓ นั่งตกตะลึงอยู่ ถาถามนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่า อะไรกัน ก็ไม่ตอบ เป็นแต่วิ่งต่อไปตามระเบียบหลัง เหลียวไปดูในห้องบรรทมเห็นไม่มีอะไร

ลูกตามนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ไปเร็วๆ เพื่อจะถามให้รู้เรื่อง แต่ไม่ทันหยุดอยู่แค่ห้องพระภุษา ต่อมาเห็นสมเด็จพระราชชนนีและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับบุคคลอื่นๆ อยู่ในห้องพระบรรทม เห็นเป็นกระบอกของกลางวางอยู่บนหลังตู้เล็กข้างพระแท่น โดยพระพี่เลี้ยงเนื่อง จิตตคุลย์ หยิบมาวางไว้ นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ เกรงว่า สมเด็จพระราชชนนีจะใช้ปืนทำอันตรายแก่พระองค์เอง จึงคลานเข้าไปหยิบปืนนั้นออกมาเสีย นำไปเก็บไว้ในลิ้นชักตู้ห้องแต่งพระองค์ ความแต่เพียงเท่านี้ ไม่เป็นหลักฐานแสดงว่า นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ มีผิดแต่อย่างใด ถ้ามีผู้ร้ายวิ่งหนีไปก่อน คือวิ่งออกหน้าหรือหลังนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ คงเห็นแต่ไม่มีผู้ร้ายวิ่งไป จึงไม่มีข้อความใดแสดงว่า นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ไม่ได้สมคบกันหรือสมคบกับผู้อื่น หากว่ามีผู้ร้ายซุ่มซ่อนอยู่ก่อน ยิ่งแล้ว ปลอมให้นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ วิ่งไปเสียก่อนแล้วจึงตามหลังออกมา ผู้ร้ายยิ่งเสี่ยงอันตรายมากขึ้น เพราะเสียงปืนทำให้ผิดปกติพออยู่แล้ว ยังมีเสียงคนวิ่งอีก ย่อมทำให้ผิดปกติมากขึ้น จะก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้คนและทำให้คอยดูเหตุการณ์มากขึ้น และมีโอกาสเห็นตัวผู้ร้ายมากขึ้น การที่ผู้ร้ายจะวิ่งตามหลังนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ออกไปจึงไม่มีอีกประการหนึ่งนายฉลาด เทียนงามสัจ ซึ่งอยู่ในห้องเสวยตั้งแต่ได้ยินเสียงปืนเสียงคนวิ่ง และเห็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ วิ่ง จนกระทั่งเห็นสมเด็จพระราชชนนี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบุคคลอื่นเข้าไปทางห้องทรงพระสำราญและห้องแต่งพระองค์ ไม่เห็นมีคนแปลกปลอมเข้าออก แสดงว่าไม่มีผู้ร้ายวิ่งไปก่อนหรือหลังนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นอกจากนั้นนายพรหมเนียม ซึ่งเป็นยามอยู่ที่ห้องโถง เชิงบันไดอัฒจันทร์ ไม่เห็นมีผู้แปลกปลอมลงบันได เป็นเหตุสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งทำให้เห็นว่าไม่มีผู้ร้าย และจำเลยทั้งสองไม่ได้สมคบกัน

พฤติการณ์ที่นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ถามนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่าอะไรกันนั้น แสดงว่าไม่รู้เรื่องอะไรมาเลยเป็นการถามโดยปัจจุบันทันด่วน ถ้าสมคบกันมาคงจะไม่ถามเช่นนั้น

นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ได้ให้การชั้นสอบสวนเมื่อวันเกิดเหตุว่า ปิ่นกระบอกของกลางทราบตอนหลังว่าพระองค์ท่านไข้ยิ่ง เป็นท่านองว่า นายบุศย์ ปัทมศริน รู้แผนการปลงพระชนม์มาก่อน จะสอบสวนนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ในวันเกิดเหตุนั้นก็จริง แต่เป็นเวลาภายหลังเกิดเหตุหลายชั่วโมง เกิดเหตุแล้วมีคนรู้กันมาก คงจะมีการพูดกันถึงเหตุที่ลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม เสด็จสวรรคต จึงปรากฏในคำให้การว่า นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ทราบเรื่องปิ่นภายหลัง ไม่ได้รับรองว่าเป็นความเห็นของตน เป็นแต่ได้รู้มาเช่นนั้นว่า เป็นปิ่นที่พระองค์ท่านไข้ยิ่ง อาจเป็นคำพูดหลวมๆ เพราะปรากฏต่อมาในการสอบสวนวันที่ ๑๓ เดือนเดียวกัน เรียกปิ่นกระบอกเดียวกันว่า “ปิ่นกระบอกที่ลั่นถูกในหลวง ข้าพเจ้า (คือนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓) เป็นผู้หยิบไปเก็บไว้” ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าครั้งแรก วันเกิดเหตุนี้เองเวลาเย็นนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ได้พูดกับนางบุญสม ปัทมศริน ภรรยา เมื่อถูกถามว่า สวรรคตเพราะอะไร นายบุศย์ ปัทมศริน ตอบว่า ท่านยังพระองค์เอง ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากข่าวที่ทราบในตอนเช้าวันนั้นเอง ดังปรากฏในคำให้การชั้นสอบสวนของวันเกิดเหตุ นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ เข้าใจว่าเหตุการณ์เป็นดังนั้น จึงได้ตอบแก่ผู้ถามดังนั้น

นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ได้ตามนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้าไปทางห้องบรรทม แต่มิได้กระทำการถวายอารักขา เพราะนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ วิ่งไปแล้ว ไม่มีใครอีกจึงได้เดินออกมา

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เป็นมหาดเล็กห้องบรรทม ขณะเกิดเหตุอยู่ด้วยแม้จะไม่ใช่เวรของตนเป็นธรรมดาที่จะต้องช่วยเหลือเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้นหาควรปลื้งตัวออกไม่ การที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นำปิ่นและปลอกกระสุนไปให้เจ้าหน้าที่ เนื่องจากเหตุนี้เอง ถ้าสมคบกันมากับผู้ร้ายแล้วทำไม่รู้ไม่เห็นเสีย หรือมิฉะนั้นอยู่เสียไกลๆ ไม่มาเกี่ยวข้อง น่าจะมีผลดีกว่าอีกประการหนึ่ง ศาลอาญาก็มองนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ มิใช่คนโง่

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้าไปในห้องบรรทมโดยไม่ใช่เวร เป็นเพราะได้ยินเสียงปิ่น และเป็นมหาดเล็กห้องบรรทมอยู่แล้ว เคยเข้าออกได้ จึง

ได้เข้าไปดูเหตุการณ์ว่าอะไรเกิดขึ้น ในสถานการณ์พิเศษเช่นนี้ ไม่น่าจะถือว่าเป็นผิด หากมีเหตุจำเป็นอาจช่วยเหลือได้

นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ จะให้การแตกต่างกันตอนนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้าห้องบรรทมไปถึงแคไหนก็ดี ไม่ทำให้คดีผิดแผกไป เพราะเหตุว่าจำเลยทั้ง ๒ นี้อยู่ที่หน้าพระทวารด้วยกัน ได้ยินเสียงปืนแล้วต่างลุกขึ้นเพื่อเข้าไปดูห้องบรรทมว่าอะไรเกิดขึ้น อาจให้การผิดกันบ้างว่า นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้าไปถึงแคไหน แต่พอแลเห็นพระบรมศพได้นั่นเอง ถ้าไม่เห็นนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ จะกราบทูลสมเด็จพระราชชนนีว่า “ในหลวงยิงพระองค์” ไม่ได้

คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยทั้ง ๒ ตอนหนึ่ง คือ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๙๐ และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๙๐ มีใจความว่า ต่างคนต่างสงสัยว่า อีกฝ่ายหนึ่งจะเป็นสายนำคนภายนอกเข้ามาลอบปลงพระชนม์

การสงสัยซึ่งกันและกันเช่นนี้ อาจเป็นได้ว่า ได้สมคบกันมาหรือไม่ได้สมคบกันมา แต่เป็นนัยว่าการขัดทอดซึ่งกันและกัน, ป้ายความผิดให้อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อตัวจะได้พ้นผิด ถ้าได้สมคบกันมา ต่างมีส่วนในการลอบปลงพระชนม์ จำเลยทั้งสองจะมานั่งอยู่พร้อมกันขณะเกิดเหตุทำไม เพราะจะทำให้ความลับของตนแตก หรือเจ้าหน้าที่ได้ระแคะระคาย โดยจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นพยานหรือเป็นจำเลย เป็นการเสี่ยงภัย อย่างน้อยที่สุดเป็นพยาน อย่างเลวที่สุดเป็นจำเลย เฉพาะอย่างยิ่งนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ซึ่งไม่ใช่เวอร์ของตนจะมาอยู่ในที่เกิดเหตุให้ลำบากไยเล่า ไปเสียไกลๆ ให้ปลอดภัยหมดความสงสัยว่าตนไม่เกี่ยวข้องเลยมิดีกว่าหรือ โดยให้ผู้ร้ายกระทำการขณะนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ อยู่เวรแต่ผู้เดียว

ถ้าสมคบกันแล้ว จำเลยทั้งสองมานั่งคอยช่วยเหลือกัน จะเป็นการเสี่ยงภัยดังกล่าวมา จึงไม่น่าคิดจะเป็นไปได้ การที่นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ เข้ามานั่งอยู่ด้วยกับนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ นั้น เพื่อรอวัดดวงพระตรา

คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยทั้งสองในตอนนี้ เพียงแต่แสดงความคิดเห็นว่าสงสัยอีกฝ่ายหนึ่งโดยอาศัยเหตุผลซึ่งจำเลยทั้งสองให้การไปในทำนองเดียวกัน อันความสงสัยอาจมีได้เสมอ แต่มูลที่จะทำให้เกิดความสงสัยนั้นควรจะต้องมีหลักฐาน แม้กรณีสวรรคตนี้ ก่อนจำเลยถูกฟ้อง มีเหตุให้คิดกันไปได้ถึง ๓ ทาง คือ ถูกลอบปลง ปลงเอง หรืออุบัติเหตุ ความสงสัยของจำเลยแต่ละฝ่ายไม่อาจยืนยันอีกฝ่ายหนึ่งได้ จะว่าเป็นทำนองคำขัดทอดๆ ยิงมีน้ำหนักน้อย เมื่อพยานโจทก์อื่นๆ ไม่มั่นคงพอแล้วฟังประกอบเพื่อลงโทษจำเลยไม่ได้

โจทก์นำพลโท พระยาเทพหัสดิน และร้อยตรี กริ พิมพะกร เข้าสืบว่า ได้มีผู้ว่าจ้างนายสีหรือชูรัตน์ ให้ยิงปลงพระชนม์ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ให้นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุญย์ บัทมศรีน จำเลยที่ ๓ เป็นผู้นำอรับในวัง นายสีหรือชูรัตน์นี้ทางพิจารณาได้ความว่าได้ตายเสียแล้วที่จังหวัดชลบุรี นายสีหรือชูรัตน์ได้เคยเล่าข้อความที่กล่าวมาให้แก่ ร.ต. กริ พิมพะกร และพลโท พระยาเทพหัสดินฟัง ปัญหาว่าที่นายสีหรือชูรัตน์เล่านี้จะใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนได้หรือไม่ พลโท พระยาเทพหัสดิน และ ร.ต. กริ พิมพะกร เป็นผู้เห็นอาการกิริยาที่นายสีหรือชูรัตน์เล่า เป็นพยานชั้นที่ ๑ ในส่วนที่เห็นและได้ยินนี้ แต่ข้อเท็จจริงที่นายสีหรือชูรัตน์กล่าวเป็นพยานบอกเล่า เป็นข้อเท็จจริงซึ่งพลโท พระยาเทพหัสดิน และ ร.ต. กริ พิมพะกร ไม่รู้เองเห็นเอง จะนำมาเป็นพยานหลักฐานในสำนวนไม่ได้เพราะเป็นพยานบอกเล่า ผู้กล่าวคือนายสีหรือชูรัตน์ไม่ได้สาบานหรือปฏิญาณ และเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสซักค้านจะซักค้านข้อความที่บอกเล่าจาก ร.ต. กริ พิมพะกร และพลโท พระยาเทพหัสดินไม่ได้ คำบอกเล่าของนายสีหรือชูรัตน์ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วนต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน ในเมื่อผู้ตายคือผู้กล่าวรู้ตัวว่าไม่มีหวังจะรอดจากความตาย เช่น ในเรื่องฆ่าคนตายโดยเจตนาและไม่เจตนา ผู้ตายถูกจำเลยทำร้ายหรือถูกรถยนต์จำเลยทับ ผู้ตายได้ระบุงการกระทำของจำเลย กรณีเช่นนี้รับฟังคำของผู้ตายที่กล่าวได้ แม้จะเป็นพยานบอกเล่า คำของนายสีหรือชูรัตน์เล่าไม่เข้าข้อยกเว้นของพยานบอกเล่าฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้ จะฟังว่า ข้อความที่นายสีหรือชูรัตน์บอกเล่าเหล่านั้นพาดพิงถึงนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุญย์ บัทมศรีน จำเลยที่ ๓ ไม่ได้

การพิจารณาคดีจะต้องดูจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวน อาจเป็น พยานบุคคล วัตถุพยาน หรือพยานลายลักษณ์อักษร บางครั้งอาจต้องแปลความหมายของพยานหรือของตัวหนังสือ แล้วสรุปผลว่า เชื่อหรือไม่เชื่อพยาน เหล่านี้ด้วยเหตุใดหรือแปลว่าอย่างไร

พยานหลักฐานต่างๆ ของโจทก์ที่สืบมา เห็นว่าไม่พอแสดงว่าจำเลยทั้งสองได้กระทำความผิดดังโจทก์ฟ้อง ตามเหตุผลต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

คดีนี้ เมื่อวินิจฉัยข้อหาของโจทก์ในเรื่องลอบปลงพระชนม์หมดสิ้นแล้ว ควรพิจารณาด้วยว่า สวรรคตเพราะเหตุใด แยกออกได้เป็น ๒ กรณี ปลงพระชนม์เองหรืออุบัติเหตุ ตามที่ได้แยกไว้ในที่อื่นๆ ตลอดมา

ผู้ที่จะกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้น ตามธรรมดาย่อมจะมีเรื่องชุ่นข้องหมองใจมาแต่ก่อน หรือมีเหตุอื่นๆ ซึ่งทำให้เห็นว่าตายดีกว่าอยู่ แต่เฉพาะล้นเกล้าล้นกระหม่อมเหตุเช่นนี้ไม่น่าจะมี พระองค์เพียบพร้อมด้วยเกียรติยศ ทร์พยศถาบรรดาศักดิ์ มุ่งหมายจะเสด็จนอกประเทศ พบปะกับบุคคลสำคัญเพื่อเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง และเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยให้สำเร็จเพื่อจะได้ช่วยให้อาณาประชาราษฎร์ของพระองค์เจริญยิ่งขึ้นไป ในเรื่องตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จะมีความเห็นขัดแย้งกับนายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ก็จริง แต่ยังมีได้ตกลงแน่นอนว่าจะตั้งใคร นายเฉลียว ทุมรส จำเลยที่ ๑ ซึ่งไม่พอพระทัยได้ออกจากตำแหน่งไปแล้วไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอีก ระหว่างพระราชวงศ์ทรงรักใคร่กันฉันแม่กับลูก และพี่กับน้องที่ดียิ่ง ในเช้าวันเกิดเหตุ สมเด็จพระราชชนนีได้เข้าเฝ้าถวายน้ำมนต์ห่ม และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงถามพระอาการก่อนสวรรคตเล็กน้อยเท่านั้น ไม่มีเรื่องชุ่นข้องหมองพระทัยแต่ประการใด นอกจากนั้น ยังได้ทรงนัดไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชและนัดให้บุคคลอื่นเข้าเฝ้าอีก ซึ่งแสดงว่าไม่ได้ทรงคิดที่จะกระทำการเช่นนั้น การประหารของพระองค์เกี่ยวแก่พระนาภีเป็นเพียงเล็กน้อย ไม่เจ็บปวดจนถึงทำให้ท้อพระทัย ตามเหตุผลไม่น่าจะกระทำแก่พระองค์เอง

อันว่าอาการแข็งแรง คือ คาดาเวरिक สบัสซัม ถ้ามีในพระบรมศพเป็นที่แน่นอนแล้ว ชี้ไปในทางที่ว่าทรงปลงพระชนม์เอง แต่ถ้าไม่มีแล้ว อาจเป็น

การถูกลอบปลงหรืออุบัติเหตุ แต่อาการแข็งแกร่งในคดีนี้ยังไม่เป็นที่แน่นอนว่ามีในพระบรมศพหรือไม่ดังกล่าวนำมาข้างต้น จึงจะตัดการปลงพระชนม์เองออกเสียมิได้ ดังที่คณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตได้กล่าวไว้

อุบัติเหตุนั้น อาจเกิดด้วยประการใดๆ ได้ทั้งสิ้น เฉพาะผู้ที่ทำแก่พระองค์ไม่มี เพราะไม่มีผู้ใดอยู่ใกล้เคียง คงเหลืออยู่แต่ข้อที่ว่า อาจเกิดขึ้นได้ด้วยพระองค์เองหรือไม่ ปืนของกลางไก่อ่อนกว่าธรรมดา และต้องใช้น้ำหนักเหนียวไกเพียง ๓ ก.ก. ซึ่งน้อยกว่าธรรมดา ปืนของกลางจึงลั่นได้ง่าย ถ้าลั่นกลลั่นกระหม่อมทรงจับปืนเล่น จะเป็นด้วยพระหัตถ์เดียวหรือสองพระหัตถ์ก็ตาม ในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น เผอิญนิ้วพระหัตถ์ไปถูกไกปืน และอีกนิ้วพระหัตถ์หนึ่งไปถูกที่ห้ามข้างหลังที่ด้ามปืนเข้า จะทำให้ปืนลั่นได้ ถ้าปืนนั้นได้ขึ้นนกอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ เป็นข้อที่อาจเป็นไปได้เท่านั้น เพราะไม่มีผู้ใดทราบว่ ก่อนปืนลั่น ปืนอยู่ในลักษณะใด ผู้ทำความสะอาดแก่ปืน อาจทิ้งปืนให้ปืนขึ้นนกไว้ด้วยความพลั้งเผลอ หรืออาจมีผู้ใดผู้หนึ่งจับต้องปืนนั้น แล้วทิ้งไว้ในลักษณะนั้น ลั่นกลลั่นกระหม่อมคงไม่ทำดังนี้ เพราะทรงมีความระมัดระวังในเรื่องนี้อยู่แล้ว จริงอยู่ ก่อนจะยิงปืนของกลางจะต้องเหนียวไกหน้าและที่ห้ามปืนที่ด้ามปืนข้างหลังพร้อมกัน ซึ่งเป็นการค่อนข้างลำบากที่จะเกิดอุบัติเหตุ แต่การจับปืนที่จะเกิดอุบัติเหตุ นั้น อาจเป็นไปได้ในลักษณะใดๆ ก็ได้ตามวิธีจับปืนต่างๆ ที่ พ.อ. สุขุม ยังยืนยัน กล่าว ไม่จำเป็นจะต้องจับในลักษณะธรรมดาเลย ถ้าจับในลักษณะดังกล่าวมาข้างต้น อุบัติเหตุอาจเกิดขึ้นได้ จึงจะตัดอุบัติเหตุออกจากกรณีนี้เสียทีเดียวไม่ได้

ข้าพเจ้าเห็นว่า หลักฐานยังไม่พอฟังลงโทษจำเลยทั้งสาม ฟ้องโจทก์ เฉพาะนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุญย์ บัณฑิติน จำเลยที่ ๓ ควรยกควรพิพากษายืนตามศาลอาญาเฉพาะนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑

หลวงปริพนธ์พจนพิสุทธ์ (แย่ง)
สุเมธ, ไพรัช พิมพ์/ทาน

หลวงปริพนธ์พานพิสุทธิ

บทสัมภาษณ์พิเศษ
หลวงปริพนธ์พจนพิสุทธิ์
โดย นายนเรศ นโรปกรณ์

บทสัมภาษณ์พิเศษ หลวงปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

โดย นเรศ นโรปกรณ์

นเรศ - สวัสดีครับท่าน

หลวงปริพนธ์ - สวัสดี คุณนเรศ

นเรศ - ผมมารบกวนท่านอีกแล้วครับ

หลวงปริพนธ์ - เอาเลย มีอะไรหรือ ?

นเรศ - ทุกครั้งที่กรณีสวรรคตเป็นข่าวเกรียวกราว ผมก็มาสัมภาษณ์ท่านในฐานะผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ที่มีความเห็นแย้งผู้พิพากษาอื่นอีกสี่ท่าน หรือถ้าจะนับกันทั้งสามศาล ท่านก็แย้งผู้พิพากษาถึง ๑๔ ท่านด้วยกัน นี่คงจะรบกวนท่านเรื่องเดิม

หลวงปริพนธ์ - คราวก่อนคุณนเรศอยู่หนังสือพิมพ์อะไร ?

นเรศ - ไทรายัน พิมพ์ไทย กรุงเทพ เสรีไทย ฯลฯ แต่ฉบับไหนก่อนหรือหลังก็ลืมๆ แล้วครับ

หลวงปริพนธ์ - คราวนี้อยู่สยามรัฐหรือ ?

นเรศ - ครับ สยามรัฐ แต่ผมมาสัมภาษณ์ท่านเป็นการส่วนตัว ในฐานะผู้รวบรวมเรื่องกรณีสวรรคตเป็นรายหลังสุด

หลวงปริพนธ์ - ได้ข่าวว่าพิมพ์กันหลายเล่ม

นเรศ - ครับ รายแรกก็หอมสรวง แสงวิเชียร กับคุณวิมลพรรณ ปีตรวัชชัย รายที่ ๒ คุณสุพจน์ ด้านตระกูล รายที่ ๓ คุณชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ รายที่ ๔ คุณประพัฒน์ ตรีณรงค์ รายที่ ๕ ที่ ๖ ก็มีครับ แล้วยังมีคำพิพากษาคบทั้งสามศาลเสียอีก โดยเฉพาะคำพิพากษานี้เองที่ผมอยู่เฉยไม่ได้ ทั้งที่ไม่คิดจะรวบรวมเรื่องราวเหล่านี้มาก่อนเลย

หลวงปริพนธ์ - เป็นยังไง ? คำพิพากษาเป็นยังไงหรือ ?

นเรศ - ผมเคยอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์แล้ว ก็ต่อท้ายด้วยความเห็นแย้งของท่านไข่ใหม่ละครับ ?

หลวงปริพนธ์ - ครับ

นเรศ - แต่ในคำพิพากษาที่เขาจัดพิมพ์ใหม่นี้ ไม่มีความเห็นแย้งของท่าน ผมก็เลยคิดว่า ในแง่ประวัติศาสตร์คงไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร นี่แหละครับจึงต้องมากราบเรียนสัมภาษณ์ท่านเพิ่มเติม

หลวงปริพนธ์ - ครับ แต่ผมยังได้ยืนยันว่าฝรั่งก็พิมพ์กันด้วยไม่ใช่หรือ ?

นเรศ - ตามข่าวก็ว่าหนังสือพิมพ์ฮ่องกงสแตนดาร์ดตีพิมพ์เป็นตอนๆ มีคำให้สัมภาษณ์ของ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช และในเมืองไทยนี้เองก็ทราบว่าการแปลหนังสือที่ฝรั่งเขียนเกี่ยวกับกรณีสวรรคตพิมพ์ขายเสียอีก แต่ขายกันลับๆ ผมก็อยากจะอ่านอยู่เหมือนกันแต่ไม่ปะช่องสักที มันจะใช่ฝรั่งเจ้าเก่า นั่นหรือเจ้าไหนก็ไม่ทราบ นี่ผมก็ว่าไปตามที่เขาว่าๆ กันนะครับ แต่เมื่อดูตามจำนวนคนซื้อ เล่มแรกๆ ร่วมแสนแล้ว ก็แสดงว่า ประชาชนสนใจเรื่องนี้จริงๆ

หลวงปริพนธ์ - นั่นซี ความอยากรู้ของคนเราก็ออย่างนี้เอง คุณนเรศจะมาเอาอะไรจากผมอีก ผมก็พูดได้ตามความเห็นแย้งนั้นเท่านั้น

นเรศ - ผมอยากจะทราบอะไรๆ จากท่านหลายอย่าง *ประการแรก* ที่ผมเคยมาเรียนสัมภาษณ์ท่านหลายครั้งแล้วนั้น อายุความของคดีนี้ยังไม่สิ้นสุด *ประการหลัง* วันเวลาที่เนิ่นนานมาอย่างนี้ ท่านอยากจะพูดอะไรเพิ่มเติมอีกบ้างก็สุดแต่ท่านจะพอใจ กรุณาตอบตามสบายเลยครับ

หลวงปริพนธ์ - ผมก็คงตอบอย่างที่เคยตอบคุณนเรศมาแล้วว่า ความเห็นเกี่ยวกับกรณีสวรรคตย่อมจะแตกต่างกันได้ไม่มีที่สิ้นสุด ยิ่งถ้าเกี่ยวกับการเมืองหรือนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างนายปรีดี พนมยงค์ หรือคุณหลวงประดิษฐ์ อย่างนี้ คนก็ต่างว่ไปต่างๆ นานา คนนั้นว่าจี้ คนนี้ว่าจั้น แต่ไม่ว่าใครจะว่ายังไง ผมก็เห็นว่าจำเลยสามคนคือนายชิต นายบุศย์ นายเฉลียว ไม่ควรจะ...ควรจะทำลายตัวนั้นแหละ แม้จนเดี๋ยวนี้ผมก็ยังเห็นอยู่อย่างนั้น

นเรศ - เป็นความเชื่อของท่านหรือครับ ?

หลวงปริพนธ์ - เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง จากหลักฐานทุกอย่างทุกประการ เท่าที่มีมากมายเหลือเกิน และผมได้จับต้องลูบคลำมาแล้วทุกอย่างทุกชิ้นไม่ปล่อยให้ผ่านสายตาสักชิ้นเดียว มันจึงเกิดความเห็นแย้งขึ้นมาอย่างนั้น

นเรศ - ผมขอทราบเรียนเกี่ยวกับความเห็นแย้งเสียก่อนนะครับ เราจะเรียกว่าเป็นคำพิพากษาแย้งได้ไหม?

หลวงปริพนธ์ - ไม่ใช่คำพิพากษา แต่เป็นความเห็นของผู้พิพากษาข้างน้อยในองค์คณะผู้พิพากษาทั้งหมด เช่น ห้าคนก็อาจจะเป็นจำนวนแย้งสองต่อสาม หรือหนึ่งต่อห้า เรียกว่า “ความเห็นแย้ง” ตรงตัวนี้แหละครับ

นเรศ - ความเห็นแย้งทำเป็นลายลักษณ์อักษรเสมอไปไหม ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่จำเป็น เว้นแต่คดีใหญ่ๆ

นเรศ - ผู้พิพากษาจะมีความเห็นแย้งได้ทุกศาลไหมละครับ ?

หลวงปริพนธ์ - มีได้เฉพาะศาลอาญาหรือศาลต้นกับศาลอุทธรณ์เท่านั้น ศาลฎีกามีความเห็นแย้งไม่ได้ หรือถึงจะมีก็ต้องยอมรับความเห็นของผู้พิพากษาข้างมาก

นเรศ - ผมเรียนถามแทรกอีกนิดเถอะครับ เพราะได้ทราบมาว่า ในศาลฎีกา เมื่อคดีนี้ผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้พิพากษาสองในสามมีความเห็นแย้งอย่างความเห็นแย้งของท่าน คือให้ปล่อยตัวจำเลยทั้งสามไป

หลวงปริพนธ์ - คุณทราบจากทางไหน ?

นเรศ - ก็อย่างที่ท่านรู้จักผมนั่นแหละครับ สมัยเป็นนักข่าว ทางโรงพิมพ์มอบให้ผมทำข่าวนี้อย่างมาเกือบจะทุกโรงพิมพ์ทีเดียว ผมก็เลยได้ข่าวลือว่า ผู้พิพากษาศาลฎีกาสองในห้าท่านมีความเห็นแย้งดังกล่าว แต่ก็ไม่ทราบว่าจริงหรือเท็จ ?

หลวงปริพนธ์ - ผมตอบอย่างตรงไปตรงมาได้ว่า ผมไม่ทราบว่าจริงหรือเท็จเหมือนกัน แต่ข่าวลือนั้นผมได้ยินอย่างเดียวกับคุณนเรศ ผมคิดว่าเราไม่ควรจะพูดถึงข่าวลือไม่ใช่หรือ ?

นเรศ - ครับ ข่าวลือย่อมไม่เป็นที่พึงประสงค์ แต่กรณีสวรรคตเป็นเรื่องที่ไม่จบไม่สิ้นจนทุกวันนี้เพราะข่าวลือนั่นเอง ท่านคงจะไม่ปฏิเสธว่าความเห็นที่แตกต่างกันไม่เป็นที่ยึดอย่างที่เคยกล่าวก็เพราะข่าวลือแท้ๆ หรือท่านจะปฏิเสธว่าไม่มีข่าวลือ ?

หลวงปริพนธ์ - ก็ลือกันมาก !

นเรศ - ลือกันจนเกือบจะเสียผู้เสียคนไปอย่างนายปรีดี พนมยงค์ นั่นก็อย่างหนึ่ง ผมคิดว่าท่านคงไม่ปฏิเสธที่เขาลือว่านายปรีดีฆ่าในหลวง

หลวงปริพนธ์ - ก็ได้ยินอยู่และมีในสำนวน

นเรศ - ควรสมควรแล้วแต่ท่านจะพิจารณาเถอะครับ ยังมีที่ลือต่อไปอีก ผมไม่ทราบว่ามีมีการพิจารณาเกี่ยวกับคดีสวรรคตเป็นเรื่องที่ลือนี้อะไรเปล่า ?

หลวงปริพนธ์ - ผมอ่านเอกสารท่วมหัวมาแล้ว ขอยืนยันว่าในการพิจารณาลับนั้นไม่ใช่เรื่องที่น่าตกอกตกใจอะไรเลย

นเรศ - ที่ว่านั้นก็แสดงว่าท่านก็ยอมรับว่าได้มีและได้ทราบข่าวลือหลายแง่หลายมุมอยู่เหมือนกันในระหว่างนั้นใช่ไหมครับ ?

หลวงปริพนธ์ - ลือกันมาก ! ไหนๆ คุณก็ถามถึงอย่างนี้แล้ว ผมขอเรียนว่า ผมอ่านเอกสารทุกชั้นโดยมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อยก็เพื่อจะมีให้ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านไปเฉยๆ ผมคำนึงในฐานะผู้พิพากษาว่า แง่มุมใดๆ ที่ชวนให้เขวไปตามข่าวลือแล้ว ผมจะไม่ยอมให้ผ่านไปเป็นอันขาด

นเรศ - การเสกสรรปั้นแต่งที่แนบเนียนก็ย่อมจะมีขึ้นได้ ผมได้ยินเขาพูดกันอยู่

หลวงปริพนธ์ - การเลี่ยมสอนพยานในบางคดี ก็เคยเห็นเคยได้ยิน แต่ที่เกี่ยวข้องข่าวลือในกรณีสวรรคตนี้ นอกจากการลือถึงนายปรีดี ผมพูดได้ว่า ถ้าเป็นจริงอย่างที่ลือก็คงจะมีแง่มุมให้เห็นบ้าง

นเรศ - นี่ไม่เห็นเลยหรือครับ ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่เห็นอะไรสักนิด ขณะนี้ผมก็อายุ ๗๖-๗๗ ก็ใกล้ตายเต็มทีแล้ว ผมขอพูดเสียเลยว่า ถ้ากรณีสวรรคตเ็นไปตามข่าวลือต่างๆ ที่ยังลือ

มาจนกระทั่งบัดนี้ ผมเชื่อว่าผมคงจะต้องพบอะไร “แหลม” ออกมาบ้าง แต่ผมก็ไม่พบอะไรจริงๆ

นเรศ - หมายความว่าที่ลือว่า นายปรีดีฆ่าในหลวงก็ไม่มีเค้า ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่พบเค้าเลย

นเรศ - ที่ลือว่าอุบัติเหตุด้วยน้ำมือคนอื่นก็ไม่จริง ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่พบเค้าเลย

นเรศ - ที่ลือว่าทรงยิงพระองค์เองก็ไม่เป็นความจริง

หลวงปริพนธ์ - ไม่พบเค้าอีกเช่นกัน

นเรศ - ถ้ากระนั้นก็เหลือทางเดียว

หลวงปริพนธ์ - ทางเดียว

นเรศ - อุบัติเหตุใช่ไหมครับ ?

หลวงปริพนธ์ - ครับ ตามความเห็นแย้งที่ผมยืนยันไว้นั้นแหละ

นเรศ - ผมเห็นจะต้องกราบรบกวนท่านต่อไปอีก

หลวงปริพนธ์ - เชิญครับ

นเรศ - ท่านรู้จักท่านปรีดี พนมยงค์ มากน้อยเพียงใด ?

หลวงปริพนธ์ - รู้จักธรรมดาๆ ตั้งแต่อยู่เมืองนอก แล้วก็รับราชการด้วยกัน ผมเคยอยู่คณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อผมย้ายแล้วเขาก็ไปแทนผม

นเรศ - กลับจากเมืองนอกแล้ว นายปรีดีเคยชวนท่านเปลี่ยนแปลงการปกครองบ้างไหมครับ ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่เคย เรื่องการบ้านการเมืองไม่เคยเกี่ยวข้องกัน

นเรศ - ความสนิทสนมกันล่ะครับ ?

หลวงปริพนธ์ - ถ้าไม่เรียกว่ารู้จักกันธรรมดา ก็รู้จักโดยหน้าที่ราชการ ความสนิทสนมกันไม่มี

นเรศ - การมีความเห็นแย้งของท่าน เป็นที่พูดกันอย่างไรบ้างหรือไม่ในบรรดาสมาจจำเลย รวมทั้งนายปรีดีหรือเรือเอก วัชรชัย ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่ทราบ ผมไม่เคยทราบอะไรเลย

นเรศ - ได้ข่าวว่า พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจและตำรวจในระยนั้น "ข้องใจ" ท่านมาก

หลวงปริพนธ์ - ตำรวจเขาส่งคนมาสอบถามผมสามสี่ข้อด้วยกัน คือ ๑. ฐานะดั้งเดิม ๒. ความคิดเห็นทางการเมืองและสมัครพรรคพวกทางการเมือง ๓. การเงิน ในช่วงระยะเวลาเหล่านั้น ๔. เหมือนที่คุณนเรศซักผมเมื่อตะกี้ว่าเกี่ยวข้องกับนายปรีดีลึกลับอย่างไรเพียงไร ?

นเรศ - ท่านตอบเขาอย่างไร ?

หลวงปริพนธ์ - ผมก็ตอบเขาตามที่เป็นจริง คือ ๑. ฐานะดั้งเดิมก็ลูกชาวนาอยู่บางเหี้ย สะพานคลองด่าน สมุทรปราการนี่เอง ๒. ความคิดเห็นทางการเมืองก็ประชาธิปไตย แต่ไม่ได้เล่น เพราะรับราชการจึงไม่มีสมัครพรรคพวก ๓. การเงิน ก็เงินเดือนผู้พิพากษาและเลี้ยงหมาไทย (หมาหลังอาณ) ขายบ้าง ๔. การเกี่ยวข้องกับนายปรีดีก็อย่างที่ตอบคุณนเรศไปแล้ว

นเรศ - การขู่เข็ญอย่างอื่นมีอะไรบ้างไหมครับ ?

หลวงปริพนธ์ - มีคนมาบอกตลอดเวลาว่าเขาจะเล่นงานผมเหมือนกัน ได้เฝ้าติดตามอยู่ถึงสองปี เมื่อเห็นว่า ผมอยู่กับหมาไทยแน่ๆ แล้ว ก็มีคนมาบอกผมอีกว่าเขาเลิกสนใจ และตั้งแต่นั้นมาผมก็ไม่ต้องคอยระวังตัวอีก

นเรศ - ทางด้านศาลอุทธรณ์ เมื่อท่านมีความเห็นแย้งครั้งแรก มีปฏิกิริยาอะไรบ้างหรือเปล่าครับ ?

หลวงปริพนธ์ - แฮม ! ก็ไม่น่าจะพูด แต่ก็ขอเรียนว่ามีคนไม่พอใจ ถูกกระแนะกระเหนวนั้นนี้บ้าง จะไม่อ่านความเห็นแย้งให้บ้าง

นเรศ - ท่านตอบได้อย่างไร ?

หลวงปริพนธ์ - ก็ไม่ตอบได้อะไร ความเห็นแย้งนี้มันเป็นสิทธิของผม เขาก็นำเรื่องไปถึงกระทรวง เสนออธิบดีศาลอุทธรณ์ คุณหลวงจำรูญเนติศาสตร์ ท่านถามผม ผมก็ตอบไปว่า ผมเห็นอย่างนั้นๆ ท่านก็นิ่ง

นเรศ - ในที่สุดก็อ่านความเห็นแย้งของท่านต่อท้ายคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
หลวงปริพนธ์ - ครับ อ่านต่อท้าย

นเรศ - ท่านคิดว่า ความเห็นแย้งของท่านเมื่อเทียบกับคำพิพากษาของทั้งสามศาลแล้วเป็นอย่างไร ?

หลวงปริพนธ์ - โดยที่ผมยังยืนยันความเห็นแย้งของผมมาจนบัดนี้ ก็เท่ากับผมได้แย้งความเห็นของคนอื่นๆ ที่นอกเหนือจากนี้ทุกความเห็น ไม่จำเพาะแต่คำพิพากษาเท่านั้น

นเรศ - ท่านคิดว่าประชาชนจะพูดถึงความเห็นแย้งของท่านอย่างไร โดยเฉพาะในอนาคต ?

หลวงปริพนธ์ - ชื่อนั้นผมรู้ไม่ได้

นเรศ - ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ให้สัมภาษณ์นายวิระ โอستانนท์ ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ “มหาสารกฐิ” ว่า จอมพล ป. กับ พล.ต.อ. เผ่า ได้หลักฐานใหม่ ท่านคิดว่าในทางปฏิบัติ หากว่าเป็นจริงอย่างนั้นจะทำอย่างไร ?

หลวงปริพนธ์ - ก็คงจะเป็นเรื่องของรัฐบาลจะออกกฎหมายอะไรทำนองนั้น เรื่องอย่างนี้เมืองไทยไม่เคยมีเหมือนเมืองนอกเขา สำหรับในกระบวนการยุติธรรมนั้น มันเป็นเรื่องของเดดแอนด์ดัน (dead and done) คือ เรื่องสำเร็จเด็ดขาดลงไปแล้ว เห็นจะทำอะไรอีกไม่ได้

นเรศ - ท่านคิดบ้างไหมว่า วันเวลาสำหรับการนำหลักฐานในแต่ละคดีมาสู่ศาลนั้น อาจจะเป็นอุปสรรคหรือจำกัดข้อเท็จจริง หรือทำให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงเท่านั้น แต่ไม่ใช่ทั้งหมด ?

หลวงปริพนธ์ - ก็อาจเป็นบ้าง

นเรศ - คำพิพากษาของศาลย่อมถูกจำกัดด้วยคำฟ้องของโจทก์หรือข้อต่อสู้ของจำเลยในแต่ละคดี นั้นหมายความว่า ข้อเท็จจริงแท้ๆ อาจย่อหย่อนได้ไม่มากนักน้อย ท่านคิดว่าจะเป็นไปอย่างนี้บ้างหรือไม่ ?

หลวงปริพนธ์ - ก็อาจเป็นบ้าง แต่ทำไมจะต้องเป็นอย่างนั้น ? สมมติฐานของคุณนเรศ ถ้ายกตัวอย่างกรณีสวรรคต ผมก็ไม่เชื่อว่าจำเลยจะหลงลืมข้อเท็จจริงหรือปรารภนาให้ข้อเท็จจริงย่อหย่อนอย่างแน่นอน

ผมอยากจะสมมติให้คุณนเรศฟังบ้างว่า ผัวเมียซึ่งรักกันปานจะกลืน แม้หากเมื่อจำเป็นต้องหนีภัยก็คงจะกระเจิดกระเจิงจนพลัดกันได้ไม่ตอนใดก็ตอนหนึ่ง

นี่ก็อย่างที่ผมว่าไว้แล้วแต่ต้นว่า ถ้ามีอะไรซ่อนเร้นอยู่ก็จะต้องพบเห็นแฉ่มุมนั้นๆ บ้าง แต่ผมไม่เห็นสิ่งเหล่านั้นเลย จึงไม่คิดว่าฝ่ายจำเลยจะย่อหย่อนข้อเท็จจริงอะไรไว้

.

นเรศ - ผมขอบพระคุณท่านสำหรับความกรุณาให้ผมได้สัมภาษณ์ตลอดมา ซึ่งผมคิดว่า สัมภาษณ์ครั้งนี้แล้วก็คงจะไม่ต้องสัมภาษณ์ท่านอีกแล้ว

หลวงปริพนธ์ - ถ้าผมยังไม่ตายเสียก่อน คุณนเรศอยากจะมาคุยอะไรก็เชิญ

นเรศ - ขอบพระคุณท่านครับ

หลวงปริพนธ์ - จะจบแล้ววี่ ?

นเรศ - ครับ แต่ถ้าท่านจะกรุณาผมก็ขอทราบประวัติของท่านโดยย่อด้วย ไม่ทราบที่ท่านจะรังเกียจหรือไม่ถ้าจะนำไปตีพิมพ์ ?

หลวงปริพนธ์ - ไม่เป็นไร มันจะน่าเกลียดก็ตรงที่ผมไม่โด่งดังอะไรนะ

นเรศ - แต่ครั้งนี้ ผมคิดว่าคนจะต้องพูดถึงท่าน และจะต้องอ่านความเห็นแย้งของท่านทุกตัวอักษรแน่ๆ

หลวงปริพนธ์ - ยังงั้นเชียว ?

นเรศ - ครับ ที่นี้ก็ขอเรียนถามประวัติไปตามลำดับละครับ

หลวงปริพนธ์ - เอาเลย ผมเกิดวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๔๑ ที่บางเหี้ย ซึ่งสมัยนี้เขาเรียกว่า ตำบลสะพานคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พ่อแม่ผมทำนาและทำประมง มีพี่น้องท้องเดียวกันหกคน ผมคนสุดท้าย พี่ๆ ตายหมดแล้ว พ่อหรือครับ ? พ่อชื่อนายไ้ แม่ชื่อนางพุ่ม นามสกุล “สุวรรณแสง” ชื่อเดิมผมชื่อ ประวัติ

นเรศ - ขอรบกวนเกี่ยวกับการศึกษาบ้างครับ

หลวงปริพนธ์ - อยู่บ้านบางเหี้ยจนอายุเก้าขวบ พ.ศ. ๒๔๕๐ พี่ชายก็พาไปฝากเรียนวัดเทพศิรินทร์ ผมเข้าเรียนพร้อมดอกไม้รูปเทียนไปไหว้ครูและฝากตัว จบชั้น กอ ขอ กอ กา ก็เรียนต่อถึงมัธยม ๗ แล้วผมลาไปต่อมัธยม ๘ ที่สวนกุหลาบ ตรงนี้ขอไม้หน้อยนะครับ ผมสอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงหรือคิงสคอลาร์ชิป พ.ศ. ๒๔๕๘ ไปเรียนกฎหมายที่อังกฤษโรงเรียนเกรย์ อินน์ ที่คนไทยเรียนกันนั้นแหละ ได้เนติบัณฑิตอังกฤษแล้วรัฐบาลก็ส่งไปเรียนต่อที่ฝรั่งเศสอีกปีหนึ่ง กลับเมืองไทยรับราชการอยู่กระทรวงยุติธรรม แล้วก็สอบเนติบัณฑิตไทยได้อีกดีกรี สมัยนั้นเป็นผู้พิพากษาฝึกหัด เงินเดือนตั้ง ๒๔๐ บาท ใช้อย่างไรก็ไม่หมดสักที แหม! มันมากเหลือเกินครับคุณนเรศ

นเรศ - ประวัติการรับราชการของท่านล่ะครับ

หลวงปริพนธ์ - ก็เป็นผู้พิพากษาศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาตามลำดับจนปลดเกษียณเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ กินบำนาญมาจนอายุ ๗๖ ปีเต็มแล้วนี้แหละ

นเรศ - ทราบว่าท่านไม่ซื้อรถยนต์ใช้เลย

หลวงปริพนธ์ - ผมขับรถไม่เป็น ครั้นจะจ้างคนขับก็ไม่สะดวก เหมือนจ้างคนมาเป็นนาย จึงไม่มีรถใช้

นเรศ - เกษียณแล้วทราบว่าท่านเป็นทนาย

หลวงปริพนธ์ - ครับ ผมก็เป็นทนายเรื่อยมา โดยอยู่ที่ “ศิริธรรม” สำเพ็งกับที่คุ้นลัก อ. กอ แสงเรือง สยามสแควร์ แต่ตอนนี้แก่แล้ว ก็ไปนั่งคุยๆ กับเขา เป็นที่ปรึกษาอะไรทำนองนั้นเท่านั้น

นเรศ - การเลี้ยงหมาหลังอ่านของท่านละครับ คนแถวนี้เขาซื้อบ้านของท่านให้ผมมาหาถูก เพราะหมาของท่านแท้ๆ ก็ตั้งแต่มาครั้งแรกโน้นละครับ

หลวงปริพนธ์ - ผมก็เลี้ยงหมาไทยหลังอ่านสีสวาดเป็นคอมปะนี เป็นสมาชิกในครอบครัวมาเรื่อยละครับ ขณะนี้ก็มีตัวใหญ่ๆ อยู่สิบตัว แมวกี่แมวไทยสีสวาดอีก ๒๒ ตัว ก็ได้รับความเพลิดเพลิน เป็นเพื่อนดูเล่นแก้เหงาไปเรื่องขายนั่นอย่าพูดเลยครับ ค่าใช้จ่ายมันมากเหลือเกิน พูดไปก็ต้องว่าหมากับแมวมันกินผมมากกว่า

นเรศ - ท่านออกกำลังกายหรือกายบริหารอย่างไรจึงยังรู้สึกแข็งแรงมาก ?

หลวงปริพนธ์ - ออกกำลังกายก็ธรรมดา บริหารๆ ไปทุกวัน ไม่มีอะไรมันอยากอายุยืนของมันเอง ผมไม่มียาอายุวัฒนะหรือกาน้ำ

นเรศ - ผมกราบขอขอบคุณท่านอีกครั้งหนึ่ง กราบลาครับ

หลวงปริพนธ์ - สวัสดีคุณนเรศ

เมื่อถึงนครสิงคโปร์หลังลี้ภัยรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
ท่านรัฐบุรุษอาวุโสได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน

สัมภาษณ์นายปรีดีพนมยงค์
กับกรณีสวรรคต

สัมภาษณ์

นายปรีดี พนมยงค์ กับกรณีสวรรคต

บุคคลสำคัญคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องในกรณีสวรรคต มากมายทั้งความรับผิดชอบในฐานะหัวหน้ารัฐบาลขณะที่มีการสวรรคตเกิดขึ้น และมีเสียงกล่าวหาว่า พัวพันในทางร้ายแรงเรื่อยมาก็คือ นายปรีดี พนมยงค์

แม้อายุความเกี่ยวกับคดีสวรรคตจะสิ้นสุดลงหลายปีแล้ว แต่นายปรีดี พนมยงค์ ก็ยังไม่กลับเมืองไทยหรือกลับเมืองไทยไม่ได้ ทั้งนี้จะเนื่องมาจากที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนพัวพันกรณีนี้นั่นเอง

มีคนเป็นอันมากอยากรู้ว่านายปรีดี พนมยงค์ ได้พูดเกี่ยวกับกรณีสวรรคตอย่างไรบ้างหรือไม่

เรื่องนี้ปรากฏว่า นายวีระ โอสถานนท์ ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ “มหาสารจักร” ได้สัมภาษณ์ นายปรีดี พนมยงค์ ที่บ้านพักชานกรุงปารีสค่อนข้างยาวซึ่งตอนหนึ่งถามว่า

มีผู้พูดกันว่า จอมพล ป. และ พล.ต.อ. เผ่า ได้หลักฐาน (กรณีสวรรคต) ใหม่ นั้น ท่านจะบอกได้หรือไม่ว่าอะไร นายปรีดี พนมยงค์ ตอบว่า

แม้ศาลฎีกาซึ่งมีผู้พิพากษาคณะเดียว โดยมีได้มีการประชุมใหญ่ของผู้พิพากษาศาลฎีกาได้ตัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ บัณฑกริน ไปแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งตัวแทนไปพบผมในประเทศจีนแจ้งว่า ได้หลักฐานใหม่ที่แสดงว่าผู้ถูกประหารชีวิตทั้งสามคนและผมเป็นผู้บริสุทธิ์

ฉะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงจะเสนอผู้แทนราษฎรให้ออกกฎหมายให้มีการพิจารณาคดีใหม่ด้วยความเป็นธรรม

การเมือง ซึ่งบัดนี้มันก็ผ่านพ้นไปแล้ว เพราะว่าผมเป็นผู้บริสุทธิ์ คนเราบริสุทธิ์เราไม่ต้องกลัวความจริง

ถ้าผมเป็นคนจริงแล้ว ถ้าเป็นคนที่เรียกว่าไปทำจริงแล้ว ผมไม่กลัว (คิด) กลับ (เมืองไทย) หรือใครจะไปกล้ากลับไป

นี่เพราะผมมีความบริสุทธิ์ ใครจะเอาผมไปต้มยำ ผมไม่กลัวหรอก

เราเกิดมามันก็ตายกันทั้งนั้น แต่จะตายอย่างขุนเขา หรือจะตายแบบ ชนนก

แต่ผมคิดว่าถ้าจะตายก็ตายอย่างที่เราเรียกว่าเป็นประโยชน์

นี่ผมนี่อย่างนี้ นี่ง่ายๆ

"ท่านชิน" ม.จ. ศุภสวัสดิวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์
พระเชษฐา สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

ล าย พ ระ หั ด ธ์
ม. จ. ศุ ภ ส วั ส ติ ส วั ส ติ วั ต น

๓
ราชชนนี' ปวงกต' ก็' สมมุติ' แล้ว' สวรรคต' แล้ว' สิ้น' เดชะ
พิรุณ' ก็' สิ้น' เสร็จ.

๓. การที่' ท่าน' ได้' ถูก' ทวง' ไป' แล้ว' นั้น, ก็' ท่าน' ก็' รู้' ว่า
ถูก' ทวง' ได้' เพราะ' ท่าน' ว่า' ใน' ทวง' ใน' พระ' บรม' หอ' หรือ' เสด็จ, แล
นั้น' ก็' ว่า' สม' ตติ' พระ' ราช' ชน' ซึ่ง' ไม่' เสด็จ' ออก' ไป' แล้ว' ด้วย' สิ้น'
นั้น'. ท่าน' ซึ่ง' เสด็จ' ก็' จึง' มี' สัต' ที่' : ปวงกต' ก็' จึง' ไม่' ทรง
สละ' แล้ว' สิ้น' ตัน. แล้ว' ก็' มี' กุ' ก' ก็' จึง' มี' ที่' แล้ว' ทรง' ว่า'
ตม' มี' ที่' ซึ่ง' ออก' ตาม' แล้ว' ก็' จึง' มี' : ซึ่ง' ทวง' นั้น' ยัง' ดับ' อยู่' ใน'
กิต' นั้น, คง' จะ' มี' พระ' ตาม' หรือ' ก็' จึง' มี' : ใน' สม' มุ' นั้น' ก็' จึง' ได้'.
พระ' : จะ' ด' ท' ท' ทรง' ว่า' ได้. และ' ใน' เรื่อง' ของ' สม' ตติ' พระ' ราช' ชน'
-นี' เสด็จ' แล้ว' มี' เสด็จ' แล้ว' จึง' มี'. พระ' : ถูก' ทวง' ไป' กิต' ใน' ใน'
ทรง' พระ' เสด็จ' ไป' ทวง', ต่อ' ไม่' ว่า' สิ้น' : ต้อง' รับ' ท่าน' ที่'
ไว้' ด้วย. ถึง' แล้ว' ท่าน' ซึ่ง' ออก' ตาม' ด้วย' ได้' หรือ' ก็' ท่าน' ไม่' ออก'
จะ' พบ' พระ' : ซึ่ง' ว่า' ถูก' ทวง' ซึ่ง' ออก' ตาม' ตาม', ท่าน' ก็' มี' เสด็จ'
นั้น' ซึ่ง' ด' ซึ่ง' : ก' : ท' ท่าน' นั้น'. ได้' และ' : ท' ซึ่ง' ว่า' ท่าน' ได้, และ'.
ถูก' ทวง' ไป' ก็' ไป' แล้ว' ใน' ทวง' ทรง' ท' ไม่' ไป' แล้ว' ท่าน'. แล้ว' ท' ท'
ได้' สิ้น' เสด็จ' นั้น' ไม่' ท่าน' ท' ยัง' มี' ที่' : พบ' ถูก' ทวง'. และ' ได้' ท'
รับ' รับ' ท' ทรง' ซึ่ง' ท' ไป' แล้ว' สิ้น' ซึ่ง' ท' ได้' ตาม' ก็' ถูก' ทวง'
ไม่'ทอด' กิต' ท' ท่าน' ซึ่ง' อยู่' กับ' ท่าน' ผู้' แต่' เรื่อง' ท' : ท' ได้' ท' ซึ่ง' : และ'
อ' : ไป' เสด็จ' นั้น'. ท่าน' รับ' ซึ่ง' ว่า' ท่าน' ออก' ท' ได้' ซึ่ง' ท' ทรง' ซึ่ง' ท' และ'

[illegible][illegible]

၁. ခုနစ်ကတည်းက နှစ်စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်
 နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ် နေ့စဉ်

[illegible]

๑๙.

ขอโทษที่เขียนหนังสือมาขอความเห็น
แต่ถ้าไม่แก้ให้ข้อใดแล้ว อยู่หลังใจ กับ จิต: ทั่วทั้งโลก.

และขอแสดงความยินดีต่อกับ คุณหญิง
และทุก ๆ คนด้วย. เพราะหวัง คุณหญิงจะ กลับไปอเมริกา
บ้าง ทางอังกฤษ. เพราะได้พบกันอีก.

ด้วยความเคารพและรักที่จริงใจ.

AL*
๕๔

*

"หม่อมเจ้าสุภัสสร์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ พระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ พระมารดาคือ ม.ร.ว.หญิง เสี่ยงยม สนิทวงศ์ ซึ่งเป็นน้องของเจ้าพระยวงษาอนุประพันธ์ ซึ่งเป็นพระอัยกาของสมเด็จพระบรมราชินีนาถสิริกิติ์"

จดหมายนายปรีดี พนมยงค์ ถึง นายสังข์ พัธโนทัย

วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

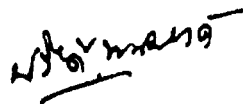
คุณสังข์ พัธโนทัย* ที่รัก

ผมได้รับจดหมายของคุณฉบับลงวันที่ ๑๒ เดือนนี้กับหนังสือ "ความนึกใน
กรุงซัง" แล้ว ด้วยความรู้สึกขอบคุณมากในไมตรีจิตและความเป็นธรรมที่คุณมีต่อผม.

ผมมีความยินดีมากที่ได้ทราบจากคำยืนยันของคุณว่า ท่านจอมพล ป. พิบูล
สงครามมิได้เป็นศัตรูของผมเลย ท่านมีความรำลึกถึงความหลังอยู่เสมอและอยากจะเห็น
ผมกลับประเทศทุกเมื่อ. แม้ว่าเหตุการณ์ทางการเมืองจะเป็นดังที่คุณกล่าวว่า เหตุการณ์
ไม่ช่วยเราเสมอไปและจำเป็นต้องใช้ความอดทนอยู่มากก็ตาม แต่ผมก็มีความหวังว่า
ด้วยความช่วยเหลือของคุณ ผู้ซึ่งมีใจเป็นธรรมและมีอุดมคติที่จะรับใช้ชาติและราษฎร
อย่างบริสุทธิ์ ผมคงจะมีโอกาสทำความเข้าใจกับท่านจอมพล ป. พิบูลสงครามถึงเจตนา
ดีของผมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท่านจอมพล ป. พิบูลสงครามและการงานของชาติและราษฎร
ที่เราทั้งหลายจะต้องร่วมมือกันเพื่อความเป็นเอกราชสมบูรณ์ของชาติ. ผมจึงมีความ
ปรารถนาเป็นอย่างมากที่จะได้มีโอกาสพบกับคุณในเวลาไม่ช้านักเพื่อปรึกษาหารือกับ
คุณถึงเรื่องนี้ และเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงอีกหลายประการซึ่งบางทีคุณอาจต้องการทราบ.

ผมเห็นว่าคุณได้บำเพ็ญบุญกุศลอย่างแรงในการที่คุณได้แจ้งให้ผมทราบถึงบันทึก
ที่คุณเผ่าได้สอบถามปากคำคุณเฉลียว ชิต บุคย์ ก่อนถูกยิงเป้าที่ยืนยันว่า ผู้บริสุทธิ์
ทั้งสามรวมทั้งตัวผมมิได้มีส่วนพัวพันในกรณียสวรรคต. ดังนั้น นอกจากผมขอแสดง
ความขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมายังคุณ ผมจึงได้ตั้งจิตอธิษฐาน ขออำนาจคุณพระศรี
รัตนตรัยโปรดลดบันดาลให้คุณมีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป และประสบทุกสิ่งที่คุณ
ปรารถนาทุกประการ.

ผมขอส่งความรักและนับถือมายังคุณ.

* ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายสังข์ พัธโนทัย รับราชการในกรมโฆษณาการ ถือว่าเป็นคนสนิท
ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในสมัยนั้น ภายหลังจากได้ลาออกจากราชการและระหว่างที่ติดต่อนายปรีดี
พนมยงค์ เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เสียดิรภาพ (รายวัน) ล่าสุดก่อนเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน
๒๕๒๔ (อายุ ๗๒ ปี) เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประโคนชัย (รายสัปดาห์)

ภาพฝีพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
พระที่นั่งอนันตสมาคม ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๘๕

ภาคผนวก

(พิเศษ)

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ระหว่าง พ.ศ.๒๔๘๔-๒๔๘๘)

สถาบันพระมหากษัตริย์ กับรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

ท่านนายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านอธิการบดี ท่านที่เคารพ
ทุกๆ ท่าน ในการกล่าวเรื่อง คุณูปการของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ที่มีต่อ
สังคมไทย ควรเริ่มต้นด้วยสังขธรรม สังขธรรมประการหนึ่งคือ ความเป็นจริงที่ว่า
สรรพสิ่งทั้งหลายล้วนเปลี่ยนแปลง สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นอนิจจัง นั่นคือ ทุกสิ่ง
ทุกอย่างล้วนเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น ตั้งแต่จักรวาลไปจนถึงอะตอม ท่ามกลางกระแส
ของความเปลี่ยนแปลง ถ้ามีระบบใดระบบหนึ่งที่ปรับตัวไม่ได้ ระบบนั้นย่อมเกิด
วิกฤตและเสื่อมสลายไป นี่เป็นความจริงที่เกิดขึ้นกับระบบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น
ระบบชีวิตตั้งแต่จุลินทรีย์ไปจนถึงไดโนเสาร์ องค์กร สถาบัน บริษัท ตลอดจน
ไปจนถึงอารยธรรมต่างๆ เช่น อารยธรรมเมโสโปเตเมีย กรีก และโรมัน เป็นต้น
อารยธรรมเหล่านี้ล้วนเสื่อมสลายไปเพราะปรับตัวไม่ได้ท่ามกลางกระแสความ
เปลี่ยนแปลง ต้นเค้าของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของโลกในปัจจุบันเกิดขึ้นเมื่อ
๓๐๐ ปีก่อน เริ่มต้นด้วยการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่การปฏิวัติทาง
อุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่อำนาจ และการแผ่ขยายอำนาจของมหาอำนาจตะวันตก
ไปทั่วโลก อันก่อให้เกิดกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เขยวกรากไปทั่วโลก กระทบ
ประเทศน้อยใหญ่ทุกประเทศทั่วไป การที่ประเทศต่างๆ จะปรับตัวต่อกระแสการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของโลก เป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะการที่จะปรับวิธีคิด
และปรับโครงสร้าง ไม่ว่าสังคมใดสังคมหนึ่ง เป็นเรื่องที่ยากมาก ประเทศต่างๆ
จึงประสบภัยพิบัตินานัปการ เช่น ความขัดแย้ง สงคราม ความผันผวนรุนแรง
ในสังคม วิกฤตการณ์วัฒนธรรม หรือวิกฤตการณ์ในรากเหง้าของตนเอง

พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ และโดยเฉพาะรัชกาลที่ ๕ ทรงพยายามปรับ
ประเทศไทยให้มีความเป็นสมัยใหม่ กระแสความเปลี่ยนแปลงของความเป็นสมัย
ใหม่ของประเทศไทยและของโลกก่อให้เกิดความเครียดเชิงโครงสร้างในสังคมไทย
เพราะโครงสร้างทางสังคมปรับตัวไม่ได้ง่ายๆ ความเครียดเชิงโครงสร้างนำไปสู่

จากคำกล่าวเปิดงานปรีดี พนมยงค์ หน้าตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๑๐
พฤษภาคม ๒๕๔๐ โดย ศ.นพ.ประเวศ วะสี

ความรุนแรงได้ ดังที่มีความพยายามที่จะก่อการปฏิวัติรัฐประหารที่เรียกว่า กบฏ
ในรัชกาลที่ ๖

ในสมัยรัชกาลที่ ๗ เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ที่เรียกว่า The Great Depression of ๑๙๓๐ เป็นกระแสใหญ่อีกกระแสหนึ่งที่เพิ่มความเครียดให้สังคมไทย ความเครียดเพราะกระแสความเปลี่ยนแปลงจะผลิตปัญหารุนแรงต่างๆ เข้าใส่รัฐบาลที่รวมศูนย์อำนาจ ถ้าโครงสร้างอำนาจยังรวมศูนย์ ไม่ว่ารัฐบาลนั้นจะเป็นพระมหากษัตริย์ หรือทหาร หรือพลเรือน ดังที่เราเห็นอุบัติเหตุเภทภัยที่เกิดขึ้นกับรัฐบาลต่างๆ เรื่อยมา การเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยสันติวิธีเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ ย้ายบทบาทจากจุดศูนย์รวมทางการเมืองอันเป็นจุดที่หล่อหลอมกลายเป็นศูนย์รวมทางจิตวิญญาณ ซึ่งพันอันตรายจากความเครียด และการเป็นเป้าหมายการเมือง ทำให้เกิดความมั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์สืบมา

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์มีความปลอดภัยและมั่นคงยิ่งขึ้น ถ้าศึกษาความคิด บทบาท และพฤติกรรมของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นมันสมองของคณะราษฎร ทั้งในระหว่างการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และหลังจากนั้น จะเห็นว่าอาจารย์ปรีดี คือผู้พยายามพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ นี่จะเป็นการตรงข้ามกับความพยายามสร้างภาพให้สังคมไทยเข้าใจไปว่าอาจารย์ปรีดีเป็นปฏิปักษ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ ท่านผู้มีเกียรติครับ ประสพการณ์ตรงอาจจะหลอกเราได้ เช่น ประสพการณ์โดยตรงกับพื้นผิวโลกจะทำให้เราคิดว่าโลกแบนเพราะเราเห็นอยู่ทุกวี่ทุกวัน เราจะสรุปว่ามันแบน แต่การประมวลความรู้โดยอาศัยหลักฐานต่างๆ สามารถสรุปได้ว่าโลกกลม จากประสพการณ์ตรงจะคิดว่าดวงอาทิตย์โคจรรอบโลกเพราะเราเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกทุกเช้าและตกทางทิศตะวันตกอยู่ทุกเย็น มนุษย์จะเชื่อนั่นว่าดวงอาทิตย์โคจรรอบโลก แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ ฉะนั้นประสพการณ์ตรงอาจทำให้เราเข้าใจผิดได้ แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ ทำให้เรารู้ความจริง

เรื่องท่านอาจารย์ปรีดี เช่นกัน ได้มีผู้สนใจสร้างภาพว่าท่านเป็นปฏิปักษ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ จะพบความจริง ซึ่งตรงกันข้ามคือ ท่านเป็นผู้ที่พยายามที่จะพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองในช่วงที่ท่านมีอำนาจทางการเมืองและในช่วงที่ท่านไม่มีอำนาจแล้ว จนวาระสุดท้ายในชีวิตของท่าน ถ้าวิญญูชนใช้การประมวลความรู้โดยหลักฐานจะพบความจริงตามนี้ ความจริงที่ตรงข้ามกับการเล่าลือประจวบเรื่องดวงอาทิตย์โคจรรอบโลก หรือโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ ความจริงเป็นเรื่องสำคัญ ความจริง ความรัก ความสมานฉันท์ เป็นเรื่องทีไปด้วยกันได้ ความไม่จริงก่อให้เกิดความเกลียดชังความเป็นปฏิปักษ์ และความแตกร้าง ประเทศไทยมีความแตกแยกกันมากเป็นสังคมทอนกำลัง จนไม่มีกำลังที่จะเผชิญวิกฤตการณ์ต่างๆ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ ความรักและความสามัคคี ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถ้าคิดว่าท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์แล้ว จะมองไม่เห็นความดีของอาจารย์ปรีดี ซึ่งมีเป็นอเนกประการ ถ้ารู้ความจริงว่าอาจารย์ปรีดีเป็นผู้พยายามพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ จะเห็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ต่อสังคมไทยของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์

อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองแห่งนี้ โดยมุ่งที่จะสร้างคนที่มีการศึกษาจำนวนมากขึ้นมามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อาจารย์ปรีดีวางระบบการคลังของประเทศเมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจารย์ปรีดีพยายามวางความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศเมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ดำเนินการแก้ไขสนธิสัญญาสิทธินอกอาณาเขตที่ไทยเสียเปรียบต่างประเทศและเสียศักดิ์ศรี หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่ถึง ๑๐ ปี เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นบุกไทย ยกทัพเข้ามาประเทศไทย และบังคับให้ประเทศไทยประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร อาจารย์ปรีดีในขณะดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ก่อตั้งขบวนการเสรีไทยเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามพันธมิตรถือว่าประเทศไทยแพ้สงครามด้วย อาจารย์ปรีดีใน

ฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ได้ชิงประกาศ
สันติภาพเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๔ โดยถือว่าการประกาศสงครามเป็นโมฆะ
ประเทศไทยไม่มีกรณีสงครามกับสัมพันธมิตร และดำเนินการเจรจากับฝ่าย
สัมพันธมิตรให้รับรองอิสรภาพของประเทศไทย

การประกาศสันติภาพของอาจารย์ปรีดีเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๔
เท่ากับเป็นการกู้อิสรภาพของประเทศไทย จากการตกเป็นเมืองขึ้นของสัมพันธมิตร
จากคุณูปการในการรักษากันเมืองไว้เมื่อพระมหากษัตริย์ยังทรงพระเยาว์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ทรงตอบแทนคุณงามความดีของ
ท่านอาจารย์ปรีดี ด้วยการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้ดำรงตำแหน่ง
รัฐบุรุษอาวุโส เป็นคนแรกและคนเดียวของประเทศไทย

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสเป็นตัวอย่างของสามัญชนคนไทยที่มีความรักชาติบ้าน
เมืองอย่างแรงกล้า พยายามเรียนรู้จนเกิดปัญญา ใช้ปัญญาทำงานเพื่อประเทศ
ชาติ ดำรงตนอยู่ในความสุจริต ถูกต้อง มีความกล้าหาญ เป็นกำลังสำคัญใน
การก่อให้เกิดประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พัทธกษัตริย์
พระมหากษัตริย์ เชิดชู และพยายามพัฒนาระบบประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่ง
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย นายกรัฐมนตรี เป็น
ผู้รักษากันเมืองไว้ในยามคับขัน ไม่ให้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น นับว่า
อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นคนดีศรีสยามโดยแท้

การที่มีคนไทยคนหนึ่งเป็นคนดีถึงขนาดนี้ เป็นเรื่องหาได้ยาก ควรที่สังคม
ไทยโดยเฉพาะอนุชนคนรุ่นหลังจะได้รู้ความจริง มีความภูมิใจในความดีของ
เพื่อนร่วมชาติที่ทรงคุณงามความดีอันสูงยิ่งเช่นนี้ และเกิดความบันดาลใจที่จะ
ทำความดีเพื่อชาติบ้านเมือง

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสเกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๓ หรือตรงกับ
ค.ศ.๑๙๐๐ ในปี ค.ศ.๒๐๐๐ หรือปี พ.ศ.๒๕๔๓ ปีข้างหน้าท่านจะมีชาติกาลครบ
๑ รอบศตวรรษ ในโอกาสเช่นนี้ ประเทศไทยควรจะทำอะไรอันเป็นสัญลักษณ์
เพื่อให้สังคมไทยระลึกถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ที่ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสมีต่อสังคมไทย เพื่อก่อให้เกิดกำลังใจในชาติด้านเมืองในการที่จะก้าว
เดินต่อไปข้างหน้า รัฐบาลควรเป็นเจ้าภาพจัดงานโดยจะเรียกว่า “งานฉลอง

๑ ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลอาวุโสของไทย" หรือ "๑ ศตวรรษ ปรีดี คนดีศรีสยาม" หรือชื่ออื่นในทำนองนี้ก็ตาม ประกอบกับการสร้างสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักคนไทยที่ประกอบคุณงามความดีแก่แผ่นดินเกิด นอกจากนั้นรัฐบาลควรจะดำเนินการเสนอให้ UNESCO ประกาศให้อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลอาวุโสของไทยเป็นบุคคลสำคัญของโลก เพื่อโลกจะได้รับรู้การมีบุคคลสำคัญระดับโลกของประเทศไทย

ท่านผู้มีเกียรติครับ ถ้ารัฐบาลได้ทำตามนี้จะเกิดความเป็นมงคล มงคลกับรัฐบาลเอง และมงคลกับสังคมไทย คนไทยนั้นถือเรื่องมงคล มงคลเกิดจากความจริง ความงาม ความถูกต้อง การมีความกตัญญูทวนเวียนต่อกันที่มีบุญคุณ สังคมที่มีความกตัญญูทวนเวียนต่อกันที่ควรกตัญญูทวนเวียน ย่อมเป็นสังคมที่มีความเป็นมงคลอยู่ในตัว ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ นี้ หรือ ค.ศ.๒๐๑๐ จะเป็นปีแห่งชาตกาลครบรอบศตวรรษของคนไทยผู้ทรงคุณวิเศษอีกท่านหนึ่ง คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การประกาศเกียรติคุณของคนไทยผู้ทรงคุณงามความดีสูงสุดมากกว่า ๑ คน ไม่ใช่ข้อเสียหยาอะไร ตรงข้าม กลับจะเป็นไปในทางที่เป็นคุณยิ่งขึ้น เรายังมีคนไทยที่ทรงคุณงามความดีสูงจำนวนมากคนเท่าใดที่จะให้โลกได้รับรู้ ยังเป็นการดีเท่านั้น

ท่านผู้มีเกียรติครับ สังคมไทยควรจะล่วงพ้นการคิดอย่างชาตวุฒิภาวะ หรือคิดอย่างเด็กๆ ว่า ถ้ารักคนนี้ต้องไม่รักคนโน้น การคิดแบบแยกข้าง แยกพวก ได้ทำลายสังคมไทยมาากเกินแล้ว ควรจะปรับเปลี่ยนวิธีคิดมาเป็นการคิดแบบเชื่อมโยงเป็นบูรณาการ

ท่านที่เคารพครับ สังคมไทยตอนกำลังกันเองมามาก จนสังคมอ่อนแอถึงเวลาที่เราจะสร้างความรักความสามัคคีกัน ความเป็นมงคล ให้เกิดขึ้นในชาติบ้านเมือง เพื่อสังคมไทยจะได้มีกำลังของแผ่นดินหรือภูมิพละในการดำเนินไปข้างหน้า สามารถเอาชนะอุปสรรคอันยากลำบากนานาประการ สามารถสร้างสันติภาพและสันติสุขให้เกิดขึ้นในแผ่นดินของเราให้จงได้ อันเป็นสิ่งปรารถนาสูงสุดของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลอาวุโส ขอขอบพระคุณครับ

ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี

เรื่อง การเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญ
บรรจุไว้ในปฏิทินของยูเนสโก

คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ ในการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปยังองค์การยูเนสโก เพื่อขอให้องค์การยูเนสโกบรรจุชื่อไว้ในปฏิทินการเฉลิมฉลองบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ (Anniversaries of great personalities and historic events) เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งชาตกาล และให้ความเห็นชอบโครงการเฉลิมฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทั้งนี้ เนื่องจากในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบชาตกาล ๑๐๐ ปี ของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ผู้ซึ่งประกอบคุณงามความดีอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการศึกษา สันติภาพ ตลอดจนประชาธิปไตยแก่ชาวไทยและชาวโลก และเป็นผู้ที่ได้สร้างคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ และราษฎรไทย โดยได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ เสียสละ ในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัฐบุรุษอาวุโส นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง และเลขาธิการคนแรกของสภาผู้แทนราษฎรสยาม อันจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนของชาติที่จะทำนุบำรุงบ้านเมืองต่อไป

ประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๐

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓๖๐/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

ตามที่ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งบุคคลรายนามต่อไปนี้เป็นกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ คือ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	๑๒. นายประเวศ วะสี
๒. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)	๑๓. นายพนัส สิมะเสถียร
๓. ประธานรัฐสภา	๑๔. นายมารุต นูนาค
๔. ประธานศาลฎีกา	๑๕. นายระพี สาคริก
๕. ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์	๑๖. นายสถาพร กวิตานนท์
๖. นายกันต์ธีร์ คุ้มมงคล	๑๗. นายสุธี สิงห์เสน่ห์
๗. นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา	๑๘. นายเสน่ห์ จามริก
๘. นายชวน หลีกภัย	๑๙. นายเสม พริ้งพวงแก้ว
๙. ม.ร.ว.เทพ เทวกุล	๒๐. นายเสริมศักดิ์ ภารณ
๑๐. นายนิคม จันทรวิทุร	๒๑. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์
๑๑. นายประมวล สภาสุ	๒๒. นายอุทัย พิมพ์ใจชน

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	๕. ประธานมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป
๓. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	๖. ประธานชมรม ต.ม.ช.ก.สัมพันธ์
๔. นายกสมาคมวิทยาลัยธรรมศาสตร์	

กรรมการ

๗. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	๑๐. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ
๘. ผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	๑๑. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๑๒. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข

๑๓. ผู้แทนสำนักงบประมาณ
๑๔. ผู้แทนกรมธนารักษ์
๑๕. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย
๑๖. ผู้แทนการสื่อสารแห่งประเทศไทย
๑๗. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้แทน
๑๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือผู้แทน
๑๙. ผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรี
๒๐. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย
๒๑. ผู้แทนมูลนิธิปริติ พนมยงค์
๒๒. ผู้แทนมูลนิธิอภัย อิงภากรณ์
๒๓. ผู้แทนมูลนิธิโกลด์ คิมทอง
๒๔. ผู้แทนมูลนิธิชูวิทย์ โอภาทวงษ์
๒๕. ผู้แทนมูลนิธิดวงประทีป
๒๖. ผู้แทนมูลนิธิเด็ก
๒๗. ผู้แทนมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม
๒๘. ผู้แทนมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์
๒๙. ผู้แทนมูลนิธิบูรณะชนบท
๓๐. ผู้แทนสถาบันสันติประชาธรรม
๓๑. ผู้แทนสมาคมธรรมศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์
๕๐. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๕๑. นายพนม เี่ยมประยูร
๕๒. นายพิภพ ธงไชย

๓๒. ผู้แทนสมาคมสิทธิเสรีภาพแห่งประเทศไทย
๓๓. ผู้แทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
๓๔. ผู้แทนคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย
๓๕. ผู้แทนองค์กรเครือข่ายเดือนตุลา
๓๖. ผู้แทนสมาชิชาคนจน
๓๗. เลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
๓๘. นายกองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓๙. ประธานสภานักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๔๐. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๔๑. นายจาตุรนต์ ฉายแสง
๔๒. นายปรีชา สุวรงค์ทัด
๔๓. นายพินิจ จารุสมบัติ
๔๔. นายพิรพันธุ์ พาลุสุข
๔๕. นายโกสิน พलगูล
๔๖. นายสมศักดิ์ สืบตระกูล
๔๗. นายอดิสร เพียงเกษ
๔๘. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
๔๙. นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์
- กรรมการและเลขานุการ
- กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
- กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
๒. ประธานมูลนิธิเสรีไทยโกเศศ-นาคะประทีป	ประธานกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน

กรรมการ

๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก
๔. ประธานชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์	ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์
๕. นางสาวศิริ สุวรรณสถิตย์	๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ
๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายศึกษาและประมวลผลงานของ คาสตราจารย์ ดร.ปริติ พนมยงค์	๑๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน
๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ คาสตราจารย์ ดร.ปริติ พนมยงค์	๑๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
ต่อองค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	๑๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
	๑๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ
	๑๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่
เกียรติคุณ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
สำหรับเด็กและเยาวชน
๑๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา
๑๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดประกวด
ภาพยนตร์ รางวัลพระเจ้าช้างเผือก
๑๘. ประธานอนุกรรมการฝ่ายรางวัล
ปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่น
ทางด้านประชาธิปไตยและสันติภาพ
๑๙. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการ
อนุสรณ์สถาน ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
๒๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงาน
โครงการอนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓๒. นายพนม เอี่ยมประยูร

๓๓. นายพิภพ ธงไชย

๓๔. นางสาววรรณิ์ สำราญเวทย์

๓๕. นายกมล กมลตระกูล

๒๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการ
สำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
๒๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการ
ความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
๒๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน
๒๔. นางซุสสิพร เกษโกวิท
๒๕. นางดุขฎิ บุญทัศน์กุล
๒๖. นายประณิต ภูมิदार
๒๗. นายวิษณุ วรรณุญ
๒๘. นางวณิ์ สายประดิษฐ์
๒๙. นายสันต์ หัตถ์รัตน์
๓๐. นายสุรพล นิติไกรพจน์
๓๑. นายเหวง โตจิราการ

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน

คณะกรรมการดำเนินงาน

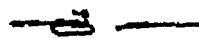
๑. อนุกรรมการฝ่ายศึกษา วิจัยและประมวลผลงานของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
ผู้อำนวยการสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประธานอนุกรรมการ
๒. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
นายวิเชียร วัฒนคุณ ประธานอนุกรรมการ
๓. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประธานอนุกรรมการ
๔. อนุกรรมการฝ่ายวิชาการ
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประธานอนุกรรมการ
๕. อนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน
นางสาววารี หะวานนท์ ประธานอนุกรรมการ
๖. อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
นายมานิจ สุขสมจิตร ประธานอนุกรรมการ
๗. อนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ ประธานอนุกรรมการ

๔. อนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ
นายชาณวิทย์ เกษตรศิริ ประธานอนุกรรมการ
๙. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก
นายสัมพันธ์ พึ่งประติษฐ์ ประธานอนุกรรมการ
๑๐. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณรัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
สำหรับเด็กและเยาวชน
ผู้แทนมูลนิธิเด็ก ประธานอนุกรรมการ
๑๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา
นายสันติสุข โสภณสิริ ประธานอนุกรรมการ
๑๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดการประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก
นายโดม สุขวงศ์ ประธานอนุกรรมการ
๑๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตย
และสันติภาพ
นายเสม พริ้งพวงแก้ว ประธานอนุกรรมการ
๑๔. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณสถาน ๑๐๐ ปี
รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
นายพิภพ ธงไชย ประธานอนุกรรมการ
๑๕. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณสถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นายสุภัทร สุคนธวิต ประธานอนุกรรมการ
๑๖. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
นายกิตติศักดิ์ ปกติ ประธานอนุกรรมการ
๑๗. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
นายสุริชัย หวันแก้ว ประธานอนุกรรมการ
๑๘. อนุกรรมการฝ่ายประสานงาน
นายพนม เอี่ยมประยูร ประธานอนุกรรมการ

ให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และในการนี้ให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการใดๆได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐

(พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ)
นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๑๔๕/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส

นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ

ตามที่ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของรัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๖๐/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ปรับปรุงชื่อคณะกรรมการฯ เป็นคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์

๒. ให้แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....

นายอดุล วิเชียรเจริญ

คณะกรรมการอำนวยการ

.....

นายบรรณิธิ เศรษฐบุต

รองประธานกรรมการอำนวยการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

.....

๑. นายบรรณิธิ เศรษฐบุต

รองประธานกรรมการดำเนินงานภาครัฐ

กรรมการ

๒. นางจรรพพร ไวยนันท์

๗. นายครรชิต ตัมพานัน

๓. นายจริย์วัฒน์ สันตะบุตร

๘. นายภูวดล ทรงประเสริฐ

๔. นายโชคชัย สุทธาเวช

๙. นางสาวธาสินี วัชรบูรณ์

๕. นายสมเกียรติ อภิญาชน

๑๐. นายอนันต์ วิริยะพินิจ

๖. นายบัณฑิต ล่ำซำ

.....

๑. ผู้อำนวยการสถาบันปรีดี พนมยงค์ ประธานอนุกรรมการ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๑๐. นายสะอาด พิมพ์สวัสดิ์
๑๑. นายระวี ฤกษ์จำนง
๑๒. นายสงัด ศรีวนิก
๑๓. นายศุภปริดา พนมยงค์
๑๔. นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา
๑๕. นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ
๑๖. นายชัยวัฒน์ สดอานันท์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ นายปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. ผู้อำนวยการกองการสังคม
กรมองค์การระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ
๔. ประธานชมรม ต.ม.อ.ก. สัมพันธ์
๕. ผู้แทนสมาคมธรรมศาสตร์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
๑๐. นายพนม เข้มประยูร

อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์

๑. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นางยุพิน ไก่สุติยุกต์

๔. นายหริรักษ์ สุตะบุตร

๓. นายภัทรพงศ์ ศรีเขียวอินทร์

๕. นายอัคนี อรัญยานนท์

๖. นายคณิต พิฆาตชัย

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางสาวสมศรี กัณทพงศ์

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ

๑. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายจรัญ ไชยณานันท์

๖. นายพนม เอี่ยมประยูร

๓. นายชัยวัฒน์ นูนาค

๗. นางวาณี สายประดิษฐ์

๔. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

๘. นายสมคิด เลิศไพฑูรย์

๕. นางสาวนวลฉวี สุธรรมวงศ์

๙. นายสันติสุข ไสภณศิริ

๑๐. นางสุภาพ ดวงไสว

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๑. นางชนันดา ชีญะวุฒิ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๑. นายกสมาคมธรรมศาสตร์

๔. นายพนัส สิมะเสถียร

๒. นายดำรงศ กฤษณมระ

๕. นายสุธี สิงห์เสนห์

๓. นายประมวล สภาวสุ

๖. คุณวารี หะวานนท์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๗. นางจารุพร ไวยนันท์

๑๔. นายสงคราม ชัยประวัติดำรงค์

๘. นายชัชวาลย์ ศรศรี

๑๕. นายสม จาคูศรีพิทักษ์

๙. นายทองมา หงส์ดามารักษ์

๑๖. นายสมชาย สกุลสุรรัตน์

๑๐. นายนิศ ชัยสูตร

๑๗. นายสุชสันต์ จิระจิราเวช

๑๑. นางสาวประนอม ไชวินวิพัฒน์

๑๘. นายอุทัย อัศวพัฒนากุล

๑๒. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์

๑๙. ผู้อำนวยการกองคลัง

๑๓. นายวีระ มานะคงศิริชัย

๒๐. หัวหน้างานการเงิน

๒๑. นางสาววรรณิ สำนวณเวทย์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

๑. นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายกมล ฉายาวัฒนะ

๑๕. นางวัชรินทร์ วาณิชชา

๓. นายบำรุง สุขพรรณ

๑๖. นายสมเจตน์ ขวนชาติ

๔. นางสาววิภา สุขกิจ

๑๗. นายคณิต พิชานิชย์

๕. นายสมหมาย ปาจิณัตต์

๑๘. นายมณูญ พุดทอง

๖. นายกำแหง ภริตานนท์

๑๙. นายคณิต พันธรัักษ์ราชเดช

๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษ์

๒๐. นายปราโมช สัมชุกร

๘. นางพนิต พูนศิริวงษ์

๒๑. นายสมภพ ศรีสมวงศ์

๙. นายวิทยา ดั่นทสุทธิ

๒๒. นางกรรณิการ์ วิริยะกุล

๑๐. นายสุวัฒน์ ทองธนากุล

๒๓. นายทวีสิน สถิตยรัตนชีวิน

๑๑. นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์

๒๔. นายสมณา นทีไวทยะ

๑๒. นายสมชาย กรสวนสมบัติ

๒๕. นายธวัชชัย ไพรินทรภา

๑๓. นายคำฤทธิ์ วิริยะกุล

๒๖. นางอุบล เปื่อยมลอ

๑๔. นายชวรงค์ ลิ้มปัทมปานี

๒๗. นางสาวสุภาณี แก้วมณี

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

๑. นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายชูชาติ หมิ่นอินกุล

๕. นายสุพจน์ แจ่งเร็ว

๓. นายทวีศักดิ์ ไยมือง

๖. นางอุษฎิ บุญทัศน์กุล

๔. นายนิวัติ กองเพียร

๗. นายอำนาจ เข็นสบาย

๘. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

อนุกรรมการและเลขานุการ

๘. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายระวี ฤกษ์จำนง

๖. นายวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์

๓. นายกมล กมลตระกูล

๗. นายสมจิตต์ อินสิงห์

๔. นายคณิต พิชานิชย์

๘. นายสันติสุข โสภณศิริ

๕. นายพิรุณ ฉัตรวณิชกุล

๙. นายสุภรณ์ พรหมพันธุ์ม

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๐. นายสมชาย หอมละอ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส สำหรับ
เด็กและเยาวชน

๑. นายพิภพ ธงไชย

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายกมล กมลตระกูล

๗. นายธีรพัฒน์ อัครสังสิทธิ

๓. นางกาญจนา กาญจนสุด

๘. นางปริญญา ศรีธัญรัตน์

๔. นายจรัส ดิษฐากิชัย

๙. นายพิรุณ ฉัตรวณิชกุล

๕. นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ

๑๐. นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

๖. นางดุฎิ บุญทัศน์กุล

๑๑. นายสมบัติ บุญงามอนงค์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๐. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา

๑. พระไพศาล วิสาโล

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๒. นายสันติสุข โสภณสิริ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางสาวจิตติมา คุณศิริานนท์

๗. นายนิพนธ์ แจ่มดวง

๔. นายธีรารัง ปัทมภาส

๘. นายวรพงศ์ เวชมาสินนท์

๕. นางสาวนงลักษณ์ ตรงศิลป์

๙. นายสมเกียรติ มีธรรม

๖. นางสาวนารี แซ่ตั้ง

๑๐. นางสาวสิริวรรณ นิเจอร์ญ

๑๑. นายสุรสม กฤษณะจุฑะ

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดการประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก

๑. นายโตม สุขวางค์

ประธานอนุกรรมการ

๒. นายอดิศักดิ์ เข็กรัตน์

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางณิชา จรรย์เศรษฐการ

๕. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

๔. นายภาณุ อารี

๖. นางสาวชลิดา เอื้อบำรุงจิต

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางสาววิมลรัตน์ อรุณโรจน์สุริยะ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตย และสันติภาพ

๑. นายเสม พริ้งพวงแก้ว ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายโคทม อารียา ๕. นายมาร์ค ตามไท

๓. นายเดช พุ่มคชา ๖. นายวิษณุ วรรุญ

๔. นางธีรนาถ กาญจนอักษร

๗. นายพิภพ ธงไชย อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

๑. นายพิภพ ธงไชย ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นางดุขฎิ บุญทัศน์กุล ๔. นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ

๓. นายสมศักดิ์ สืบตระกูล ๕. นายชาญวิทย์ อร่ามฤทธิ์

๖. นายอนันต์ วิริยะพินิจ อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นายก่อพงษ์ ดอนสกุล อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๑. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์ ๓. นายพระนาย สุวรรณรัฐ

๒. นายทิวา เงินยวง ๔. นายเฉลิมชัย จรัสศรี

๕. นายสุภัทร สุคนธ์วัด ประธานอนุกรรมการ

๖. นายปัญญา น้ำเพชร รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๗. นายกฤษดา ณ ป้อมเพชร ๑๒. นายจรัส ดิษฐาภิรักษ์

๘. พันเอก (พ) ชยันต์ อัมพนันท์ ๑๓. นางสาวนัยนา สุภาพงษ์

๙. นายขยงค์ เล็กกลาง ๑๔. นายสันติ จิยะพันธ์

๑๐. นายนินเวศ พันธุ์เจริญวรกุล ๑๕. นางสาวดวงใจ สุภาพงษ์

๑๑. นายสมยศ พดุงษาเกษมสุข

๑๖. นางสาวชลลดา บุญเกษม อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

๑. นายกิตติศักดิ์ ปรัตติ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายอภิชัย พันธเสน

๖. นายธีรยุทธ บุญมี

๓. นายเกษียร เตชะพีระ

๗. นายพนม เอี่ยมประยูร

๔. นายชัยวัฒน์ สถาอานันท์

๘. นายวรพจน์ วิศรุตพิชญ์

๕. นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ

๙. นายประชา พุดานวัตร

๑๐. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดปรีดี พนมยงค์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

๑. นายสุริชัย หวันแก้ว

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายไชยันต์ รัชชกุล

๕. นางสาวพรเพ็ญ อันตระกูล

๓. นายเดช พุ่มศชา

๖. นายวิทยา สุจริตรนารักษ์

๔. นายบัณฑิต อ่อนดำ

๗. นางวิระดา สมสวัสดิ์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน

๑. นายพนม เอี่ยมประยูร

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. ประธานชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์

๔. นายสมเกียรติ วรปัญญาอนันท์

๓. นายพิภพ ชงไชย

๕. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

๖. นางสาววรรณิ์ สำราญเวทย์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางวิภา เกตสระ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๘. นางสาววรรณวิภา แสงสารพันธ์

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล
รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ทั้งนี้ให้แต่ละฝ่าย

๑. จัดทำแผนงานและรายละเอียดของงานที่จะจัดทำ โดยจะต้องอยู่ในขอบเขตของ
รายละเอียดของงานตามที่เสนอไว้ในโครงการ โดยเน้นว่าต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
๒. ระบุว่าเป็นแผนงานของฝ่ายใดและจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของแผนงานแต่ละเรื่อง
๓. จัดทำงบประมาณทั้งด้านรายรับและรายจ่าย รวมทั้งระบุแหล่งเงินทุนที่จะนำมาใช้จ่ายใน
การดำเนินการตามแผนงาน
๔. จัดทำตารางเวลาในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
๕. เสนอแผนงานที่ได้จัดทำขึ้น ต่อคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อพิจารณานำเสนอให้คณะ
กรรมการอำนวยการอนุมัติและให้ความสนับสนุน และ
๖. ดำเนินการตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติให้เสร็จเรียบร้อยตามเวลาที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๔๗/๒๕๔๒

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี

รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์

ตามที่ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๓ จะเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๖๐/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๔๕/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๐ แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งบุคคลดังมีรายนามต่อไปนี้ เป็นกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการดำเนินงาน

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ทำพระจันทร์

กรรมการ

คณะอนุกรรมการ

๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ

๑. นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ

ประธานอนุกรรมการ

๒. นายสมชัย ศรีสุทธิยากร

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางสาวนวลฉวี สุธรรมวงศ์

๕. นางสาวสุวดี เมฆา

๔. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

๖. ประธานชมรมนักศึกษาเรียนนิติจากชนบท

๗. นางวนิดา จันทพาศน์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๘. นางสาวดาวเรือง แนวทอง

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

อนุกรรมการ

๑. นายสมชาย วัชรสมบัติ

๒. นายสาโรช เพือกสาสี

๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

นางสาวสุรัสวดี หุ่นพยนต์

อนุกรรมการ

๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา

อนุกรรมการ

๑. นายศิริลักษณ์ บันบำรุงกิจ

๓. นายจรเ พันธ์เป็รือง

๒. นายคัมภีร์ ดิษฐกรณั

๔. นายศุภพงศ์ ขจรทิพย์

๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการโครงการอนุสรณ์สถานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. นายสมคาค สิบตระกูล

ที่ปรึกษา

๒. นายนิเวศ พันธ์เจริญวรกุล

รองประธานอนุกรรมการ

๓. นายนุกุล ทานาค

อนุกรรมการ

๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

นายจรัล ดิษฐาอภิชัย

อนุกรรมการ

๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน

นายโชคชัย สุทธาเวศ

อนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

ประกาศ อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหาร
ราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความ
เห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
และปรากฏว่า ตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติ
หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระ
มหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความปรีชา
สามารถบำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นเอกนพประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะ
รัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่ปรึกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนาถาวร
ของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒ ตอน ๗๐ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘)

23 พฤศจิกายน 2542

เรื่อง องค์การยูเนสโกประกาศให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญของโลก

เรียน ประธานคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การยูเนสโก (ดร.วิเชียร วัฒนคุณ)

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ ทม 0701/4392 ลงวันที่ 24 กันยายน 2542

ตามหนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่อ้างถึงแจ้งมติของคณะกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การยูเนสโก มอบหมายให้ ดร. วิเชียร วัฒนคุณ ประธานอนุกรรมการฯ และ ดร.ประณีต ภูมิถาวร อนุกรรมการและเลขานุการ เดินทางไปร่วมสังเกตการณ์และติดตามการประชุมคณะกรรมการบริหาร ครั้งที่ 157 ขององค์การยูเนสโก ระหว่างวันที่ 5 - 22 ตุลาคม 2542 ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

กระทรวงการต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีสว่า เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2542 ที่ประชุมคณะกรรมการธิการ (Commission) 1 ของการประชุมสมัชชาสามัญ (General Conference) ขององค์การยูเนสโก ได้พิจารณารับรองการเสนอให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส เป็นบุคคลสำคัญของโลก ตามการเสนอของคณะกรรมการบริหาร (Executive Board) และ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2542 ในที่ประชุมสมัชชาสามัญ (General Conference) ครั้งที่ 30 ขององค์การยูเนสโก ได้มีมติประกาศให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส เป็นบุคคลสำคัญของโลกอย่างเป็นทางการแล้ว และจะมีการจัดพิมพ์การเฉลิมฉลองบุคคลและเหตุการณ์สำคัญเป็นรูปเล่มเพื่อแจกจ่ายประเทศสมาชิกขององค์การยูเนสโกต่อไปโดยองค์การยูเนสโกจะเข้าร่วมเฉลิมฉลองด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูชัย เกษมศานติ)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

กองการสังคม

โทร. 643-5065, 643-5066

โทรสาร 643-5064

โจทก์ขอความกรุณาศาลโปรดสั่งเถิดว่า ระหว่างใช้ธรรมนูญการปกครองฉบับ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ นั้น อายุความคดีสวรรคตได้สิ้นสุดลงในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๐๙ ดังนั้นถ้าโจทก์ไม่ถูกคุกคามจากบุคคลในรัฐบาลสมัยนั้นที่ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนกล่าวหาว่า โจทก์สะสมกำลังที่มณฑลยูนานที่จะยกเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำลายชาติ ซึ่งไม่เป็นความจริง โจทก์ก็จะเข้ามาประเทศไทย แต่การที่โจทก์ไม่กลับประเทศไทยแม้คดีสวรรคตหมดอายุความแล้วนั้น ก็แสดงว่า โจทก์ต้องถูกคุกคามจากบุคคลในรัฐบาลสมัยนั้น มิใช่โจทก์หลบหนีคดีสวรรคต

นพรัตน์ พนมยงค์

ISBN 974-7833-71-9

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาล
นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
(๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ - ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓)
และในวาระที่องค์การยูเนสโก บรรจุชื่อไว้ในปฏิทินการเฉลิมฉลอง
บุคคลสำคัญของโลก (ค.ศ. ๒๐๐๐ - ค.ศ. ๒๐๐๑)